

T. C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHYÎ'NİN SÜRÛR-EFZÂ ADLI MESNEVİSİ

GÜLSER ŞAHİN

MAYIS - 2017

T. C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUHYÎ'NİN SÜRÛR-EFZÂ ADLI MESNEVİSİ

GÜLSER ŞAHİN

TEZ DANIŞMANI:

Doç. Dr. FATİH BAŞPINAR

MAYIS - 2017

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gülser Şahin'in "Muhyî'nin Sürûr-Efzâ Adlı Mesnevisi" başlıklı tezi 22/05/ 2017 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Cengiz CEYLAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi elde etmek için gerekli olan koşulları sağladığını onaylarım.

Doç. Dr. Fatih BAŞPINAR

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimizi ve Yüksek Lisans derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyoruz.

Doç. Dr. Fatih BAŞPINAR

Tez Danışmanı

Jüri Üyeleri:

Doç. Dr. Fatih BAŞPINAR Kırklareli Üniversitesi

Doç. Dr. Yakup YILMAZ Kırklareli Üniversitesi

Doç. Dr. Secaattin TURAL İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olamayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Gülser ŞAHİN

.../ .../ ...

ÖZ

MUHYÎ'NİN SÜRÛR-EFZÂ ADLI MESNEVİSİ

Şahin, Gülser

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Fatih Başpınar

Mayıs 2017

“Muhyî'nin Sürûr-Efzâ Adlı Mesnevisi” adını taşıyan bu tez çalışması ile eserinden hareketle on altıncı yüzyılda yaşamış olduğuna kanaat ettiğimiz, fakat hayatına dair kaynaklarda herhangi bir bilgisine ulaşamayan Muhyî'nin bugüne değin yalnızca adı bilinmekte olan Sürûr-Efzâ adlı mesnevisinin tenkitli metni hazırlanmış, eser bilimsel metotlar çerçevesinde incelenmiş, hayatı hakkında bilgi ve fikir sahibi olabilmek amaçlanmış, edebî kişiliği değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Muhyî'nin hayatına dair bilgi verilmeye çalışılmış, edebî kişiliği incelenmiştir. İkinci bölüm, Sürûr-Efzâ'nın şekil özellikleri ve ihtiva ettiği bölüm ile hikaye başlıklarına ayrılmıştır. Üçüncü bölüm ise eserin tenkitli metninden oluşmaktadır.

Yapılan bu çalışma ile Muhyî'nin hayatı hakkında tespit ve tahminlerde bulunularak bu yönde bir boşluğun giderilmesine gayret edilmiş, elde bulunmayan Sürûr-Efzâ adlı mesnevisi gün yüzüne çıkarılarak Türk edebiyatı sahasındaki yerini alması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Şiiri, Muhyî, Sürûr-Efzâ, 16. Yüzyıl, Mesnevi.

ABSTRACT

MATHNAVI NAMED SURUR-EFZA OF MUHYI

Şahin, Gülser

Master of Arts, Turkish Language and Literature

Supervisor: Associate Professor Fatih Başpınar

May 2017

In this thesis titled “Muhyî'nin Sürûr-Efzâ Adlı Mesnevisi”, the edition critical text of the unique work known as Surur-Efza of Muhyi who lived in sixteen century but no information was available from the sources about his living has been prepared, his text has been studied in scientific methods, the details of his life has been mentioned, his literary identity has been tried to evaluate.

The study consists of three parts. In the first chapter, it was informed about Muhyi's life and his literary identity was examined. The second chapter is devoted to text features of Surur-Efza and the part it contains. The third chapter comprises the edition critical text of work.

With this thesis, it has been tried to make estimations about the life of Muhyi and to eliminate this gap in the area, Surur-Efza, a non-existent mathnawi, was brought to light and intended to take its place in Turkish literature.

Key words: Classic Turkish Poetry, Muhyi, Surur-Efza, 16th Century, Mathnawi.

ÖN SÖZ

Çalışmanın konusu, XVI. yüzyıl âlim ve şairlerinden Muhyî'nin edebî çevreler nezdinde bilinmeyen Sürûr-Efzâ adlı mesnevisinin incelenmesidir. Öncelikle hayatına dair elde herhangi bir bilgi bulunmayan Muhyî'nin kimliği ve hayatı hakkında bilgiler tespit edilmeye çalışılmış, yalnızca ismen bilinmesi dolayısıyla üzerinde çalışma yapılamamış olan Sürûr-Efzâ adlı mesnevisinin tenkitli metni oluşturulmuş ve bilimsel metotlar çerçevesinde incelenerek şairin ve eserinin Türk edebiyatındaki yerini alması amaçlanmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Muhyî'nin hayatı hakkında bazı tahminlerle tespitlere gayret edilmiş ve edebî kişiliği incelenmiştir. İkinci bölüm Sürûr-Efzâ'nın tetkikine ayrılmıştır. *Şekil İncelemesi* başlığı altında nazım şekilleri ve türleri incelenmiş, *Sürûr-Efzâ'nın Bölümleri* başlığı altında mesnevinin giriş, asıl konu ve bitiş bölümlerinin ihtiva ettiği meclis ve hikayelerin başlıkları ile kapsamına dair bilgiler verilmiştir. *Sürûr-Efzâ' da Geçen, Âyet, Hadis, Atasözü ve Deyimler* başlığı altında eserde tespit edilen söz konusu âyet, hadis, atasözü ve deyimler verilmiştir. Üçüncü bölümde metin tespiti sırasında izlenen yol hakkında kısaca bilgi verilmiş, ardından mesnevinin elde bulunan iki nüshasının teorik özelliklerine yer verilmiştir. Devamında ise tenkitli metin yer almaktadır.

Hazırlanan bu çalışma ile Muhyî'nin hayatı hakkında tespitlerde bulunulmaya çalışılmış, edebî muhitler tarafından bilinmeyen bir eseri gün yüzüne çıkarılarak incelenmiş, şiiirlerinin edebî değerinin ve dolayısıyla kendi edebî şahsiyetinin belirlenmesine gayret edilmiştir.

Çalışmanın hazırlanması sürecinde metanetini, ilgisini esirgemeyen, engin bilgi ve görüşlerinden daima istifade ettiğim, saygıdeğer hocam Doç. Dr. Fatih BAŞPINAR'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Gülser Şahin

Mayıs 2017, Kırklareli

KISALTMALAR

- A.** : Avusturya Millî Kütüphanesi nüshası
H. : Hacı Selimağa Kütüphanesi nüshası
a : Varağın ön yüzü
b : Varağın arka yüzü
—A : A. nüshasında olmayan bölüm
—H : H. nüshasında olmayan bölüm
A- : A. nüshasında olmayan beyit
H- : H. nüshasında olmayan beyit
B. : Başlık
Ar. : Arapça
Far. : Farsça
[...] : Okunamayan kısım
[] : Eklenen kısım
b. : Beyit

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vi
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MUHYÎ	5
1.1.HAYATI	5
1.1.1. Mahlası	5
1.1.2. Adı	5
1.1.3. Doğum Tarihi.....	5
1.1.4. Tahsili ve Mesleği.....	6
1.1.5. Eserleri.....	6
1.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ	7
1.2.1. Dil ve Üslûp Özellikleri.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

SÜRÛR-EFZÂ	15
2.1. ŞEKİL İNCELEMESİ.....	15
2.1.1. Mesnevi.....	15
2.1.2. Sürûr-Efzâ'nın Bölümleri	16
2.2. SÜRÛR-EFZÂ'DA GEÇEN ÂYET, HADİS, ATASÖZÜ VE DEYİMLER	23
2.2.1. Âyetler	23
2.2.2. Hadisler.....	23

2.2.3. Atasözleri.....	24
2.2.4. Deyimler	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÜRÛR-EFZÂ	29
3.1. Metin Tespitinde İzlenen Yol	29
3.2. Yazmaların Tanıtılması.....	30
3.3. Transkripsiyon Alfabetesi	32
3.4. Metin	33
SONUÇ.....	238
KAYNAKLAR	239

GİRİŞ

Mesnevi kelimesi, Arapça ‘sny’ kökünden türemiş, ‘ikişer ikişer’ anlamına gelen ‘mesnâ’ kelimesinin nisbet eki almış biçimidir. Arapça sülâsisinden türemiş olan bu söz her ne kadar ‘mesnâ’ kelimesinin bir nisbeti gibi görünse de Arapçada kullanılmamıştır. İştikakı itibariyle Arapça olan mesnevi tabiri Farsçada taammüm etmiş, nazım şekli olarak ilk defa Fars edebiyatında kullanılmıştır (Çelebioğlu, 1999: 21).

Türkçede bu kelime, Mevlânâ’nın eseri dolayısıyla ün kazanmış, hatta bu nedenle söylendiği ilk anda aslen bir nazım şekli olduğu husûsiyetini hatırlatmaz olmuştur. Ahmet Eflâkî, bu özelliği, eserinde şu şekilde tespit etmektedir:

“Yine bir gün son gelenlerin en faziletlisi saîd-i şehit, Kadı Necmeddin-i Taştî (Tanrı’nın rahmeti onun üzerine olsun) ulular toplantısında şu latîfeyi anlattı: Bütün dünyâda umûmî olan üç şey vardı. Bu üç şey Mevlânâ’ ya nisbet edildikten sonra özel bir mânâ aldı ve insanların aydınları bunları hoş gördüler. Bunlardan biri, mesnevîdir. Eskiden her (kâfiyeli) iki mısra’ a mesnevî derlerdi; fakat zamanımızda mesnevî denilince akla, hemen Mevlânâ’nın Mesnevî’ si gelir. İkincisi, eskiden bütün bilginlere mevlânâ diyorlardı; fakat bugün mevlânâ denilince Mevlânâ Hazretleri anlaşılır. Üçüncüsü, her mezara türbe derlerdi. Bugün ise herhangi bir türbe anılsa veya söylenilse Mevlânâ’nın kabri akla gelir” (Yazıcı, 1973: 63-64).

Günümüzde ifade ettiği anlama uygun ilk örnekleri Fars edebiyatında ortaya çıkan mesnevi, Fars şiirinin gazel ve kaside ile birlikte üç temel nazım şeklinden biridir. İki beyitlik şiirlerden binlerce beyitlik müstakil eserlere kadar farklı hacimlerde kaleme alınmıştır. Her beyitinin kendi arasında kafiyeli oluşu, aruzun kısa kalıplarıyla yazılmış olması konu bütünlüğünü sağlama ve anlatım açısından şairlere kolaylık sağlamıştır (Çiçekler, 2004: 320).

Genellikle dinî, tasavvufî, tarihî, destanî, menkıbevî, ilmî, öğretici ve mizahî konuların anlatılmasında, çeşitli aşk hikayelerinin nazma çekilmesinde veya şairlerin bizzat yaşadıklarını dile getirmelerinde kullanılan mesnevi nazım şeklinin üç temel özelliği vardır. Bunlardan ilki vezin birliğidir. Tüm mesneviler tek bir vezinde söylenir. İkincisi, vezinlerin mesnevinin anlam ve muhtevasına göre seçilmesidir. Üçüncü özelliği ise içinde gazel, kaside gibi başka şiir kalıplarına yer verilmemesidir (Çiçekler, 2004: 320).

Türkçe mesnevilerin tertip özelliklerine bakıldığında, genellikle birbirine benzer şekilde oluşturulduğu görülür. Bu şekilde oluşturulan mesnevilerin genel tertibinde üç ana bölüm bulunmaktadır. Bunlardan ilki; çoğunlukla metnin dışında kalan ya da beyit içinde geçen ‘besmele’ lafzıyla başlayan, ardından sırasıyla tahmîd, tevhîd, münâcât, na’t, mi’râc, mu’cizât, din büyüklerine övgü, şairlere övgü, padişah için övgü, devlet büyüğüne övgü ve sebep-i te’lif kısımlarını ihtiva eden *Giriş* bölümüdür. Bu bölümde bahsi geçen kısımlardan birkaçının aynı başlık altında yer aldığı görülmekte iken, bazı başlıkların eksik bırakıldığı veya bu başlıkların dışında başka bölümler ile de karşılaşılabilen mesnevi girişlerinin olduğu bilinmektedir (Kartal, 2014: 93-96).

İkincisi, konunun işlendiği bölümdür. Bu bölümde, okuyucuya bilgi vermek, onu eğitip, terbiye etmek ve yetiştirmek amacı ile yazılan dinî, tasavvufî, ahlâkî eserlerle, eski bilimlerle alakalı olan ve ansiklopedik bilgiler içeren mesneviler; okuyucunun kahramanlık duygusuna hitap eden, konusunu tarihten, menkabelerden alan mesneviler; sanat ve estetik yönü ağır basan, edebî ve bediî zevke hitap eden, aşk ve macera mesnevileri veya şâirlerin bizzat yaşadıkları olayları anlatan, toplum hayatından kesitler sunan; kişileri, belli yöreleri, düğünleri, meslekleri anlatıp tasvir eden mesneviler vardır (Kartal, 2014: 147-159).

Türk kültür ve medeniyetinde, buna bağlı olarak Türk edebiyatı ve sanatında hızla gelişmiş bir dönem olan XVI. yüzyılda hem şekil hem de muhteva yönünden Türk milletinin sanat istidad ve kabiliyetini en iyi

şekilde diline yansıttığı, kendini gösterdiği bir dönem olmuştur. Bu husus, bu yüzyılda kaleme alınan diğer nazım türlerinin yanında mesnevîde de müşahede edilmektedir. Özellikle bunda Türkçenin, tam manasıyla şiir dili olma hüviyetini kazanması, güçlü şâirlerin estetik değeri yüksek eserler vermeleri ve aruza uygulama noktasında hiçbir pürüzün kalmaması önemli bir etken olmuştur (Kartal, 2014: 380).

XVI. yüzyıl, daha çok dinî, ahlakî ve tasavvufî konular ile aşk konularının ele alındığı bir dönem olmuştur. XV. yüzyıldan itibaren gelişimini tamamlayarak en güzel örneklerini veren Türk mesnevî geleneği, artık bu dönemde yüzünü yaşanan hayata dönmeye başlamış, kişisel sıkıntı ve arzuların ifadesi için de mesnevîler yazılmaya başlanmıştır. Şehirlerin niteliklerinin anlatıldığı şehrengîzler, tarîfatnâmeler; eğlence meclislerinin tasnif edildiği sûrnâmeler ve şâirin başından geçen ayrılık, gurbet, yolculuk, sürgün gibi sıkıntılarını veya beklentilerini hikaye ettiği sergüzeştânâmeler bu dönemde oluşturulmuştur (Kartal, 2014: 381).

Bu asırda mesnevî şeklinde yazılmış irili ufaklı yaklaşık 320 eser tespit edilmiştir. Bunlardan 43'ünün nüshaları elimizde mevcut değildir. Haklarındaki bilgilere ise gerek kendi devirlerinde gerekse sonraki devirlerde kaleme alınan çeşitli eser ve kaynaklardan öğrenmekteyiz. XVI. yüzyılda yazılan mesnevîlerden 138'i dinî-ahlakî-tasavvufî; 84'ü aşk konulu; 30'u tarihî-destanî-menkabevî, 24'ü şehrengîz; 1'i sûrnâme; 11'i sergüzeştânâme-hasbihâl-tarîfât; 4'ü sâkînâme; 5'i insanın fizikî yapısıyla ahlakî yönünün arasındaki ilişki bahisli mesnevîler; 7'si bunların dışındaki konular; 8'i de manzum sözlüklerdir (Kartal, 2014: 382).

Dinî-ahlakî mesnevîler grubuna dahil edebileceğimiz muhteviyata haiz olan Sürûr-Efzâ adlı mesnevîye dayalı bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm, hayatı hakkında elde bilgi bulunmayan Muhyî'nin kimlik ve edebî kişilik tespitine ayrılmıştır. *Hayatı* başlıklı bölümde eserinden yola çıkılarak elde edilen bazı bilgilerden hareketle, dönemi de göz önünde bulundurularak doğru olmasını temenni ettiğimiz tespitler ortaya konmaya

çalışılmıştır. *Edebî Kişiliği* başlığı altında dil ve üslûp özelliklerine dair tespitlerde bulunulmuş, edebî kişiliği değerlendirilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölüm, eserin incelendiği bölümdür. *Şekil İncelemesi* başlığı altında nazım şekil ve türleri; *Sürûr-Efzâ'nın Bölümleri* başlığı altında ise mesnevinin giriş, asıl konu ve bitiş bölümlerini ihtiva eden meclis ve hikayelerin başlıkları ve kapsamalarına dair bilgi verilmiştir. *Sürûr-Efzâ'da Geçen Âyet, Hadis, Atasözü ve Deyimler* başlığı altında, metinde tespit edilen söz konusu âyet, hadis, atasözü ve deyimlere yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde tenkitli metin yer almaktadır. Sürûr-Efzâ'nın iki farklı nüshası olan Avusturya ve Hacı Selimağa yazmalarının, müstensihler tarafından ilave edilen kısımlarını anlam ve ahenk birliğini bozmayacak hassasiyetle ilaveten tenkitli metni ortaya konmaya çalışılmıştır, oluşturulan metin transkripsiyon alfabesi ile gösterilmiştir.

Metin içerisinde yer alan, italik olarak ifade ettiğimiz, Arapça ve Farsça kısımların manaları dipnotta verilmiştir.

1. BÖLÜM

MUHYÎ

1.1. HAYATI

1.1.1. *Mahlası*

Şair mahlasını eserinin iki yerinde zikretmiştir. Bunlar, eserin sebab-i telif bölümünde geçen:

Halvetî Muhyî zâ'ifüñ hâli

Sorulursa kamu kîl ü kâli

(104. b.)

beyiti ile eserde yer alan kasidede geçen:

Pâdişâhum gerçi çok kimse du'â eyler velî

Halvetî Muhyî gibi olmaya bir 'âlî-himem

(151. b.)

beyitidir.

1.1.2. *Adı*

Şâirin adı kaynaklarda yahut eserinde hiçbir şekilde geçmemektedir.

1.1.3. *Doğum Tarihi*

Doğum yeri ve yılına dair kaynaklarda herhangi bir bilgi olmayan Muhyî-i Halvetî'nin, mesnevisinin medhiye bölümünün, Osmanlı padişahlarından III. Murad Han'a ithaf edildiği tahmin edilmektedir. Mesnevinin sebab-i telif bölümünde yer alan:

Başladum nazma bu dürr ü güheri

Ola her ehl-i dilüñ tâc-ı seri

Hicret-i server-i ‘âlem seneniñ
Seb‘ u seb‘în ü tis‘a mi’eniñ

(124. – 125. b.)

beyitleri ile yazılış tarihi (H. 977- M. 1570) hakkında fikir sahibi olduğumuz şiirin, bu tarihten yola çıkılarak, kasidede adı geçen Sultan Murad’ın III. Murad olduğu, dolayısıyla şairin de yaşadığı dönemin, III. Murad Han devrine tekabül edip, doğum tarihinin 1540’larda olabileceği tahmin edilmektedir.

1.1.4. Tahsili ve Mesleği

İlmî terbiyesinin Halvetîye tarikatı menba’ından olduğu düşünülen Muhyî-i Halvetî’nin bildiğimiz şair kimliğinin dışında Halvetî şeyhlerinden bir zat olduğu da düşünülmektedir. Eserinin kaside bölümünün makta beyiti olan,

Luţf édüp anı du‘ â-güy olmağa eyle kabûl

Déme sen bu âsitâna lâyıķ olamazsın dedem

(152. b.)

beyitinde geçen “dedem” tabiri, şairimizin bir Halvetî şeyhi olabileceği düşüncesi ile beraber, Halveti silsilesine dair yaptığımız kısa bir tetkik çalışmasında Halvetî şeyhlerinden Muhammed Muhyiddîn Karahisarî’nin (ö. 1582) yaşadığı dönemin III. Murad Han dönemi ile aynı olması, bu Halvetî şeyhinin, mesnevinin aranılan sahibi olabileceği ihtimalini destekler niteliktedir.

1.1.5. Eserleri

Halvetî Muhyî’nin, incelemesi yapılmakta olan *Sürûr-Efzâ* mesnevisi dışında, bilinen iki eseri daha vardır. Bunlar: *Dîvân* (DTCF, Ktp., M. Ozak- I, nr. 1201) ve Nihat Öztoprak tarafından doktora tezi olarak 1993 yılında incelemesi yapılan *Gül-i Sad-Berg*’dir.

Sürûr-Efzâ’nın sebab-i telif bölümünde yer alan,

Gerçi etmişidüm evvel itmām
Dénilüp Maḥzen-i Esrâr aña nām

(93. b.)

beyitinde, şair, Maḥzen-i Esrar adlı bir eserinden daha haber vermektedir. Fakat bahsi geçen esere henüz ulaşılammıştır.

1.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1.2.1. Dil ve Üslup Özellikleri

XVI. yüzyıl şairlerinin dil hususundaki tartışmaya kapalı denilecek düzeyde yeteneklerinin vücut bulan örneklerinden biri de Halvetî Muhyî olmuştur. Türkçenin yanı sıra Arapça ve Farsçaya olan hakimiyetini ve bir kuyumcu titizliği ile işlediği dili mesnevisinde gözler önüne sermiştir.

Arapçaya olan hakimiyetini, eserinde bolca rastladığımız âyet ve hadislerden yapılan iktibas ve telmihlerden hareketle görebildiğimiz gibi Farsça için de kullanılan tamlamaların ve tabirlerin yoğunluğu görüşümüze delil teşkil etmektedir.

Duru bir Türkçe ile kaleme alınan beyitler ise akıcılık ve anlaşılrlık açısından hayranlık uyandırırken, halen kullanmakta olduğumuz atasözü ve deyimler, manzumede, deyim yerindeyse gediğine oturtulmuş birer taş misali, buldukları en güzel ifadeleri ile sanki asırlar öncesine ait bir mesneviyi değil, mürekkebi henüz kurumuş olan bir manzumeyi okuyormuş hissi uyandıracak samimiyette kaleme alınmıştır.

Eserde tespit edilen dil ve üslup özelliklerine gruplandırma yolu ile bakacak olursak genel bir görüş ortaya konulabilecektir kanaatindeyiz.

Duru bir Türkçe ile yazılan, Türkçe fiillerin kullanımına güzel örnek teşkil eden beyitlerden bazılarına yer verecek olursak;

Ṭuramadum göresim geldi seni

Vérmesün kıllara bu derdi Ğanī

(2641. b.)

Yokluğu koma dilerseñ varlık
Yokluk imiş kişiye var varlık
(2021. b.)

Dilüñ olmasa elüñden ne gelür
Elüñ olmasa dilüñden ne gelür
(1193. b.)

Saña bir söz déyeyim ki toğrı
Yüzüñe kimse baķamaz egri
(1379. b.)

Arturur şükriñi günden güne ol
Şükri artduķça bulur kalbüme yol
(1176. b.)

Kaçar idi görevüz déyü anı
Buluşan gitmege iverdi cânı
(1138. b.)

Ne oķudı déyü sorsañ ki imām
Oķuduđın koyabilmez kim imām
(2282. b.)

ile benzeri diğer beyitler şairin Türkçe isim ve fiilleri kullanmadaki kabiliyetini göstermektedir.

Fazlalığı ile göze çarpan bir diğer husus, şairin, fiili aynı olan beyitlerde ortak fiil kullanmayı tercih etmiş olmasıdır:

Beni al déyü néçe gūne niyāz
Eyledi h^vāceye çok şīve vü nāz
(617. b.)

Līk her kimseye anda derecāt
Vérilür hāline göre ğurefāt
(897. b.)

Ba‘ de z’ān ni‘ met ü nāna t̄alib

Olduñuz ŧevk-ile ŧöyle rāġıb

(980. b.)

Ne ki işlerse kenīzek hep Allāh

Dér idi cümlede hep bismillāh

(1471. b.)

Maḥşere zümre-i mihmānlar ile

Gelevüz bile yarın anlar ile

(1918. b.)

Éy gönül gel bu ıaıza vü kadere

Rāzī ol her ne ki yazıldı sere

(2764. b.)

Sıklıkla karşılaşılan bir diġer özellik, ilk mısraya ait fiilin, beyitin ikinci mısramda yer almasıdır:

Kevkebini felek-i ‘ izzetden

Düşürüp eyler anı hūr- sūhan

(483. b.)

Āh u efgān u ġırīv-ile cihān

Pür olup dilleri étdi ḡayrān

(637. b.)

Her ne işlerse Ḥudā nāmını yād

Étmese olmaz idi ıalıbi ġüşād

(1465. b.)

Gökde arayıncaı iken yerde

Bulasız ola ŧifalar derde

(1658. b.)

Dédi beş nesne ile kırbet-i Ḥaı

Bulmuşam bilişüm oluñ siz muılaı

(1749. b.)

Bahrden atre gneşden zerre
Gsterildi ere bar  berre
(2001. b.)

Kişt-zar-ı dile tom-ı ilş
Zer' eden aşıl eder ırmen-i aş
(2069. b.)

Seni bana beni sana i' lm
Eyleyen nmnı bildrdi tamm
(2139. b.)

Eserde, aynı kkten treyen szcklerin bir arada kullanılması ile yapılan bir sz sanatı olan iştikakın rneklerine de sık rastlanılmaktadır:

şıla tsn vatan-ı aşla **arb**
Eyle **urbet**de oma zar u arb
(41. b.)

Ben sana şret-i ıdmetde **tamm**
Lzım olanları tsem **itmm**
(398. b.)

Gricek b-edebn **avlin**
isse-baş tdi ud her **lin**
(529. b.)

işse-dar olmaa ehl-i **idrk**
Yazdum anı ki olalar **derrk**
(821. b.)

arem-i **rama** girendr **merm**
Giregr olmayasın t **marm**
(1011. b.)

Sebeb-i **şkr** ola anula **şekr**
Olalar iki cihnda **meşkr**
(1206. b.)

Ƙismet-i rŭz-ı ezelde Ƙassām
İki şahş için édŭp yazmış nām
(1340. b.)

Rŭřen eyler dili āyīne **miřāl**
Görünŭr néçe me‘ ānī **timsāl**
(1451. b.)

Dédi keşf eyle baña sırr-ı **ħafī**
Bileyim olmaya tā ki **maħfī**
(1501. b.)

‘ Aybı **sātir** olanuñ ol **Settār**
Setr éder ‘ aybını bī-şek her bār
(2430. b.)

şairin dikkat çekecek düzeyde kullandığı cinas sanatının geçtiği beyitlerden bazıları şunlardır:

Muğtenem eyle bu gün **yārānı**
Yarın anda bulasın **yār anı**
(22. b.)

Yéri olur ki yég olur **dilsŭz**
Yéri olmazsa sŭz olur **dil-sŭz**
(163. b.)

Nazar ét ki göresin **āyīnede**
Nede ħalk eyledi Ħaħ **ayı ne de**
(1196. b.)

řıdħ-ile añsa kişi **Ħālħını**
Zār u miħnetde ħomaz **Ħālħı anı**
(1460. b.)

Cānuña her ne şanarsañ **éle de**
Eyle şan ki seni Hakkā **élede**
(2443.b.)

Nazar éden kişi **cānānelere**
Nelere érişe **cānā nelere**
(2566. b.)

Tunç uyak, şairin eserinde en fazla kulladığı kafiye türü olmuştur:

Kimse ansız éremez taht-ı **şehe**
Kimse ansız varamaz **pādişehe**
(62. b.)

İc timādum sañadır her **işde**
Minnetüm şapuña her **cünbişde**
(122. b.)

Érişüp emr-i ilāhī bir **dem**
Āhīret milketine başdı **qadem**
(248. b.)

Kim ola fehm éde pīrūñ **sözini**
Unudur sözün eşiden **özini**
(411. b.)

Añlama ki saña ta' rīz éde **ol**
Gösterür varuban elbette **yol**
(581. b.)

Keşf édüp perde-i rāzı **açasın**
Göñüle bezr-i maħabbet **şacasın**
(671. b.)

Dédi ol kimse neden oldı bu **hāl**
Éşiden dérd idi bu hāle **muħāl**
(891. b.)

Ĥamdü lillāh ki müyesser **oldı**
Şıdık u taşdıķ-ile qalbüm **ıoldı**
(1244. b.)

Saña kim gel dédi girdüñ **rāha**
Düşesin tā ki enīn ü **āha**

(1940. b.)

Vezin gereği kaynaştırmaya çokça başvurulduğu görülmektedir:

Çekesin cümlesinüñ acısını
Miñnete düşüre **bunc’acı** seni

(215. b.)

Ṭutuşup nār-ı ğāzab **k’ède** hücüm
Āb-ı ‘afv-ile söyündür koma şüm

(1071. b.)

Kişide şöyle gerekdür himmet
Érişe **néçesin’andan** devlet

(1668. b.)

Düşicek çāh-ı zenāhdānına dil
Çıkması **ġayetl’olur** müşkil

(2572. b.)

Çekicek levḥ-i kazā üzre kalem
Rāzī ol déme **néc’édüp** ne kılam

(2768. b.)

Yine dönüp **n’içün** étdüñ déye mi
Hāli üzre anı yoḥsa koya mı

(2802. b.)

Yine vezin gereği, bir kusur sayılan zihafın şair tarafından kasten yapıldığı açıktır:

Yér delik olsa girerdi yere
Zīrā kâdir degül ol ta‘bīre

(2669. b.)

Bakmadı nāliş ü āhına anuñ
Dédi ki kōmazam elbette **canuñ**

(2732. b.)

Eserde karşılaşılan hususlardan biri de mısralarda hecenin fazla, mananın tam yahut hecenin eksik, mananın tam oluşudur:

Bir dem olur ki bakarsın dellāl
Getürür defter-i a' māliñi fi'l-ḥāl
(15. b.)

Ḥor éder kendüyi bilmezlik-ile
Şöyle şanur ki bu fırsat gire ele
(1571. b.)

Cümlesi eyledi ṭa' āte hücüm
Şöyle oldu zebün nefis-i şüm
(1665. b.)

Dikkat çeken bir başka mesele ise eserin yalnız bir beyitinde karşımıza çıkan, ilk mısranın son sözcüğünün yarıda kesilerek ikinci mısrada devam ediyor olmasıdır:

Ḳonma bu cīfe-i dünyāya **hümā-**
himmet ol pāye ola seb' semā
(1575. b.)

2. BÖLÜM

SÜRÛR-EFZÂ

2.1. ŞEKİL İNCELEMESİ

2.1.1. *Mesnevi*

XVI. yüzyıl mesnevi şairlerinin dili kullanmadaki yeteneklerinin somut bir örneği sayılabilecek olan Sürûr-Efzâ adlı mesnevi, emsalleri arasında hacmi dolayısıyla göz dolduran, muhtevası itibariyle manevi duyulara hitap eden nitelikte bir eserdir.

Aruzun remel-i müseddes bahrinden, *fe‘ilâtün / fe‘ilâtün / fe‘ilün* ile yazılmış olan Sürûr-Efzâ, içerik itibariyle döneminin dinî ve ahlakî mesneviler grubuna dahil edilebilecek hüviyettir. Klasik mesnevi tertibine tam manası ile haiz olmadığı görülen eserde bu durum, çağdaşları arasında dikkat çekecek düzeyde değildir. Diğer mesnevilerde de görülen, bazı bölümlerin eksik veya bir başlık altında toplanmış olması, hatta başlıksız, metin içerisine serpiştirilmiş halde görebildiğimiz bölümler olduğu gibi farklı başlıklar altında, fazladan, başka konulardan da bahis olunan türlerine de rastlanılmaktadır.

Mesnevilere genel itibariyle bakıldığında giriş, asıl konu ve bitiş olmak üzere üç ana bölümden meydana geldikleri görülmektedir. Tüm bölümleri ihtiva eden mesnevilerde, bunlar, ayrı birer başlık altında belirtilmektedir. Bazı mesnevilerde ise giriş ve bitiş bölümleri ayrı bir başlık altında yer almayıp doğrudan besmele beyiti ile başlanıp ve yine müstakil bir beyitle son bulmaktadır.

2.1.2. SÜRÛR-EFZÂ'NIN BÖLÜMLERİ

Giriş Bölümü

Esas itibariyle üç ana bölümden meydana gelen mesnevilerin bu bölümlerinin her zaman ayrı birer başlık altında toplanmadığının bir örneği de söz konusu eserdir. Şairin, *Giriş* olarak ayrı bir başlık açmayıp doğrudan *Besmele* beyiti ile başladığı mesnevisinin bu bölüme ait kısımları şu şekildedir:

BESMELE (1-27. b.)

Fİ-MEDH-İ SEYYİDİ'L KEVNEYN (46-68. b.)

Fİ-MEDHİ'L-ĤULEFÂ' (69-85. b.)

SEBEB-İ TE'LİF-İ KİTÂB VE MAṬLA' -I DÂSTÂN (86-135. b.)

Fİ-MEDH-İ ḤAZRET-İ MURÂD ḤÂN CE' ALALLÂHU TE' ÂLÂ
SULTÂNEN Fİ'L-CİNÂN (136-152. b.)

Asıl Konu Bölümü

Çalışmamızda iki farklı nüshanın karşılaştırmalı tetkiki sonucu, mesnevinin en hacimli bölümünü ihtiva eden asıl konunun işlendiği bu bölümün, otuz yedi meclisten meydana geldiği görülmektedir. Ayrıca meclislerin başlıklarında beyan edilen hususlara muhteva itibariyle bütünleştirilen, bir nevi, şairin meclis başlıklarındaki beyanına şahit tuttuğu çeşitli hikayelere, rivayetlere ve kıssadan hisselerine yer verilmiştir.

Bölümü oluşturan meclis ve hikaye başlıkları şu şekildedir:

MECLİS-İ EVVEL: ḤÜSN-İ TA'BİR VE LETÂFET-İ TAḤRİR BA' İŞ-İ
MAḤABBET VE SEBEB-İ MEVEDDET OLUP NÉÇE ÂLÂM U
ŞEDÂYİDDEN ḤALÂŞA MÜ'EDDİ OLMASIN BEYÂN ÉDER (153-
168. b.)

Ḥikâyet-i Sultân bâ-Ḥādî-i Bed-mest (169-209. b.)

Ḥikâyet-i Pâdişâh bâ-Mu'abbir (210-243. b.)

Ḥikâyet-i Sâ'il bâ-Ḥalk (244-270. b.)

Ḥikâyet-i Sultân Süleymân bâ- Asker (271-299. b.)

Hikāyet-i Hāzret-i ‘Alī bā-Bende (300-316. b.)

MECLİS-İ ŞĀNĪ: LĪSĀN MENBA‘-I BELĀ VE MA‘DEN-İ CEFĀ
OLMASINI BEYĀN ÉDER (317-330. b.)

Hikāyet-i Murg-ı Hoş-Elhān (331-391. b.)

Hikāyet-i Hūb bā-Zişt (392-442. b.)

Hikāyet-i Tācir bā-Ferzend (443-458. b.)

MECLİS-İ ŞĀLİŞ: ŞEREF-İ-EDEB VE ‘İZZET-İ EHL-İ EDEB
BEYĀNINDADUR (459-496. b.)

Hikāyet-i Şāh Selīm bā-Şeh ‘İsmā‘īl-i Edeb-āmūz (497-542. b.)

MECLİS-İ RĀBİ‘: ŞEREF-İ MÜRÜVVET VE ‘İZZET EHL-İ
MÜRÜVVET BEYĀNINDADUR (543-551. b.)

Hikāyet-i Hācī Çünān Mürüvvet-nümā (552-694. b.)

MECLİS-İ HĀMİS: KARĪN-İ BED VE CELĪS-İ SŪ’İ BEYĀN ÉDER
(695-707. b.)

Hikāyet-i Mālik-i Dīnār bā-Kelb (708-717. b.)

Hikāyet-i Fuḍayl-i ‘Iyāz bā-Sā’il (718-737. b.)

MECLİS-İ SĀDİS: HER KĪMESNEYE ÉYLŪK EYLEMEK
BEYĀNINDADUR (738-744. b.)

Hikāyet-i Mütevekkil Hālīfe bā-Feth (745-825. b.)

MECLİS-İ SĀBİ‘: FAZĪLET-İ ‘ADL U İNŞĀF BEYĀNINDADUR (826-
836. b.)

Hikāyet-i ‘Adl-nümā ve Naşīhat-bahş (837-886. b.)

Hikāyet-i Dād-efzā ve ‘Adl-nümā (887-934. b.)

Hikāyet-i ‘Adl-i Şāh (935-1007. b.)

MECLİS-İ ŞĀMİN: TERAHHUM VE ŞEFKAT-H^VĀHI BEYĀN ÉDER
(1008-1018. b.)

Ḥikāyet-i Yaḳīn-efzā ve Şefkat-fezā (1019-1035. b.)

Ḥikāyet-i Şefkat-i Seyyidü'l-Kevneyn (1036-1066. b.)

MECLİS-İ TĀSİ^ʿ: FAZĪLET-İ ʿAFV VE KAZM-I ĠAYZ
BEYĀNINDADUR (1067-1076. b.)

Ḥikāyet-i Muş^ʿ ab Şāh ʿAfv-ı Mücrim (1077-1097. b.)

MECLİS-İ ʿĀŞİR: FAZĪLET-İ ŞÜKR VE LÜZŪM-I FİKR
BEYĀNINDADUR (1098-1135. b.)

Ḥikāyet-i Zışt-rū be-Zevce-i Hüb (1136-1213. b.)

MECLİS-İ ḤĀDĪ^ʿ AŞR: FAZĪLET-İ ḤAVF U ḤAŞYETİ BEYĀN ÉDER
(1214-1219. b.)

Ḥikāyet-i ʿÖmer bin ʿAbdül^ʿazīz r. ʿa. (1220-1231. b.)

Ḥikāyet-i Süfyān-ı Şevrī *Ḳuddise Sirruhu* (1232-1255. b.)

MECLİS-İ ŞĀNĪ^ʿ AŞR: FAZĪLET-İ RECĀ VŪ ÜMĪD BEYĀNINDADUR
(1256-1260. b.)

Ḥikāyet-i Fuḍayl-i ʿİyāz *Ḳuddise Sirruhu* (1261-1285. b.)

MECLİS-İ ŞĀLİŞ^ʿ AŞR: İTİMĀD U ʿALĀ KEFĀLETİLLĀH
BEYĀNINDADUR (1286-1297. b.)

Ḥikāyet-i Şaḳīḳ-i Belhī *Ḳuddise Sirruhu* (1298-1320. b.)

MECLİS-İ RĀBĪ^ʿ AŞR: NAŞĪBE ZEVĀL MUḤĀL OLDUĞIN BEYĀN
ÉDER (1321-1328. b.)

Ḥikāyet-i Yaḳīn-efzā ve Nīm Amrūd (1329-1348. b.)

Ḥikāyet-i Tevekkül-baḥş ve Dānā-yı Engūr (1349-1368. b.)

MECLİS-İ HĀMİS ‘AŞR: CEMİ‘-İ EŞYĀDA HIFZ U HİMĀYET VE ZARAR U NEF‘ ALLĀHÜ TE‘ĀLĀ OLDUĞIN BEYĀN ÉDER (1369-1384. b.)

Hikāyet-i Şayyād ma‘ a Hāres ve Yaķın-efzā (1385-1444. b.)

MECLİS-İ SĀDİS ‘AŞR: FEZĀ’İL-İ ZİKRU LLĀHİ TE‘ĀLĀ BEYĀNINDADUR (1445-1462. b.)

Hikāyet-i Kenīzek bā-Münāfık ve Ğaflet-güşā (1463-1538. b.)

Lāţife-i Dil-nüvāz (1539-1564. b.)

MECLİS-İ SĀBİ‘ VE ‘AŞR: HİMMET-İ ‘ĀLİYE İMĀNDAN OLDUĞIN BEYĀN ÉDER (1565-1584. b.)

Hikāyet-i Sultānū’l-‘Ārifīn Bāyezīd-i Bistāmī *Ķuddise Sirruhu* (1585-1673. b.)

MECLİS-İ ŞĀMİN VE ‘AŞR: FEZĀ’İL-İ ŞALAVĀTI BEYĀN ÉDER (1674-1688. b.)

Rivāyet-i Enes *Radıyallāhü Te‘ālā ‘Anh* (1689-1716. b.)

Hikāyet-i Hişşe-baĶş-ı Şalavāt (1717-1745. b.)

Hikāyet-i İmām-ı Şāfī‘ī RaĶmetullāh (1746-1757. b.)

MECLİS-İ TİS‘A ‘AŞR: FEZĀ’İL-İ ŞALĀT-I ĶAMSE BEYĀNINDADUR (1758-1776. b.)

Temşīl-i Ma‘ Ķül bi’l-MaĶsūs (1777-1806. b.)

MECLİS-İ ‘İŞRŪN: ZEKĀT AĶVĀLİN BEYĀN ÉDER (1807-1811. b.)

Hikāyet-i Ķārūn ve Menba‘ -ı Zekāt (1812-1842. b.)

MECLİS-İ ĶĀDĪ VE ‘İŞRŪN: FEZĀ’İL-İ ŞAVMI BEYĀN ÉDER (1843-1853. b.)

Hikāyet-i YaĶyā ma‘ a İblīs (1854-1874. b.)

MECLİS-İ ŞĀNĪ VE ‘İŞRŪN: ḤAC FEZĀ’İLİN BEYĀN ÉDER (1875-1893. b.)

Ḥikāyet-i Evliyā ve Sūrūr-efzā (1894-1918. b.)

Ḥikāyet-i Ḥiṣṣe-baḥş (1919-1948. b.)

MECLİS-İ ŞĀLİŞ VE ‘İŞRŪN: RAḤMET-İ BĪ-PĀYĀN U KEREM-İ BĪ-ḤADD Ü KERĀNİ BEYĀN ÉDER (1949-1967. b.)

Ḥadīş-i Resūl ‘aleyhi’s-selām (1968-2001. b.)

Rivāyet-i Dil-güşā (2002-2015. b.)

MECLİS-İ RĀBĪ VE ‘İŞRŪN: ‘AMELE İ‘TİMĀD ÉTMEK ŻARAR OLUP VE TEHĪ-DEST EYLEMEK NĀFĪ OLMAĞI BEYĀN ÉDER (2016-2026. b.)

Ḥikāyet-i Ebu’l-Ḳāsim-ı Naşrābādī *Ḳuddise Sirruhu* (2027-2061. b.)

MECLİS-İ ḤĀMİS VE ‘İŞRŪN: BİR ‘AMEL Kİ LĪ-VECH[İLLĀH] OLMAYA BĪ-NEF‘ OLDUĞIN BEYĀN ÉDER *NE‘UZŪ BĪLLĀHĪ MĪN ‘AMELĪ LĀ YENFA‘U* (2062-2072. b.)

Ḥikāyet-i Zūhhād ve İhlāş-mezīd (2073-2012. b.)

MECLİS-İ SĀDİS VE ‘İŞRŪN: ‘UBŪDĪYYET NÉCE OLUR ANI BEYĀN ÉDER (2013-2131. b.)

Ḥikāyet-i Zū’n-Nūn-ı Mışrī *Ḳuddise Sirruhu* (2132-2161. b.)

MECLİS-İ SĀBĪ VE ‘İŞRŪN: ḤUBB-I FĪLLĀH VE BUĞŹ-I FĪLLĀH EFḌĀL-İ ‘İBĀDET OLMASIN BEYĀN ÉDER *YESSERALLĀHŪ TE‘ĀLĀ* (2162-2178. b.)

Ḥikāyet-i Cāriye-i Ḥāzret-i ‘Alī *Radıyallāhü ‘Anh* (2179-2205. b.)

MECLİS-İ ŞĀMİN VE ‘İŞRŪN: FEZĀ’İL-İ FAḲRİ BEYĀN U ‘AYĀN ÉDER (2206-2229. b.)

Rivāyet-i Enes *Radıyallāhü ‘Anh* (2230-2263. b.)

MECLİS-İ TĀSİ‘ VE ‘İŞRŪN: KEŞRET-İ MĀL Ü MENĀL
MUẒTARİBŪ’L-ĤĀL ĒTMESİN BEYĀN ĒDER (2264-2287. b.)

Ĥikāyet-i Gile-i Bāğ ve Ĥiŝse-baĥŝ (2288-2318. b.)

MECLİS-İ ŐELĀŐŪN: GŐNŪLLERE SŪRŪR VĒRŪP GŐNŪL
YAPMAĞ FEZĀ’İLİ NĒCE OLUR ANI BEYĀN U ‘AYĀN ĒDER
YESSERALLĀĤŪ TE’ĀLĀ (2319-2332. b.)

Ĥikāyet-i A‘ meŝ bā-Ĥayŝŭme ve SŪrŪr-efzā (2333-2357. b.)

Ĥikāyet-i Ėāđī Dāll-i Ĥayr (2358-2392. b.)

Ĥikāyet-i Ca‘ fer-i ŐādıĖ Ėuddise Sirruhu (2393-2428. b.)

MECLİS-İ ĤĀDĪ VE ŐELĀŐŪN: SETR-İ ‘UYŪBUŤ FEZĀ’İLİN
BĪLDŪRŪR (2429-2450. b.)

Ĥikāyet-i Ĥiŝse-baĥŝ (2451-2477. b.)

MECLİS-İ ŐĀNĪ VE ŐELĀŐŪN: MŪDĀRĀ İKİ CĪĤĀNDA ĤUẒŪRA
SEBEBĪ BEYĀN ĒDER (2478-2488. b.)

Ĥikāyet-i Naŝĭhat-baĥŝ (2489-2514. b.)

MECLİS-İ ŐĀLİŐ VE ŐELĀŐŪN: ĤŪSN-İ İ‘ TĪĖĀD U ŐİDĖ U İRĀDETİ
BEYĀN ĒDER (2515-2521. b.)

Ĥikāyet-i DŪzdān ve İ‘ tĪĖĀd-efzā (2522-2565. b.)

MECLİS-İ RĀBİ‘ VE ŐELĀŐŪN: NĀ-MAĤREME NAẒAR ĒTMEK
ĖARAR-I MAĤŐ OLMASIN BEYĀN ĒDER (2566-2583. b.)

Ĥikāyet-i ZŪhhād bā-Maĥbŭbe (2584-2606. b.)

MECLİS-İ ĤĀMİS VE ŐELĀŐŪN: NİSĀ ĤĀBĀ’İL-İ ŐEYĤĀN OLUP
MEKR Ū ĀLİNDEN ĤAZER LĀZİM OLDUĖIN BEYĀN ĒDER (2607-
2621. b.)

Ĥikāyet-i CŪllāĥ bā-Zevce (2622-2704. b.)

[MECLİS-İ SĀDİS VE ŐELĀŐŪN:] FEZĀ'İL-İ DU'Ā VE ZĀRĪ VŪ
TAŪARRU' -I BĀRĪ BEYĀNINDADUR (2705-2722. b.)

Rivāyet-i Yakĭn-baĥő (2723-2763. b.)

Du' ā' -i Őerĭf Budur (nesir)

[MECLİS-İ SĀBİ' VE ŐELĀŐŪN:] ŐAZĀYA RIZĀ VŪ TESLĪM
ĒTMEK BEYĀN ĒDER (2764-2808. b.)

Ĥikāyet-i Rızā-baĥő ve Teslĭm-efzā (2809-2851. b.)

Bitiş Bۆlümü

Klasik mesnevi tertibinde ayrı bir baŐlık altında yer alan hatime bۆlümü, alıŐmamızda, A. nŪshasının mŪstensihisi tarafından eklendiđini dŪŐŪndŪđümüz dua içerikli son ū beyitten oluŐmaktadır:

Burada ĥatm-i kitāb eyleyelŪm

Ehl-i idrāke yēter sۆyleyelŪm

Raĥimallāhu te' ālā dēyeler

KātibŪn rŪĥını Őād eyleyeler

Raĥmet ol mŪ'mĭne ki ēde du' ā

Nāzımuñ rŪĥı iŪn hem okuya

(2849-2851. b.)

İçeriđi itibariyle hatime ۆzelliđi taŐıyan bu kısıma, A. nŪshasının nihayetine varılan otuz beŐinci meclisin sonunda deđil, çalıŐmanın sonunda A. nŪshasında bulunmayıp H. nŪshasından ilave edilen iki meclisin sonunda yer verilmesi uygun gۆrŪlmŪŐtŪr.

2.2. SÜRÛR-EFZÂ'DA GEÇEN ÂYET, HADİS, ATASÖZÜ VE DEYİMLER

2.2.1. Âyetler

Olagör zâkir-i Hâk cehr ü nihân
Olasın sen daği mezkûr éy cân
(1445. b.)

‘ Aceb olmaz bu kadar cevr ü cefâ
Kaẓm-ı ğayz eyle yûri mihr-i vefâ
(848. b.)

Kaẓm-ı ğayz eylemeği pîşe édin
Âhîret hâlini endîşe édin
(1067. b.)

Kaẓm-ı ğayz olagör hem ‘ âfî
Ola emrâz-ı zünûba şâfî
(1068. b.)

Vâkıf olmağ dileme ‘ ayba ebed
Nehy édüpdür anı zîrâ ki Ehad
(2446. b.)

Bizi nehy éde kelâmında ü Hâk
Kimseyi étme teccessüs muṭlağ
(2461. b.)

2.2.2. Hadisler

Dédi fahr-i dü cihân rehber-i râh
Merhamet étmeyene étmez İlâh
(1014. b.)

Ḳarnı aç olana iblis ḳarîb
Olamaz dédi haber içre ḳabîb
(1851. b.)

Bunı te'yîd éder imiş aḥbār
Her kişi zünübı qadar nāra yanar
(1995. b.)

Mā nevāya ériřür kişi hemān
Ne qadar étse 'amel ehr ü nihān
(2068. b.)

Kişi kimi severse bunda
Bile ḥaşr ola dénildi anda
(2258. b.)

Kimseyi eyleme ta'yîb muṭlaq
Mübtelā eyler o 'ayba seni Ḥaḳ
(2439. b.)

2.2.3. Atasözleri

Ak akçe kara gün içindir:

Kişi mālı anuñ-içün ki diler
Qara gün içün aḳ akçe dédiler
(1819. b.)

Atilan ok geri dönmez:

Kesilen baş yine bitmez meřhūr
Atilan oḳ yine dönmeḳ ḥod dūr
(1572. b.)

Bir diyen iki işitir (İstedini söyleyen istemediğin işitir):

Bir déyen iki éřidür elbet
Ḥayr olur eyle olıcaḳ ḥalvet
(734. b.)

Söz éřitmek dilemezseñ tek tır
Bir déyen iki éřidür meřhūr
(164. b.)

Söz var, iş bitirir; söz var, baş yitirir:

Gāh olur bir söz-ile baş bitirür

Gāh olur néçe néçe baş yitirür

(166. b.)

Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır:

Ṭoğ-ı sözden yég olur gah yalan

Çıkarur yérden éyü söz çü yılan

(167. b.)

2.2.4. Deyimler

Aklını başına getirmek:

Nādim étti kâmusın işlerine

‘ Aql u fikrin getirüp başlarına

(2551. b.)

Akil sır erdirememek:

Gah olur şöyle açarduk per ü bāl

Ne göz érerdi ne ‘ aql u ne hayāl

(239. b.)

Başında kavak yeli esmek:

Bildi başında kavaq yéli eser

Qalmamış meyl ü maḥabbetden eşer

(2625. b.)

Başı taşralık (Gözü dışarda olmak):

Başı taşralığını bildi tamām

Qorqar idi ola bir gün bed-nām

(2626. b.)

Başı üstünde yeri olmak:

Sözinüñ her kişi olsa eri

Her kişinüñ başı üstünde yéri

(238. b.)

Başına üşmek:

Añladuñ ‘ asker-i qahr u miñnet
Başña üsse gerek bî-minnet
(191. b.)

Dilidür bülbüli dāma düşiren
Başına halkı demādem üşiren
(328. b.)

Ādemi ravzada dāma düşiren
Başına néçe belālar üşiren
(2616. b.)

Cigeri hūn etmek (Ciğeri yanmak):

Cigerin hūn éder anuñ her dem
Akıdur yaşı yérine her dem
(205. b.)

Dile mühür urmak (Ağzına kilit vurmak):

Kimsenüñ kimseye rāzın zinhar
Açayın déme mühür ur dile var
(2437. b.)

El yumak (El çekmek):

Āb-ı nāb ile miyāhdan el yu
Mā’ -i tevbeyle günāhdan el yu
(1758. b.)

Gökte ararken yerde bulmak:

Gökde arayıncağ iken yerde
Bulasız ola şifālar derde
(1658. b.)

Gönlü dönmek:

Bağamazdı yüzine kimse anuñ
Göñli dönerdi yüzine bağanuñ
(1137. b.)

Kazdığı kuyuya düşmek:

Kişi kazduğu kuyuya ekser
Düşegen olur imiş dendi haber
(2441. b.)

Ser verip sır vermemek:

Seri vér sırrı ‘ayān étme yüri
Hak katında bulasın tā ki yeri
(2436. b.)

Yabana atmamak:

Yā İlāhī beni nevmīd étme
Alup elümi yabana atma
(119. b.)

Yerli yerinde:

Yérlü yerinde olupdur her kār
Fehm olunmadı ise n’ola éy yār
(2805. b.)
Mālikü’l-mülküñ olupdur tedbīr
Yérlü yerinde olupdur taqdīr
(2841. b.)

Yüzü dönmek (Yüz çevirmek):

Éşidüp Hāzret-i Yahyā bu sözi
Kalmadı ekle heves döndi yüzi
(1858. b.)

Yüzünü kaçırmak (Gözünü kaçırmak):

Düşürüp hem kişinüñ yıldızını
‘Ukalā görmege kaçur yüzini
(484. b.)

Yüzüne vurmak:

Yüzine kullarınüñ urmaya Hak
Ne revādur yüzine sen urmağ
(2431. b.)

Yüzü yere düşmek (Başını öne eğdirmek):

Yémez isem yémeyeyin tek üzüm

Halk içinde yere düşmeye yüzüm

(2307. b.)

3. BÖLÜM

SÜRÛR-EFZÂ

3.1. Metin Tespitinde İzlenen Yol

Başlangıç itibariyle mesnevinin Muhyî isimli şairlerden hangisine ait olduğu konusunda tespit çalışmaları yapılmıştır. Manzumenin bazı bölümlerinden hareketle eserin yazıldığı dönem hakkında elde edilen bilgilerden yola çıkılarak kaside bölümünde adı geçen söz konusu Osmanlı sultanının III. Murad Han olduğuna kanaat edilmiştir. Bölümün makta beyitinde geçen ‘*dedem*’ tabiri değerlendirilerek, dönemin Halvetî silsilesi araştırılmış ve çalışmamıza konu olan eser sahibinin, III. Murad Han’ın devrinde yaşamış olan, çağdaşı, Halvetî şeyhlerinden Muhammed Muhyiddin el-Karahisârî (ö. 1582) olabileceği yönünde tahminî bir tespitte bulunulmuştur.

Müellif nüshası elde bulunmayan eserin, Avusturya ve Hacı Selimağa olmak üzere iki nüshasına ulaşılmıştır. Çalışmamıza, hacmi, niceliği ve meclislerin diziliş düzeni itibariyle müellif nüshasına daha yakın olduğu intibai uyandıran Avusturya nüshası esas alınarak başlanılmış; bu nüshada yer almayıp diğer nüshada tespit edilen kısımlar ise konu bütünlüğünü bozmayacak şekilde ilave edilmiş, ilave beyitler ile arada bulunan kelime, harf ve hareke farklılıkları ise dipnotta ifade edilmiştir.

Avusturya nüshası A.; Hacı Selimağa nüshası H. kısaltmaları ile gösterilmiş, 2851 beyitten müteşekkil manzum eserde, her beyit numaralandırılmıştır. Nüshalarda yer alan meclis ve hikayelerden birinde bulunup diğerinde olmayanlar, başlık solunda ‘—A / —H’ ile ifade edilirken, bir nüshada bulunup diğerinde bulunmayan beyitler ise beyit numaraları başında ‘A- / H-’ ile belirtilmiştir. Varak numaraları da beyit

numaraları solunda verilmiş, varağın ön ve arka yüzünü belirten ‘a / b’ ifadeleri numaraların sağ üst kısmında gösterilmiştir.

Mesnevîde, bölüm ve meclis başlıkları büyük ve koyu olarak; hikaye ve diğer meclis alt başlıkları ise küçük ve koyu olarak yapılmış, çalışmanın metni transkripsiyonlu olarak ortaya konulmuştur.

Metin içerisinde okunamayan kısımlar [...] ile ifade edilirken, müstensihlerin gözden kaçırmış olabileceğini düşündüğümüz kısımlar, ses, ahenk, vezin ve anlamı tamamlayacak şekilde ilave ile [] içerisinde eklenmiştir.

Metinde yer alan Arapça ve Farsça tabirler italik olarak yazılmış, manaları dipnotta tırnak içinde verilmiştir. Ayrıca, yapılan bu tenkidî çalışmada nüshalar arası meclis ve diğer başlıklarda yer alan farklılıklar ise meclis başlıklarında büyük ve koyu; diğer başlıklarda küçük ve koyu olarak dipnotta verilmiştir.

Çalışmamıza konu olan mesnevinin genel itibariyle klasik mesnevi tertibine uygun olduğu görülmektedir. Her ne kadar mesnevi türüne ait bazı bölümler ayrı birer başlık altında verilmemiş olsa da manzumenin girişinde yer alan *Besmele* beyiti ile devamında bulunan aynı içeriğe sahip beyitler ve hatime bölümü için Avusturya nüshasının müstensihi tarafından eklendiğini düşündüğümüz dua içerikli son üç beyitlik kısmın ilavesiyle birlikte - mesnevi nazım şekli ana hatları itibariyle- müretteb diyebileceğimiz bir metin ortaya konulmuştur.

3.2. Yazmaların Tanıtılması

A. Nüshası:

Avusturya Millî Kütüphanesi’nde Mxt 412a arşiv numarası ile kayıtlı bulunan nüshanın, kayıt bilgileri şu şekildedir: ‘96 varak, küçük boy, 5.5 cm yüksek, 3.5 cm geniş, beyazımsı kağıt, nesih, okunaklı, iki sütun, 13 satır, başlıklar ve cetveller kırmızı, su (rutubet) lekeli.’ Çalışmamızda esas alınan bu yazma, otuz beş meclis ve elli üç hikâyesi ile 2310 beyitten müteşekkil olup, içerisinde müstensihi hakkında herhangi bir kayda veya bilgiye yer verilmediği görülmektedir. İlk varağın arka yüzünde, bulunduğu

kütüphaneye ait olduğu düşünölen bir mühür bulunmakta, fakat okunamayacak derecede silik bir haldedir.

Nüşhanın günümüze değin iyi bir şekilde muhafaza edildiği görölmektedir. Yer yer su lekelerine rastlanılmış olsa da genel itibariyle olumsuz izlenim uyandıracak bir hal görölmemiştir.

Matbu olarak istinsah edilen nüshada müşir vardır. Başlıklar ve cetvel kırmızı, metin ise siyah yazılmıştır. Kenar boşluklarda, nadiren, müstensih tarafından bazı kelimelerin manaları için düşölen notlar yer almaktadır.

H. Nüşhası:

Nüşhanın başında yer alan bir nottan istifade ile Kemânkeş isimli bir zat tarafından Üsküdar'da bulunan Atık Vâlîde Camii Şerîfi'ne vakfedildiği bilinmekte olan eser, Hacı Selimağa Kütüphanesi, Kemankeş Bölümü, 452 numarada kayıtlıdır.

Otuz meclis ve otuz altı hikayesi ile toplamda 2064 beyitten oluşan nüsha, talik olarak kaleme alınmıştır. Meclis ve hikaye başlıklarıyla birlikte manzumenin tamamı koyu renkli yazılmış olup, cetvel ise diğer nüshada olduğu gibi kırmızıdır. Müşir kullanılmıştır. Bazı sayfalarda mühür bulunmaktadır. Diğer nüshaya kıyasla, mürekkep lekeleri bazı sayfa kenarlarında boşluk bırakmayacak seviyede iken sıklıkla rastlanılan Arapça 'vağf' kelimesi, nüshanın kütüphaneye vakfedilmiş olmasından mütevellid düşölen bir not olduğunu düşöndürmektedir. Yine 13 satırdan oluştuğunu gördüğümüz bazı sayfalarında rastlanılan dikiş izleri, nüshanın tamir gördüğüne işaret etmektedir.

Manzumenin kenar boşluklarında müstensih tarafından bazı kelimelerin manaları için düşölen notlar A. nüshasına kıyasla daha fazladır. Bu nüshanın bizler için en önemli hususiyeti diyebileceğimiz kısmı, A. nüshasında yer almayan *Kaside* bölümüdür. Hayatı ve yaşadığı döneme dair kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmayan Muhyî hakkında doğruya en yakın şekilde yapılmaya çalışılan bazı tespitler için bu bölümden istifade edilmiştir.

3.3. Trankripsiyon Alfabeti

ا	a e'
آ	ā a
ب	b
پ	p
ت	t
ث	ṯ
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẓ
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	š
ص	ṣ
ض	ẓ ḍ
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك	k g ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	v o ö u ü õ ū
ه	h a e
لا	l
ی	y i i

3.4. Metin

SÜRÜR-EFZÂ

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

H-	A 1 ^b	1.	Vācib oldu ki her işde Allāh
Yād olunup dénile bismillāh
H-		2.	Z̄ikr-i Hāḡḡ olmasa fi' lūñde tamām
'Avn-i Hāḡḡ éde mi anı itmām
H-		3.	Z̄ikr-i Hāḡḡ-içün olupdur bu cihān
Z̄ikr-ile ḡāyim olur kevn ü mekān
H-		4.	Yā sezā-vār ola mı z̄ikr-i Hudā
Ḳalb-i mü'minden ola şöyle cüdā
H-		5.	Z̄ākir olmağa Kebīr ü Mütē'āl
Vérdi insāna tamām ḡüsn-i maḡāl
H-		6.	Hāḡḡ édüp aḡsen-i taḡvīmın anı
Kışver étدی ḡeh-i cāna bu teni
H-		7.	Cümle ā' zāyı aña rām étدی
Rām olan emrine ārām étدی
H 1 ^b	A-	8.	Édelüm ḡamd-i Hudā bī-'ad
Édelüm ḡükr ü sipās bī-ḡad
	A-	9.	Tā ki ol luḡfa bizi éde ḡarīn
Étmez ol ḡamd édeni zīre ḡazīn
	A-	10.	Bir kişi étse ki ḡamdü lillāh
Rızḡın eksmez vérür ol Ferd ü İlāh
	A-	11.	Édegör ḡamd-i Hudā ḡıdḡ-ile
Édegör hergiz aña ḡıdḡ-ile
	A-	12.	Eyle yād ismini her dem Çalabuñ
Ki müyesser éde her kez ḡalebüñ
	A-	13.	Var-iken dilde henüz nuḡḡa mecāl
Bez̄l ü işār édegör dürr ü le'āl
	A-	14.	Eline girmeye āḡir fırsat
Édesin āḡ ḡaçasın ḡasret

- A- 15. Bir dem olur ki baqarsın dellāl
Getürür defter-i a‘ māliñi fi’l-hāl¹
- H 2^a 16. Gülşen-i bāğ-ı vücūduñ gülidür
Şanma insānı bu āb u gildür
17. Ma‘ rifetdür o gülüñ hoş būyı
Rengi olupdur anuñ hoş hūyı
18. Tālīb ol kesb-i ma‘ ārif eyle
Dem-be-dem tırma ma‘ ārif söyle
19. Ele girmez bu ğanīmet her bār
‘ Avdet éder mi aqıcaq enhār
- A 2^a 20. Bir zamān ola ki lāl ola dilüñ
Qalmaya gülşen-i hüsünüñde gülüñ
21. Var-iken dilde henüz nuṭqa mecāl
Bez̄l ü ĩşār édegör dürr ü le’āl
22. Muğtenem eyle bu gün yārānı
Yarın anda bulasın yār anı
23. Hū‘āb-ı ğafletden uyar néçesini
Néce uyardıyisa néce seni
24. Hıyra dāl olan olur hıyır-ıla yād
Nām-ı vīrānını eyler ābād
25. Hey sa‘ ādet kişinüñ nāmı qala
Hıyır-ıla nāmı dem-ā-dem añıla
26. Umaram hıyır-ıla yād eyleyeler
Dil-i ğamgīnümi şād eyleyeler
27. Raḥmet ol mü’mine okuduğı hīñ
Raḥmetullāhi ‘aleyh² déye hemīn
- MÜNĀCĀT³**
- H 2^b 28. Éy Kerīm ü Eḥād ü Ferd ü Qadīm
Vey Hākīm ü Şamed ü Hākḫ u ‘ Alīm

¹ Mısrada bir hece fazladır.

² Ar. “Allah ona rahmet etsin.”

³ **B: MÜNĀCĀT İLĀ QĀDĪ’L-HĀCĀT H.**

29. Luṭfuñ-ıla bize ʿavnüñi refîk
Eyle her yérde qarîn-i tevîk
30. H^vâb-ı ğafletde koma bîdâr ét
Kerem ü fazla dem-â-dem yâr ét
31. ʿİlm-ile ʿâmil-i ʿâlim eyle
Hilm-ile kâmil-i sâlim eyle
- A 2^b 32. Qalbimüz maʿden-i envâr eyle
Göñlimüz maḥzen-i esrâr eyle
33. Sâlik-i râh-ı tarîkat eyle
Vâsıl-ı mülk-i haqîkat eyle
34. Pâdişah eyle fenâ milketine
Érevüz taht-ı bekā kırbetine
35. Qoma ğayrıya ʿalâyıkdan eşer
Tola varluĝuñ-ıla ser-tâ-ser
36. Mużmaḥill ola vücüd-ı ʿarî
Qalmaya ğayr ı vücüd-ı Bârî
37. Gele vaḥdet gide işneyniyet
Maḥv ola qalmaya hîç iniyyet
38. Vaḥdet-i maḥza düşür cân u dili
Néçe bir gözlede bu âb u gili
39. Kafes-i tenden uça bülbül-i cân
Lâne ét gülşen-i kudş içre hemân
- H- 40. Bunca dem çekdügi hicrânı çıkar
Vuşlatuñı aña eyle kiyfer
41. Şıla étsün vatan-ı aşla ğarîb
Eyle ğurbetde koma zâr u ğarîb
- H 3^a 42. Néçe bir ayrılık odına yana
Luṭf édüp érgür anı vaşla yine
43. Müstecâb eyle duʿâmı éy Haq
Hâlüme bakma benim luṭfuña baq
44. Bizi gönderme kapuñdan maḥrüm
Eyleme işimüz âḥir dem şüm

- A 3^a 45. Cümle mü'minler ile eyleme dūr
Āhiret mülkine gönder mesrūr

FĪ-MEDĤĪ SEYYĪDĪ'L-KEVNEYN

46. Ėy ŧeh-i taht-ı nübüvvet Aĥmed
Vey meh-i burc-ı mūrüvvet Aĥmed
47. Ėy ĥaĥĭkat ilinüñ ĥāĥānı
Ma' rifet kiŧverinüñ sulĥānı
48. Cilvegāh olalı ' arŧ-ı a' lā
Süpürür ĥāk-i rehiñi Ŧübā
49. Kūh-ı Ŧāf-ı melekūta per ü bāl
Aĥalı uĥalı ŧimurĝ-misāl
50. Sen hümā-himmete ' anĥā-yı ' uĥūl
Ne mecāl ola ére ya bula yol
51. Ėy hümā-himmet ü ' ālĭ-pervāz
Kim ola saña senüñle hem-rāz
52. *Ħābe kavseyni ev ednā⁴* olalı
Menzilüñ bende olur cümle velĭ
53. Kimseye oldu mı mi' rāc-ı Ĥudā
Ėayrıya dendi mi *levlāk* nidā
- H- 54. Ŧĭr-i maĥlūĥa olalı zübde
Ėıpta éder saña cümle ' umde
- H 3^b 55. Ĥāk-i pāyuñı ŧu kim tāc eyler
Ėadre érüp ŧeb-i mi' rāc eyler
56. Kuĥl édinen kiŧi izüñ tozını
Örtemez perde-i Ėaflet gözini
- A 3^b 57. Ufuĥ-ı dilde ŧulū' étse eger
Ŧems-i mihrüñ dün ü gün nūr eyler
- H- 58. Yād éden nāmuñı yād olmaya ĥĭĥ
Āŧinālĥ yolını étmeye pĭĥ

⁴ “Böylece iki yay mesafesi kadar, (hatta) daha yakın oldu.” Necm, 53/ 9.

- H- 59. Kīmyā-yı nazaruñ kime ére
Hāk olursa da zer ü sīme ére
- H- 60. Cāmi^ç olan dürer-i aḥbārın
‘ Aden-i ‘ adn éde Bārī yérin
- H- 61. Anuñ-ıla érişür Hākka éren
Anuñ-ıla bilişen ḥaḥkı gören
- H- 62. Kimse ansız éremez taḥt-ı şehe
Kimse ansız varamaz pādişehe
63. Enbiyā zümresinüñ sālārı
Cümleñüñ serveri vü muḥtārı
64. Cümleñüñ şonuña geldiye ne var
Şehüñ öniñce yürür zīre nöker
65. Seven aşḥābını şıdḳ-ile tamām
Bula cārında cinān içre maḳām
66. Zıkr olunmaḳ bile aşḥāb-ı güzīn
Ne tereddüd ki olur revnaḳ-ı dīn
67. Zıkr olunsaydı esāmī-i ḥıyār
Sebeb-i raḥmet olur her bār
- A- 68. Hulefā nāmını ĩrād édelüm
Ba^ç de z’ān rāh-ı murāda gidelüm

FĪ-MEDḤĪ’L-ḤULEFĀ’⁵

69. Birisi şıḥr-i Nebiyy-i muḥtār
Dédi Hākḳ sāniye ‘sneyn[i] fi ‘l-gār⁶
- A 4^a 70. Birisi Ḥazret-i Fārūḳ ‘ Ömer
Cāmi^ç -i faẓl u kemālāt u hüner⁷
71. Birisi Ḥazret-i Zi’n-nüreyndür
Cāmī^ç -i ḥilm ü ḥayā bī-reyndür⁸

⁵ **B: MEDḤ-İ ḤULEFĀ’-İ KĪBĀR H.**

⁶ “Kâfir olanlar, O’nu (Mekke’den) çıkardığı (çıkmaya mecbur ettikleri zaman) **iki (kişi)nin ikincisi** idi. İkisi **mağarada** iken arkadaşına şöyle demişti: ‘Mahzun olma! Muhakkak ki Allah bizimle beraber.’ ” Tevbe, 9/ 40.

⁷ Cāmi^ç -i faẓl u kemālāt u hüner: Burc-ı İslāma olupdur ol ḳamer H.

⁸ Biri dāmād-ı Nebī ki ‘ Oşmān
Virilüpdür aña cem^ç -i Kur’ān H.

- H 4^a 72. Birisi Hāzret-i Şīr-i Yezdān
Dénilüpdür der-i şehri ‘irfān
73. Şābb-ı ehl-i cinān Ḥasaneyn
Ḳurretü’l-‘ayn-ı Resül-i Ḥaremeyn
74. Daḥi aşḥāb-ı kibār-ı ḥulefā
Seven anları bulur zevḳ u şafā
75. *Radıyallāhu te‘ālā ‘anhüm
Kelleti’l-elsünü ḳālet men ḥüm⁹*
76. Burada ḥatm édelim medḥi hemān
Ḳādir ola mı ‘aceb medḥe lisān
77. Şularıñ ki ola Ḥaḳ meddāḥı
Medḥe cür’et éden olur sāḥı
- A- 78. Démeñüz ya bu cür’et ne ola
Ḳaşdı izḥār-ı maḥabbetde ola
- H- 79. Reh-i maḳşūda revāne olalum
Ola ki maḥlab-ı a‘lā bulalum
- H- 80. Şıdḳ-ile girse kişi bu rāha
Dün ü gün yalvaruban Allāha
- H- 81. Ḥāşā maḥrūm éde ol kān-ı kerem
Sa‘y édüp eyle hemān ṭurma himem
82. Dilerem senden eyā luṭfi ‘amīm
Destgır ol şu zamān ki ére bīm¹⁰
- A- 83. Hem-civār eyle cinānda müdām
Dem-be-dem eyleyevüz şoḥbet-i tām
- H- 84. ‘Avn u tevḥik refīḳ eyle bize
Érevüz şıdḳ-ile menzilümüze
- A 4^b 85. Bu du‘āya déyen āmīn emīn
Édesin iki cihānda her ḥīn¹¹

⁹ “Allah onlardan razı olsun; o kimdir diyenlerin dilleri [...] olsun.”

¹⁰ Dilerem senden eyā Bārī Ḥudā
Bile ḥaşr eyle bizi rüz-ı cezā H.

¹¹ Bu du‘āya déyen āmīn o ḥīn
Bile hem şoḥbet édüp eyle mu‘īn H.

DĀSTĀN¹² SEBEB-İ TE'LĪF-İ KĪTĀB VE MAṬLA'İ

86. Felek-i dilde 'ināyet mihri
Bir seher toğdı açıldı mühri
87. Rūşen étđi¹³ néçe 'irfān u nikāt
Şevķ-ile geldi kuvāya ĥarekāt
- H 4^b 88. Dédi sultān-ı gönül tırma hemān
Ele al ki yazasın¹⁴ bir dīvān
- A- 89. Pādişehzādeñe pīşkeş eyle
Göñlini anuñla ĥoş eyle
90. Oķunup yazıla hem beyne'n-nās
Aça mir'āt-ı göñüldeñe néçe pās
91. İnķiyād éyleyüp emre tırdum
Ĥāmeye yazmağ-ıçün el urdum
92. Dest-gīr oldı baña 'avn-ı ilāh
Başladum yazmağa anı geh gāh
- H- 93. Gerçi étmişidüm evvel itmām
Dénilüp Maĥzen-i Esrār aña nām
- H- 94. Sākin olmadı anuñla 'ataşum
Sākit olmadı dilimde ra'aşum
95. Dédüm éy Kādir ü Dānā vü Ĥabīr
Néçe 'irfāna beni eyle ĥabīr
96. Yazayım ķullaruñ andan behre
Alalar érişe berre vü baĥre
97. Baña yazmak saña érgürmek éy şāh
Umaram olmaya luţfuñla tebāh
- A 5^a 98. Déndi nāmına Sürür-efzā anuñ
Dāfi' ola ĥamını yārānuñ
99. Luţfuñ-ile dilerem ĥüb édesin
Oķunup yazıla mergüb édesin

¹² B: SEBEB-İ TE'LĪF-İ KĪTĀB H.

¹³ étđi: oldı H.

¹⁴ ki yazasın: ĥāmeyi yaz H.

100. Başdan ayağa egerçi ma' yüb
Kereme tuş olan olur maḥbüb
101. Kerem ü fazl u ' ināyet senden
Reh-i tevfiḳe hidāyet senden
102. ' Ayn-ı inşāf-ile nāzır olana
Raḥmet ét ' ācize nāzır olana
- H 5^a 103. Mu' terif olsa ' uyubiña kişi
Lāyık olmaz uralar ta' n taşı
104. Ḥalvetī Muḥyī za' ifūñ ḥālī
Şorulursa kamu kıl ü kālī
105. Yéte mi bildügi yañıldıgına
Ḳalmayalar meger az u çoğuna
106. Luṭfuña rāci' olur ki éy şāh
Hīç anuñ ' aybına olmaya nigāh¹⁵
107. Dāmen-i luṭf-ile setr eyle¹⁶ anı
Görmeye ' aybını her dūn ü denī
108. Ḥaḳ mu' in ola ḥaṭā-pūş olana
Kāse-yi semm-i cefā-nūş olana
- H- 109. Yazup işlāḥ édeler yañlışını
Démeyeler göre şunuñ işini
- H- 110. Şu biḍā' atle bu da bāzāra
Gele otura el ura bāra
- H- A 5^b 111. Ne ' aceb bu kişide yok mı ḥayā
Ḳaşdı bu éde néçe bey' u şirā
- H- 112. Böyledür kā' ide-yi insānī
Ḳudretine göredir dükkānı
- H- 113. Ḥamd-i bī-ḥad bu ḳadar vérdi Ḥudā
Vérdüğine görece oldı edā
- H- 114. Néçeler yazdı néçe dīvānı
Şaḥn-ı şan' atda düzüp eyvānı

¹⁵ Lutfina rāci' olur ihvānuñ
Nażar olunmaya ' aybına anuñ A.

¹⁶ eyle: éde A.

- H- 115. Hākīm-i mülk-i feṣāhat oldı
Āmir-i ceyš-i belāgat oldı
- H- 116. Ērmedi Hākdan ‘ ināyet nazarı
Kimsenüñ olmadı aṣlā haberi
- H- 117. Umaram pertev-i nūr-ı Yezdān
Bu kitabum éde ṣems-i raḥṣān
- H- 118. Dāfi‘ ola néçe zūlmāt-ı ğamı
Rāfi‘ ola ṣeb-i endūh u hemī
- H- 119. Yā İlāhī beni nevmīd étme
Alup elümi yabana atma
- H- 120. Keremüñe ṭayanup aldum ele
Umaram ki édesin elden ele
- H- 121. Édesin cümlesinüñ ser-tācı
Éşiden vaşlına ola rācı
- H- 122. İ‘ timādum sañadır her işde
Minnetüm ṭapuña her cünbişde
- H- 123. Şıdķ u ihlāş-ile itmām yesīr
Éyle éy Rāhim ü ‘ Allām u Qādīr
- H- A 6^a 124. Başladum nazma bu dürr ü güheri
Ola her ehl-i dilüñ tāc-ı seri
- H- 125. Hicret-i server-i ‘ ālem seneniñ
Seb‘ u seb‘ in ü tis‘ a mi’eniñ
- H- 126. Şükr-i bī-ḥad ki tamāma ‘ azmüm
‘ Avn-i Hāk-ile olupdur cezmüm
127. Çoğ eger az işārāt-ı ḥayāl
‘ Āriyet alınup olunmadı āl
128. ‘ Āriyet geymedenise dībā
Yég olur ki géyesin köhne ‘ abā
129. Dil tenūrunda ma‘ āni beresi
Kendü yağıyla kavruıldı besī
- H- 130. N’ola ger bī-meze bī-lezzetse
Zevķ édeler ne qadar zaḥmetse

131. Her kişi kudretine göre h^vān
Döşeyüp¹⁷ ekl éder andan¹⁸ ihvān
132. Kem ü bîş-i ‘ aybıyile eyle kabûl
Çalbmüz luţfuñ-ile étme melûl
133. Néce buyurdı¹⁹ gör ehl-i rüşdi
*El hedāyā kâderi men yühdā*²⁰
- H- 134. Bu kadar ‘ özr beyānı besdür
Gidelüm rāha olursa destür
- H- 135. Érevüz maţlaba mesrûru’l-bāl
Gir ‘ ināyet éder-ise Mûte‘āl

H 5^b —A **FĪ-MEDĤİ ĤAZRETİ MURĀD ĤĀN**
CE‘ALĀLLĀHU TE‘ĀLĀ SULṬĀNEN FĪ’L-CĪNĀN²¹

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

136. Éy şeh-i taht-ı mürüvvet vey meh-i burc-ı kerem
Pertev étse şems-i luţfuñ ola mı hiç zerre kem
137. ‘ Āleme adl ü şalāhuñ nûrı pür-tāb éde mi
Ĥamdü lillāh ki kıomadı götürüp cevır u zulem
138. Ĥoş geçer sāyeñde néce derdmend üftādelér
Zıll-i Raĥmānsın muķarrer tañ mı olsañ muķterem
139. Pādişāhlar arasında ser-firāz olsañ n’ola
Taht-ı ĥükm[üñ]de ola mülk-i ‘ Arab mülk-i ‘ Acem
140. Bir kıuru nām-ile ancaķ dilde olmuş dāstān
Çāker olmaĥa sezāvār ola mı Cemşid ü Cem
141. Dergehüñde ‘ izzet-ile néce yüz biñ tācdār
Baş egüp birbirisi kıaddin éde ĥüm gibi ĥām
- H 6^a 142. Rûz u şeb şādī vü ĥurrem olasın mesrûr-ı bāl
İki ‘ ālemde ébed görmeyesin hiç hemm ü ĥam

¹⁷ döşeyüp: baş édüp H.

¹⁸ andan: anı H.

¹⁹ Néce buyurdı: Ne buyurur H.

²⁰ Ar. “Hediyeler, hediye edenin gücü nisbetindedir.”

²¹ Ar. “Allah, onu cennetlere sultan kılsın.”

143. Bunda olduguçün Murādullāh olasin anda da
Salṭanat bākī olup mülküñ ola bāğ-ı İrem
144. Cennet-i Firdevs içinde kuralar otağıñı
Ġayrı cennāt olalar eṭrafına anuñ ḥarem
145. Zümre-yi Rıd̄vān kimi solağ ola kimi sipāh
Yédegüñ ola burāklar ṣehsüvār ol dem-be-dem
146. Cem' olup yanuñca aḥbāb çekeler gülbangini
Ḥamd ü ṣükr-ile Ḥudāya götrile tuğ u 'ālem
147. Muṭribüñ ğilmān olup nevbet ura ṣām u seher
Ḥıdmete bél bağlayup her birisi ola ḥadem
148. Ḥūr-ı 'īn eṭrāfuña el kavşırup dīvān ṭura
Döşene néçe simāṭ çekile néçe ni' am
- H 6^b 149. La' l ü yāḳūt u le'ālīden muṣaffā cāmlar
Şunalar pür eyleyüp ṣahbā-yı bī-telḥ u elem
150. Çün ḥalīfe eyledi Bārī Ḥudā maḥbūbına
Hem-civār éde cinān içinde anuñ-ıla hem
151. Pādişāhum gerçi çok kimse du'ā eyler velī
Ḥalvetī Muḥyī gibi olmaya bir 'ālī himem
152. Luṭf édüp anı du'ā-güy olmağa eyle ḳabūl
Déme sen bu āsitāna lāyık olmazsın dedem

H 73^b A 6^{a-b} **MECLİS-İ EVVEL: ḤÜSN-İ TA'BİR VE
LETĀFET-İ TAKRİR BA'İŞ-İ MAḤABBET VE SEBEB-İ
MEVEDDET OLUP NÉÇE ĀLĀM U ŞEDĀYİDDEN ḤALĀŞA
MÜ'EDDİ OLMASIN BEYĀN ÉDER**²²

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- A 6^b 153. Yine éy bülbül-i gülzār-ı maḳāl
Ḥoş-nevā eyleyüben dilleri al
154. Ġam-güşā ol söze āğāz eyle
Néçe 'āşıḳları hem-rāz eyle

²²

**B: YİGİRMİ YEDİNCİ MECLİS: ḤÜSN-İ TA'BİR U LETĀFET-İ TAKRİR
BA'İŞ-İ MAḤABBET VE SEBEB-İ MEVEDDET OLUB NÉÇE BELĀDAN
ḤALĀŞA VE ĀLĀMDAN İḤLĀŞA MÜ'EDDİ OLMASUN BEYĀN VE
'İYĀN ÉDER H.**

155. Ne revādur saña hāmūş gidesin
Verd-i virdüni ferāmūş édesin
- H 74^a 156. Açağör ğamlarını ihvānuñ
Olalar tā ki gül-i handānuñ
157. Zīnet ü revnağ olur hūsn-i kelām
Şol sözi söyle ki éde dili rām
158. Söyleme söz ki²³ ola bī-endām
Olasın şāyed anuñla bed-nām
159. Ne belā gelse başa dildendür
Zāhirā gerçi dénür éldendür
160. Her diliñ başına ki seng-i belā
Toğunur kendi özinden déme lā
161. Sözi üslüb-ile söyle her ān
Olmaya déerseñ işüñde hūsrān²⁴
- A- 162. Bileğör néce olur sūd u ziyān
Ebedī érmeye déerseñ hūsrān
163. Yéri olur ki yég olur dilsüz
Yéri olmazsa söz olur dil-süz
164. Söz eşitmek dilemezseñ tek tur
Bir déyen iki eşidür meşhūr
165. Hūsn-i ta^c bīr-ile talṭīf-i kelām
Hāşıl eyler néce maqşūd u merām
- A 7^a 166. Gāh olur bir söz-ile baş bitirür
Gāh olur néce néce baş yitirür
167. Toğ-ı sözden yég olur gāh yalan
Çıkarur yérden éyü söz çü yılan
168. Bir hikāyet déyelüm pür-^c ibret
Ehl-i idrāk olan alur ^c ibret²⁵

²³ söz ki: şol söz H.

²⁴ Olmaya déerseñ işüñde hūsrān: Tā qabül éde anı pīr ü civān H.

²⁵ Bir hikāyet yazalum keşf la rāz
Luṭf édüp demeyeler kimse dirāz H.

H 74^b

Hikāyet-i Sultān bā-Ḳādī-i Bed-mest²⁶

169. Bir zamānda var-idi bir ḳādī
Meysüz olmağa degüldi rāzī
170. Şāyi^c oldı bunuñ aḥvāli tamām
Éylediler anı şāha i^c lām
171. Bir kişi varup anı ğamz étدی
Néçe esrārın anuñ remz étدی
172. İstima^c étmedi şeh sözün anuñ
Dédigüñ ḥāşe éde ḳādī senüñ
173. Bu ḳadar faẓl u hüner ^c ilmle ol
Bu maḳūle işe olmaz meşġül
174. Ḥased ancak bu sizüñ étdigüñüz
Bī-gümān rāh-ı ğaraẓ gitdigüñüz
175. Ehl-i İslāma yaraşmaz bu ḥāl
İftirā eyleye bir fi^c l-i muḥāl
176. Pādişāhuñ éşidüp aḳvālin
Dédi ol kes bilesiz aḥvālin
177. Oturup bezmgehinde bir şeb
Neye meşġül ise ^c arz oluna hep
- A 7^b 178. Üstine oldı néçe rind-i cihān
Bir gece cüstelediler bī-nihān
179. Ḳādī ğāfil oturup ^c ayşında
Mey ü maḥbūb dem ü nūşında
180. Dédiler pādişehüm ḳādī ^c acīb
^c Ayşa meşġül idi tā şubḥa ḳarīb
- H 75^a 181. Meclis esbābı bī-müheyyā el-ān
Ḳādī bī-ḥūş yatur işde ^c ayān
182. Pādişeh ṭurđı yérinden fi'l-ḥāl
Geldi gördi ki yatur bed-ef^c āl
183. Dédi luṭf-ile buña şāh-ı cihān
Ṭura gün ṭoĝdı ḥudāvend uyan

²⁶

B: Hikāyet-i Ta^cbīr-āmūz u Dil-nüvāz H.

184. Bildi aḥvāli ki kādī n’oldı
Dédi gün ƙaᅅı ƙarafdan ƙođdı
185. Dédi ŧeh ƙođdı ya maŧrıƙdan
Dédi kādī ki ‘ ināyet Ḥaƙdan
186. Ḥamdü lillāh ki der-i tevbe henüz
ŧöyle aƙıƙ ƙurur-imiŧ ŧeb u rüz
187. *Tübtü ‘an külli zunūbin ve kuŧūr*²⁷
‘ Afv édüp pädiŧehüm ƙut ma‘ zūr
188. Dem-be-dem luƙfuñ-ile yāram ben
Her ne ƙahr olsa sezāvāram ben²⁸
189. Umaram ki günehüm ‘ afv édesin
Setr édüp zeyl-i keremle gidesin
190. Éŧidüp ŧeh dedi ĩmān-ı ye’s
Nécedür ƙurtara mı hıç re’s
- A 8^a 191. Añladuñ ‘ asker-i ƙahr u miñnet
Baŧuña üŧse gerek bī-minnet
192. Ƙal‘ a-i tevbeye ƙaçup girdüñ
Baŧı ƙurtarmađ-ıçün érgürdüñ
193. Tevbe bu vech-ile makbül ola mı
Kiŧi bu vech-ile Ḥaƙƙı bula mı
- H 75^b 194. Lāzım oldı saña huŧm-u ‘ itāb
Oluna néce ‘ azāb néce ‘ iƙāb
195. Ḥaƙ-ı ‘ ālem ala andan ‘ ibret
Her kiŧiye gele ğāyet nefret
196. Dédi kādī ki eyā ŧāh-ı cihān
Buyuraydım saña bu sırr-ı ‘ ayān
197. Ben senüñ h^vānuñ-ıla perverde
Olmuŧam buncā zamān her yérde
198. Ne revādur ki benüm-ile huƙı
Ƙorƙudup ğayra édesin huƙı

²⁷ Ar. “Bütün günahlarımdan ve kusurlarımdan dolayı tevbe ettim.”

²⁸ Her ne ƙahr olsa sezāvāram ben
Bilürem zīrā günahkāram ben H.

199. Beni ğayrıyle taḥvīf étseñ
Yine luṭfuñ-ile teṣrīf étseñ
200. Kimse incinmez-idi bu ḥāle
Bā' iş olmaz-idi ḳīl ü ḳāle
201. Éşidüp şeh bu sözi şād oldu
Raḥm u şefḳatle derūnı ṭoldı
202. ' Afv édüp cürmini āzād étđi
Ḳurtarup ğamdan anı şād étđi
203. Āferīn ol kişiyi ki sözini
Bile ḳurtara anuñla özini
- A 8^b 204. Sözüni bilmeyene seng-i belā
Ṭoḳunur her ṭarafdan ser ü pā
205. Cigerin ḥūn éder anuñ her dem
Aḳıdur yaşı yérine her dem
206. Ğuşşa vü ğam olur anuñ ḥūnı
Tā bilince nécedür gerdūnı
- H 76^a 207. Sözüni bildürür āḥir gerdūn
Yüregin döge döge eyleyü ḥūn
208. Bir ḥikāyet daḥī īrād étseñ
Néçe vīrān dili ābād étseñ
209. Şıḳlet olmazdı ola yārāna
Ĝuş-vār eylese ğuş-ı cāna
- Ḥikāyet-i Pādişāh bā-Mu'abbir²⁹**
210. Bir zamān içre meger ki bir şāh
Ĝördi ḥ^vābında yaturken nāĝāh
211. Cümle dendānı bunuñ hep çıḳmış
Her birinde néçe zaḥmet çekmiş
212. Bir mu'abbir getirüp étđi beyān
Déđi bu sırrı bize eyle ' ayān

²⁹

B: Ḥikāyet-i Ğaflet-ĝuşā H.

213. Dédi ta' bīrin anuñ ol nādān
Böyle fehm oldu ki éy şāh-ı cihān
214. Akrabā hīş ü hīşm her ne ki var
Rıhlet éde senūñ önūñde bular
215. Çekesin cümlesinūñ acısını
Miñnete düşüre³⁰ bunc'acı seni
- A 9^a 216. Böyle ta' bīr édicek ol miskīn³¹
Pādişāhuñ ğamın arturdı hemīn³²
217. Emr édüp buña néçe let urdı
Zecr ü qahr-ıla şehirden sürdi
218. Dédiler ki ne günāh étđi 'aceb
Oluna bunca cefā hīşm u ğazab
- H 76^b 219. Dédi şeh n'ola ki vāki' olsa
Mümkin olmaz mıdı bir söz bulsa
220. Gelicek bār-ı ğam-içün bula ol
Def' aten vahideten çekmege yol
221. Sözüni bilmeyene bildürmek
Hübdur her ne qadar çekseñ emek
222. Her ğamı vaqtiyle görse kişi
Ne ğam-idi ki çeke teşvīşi
- H- 223. Cümle ğam tīrini cem' étđi bu er
Cümleye étđi bizi tūrs ü siper³³
224. Bir daħi ğayrı mu' abbir görüñüz
Beni maqşūduma tīz érgürüñüz
225. Emr édüp şehre münādī yürüdi
Buluñuz bir kişi kāmīl dér-idi³⁴
226. Bulınup geldi meger bir dānā
Ma' den-i dürr ü güher bir dānā³⁵

³⁰ Miñnete düşüre: Düşire miñnete H.

³¹ miskīn: nādān H.

³² hemīn: o ān H.

³³ Cümleye étđi bizi tūrs siper: Bizi birbirine étđi siper H.

³⁴ Buluñuz bir kişi-yi kāmīl derdi: Ve éy bir kāmīl ü dānā dér idi H.

³⁵ Bulınup geldi meger bir kāmīl

Yüzü 'ilm-ile ğāyet fāzıl H.

227. Dédi şeh-i ‘ālem ru’yāda néce
Görünüp vāki‘ olanı o géce
228. Yine evvelki gibi étdi beyān
Dédi ta‘bīrini ét bize ‘ayān
- A 9^b 229. Dédi ol merd-i sūhāndan u fehīm
Bu sizūñ vāki‘ añuzda yok³⁶ bīm
230. Böyle göründi ki Allāh ‘alīm
Ḥaḡ vére ‘ōmr-i ṭavīl ‘aḡl-ı selīm
231. Aḡrabā ḡiṣ ü ḡısım her ne ki vār
Cümleden ‘ōmrūñüz uzun olısar
- H- 232. Dünyāda néce şafā vü néce ‘ayş
Eskidüp yıpradasız hem néce ceyš
- H 77^a A- 233. Dünyāda néce şafālar süresin
Néce mihr-ile vefālar göresin
- A- 234. Néce şehler olalar emrūñe rām
Ḥāşıl ola néce maḡşūd u merām
235. Éşidüp şeh bunı ḡandān oldı
Bu da evvelki sözi ḡod buldı
236. Līk zevḡ u sūrūr-efzādur
O ḡam u ḡuşşa şūrūr-efzādur
237. Farḡ³⁷ bu oldı ki ḡüsn-i ta‘bīr
Étmez-imiş ḡöñli ḡiç tenfīr
238. Sözinūñ her kişi³⁸ olsa eri
Her kişinūñ başı üstünde yeri³⁹
- H- 239. Ḥüsn-i ta‘bīr-ile söyle her ān
Ḳādir olduḡça sözüñi éy cān
240. Dü cihān içre sūrūra éresin
Néce ‘ayş néce demler süresin
- A- 241. Işıcak söz ki ére ḡalbe eger

³⁶ gözde yok: ger vérmeye H.

³⁷ Farḡ: Farḡı H.

³⁸ her kişi: şol kişi ki H.

³⁹ Her kişinūñ başı üstünde yeri: Édine her kişi yanında yeri H.

- Çomaya anda bürüdetden eşer
- H 77^b A- 242. Sözüñ azı özi budur éy yār
Éyü sözi çoma dilden her bār
- H- 243. Bir hikāyet daħi yād éyleyelüm
Éşiden dilleri şād éyleyelüm
- H- **Hikāyet-i Sā'il bā-Halk**
- H- 244. Bir zamān içre meger bir sā'il
Cerre olmuş-ıdı ğāyet mā'il
- H- A 10^a 245. ' Ālemüñ halkımı bīzār étđi
Rāhat-ı dil çomadı zār étđi
- H- 246. *İftihallāh*⁴⁰ dērseñ ki bu çadar
Dıñrayup uzanur-ıdı o çadar
- H- 247. Her kişi çorçar-ıdı çapusına
Gele mi yine déyü çapusına
- H- 248. Érişüp emr-i ilāhī bir dem
Āhiret milketine başdı çadem
- H- 249. Bir ' azīz görđi anı ru'yāda
Rāhat-ı rūħa érüp ' uqbāda
- H- 250. Cilvegāh olmuş aña bāğ-ı cinān
Şevç u şādī vü ferahda ħandān
- H- 251. Güyiyā görmemiş ' ömründe su'al
Miħnet ü derd ü meşakçat bed-ħāl
- H- 252. Dédi çanı elem ü façr u fenā
Dédi ki gitđi ' anā geldi ğınā
- H- 253. Ol ' azīz dédi ki bā'iş kereme
N'oldı érgürmege bāğ-ı İreme
- H- 254. Dédi sā'il ' aceb oldı bu ħāl
Zāhirā gerçi görünürđi muħāl
- H- 255. Dergeh-i Ĥaçda su'al oldı baña
Dilenüp neyile geldüñ bu yaña

⁴⁰

Ar. "Allah'ım aç!"

- H- 256. Ben d d m ki ne   acebd r bu h l
D ny da eyler-iken cerr   su’ l
- H- 257. Ba na Allah v re d rdi n ce kes
 evk-ile eyler-id m ben de heves
- H- A 10^b 258. Umar-ıdum bu  apuda i s n
Bulayid m  oyurınca dil   c n
- H- 259. Bunda da olmaz-ise lu f u kerem
Ya   aceb ki ben anı  anda g rem
- H- 260. Bir da i var mı  apu anda varam
N ce ma ş d u mur duma  rem
- H- 261. Bu cev bı d yicek ol M te’  l
 ade a ’l-’abd zer hi⁴¹ d di  al
- H- 262. H ş gel p g yet-ile bu  avl m
Hep ba ı ladı ne ise fi’ l m
- H- 263. H md-i b -had ki bu h le  rd m
N ce g z g rmed ğini g rd m
- H- 264. Umaram ki da i n ce derec t
V re H k lu f-ile hem g ref t
- H- 265. H sn-i ta’ b ri g re   u b da
 rg r r zevk u s r r u  ada
- H 77^a A 10^b 266.  oma tal f-i kel mı her b r
Her ki i t  ki sen nle ola y r
267. D  cih n i re bulasın   izzet
   zzet i inde bulasın lezzet
268. S ylen r elsin-i halk i re   ay n
N n-ı gend m yo -ise   azb-i lis n
269.  ayd eyler mur -ı dili h b ed 
N ce c n  atlu dile oldu fed 
- H- 270. Bir hik yet yazayım ola g v h
 e m-i c n-ile olunursa nig h

⁴¹ Ar. “O kul do ru s yledi, inanın.”

- H- A 11^a **Hikāyet-i Sultān Süleymān bā-‘Asker**
- H- 271. Bir zamān içre Süleymān-ı zamān
Revnağ-ı zīnet-i Āl-i ‘Oşmān
- H- 272. Bir ulu ceng u ğazāda nāğāh
Ġālib oldu çeriye gebr-i şiyāh
- H- 273. Çerinüñ bir tarafın yeñdi tamām
Her biri ‘āciz olup siñdi tamām
- H- 274. Yanına geldi vezīr-i a‘zām
Dédi şāhım ne tūrursun epsem
- H- 275. Ġālib oldu çeriye ‘asker-i şūm
Şıdı her birisini étđi hücūm
- H- 276. Demidür ki édesin çāre ‘ilāc
Her kese érđi tamām za‘f-ı mizāc
- H- 277. Şāh-ı kāmil yönelüp dergāha
Şıdğ-ile étđi niyāz Allāha
- H- 278. ‘Avnüñ-ile bize bir kār eyle
Götürüp ğafleti bī-zār eyle
- H- 279. Ne tedārük yaraşur i‘lām ét
Luţf édüp qalbimüze ilhām ét
- H- 280. Ne tarafdan bula kuvvet bildür
Ağladup koma kerem ét güldür
- H- 281. Qalbine Haqq anuñ étđi ilhām
Tatlu dil dökmegi ceşşe i‘lām
- H- 282. Ol taraf ki tūrur-idi şöyle
Şevğ-ile vérđi olara şu‘le
- H- A 11^b 283. Dédi éy ‘asker-i İslām kanı
Ġayret-i dīn olavuz şöyle denī
- H- 284. Ġalebe eyleye a‘dā-yı dīn
Qalavuz hayret-ile zār u ğazīn
- H- 285. Demidür ğayretiñ éy ceşş-i güzīn
Urasız kāfire şemşir hemīn

- H- 286. Dökdi bunlara néçe dürr-i kelām
Muğtenem oldı kamu hāşıla ‘ām
- H- 287. Cūş édüp her kişinüñ qalbi hemān
Kimi şemşir ü kimi aldı sinān
- H- 288. Ol kadar eylediler şevkle ceng
Her kişi ölmege étدی āheng
- H- 289. Na‘ra vü gulgule āvāze-yi fīl
Şanki Şürı urar-idi İşrāfil
- H- 290. Kimi giryān kimi hayrān kimi zār
‘Asker-i kāfiri étدی bīzār
- H- 291. Ol kadar ceng ü kıtāl eylediler
‘Askerüñ qaddini dāl eylediler
- H- 292. Münhezim oldı cüyüş-ı küffār
Oldı şular yérine hūn enhār
- H- 293. Kırılanı kırılıp kaçdı kaçan
Cām-ı mergi néçesi düşdı içen
- H- 294. Döndi mesrūr yine İslāmī
Buldılar zīre temāmet kāmı
- H- 295. Tatlu dil ‘askeri pür-şevk étدی
Bāde-yi ‘azb-i lisān hep tıtdı
- H- A 12^a 296. Ne édüp qodıgunı bilmediler
Mest olup cān u başa qalmadılar
- H 77^a 297. Sözüñi eyle mülāyim her bār
‘Asker-i qalbe olasın serdār
298. Sözi serd olan éder dilleri yoḥ
Neteki āb-ı revānı éde şah⁴²
- H- 299. Bir hikāyet édelüm ki ola az
Ma‘nisi çoğ ola ammā açā rāz
- H- **Hikāyet-i Hāzret-i ‘Alī bā-Bende**
- H- 300. Bir zamān içre meger şir-i Hudā
‘Abdine eyledi bir kerre nidā

⁴² Sözi serd olan éder dilleri serd
O bürüdetden érer hem néçe derd H.

- H- 301. Mültefit olmadı aña bende
Démedi bendeyim aña ben de
- H- 302. Bir iki kerre yine étdi hı̇tāb
Vérmedi ‘abdi aña hı̇ç cevāb
- H- 303. Ğāzab édüp yanına vardı anuñ
Dédi gūşuñ ne ‘aceb oldı senuñ
- H- 304. Bir iki sözi éşitmez oldı
Yoḥsa bir nesne ile mi ṭoldı
- H- 305. İstimā‘ eylemeduñ mi sözi
Ya éşitmek mi dilersüñ sözi
- H- 306. Bendesı dédi éşitdüm burda
İ‘timād eylemişem her yérde
- H- 307. Kerem ü luṭfuñı çoḡdur bilürem
Umaram anuñ-ile ḡurtuluram
- H- A 12^b 308. Ol ecildendür olan ihmālüm
Yoḥsa bellü idi n’ola ḡālüm
- H- 309. Néce zehrem ola ki saña ḡilāf
Eyleyüp şoñra olam yine mu‘āf
- H- 310. Ma‘den-i luṭf u keremsin meşḡūr
Bilürem olacaḡını ma‘zūr
- H- 311. Éşidüp bu sözi şır-i Yezdān
Mu‘taḡ étdi anı ḡoş geldi hemān
- H- 312. Néce ḡurtardı göre ḡüsn-i kelām
‘Ālem içinde ḡodı hem éyü nām
- H- 313. Bu ḡadar remz ü ḡikāyā vü ḡıṣaş
Naḡl olundı alına cümle ḡıṣaş
- H- 314. Behremend ola néce ehl-i reşād
Néce ḡonuldı ise isti‘dād
- H- 315. Burada meclisi ḡatm eyleyelüm
Ğayrısın yazmaḡa ḡatm eyleyelüm⁴³

⁴³ Burada meclisi itmām édelüm
Bir daḡı meclise ‘ayşā gidelüm H 77^b.

H 77^b A- 316. Anda da néce şafâlar sürelüm
Dili maṭlûba bu dem érgürelüm

H 68^b **MECLİS-İ ŞĀNĪ: LĪSĀN MENBA‘-I BELĀ VE
MA‘DEN-İ CEFĀ OLMASINI BEYĀN ÉDER⁴⁴**

H 69^a A- 317. Yine bir dürc açalum yārāna
Néçe dürlér şaçalum şeh-dāne

A- 318. Şermsār eyleye dürr-i ‘Adenī
Giderüp hürmetini éde denī

A- 319. Şanma anı ki ola kı̄l-ile kı̄l
Néçe ma‘nā-yı eḥādiş añā dāl

A- 320. Déyelüm çünkü dénildi bu kadar
Vérelüm néçe vérildiye haber

321. Getüren başa belāyı dildür
Hıfz-ı dil gāyet-ile müşkildür

322. Néçeler kendü⁴⁵ diliyle serden
Çıkdılar açduğı için sırdan

A- 323. Néçe dil kendüzini kesdirdi
Nécesi çekdi belā vü dérdi

H- 324. Kişinüñ dili belādur başına
Ağu kıatar néçe tatlu aşına

325. Yédiler néçe kışı dil beresin
Ger çekeyidi néçe dil yarasın⁴⁶

A 13^a 326. Düşüren bülbüli dām u kıafeşe
Dilidür ki kıoyar anı kıaşāşa

327. Kimse bakmazdı yüzine bülbül
Étmese şām u seherde gülğül

A- 328. Dilidür bülbüli dāma düşiren
Başına halkı demādem üşiren

⁴⁴ **B: YİGİRMİ ALTINCI MECLİS: LĪSĀN MENBA‘-I BELĀ VE MA‘DEN-İ
CEFĀ OLUP EKŞER KİŞİYE MİHNET VÜ ŞİDDET ANDAN HĀŞİL
OLDUĞIN BEYĀN ÉDER H.**

⁴⁵ Néçeler kendü: Néçe kes kendi H.

⁴⁶ Ger çekeyidi néçe dil yarasın: Yédiler ger çeke néçe yarasın H.

329. Düşürüp miḥnet-i ḥabse⁴⁷ her ān
 Kafesi étđi başına zindān
330. Bir ḥikāyet édelüm ki fāḥir
 Ele girmeye meger ki nādir⁴⁸
- H 69^b **Ḥikāyet-i Murg-ı Hoş-Elḥān⁴⁹**
331. İlerü devr-i zamān⁵⁰ içre ḥaber
 Var-idi murğ-ı hoş-elḥān meger
332. Kimse bilmezdi yürürdi tenhā
 Şevḳ-ile eyledi bir gün gavgā
333. Bir kişi buñı⁵¹ eşitdi nāgāh
 Ne ‘aceb aña iş étđi nāgāh⁵²
334. Murğ anuñ murğ-ı dilin şayd étđi
 Resen-i ḥubbi aña kayd étđi
335. Bu daḥi murğa tedārük étđi
 Dām-ile şayd édüp anı tutdı
336. Kafese koydı götürdi şehre
 Gülgüle koydı temāmet dehre
337. ‘Āşık oldı eşiden āvāzın
 Bırağa Zühre eşitse sâzın⁵³
338. Her gören kişi⁵⁴ ḥarīdār oldı
 Kıymet aña⁵⁵ néçe dīnār oldı
- A- 339. Ḥüzn artduḳça hoş elḥān oldı
 Nāmı etrāf-ı cihāna toldı
- H- A 13^b 340. Yaḳduḡunca dilini firḳat odı
 Arturur nālesini ḥasret odı

⁴⁷ miḥnet-i ḥabse: miḥnet ü derde H.

⁴⁸ Bir ḥikāyet yazalum ola güvāh
 Néçe kimse ola andan āgāh H.

⁴⁹ **B: Ḥikāyet-i Murğ H.**

⁵⁰ İlerü devr-i zamān: Vêrdiler néçe kitāb H.

⁵¹ buñı: ol dem H.

⁵² Ne ‘aceb aña iş étđi nāgāh: Dédi bu ola meger kuşlara şāh H.

⁵³ Bırağa zühre eşitse sâzın: Zühre eşitse bıraḡur sâzın H.

⁵⁴ kişi: aña H.

⁵⁵ aña: hem H.

341. Gıtdüğüñce bu daħı⁵⁶ āvāzın
Bildürüp ‘āleme açdı rāzın
342. Müşterī oldı buña ħalk-ı cihān
‘Āşık oldı néçe néçe⁵⁷ dil ü cān
343. Görđi bir gün bunı bir murğ-ı dil̄r
Dest-ḡir olmağa⁵⁸ étđi tedb̄r
344. Déđi éy murğ-ı ħarīb-i nādān
Düşüren dāma seni oldı lisān
- H 70^a A- 345. Bunı sen kendi dilüñle bulduñ
Dileyüp kendi elüñle bulduñ
346. Düşüren kendü dilüñdür derde
Érişen dilden érer her berde⁵⁹
347. Diler-iseñ bu ħafesden āzād
Olasın yine cihānda dil-şād
348. Sākit⁶⁰ ol kendüñi ħāmūş eyle
Bildüğün cümle ferāmūş eyle
349. Sözümü⁶¹ gūş éder-iseñ éy cān
Ķurtulursun bir iki günde hemān
350. Éşidüp bu sözi murğ-ı beste
Sözünü tutdı olup dem-beste
351. Şaħibi cehd édüp olmadı açā
Şaymaz oldı anı her⁶² kimse ħiçe
352. O zamānda ki Süleymān-ı Nebī
Éledüp murğı aña şordı ħabi⁶³
- A- 353. Varup aħvālını ‘arz étđi tamām
Ser-güzeştin ħamu étđi i‘lām

⁵⁶ bu daħı: ħoş édüp H.
⁵⁷ néçe néçe: eşiden H.
⁵⁸ Dest-ḡir olmağa: Anuñ ihlasına H.
⁵⁹ Diliñ oldı düşiren bu derde
Érişen dilden érer her yerde H.
⁶⁰ Sākit: Fariğ H.
⁶¹ Sözümü: Pendümi H.
⁶² her: ħiç H.
⁶³ Ħikmeti gör ki Süleymān Nebī
Ħākim olmış-idi gitmişdi ebi H.

- A- 354. Aldurup murğı bile Һazretine
 Ҷodı pışinde varup Һalvetine
355. Bilmezem n'oldı bu murğıñ Һalı
 Һoş-nevā eylemez oldı Һalı⁶⁴
- A- 356. Һoş-nevā eylemez oldı aşlā
 Һüsdı mi söylemez oldı aşlā
- A 14^a 357. Vêrilürken néçe néçe dīnār
 Her kişi oldı yüzinden bīzār
- H 70^b 358. Yā Resūlallāh aña eyle su'āl
 Ne belā érđi ki érişdi bu Һāl⁶⁵
359. Dédi ol murğa Süleymān-ı zamān
 Ne sebep oldı ki gitdi elҺān⁶⁶
- A- 360. Һoş-nevāyile şadā étmeyesin
 Һıdmetüñ Һoyup edā étmeyesin
- A- 361. Saña Һürmet véren āvāzuñ idi
 Şevķ-ile virdüñe āgāzuñ idi
- A- 362. Neden oldı ki ferāmūş édesin
 Һüzn-ile kendüñi Һāmūş édesin
363. Dédi murğ aña eyā server-i dīn
 Beni bu derde o uğratdı yaķın
364. Ola mı bir daĥi yād édem anı
 O düşürdi bu Һafeş içre beni
- A- 365. Beni bu derde giriftār étdi
 Géce gündüz işümi zār étdi
- A- 366. Ҷanı ol dem ki yürürdüm dil-şād
 Başuma buyruğ oluban āzād
- A- 367. Gūyiyā meskenüm olmuşdı cinān
 Sāyeler sebz-i çemen āb-ı revān
- A- 368. Bir Һarafda néçe gūne ni' met
 Yenilürdi dün ü gün bī-minnet

⁶⁴ Dédi bilmem ne olupdur Һalı
 Һānemiz eyledi şöyle Һalı H.

⁶⁵ Ne belā érđi ki érişdi bu Һāl: Ne sebep oldı ki böyle ola lāl H.

⁶⁶ Ne sebep oldı ki gitdi elҺān: Neden oldı ki olup beste-dehān H.

- A- 369. ‘Ayš u ‘izzetde idük zevk u şafā
Cem‘ olurduķ néçe hemrāz-ı vefā
- A- 370. Hem-zebān olup éderdük elhān
Éşiden diller olurdı hayrān
- H 71^a A- 371. Gāh olur şöyle éderdük pervāz
Zühreye érüp olurduķ dem-sāz
- A- 372. Gāh olur şöyle açarduk per ü bāl
Ne göz érerdi ne ‘aql u ne hayāl
- A- 373. Göre şimdi néce oldı aḥvāl
Bilneydi néce dūr mā fi’l-bāl
- A- 374. Bir yaña ḥasret-i yārān-ı vefā
Bir yaña firkat-i iḥvān-ı şafā
- A- 375. Bir yaña ḥasret-i evlād u nigār
Bir yaña firkat-i mesken her bār
- A- 376. Teng olup başuma bu géñ dünyā
Bu kafeş içre olupdur me’vā
- A- 377. Başuma ‘ālemi zindān étđi
Néçe esrār-ile hayrān étđi
- A- 378. Dilim ucından olupdur bu derd
İstimā‘ étmeye āvāzumı ferd
379. Éşidüp şāḥibi andan bu sözi
Fāriğ oldı vü dili⁶⁷ döndi yüzi
380. Kafeşüñ kapusını fetḥ étđi
Murğ-ı beste çıkup uçup gitdi
381. Dédi ol demde Süleymān-ı zamān
Pend için gelmiş-imiş bize hemān
- A- 382. Hişşe-baḥş oldı bize pendi anuñ
Açmayalum derini hiç dehenüñ
383. Nécedür gör ki sükūtuñ işini
Kişinüñ kırtarur-imiş başını

⁶⁷

Fāriğ oldı vü dili: Fāriğü’l-bāl oluban H.

- H 71^b 384. Sākit olmağı hemīşe yār ét
Bu hikāyet ki dēdüm efkār ét
385. Götürüp her yére atma sözüñi
Tā ki düşürmeye yére yüzüñi⁶⁸
386. Fikr-ile söylese her dem insān
Olmaz-idi hīç işinde hüsran
387. Gāh olur ki yég olur söylememek
Söyleyicek iş ürer artar emek⁶⁹
- A 14^b 388. Gerçi insāna şerefdür sūhanı
Sūhanı hūr éder ammā çoğını
389. Néçe yérde kişinüñ ‘ aybın açar
Néçe kişi dilinüñ zehrin içer
390. Muṭṭali‘ olmaz-iken ‘ ayba nihān⁷⁰
Keşf éder her kişiye anı lisān
391. Bir hikāyet yazalum ola güvāh
Dīde-yi cān-ile olursa nigāh⁷¹
- Hikāyet-i Hüb bā-Zişt⁷²**
392. Bir zamān içre iki rind-i cihān
İttifāķ étđi bular⁷³ ki her ān
393. Keşf édüp ‘ ālemi seyrān édeler
Murğ-veş her yére ṭayrān édeler
394. Birinüñ liḫyesi vü çehresi hūb
Hüner ü ‘ ilmi yoğ⁷⁴ ammā ma‘ yūb
395. Birisi ‘ ālim-idi⁷⁵ ehl-i hüner
Liḫye vü çehresi ammā ebter

⁶⁸ Götürüp atsa kişi ger sözini

Düşürür yérlere lābūd yüzini H.

⁶⁹ Hüb gāhī tekellüm étmek

Gāh lur ki yég olur söylememek H.

⁷⁰ Muṭṭali‘ olmaz-iken ‘ ayba nihān: Olmuş-iken kişinüñ ‘ aybı nihān H.

⁷¹ Hişşe-baḫş ola hikāyet yazalum

Meclisi anuñla hem düzelüm H.

⁷² **B: Hikāyet-i Ğaflet-güşā H.**

⁷³ étđi bular: eylediler H.

⁷⁴ yoğ: yoķ H.

⁷⁵ ‘ ālim-idi: ehl-i kemāl H.

- H 72^a 396. Dédi ‘ālim⁷⁶ öbürisine éy yār
Senüñ-ile bir iş étsek her bār
397. Sen sükūt üzre tamām pīrāne
Şadra geçüp oturup mīrāne⁷⁷
398. Ben saña şüret-i hıdmetde tamām
Lāzım olanları étsem itmām⁷⁸
399. Mümkün olduğu kadar her şahşa
Kavl ü fi‘l-ile vérilse hisşe⁷⁹
- H- A 15^a 400. Dökelüm ‘ilm-i ma‘ārif dürrin
Kimse bilmeye bu sırruñ sırrın
- A- 401. Bezl ü işār-ı dürer eyleyelüm
Halka izhār-ı hüner eyleyelüm
- A- 402. Göricek böyle leālī-i hüner
Déyeler ki ne imiş hāy bular
403. Déyeler hādimi böyle olıcağ
Pīrū üstādı degüldür olacağ
404. Ger dénürse ne var pīr-i ‘azīz
Démese bendelerine nāçiz
405. Feth édüp kavl-ı der-i ‘irfānı
Muğtenem eyleseler ihvānı
- H- 406. Behremend olsa néçe hāşıla ‘ām
Hayr-ıla yād olunurdu néçe ‘ām
- A- 407. Luğf-ile bezl-i ma‘ārif olsa
Meclise hān-ı leṭāyif ṭolsa
- A- 408. Zevk éderlerdi kamu pür ü civān
Her kese ‘ām olur idi ihsān
409. Böyle dénürse ben anlara cevāb
Vérüp édem ki budur kavl-i şavāb

⁷⁶ ‘ālim: kāmīl H.

⁷⁷ Şadra geçüp oturup mīrāne: Mīr-i şadr olsun-idi rindāne H.

⁷⁸ Şüretā ben saña hıdmet étsem

Ma‘ nidār olup otursan epsen H.

⁷⁹ Kavl-i fi‘l-ile vérilse hisşe

Vérileydi néçe güne hisşe H.

410. Siz benüm sözümi gūş eyleyesiz
Fehm édüp dilleri hoş eyleyesiz
- H 72^b 411. Kim ola fehm éde pīrūñ sözini
Unudur sözün eşiden özini
412. *Ve lekad k̄āle Nebiyyūn ve Rasūl
Kellimū 'n-nāse 'alā kadri 'uḳūl*⁸⁰
413. Size söz söylemege size qarīb
Olmayıcak olımaz nesne naşīb
414. Fehm édūñ benden anuñ aḥvālin
Bilesiz tā nécedür aḳvālin⁸¹
415. Bu zarāfetle iki rind-i zarīf
Her yére varsa olurlardı şerīf
416. Gör kaçāyı ki meger bir yérde
Fuзалā geldi o⁸² pīr-i merde
- A 15^b 417. Bezl ü cehd édüp anı söyledeler
Néçe 'irfān u 'ulūm aḥz édeler
418. Açmadı kimseye hiç sırr-ı kelām
Ḥādimi dökdi yine dürr-i kelām
419. Kaşd édüp ḥādimine bir ḥıdmet
Buldılar pīre bulalar fırsat
420. Gidicek ḥādimi tenhā pīre
Keşf içün başladılar tedbire
421. Her biri başına pīrūñ üşdi
Söyledem déyü öñini açdı
422. Néçe bir şabr éde miskin ü ğarīb⁸³
Başladı söylemege ḳavl-i 'acīb
423. Giderek ḳulzüm-i cehli taşdı
Cūş édüp şevḳle⁸⁴ başdan aşdı

⁸⁰ Ar. "O nebī ve resūl dedi ki insanlara, akılları miktarınca, anlayışlarına göre konuşun."

⁸¹ Fehm édūñ ḥādiminūñ aḳvālin
Bilesiz seyyidinūñ aḥvālin H.

⁸² o: bu H.

⁸³ Néçe bir şabr éde miskīn-i ğarīb: Néçe bir şabra üftāde ğarīb H.

⁸⁴ şevkle: şöyle ki H.

- H 73^a 424. Ne ki var-ise derūnında tamām⁸⁵
Eyledi cümle bulara i' lām⁸⁶
425. Eyledi cehli bulara⁸⁷ i' lān
Tercemāndur dile zīrā ki lisān
- A- 426. Keşf édüp kendü⁸⁸ diliyle ' aybın
Eyledi cümle bulara ğaybın⁸⁹
- A- 427. Bir kişi başladı iştihzāya
Düşdiler her kişi veyl ü vāya
- A- 428. Ortaya alırlar anı her kes
Üşdiler bala üşür gibi nekes
429. Ba' de z'ān hādimi geldi gördi
Mutṭali' olmağa taşra ṭurdu
- A- 430. Havf éderdi ki açaydı rāzı
Böyle olmağa olur mı rāzı
431. Gördi⁹⁰ ki cümle ' uyüb u noķşān
Bilinüp her kese olmuş i' lān
432. Varmadı yanlarına kaçdı hemān
Bir⁹¹ bilinmez yere götürdi ṭabān
- A 16^a 433. Kaldı bunlarıñ içinde miskīn
Ḥ'ār u şermende vü zār u ğamgīn
434. Sözi kendü⁹² özine oldı belā
Sözüyile néçesi⁹³ buldı belā
435. Ger ṭuraydı o zamānda hāmūş
Baḥr-ı cehl étmez-idi cūş u ḥurūş⁹⁴
- H 73^b 436. Kūfl ola çünki dehāna bu zebān
Maḥzeni koma açuķ étme ziyān⁹⁵

85 tamām: nihān H.
86 Eyledi cümle bulara i' lām: Söyledi cümlesini étdi ' ayān H.
87 cehli bulara: cehlini bir bir H.
88 kendü: kendi H.
89 Eyledi cümle bulara ğaybın: Zāhir étdi bulara hep ğaybın H.
90 Gördi: Bildi A.
91 Bir: Tā H.
92 kendü: kendi H.
93 Sözüyle néçesi: Keşf-i rāz etmekle H.
94 Baḥr-ı cehl étmezdi cūş u ḥurūş: Kimse aña demez-idi bī-cūş H.

- A- 437. Bildiler her kişi māhiyyetini
Fehm édüp cümlesi keyfiyyetini
- A- 438. Kendisin hūr u haķır étđi tamām
Siper-i la^c net édüp hāş u ^c avām
- H- 439. Bu kadar gevher-i dürr-i ^c irfān
Derc olunmuşdı bu dürc içre nihān
- H- 440. Gūş-vār ét anı gūş-ı cāna
Érmeyem dërseñ eger hūsrāna
- H- 441. Her sözi söyleme fikr eyle tamām
Étmeye tā seni rüsvā-yı ^c avām
- H- 442. Bir hikāyet yazayım gūş édesin
Anuñ-ile dilüni hoş édesin
- H- **Hikāyet-i Tācir bā-Ferzend**
- H- 443. Bir zamān içre meger bir tācir
Mālına érđi hasāret vāfir
- H- 444. Setr édüp kimse keşf étmedi rāz
Līki eylerdi derünında niyāz
- H- 445. Dédi bir gün püseri éy dānā
Nef^c i var mı bunu setrüñ cānā
- H- 446. Pederi dédi iki gūne zarar
Érişür keşf olunursa bu haber
- H- A 16^b 447. Birisi guşşa vü endüh u ziyān
Birisi hānde-i düşmen her ān
- H- 448. Ne revādur édesin rāzı ^c ayān
Éde qalbüni şemātet nālān
- H- 449. Kendü ^c aybuñı açup keşf étme
Süfehā gitdüğü rāha gitme
- H- 450. Ğamuñı setr édegör a^c dādan
Éşidüp şād u feraħ olmadan

⁹⁵ Açıcaķ kúfl-ı zebāni o zamān
Çıkdı taşra ne ki var-ise nihān H.

- H- 451. Degme bir yérde şaķın açma metā^c
Küllü sirrin zehēbe 'l-işneyn şā⁹⁶
452. Zıkr olan remz ü işārāt u nikāt
Ehl-i idrāke ķomazdur şübehāt⁹⁷
- H- 453. Hışşe-baħş ola ķamu yārāna
Şevķ u şādī vére rūħ u cāna⁹⁸
454. Burada meclisi āħir édelüm
Bir daħi meclis-i fāħir édelüm
- H- 455. Meclis-i şālīşe 'azm eyleyelüm
Meclis-ārā ola bezm eyleyelüm⁹⁹
- H- 456. Çözelüm pend ü naşāyiħ bendin
İçelüm bārī nebāt ķandin
- A- 457. Bezl édüp anda da nuķl-i 'irfān
Muğtenem eyleyevüz néçe zamān
- H- 458. Ehl-i diller alalar lezzet-i tām
Édeler anuñ-ıla şoħbet-i tām

H 65^b **MECLİS-İ ŞĀLİŞ: ŞEREF-İ-EDEB VE 'İZZET-İ
EHL-İ EDEB BEYĀNINDADUR¹⁰⁰**

459. Yine éy 'aķl-ı hüner-mend ü edīb
Bizi her vech-ile eyle te'dīb
- H 66^a 460. Edeb-āmüz kelām-ı hikmet
Bast édüp meclisi eyle zīnet
- A 17^a 461. Kāşif ol néçe ğayāhīb ü ğabī
Rüşen ét remz-i kitāb-ı edebi
462. Fehmine her ķişinüñ aķreb ola
Her kesüñ ħāline hem enseb ola

⁹⁶ Ar. "İkiyi aşan her sır yayılır."

⁹⁷ Ehl-i idrāke ķomazdur şübehāt: 'Uķalāya ķomaz aşlā şübehāt H.

⁹⁸ Hışşe-dār eyleye bīdār olanı

⁹⁹ Hüb-ı ğafletde ķomaz yār olanı H.

Burada meclis āħir édelüm

Bir daħi meclis fāħir édelüm H.

¹⁰⁰ **B: YİGİRMİ BEŞİNCİ MECLİS: ĀDĀB VE ŞEREF-İ ĀDĀBİ BEYĀN
ÉDER VE Bİ-EDEB OLANLARUÑ ĶADRİ DŪN OLDUĞIN 'AYĀN ÉDER.
H.**

463. Alalar t̄alib olanlar ʿ ibret
Édeler r̄aġib olanlar ġayret
464. N'ola bilmezse eger ġadrini hep
Şekl-i ādemde olan étme ʿ aceb
465. Güheri bile mi¹⁰¹ h̄iġ mühre-fürüş
Ĝureri göre mi¹⁰² b̄i-d̄ide vü h̄uş
466. Dér-idi ʿ ālim-i ʿ āmil kāmīl
Ĥazret-i İbn-i Mübārek Fāzıl
467. Ne ġadar ʿ ilm-ile olsa bir kes
Étmezem görmege ben anı heves
468. Ne ġadar ki edeb üzre eşidem
Cānım éver anı görmege gidem
469. Edeb ehline vérilen ʿ izzet
Ĥaseb ehli bulamaz b̄i-minnet
470. Kime oldıyısı naşīb t̄ac-ı edeb
Milket-i ʿ izzete şāh eyledi hep
471. Giyegör başuña t̄ac-ı edebi
Bende éden néġe şāhib-nesebi
472. Nūr-ı Ĥaġġ-ıla muraşşa ʿ t̄acdur¹⁰³
Rif ʿ ate érmege bir mi ʿ r̄acdur¹⁰⁴
- H 66^b 473. Ger edeb üzre ola¹⁰⁵ ʿ abd-i siyāh
Érişür dā'im añā ʿ avn-i ilāh
- A 17^b 474. Edeb üzre ola ger ʿ abd-i siyāh
Ĥādīm olur añā her m̄ir-i sipāh
475. Cümle ġalġuñ olur ol¹⁰⁶ ser-t̄acı
Vaşlını her kişi olur r̄acī
476. Edeb üzre édegör aġvālũñ
Bā-ġuşũş ki ola her aġvālũñ

¹⁰¹ Güheri bile mi: Bile mi güheri H.

¹⁰² Ĝureri göre: Ĥameri göre mi H.

¹⁰³ t̄acdır: her t̄ac H.

¹⁰⁴ bir mi ʿ r̄acdır: oldı mi ʿ r̄ac H.

¹⁰⁵ Ger edeb üzre ola: Edeb üzre ola ger H.

¹⁰⁶ olur ol: ol A.

477. Hüsni ta^ç bîr-ile takrîr eyle
Sözüni¹⁰⁷ hüsni edeble söyle
478. Ahsen-i kavîl-ile tefsîr eyle
Lâzım olursa da tağyîr eyle
479. Bâ-i mazmûme eyle kâfi eger
Lâzım olursa déme éy server
480. Sîn-i meksûre vü kâf u mîmi
Söyleme görmeyesin hiç bîmi
481. Déme ki cürm ü günâh u ^ç işyân
Diñle¹⁰⁸ söyleyicek n'ola ^ç ayân
482. Câme-yi ^ç izzetini çāk eyler
Âb-ı rüyımı döküp hāk eyler
483. Kevkebini felek-i ^ç izzetden
Düşürüp eyler anı hür-ı sūhan
- A- 484. Düşürüp hem kişinüñ yıldızını
^ç Uqalâ görmege kaçur yüzini
- H- 485. Kōmayup anda sitâre uçurur
Murğ-ı vaḥşî gibi halkı kaçurur
- H 67^a 486. Yüzini döndürür andan ^ç uqalâ¹⁰⁹
Hāk söze râzî olagör déme lâ
487. Dilüñe lafz-ı kabîhi zinhâr
Ger olunursa da¹¹⁰ alma nâçâr
- A 18^a 488. Jâje-hâyî olmaya tâ ki nâmuñ
Olmaya nefreti hâş u ^ç âmuñ¹¹¹
489. Herze-güy olsa kişinüñ nâmi
Dün nazâr éyler aña her ^ç âmî¹¹²
490. Deheni pāk olan olur bî-bāk
Sa^ç y édegör olasin bākden pāk¹¹³

¹⁰⁷ Sözüni: Dem-be-dem H.

¹⁰⁸ Dinle: Deñile H.

¹⁰⁹ ^ç uqalâ: fuçalâ H.

¹¹⁰ Ger olunursa da: Ne kadar olsa da H.

¹¹¹ Jâje-h^vâyî ola kişinüñ nâmi

Dün nazâr eyler aña her ^ç âmî H.

¹¹² Herze-güy eylese nâmin her kes

^ç İtibâr étmez olur dün u aḥnes H.

491. Ekl ü şürbinde vü meşyinde tamām
Edeb üzre olanuñdur éyü nām
492. Edebi gözlemeyen maşharadur
Maşharanuñ yüzi dā'im qaradur
- A- 493. Kişinüñ 'ırzını pā-māl eyler
Aḥsen-i aḥvālini bed-ḥāl eyler
- H- 494. 'Uḳalā ḥāşe ḳabül éde anı
Ḥalk içinde ola mezmün u denī
- H- 495. Ehl-i inşāf-iseñ ét ḳavlümi güş
Olasın tā ki anuñla dil-ḥoş
496. Bir hikāyet édeyim rindāne
Ḳıssaş içinde ola bir dāne
- amüz¹¹⁴** **Ḥikāyet-i Şāh Selīm bā-Şeh 'İsmā'īl-i Edeb-**
497. Ol zamān k'étmişdi şāh-ı Selīm
Şeh-i İsmā'īl ile ceng-i 'azīm
498. Ḥaḳ mu'ın oldı 'Acem 'askerini
Şıdı yağmaladılar her birini
499. Aldılar néçe ḳumāş u zen ü merd
Ḳatdılar derdine şāhuñ néçe derd
- H 67^b 500. Güc-ile başını alup kaçdı
Ḥadem ü ḥayl ü ḥaşemden geçdı
- A 18^b 501. Ser-nigün étđi anuñ bahtını hem
Ṭālī' in dün u zebün étđi sitem
502. Şöyle tīg urdı bular sürḥ-sere
Baḳmadı pīr ü civān u pisere
503. Tārümār eylediler her birini
Aldılar néçe zen ü dilberini
504. Aldılar şāh-ı pelidüñ zenini
Kişver-i Rūma getürdiler anı

¹¹³

Sa' y édegör olasıñ bākdēn pāk: 'Āḳil oldur gide bākī ola pāk H.

¹¹⁴

B: Ḥikāyet-i Edeb-āmüz H.

505. Vérdiler şer^c -ile bir mollāya
Tā şala üstine anuñ sāye
506. Bir néçe müddet anuñla molla
‘Ayş u ‘işretde demezdi kellā
507. Göñlüni hoş éder idi gāhī
Kaşđ éderdi unudaydı şāhı
508. Luţf-ile Hān Selīm mollāya
Dédi bir gün ki déye mellāye
509. Nāzenīn ile nécedür hālūñ
Hoş gelür mi ki aña aḥvālūñ¹¹⁵
510. Dédi mollā yédigi bīlür anuñ
Ḥayrına hoş mı gelür cān u tenūñ
511. Éşidicek bu sözi Hān¹¹⁶ Selīm
Kaşbine vérdi tamām¹¹⁷ ḥüzn ü elīm
512. Dédi hem-rāzına bir gün ne ‘aceb
Eyledi bu kişi bir terk-i edeb
- H 68^a 513. Yaramaz buraya şehr oğlanı
Ḥātırım istemez oldu anı
- A 19^a 514. Gelmesün görmeyeyin anı ebed
Göñlüm andan çekilüp eyledi red
515. Göre bir söz-ile merdūd oldu
Kaşb-ı şehden néçe maṭrūd oldu
- A- 516. Bu mişāl oldu bize terk-i edeb
Eyleyen bendeyi terk eyleye Rab
517. Edebi terk éden olur metrük
Bī-edebler yolına étme sülük
- H- 518. Edeb ehline uyup eyle imām
Olmak isterseñ eger ‘abd-i hümām
519. Pek yapış iki elüñle edebe
İ‘timād eyleme hiç cidd ü ebe

¹¹⁵ aḥvālūñ: ef’ālūñ H.

¹¹⁶ Hān: Şāh H.

¹¹⁷ vérdi tamām: oldu anuñ H.

520. Edeb-i şer^ç î ri^ç âyet eyle
Her ne eylerseñ edeble eyle
521. Dü cihân içre mu^ç azzez olasın
Dergeh-i Hâkka tağarrüb bulasın
- H- 522. Sözümi eyle kabül eyleme^ç âr
Edeb ehlidür olan ehl-i vağâr
- H- 523. Edebüñ aşlı hayâdur bî-şek
Bî-hayâ bulmaz edeb çekme emek
- H- 524. Bî-hayâ vü bî-edebe olma qarîb
Tâlib ol kanda bulunursa lebîb
525. Nerede bî-edebi ki göresin
Hişşe-dâr olmağa sa^ç y érgüresin
526. Bî-edebden néçeler^ç ibret alur
^ç Âkıl olanlara hep^ç ibret olur
527. Dédiler Hâzret-i^ç İsāya^ç aceb
Size kim eyledi ta^ç lîm-i edeb
- A 19^b 528. Dédi ki *Eddebenî Rabbi*¹¹⁸ bes
Étmedüm ğayrıya hiç şevk u heves
529. Göricek bî-edebüñ aḥvālin
Hişşe-baḥş étđi Hudā her ḥālin¹¹⁹
- H 68^b A- 530. Hişşe-dâr olur anuñla^ç uqālā
^ç İbret alur qamusından fuzālā
531. Saña bir fi^ç li ki hoş gelmey'élüñ
Sen édicek éle gelmez o bilüñ
- A- 532. Ğayrınıñ fi^ç li saña gelmeye ḥüb
Ya senüñ ola mı ğayra maḥbüb
533. Cümle eşyā kişıye^ç ibretdür
Ehl-i^ç aql olana pür-ḥikmetdür
- H- 534. Alagör her birisinden^ç ibret
Bulasın tā ki anuñla ḥikmet
- A- 535. Göre iblîs ki terk étđi edeb

¹¹⁸ Ar. "Beni, Rabbim terbiye etti."

¹¹⁹ Hişşe-baḥş étđi Hudā her ḥālin: Ne ki eylerse kamu eñ ālin H.

Emr-i Hakkı şıdı redd eyledi Rabb

- A- 536. Bu kadar ʿizzet ü hürmetde iken
Bu kadar rifʿat ü devletde iken
- A- 537. Kim ki fermān-ı Hudāya olur rām
Erişür rūhına rāhat u ārām
- A- 538. Komayalum edeb-i şerʿi her ān
Komaya tā ki bizi de Yezdān
- A- 539. Dergeh-i Hakkda müʿeddeb olavuz
O tarīk-ile taḳarrüb bulavuz
540. Burada meclisi itmām édelüm
Bir daḳi ğayrısın iʿlām édelüm¹²⁰
- A- 541. Anda da naḳl édelüm néce kelām
Behremend ola tamām ḥāş-ıla ʿām
542. Meclis-i rābiʿe ʿazm eyledi dil
Anda da eyleye ḥall-i müşkil

H 52^b **MECLİS-İ RÂBİʿ: ŞEREF-İ MÜRÜVVET VE
ʿİZZET EHL-İ MÜRÜVVET BEYÂNINDADUR¹²¹**

543. Yine bir feth-i kelām eyleyelüm
Şevḳ-ile naḳl-i merām eyleyelüm
544. Kerem ü luḳf u mürüvvet derini
Açalum ḥalka şaçalum dürünü¹²²
545. Muğtenem ola néce ḳadr-şinās
Olmayan ḳadr-şinās ola mı nās
546. Ādem oldur ki mürüvvetle kemāl
Maḳzen-i ḳalbi ola māl-a-māl¹²³

¹²⁰ Burada meclisi āḳir édelüm
Meclis-i āḳere şevḳe ğidelüm H.

¹²¹ **B: YİĞİRMİ İKİNCİ MECLİS: MÜRÜVVET BEYÂN ÉDER VE ŞEREF-İ
EHL-İ MÜRÜVVET ʿAYÂN ÉDER VE MÜRÜVVET İNSANDA NÉCE
OLURMIŞ BİLDÜRÜR H.**

¹²² Açalum genc-i mürüvvet derīni
Şaçalum ḥalka leāl ü dürini H.

¹²³ Ādem oldur ki mürüvvetlü ola
Ḳudretine ğöre hürmetlü ola H.

- H- 547. Bezl éde halka anı şāhāne
Hulk-ıla ére şerif-i şāne
- A- 548. Bī-mürüvvet olan ādem mi olur
Kimse anuñla hem-dem mi olur
549. Bir kişi olsa mürüvvet kāmı
Sevmemek ola mı işden ki anı
- A 20^a 550. Olmasa luṭf u mürüvvetden eşer
Ādemī-şūret olur ma‘ nīde ḥar
- H 53^a 551. Bir hikāyet yazalum ki göresin
Nécedür luṭf u mürüvvet bilesin

Hikāyet-i Hācī Çünān Mürüvvet-nümā¹²⁴

552. H^vacelerden biri bir demde meger
‘Azm-i Beytullāh için étدی sefer
553. Maḥmil ü merḥāle sālār-ı cüyüş
Gece gündüzde revāne dil-ḥoş
554. Giderek bir néçe ay u hefte
Bir beriyeye érişdi ḥufte
555. Uyanup gördi ne aḡyār ne yār
Ḳalmamış kimse yanında deyyār
556. ‘Aḳlını başına cem‘ eyledi tīz
Dédi kendi özine ki *ber-ḥīz*
557. Ne yatarsın néçe bir ḡaflet ü ḥ^vāb
Şöyle bākī mi şanursın mehtāb
558. Re’y ü tedbīr ü tedārük eyle
Kārbān halkını ṭurma şoyla
559. Ṭutdı bir cānibe ṭoḡrı yüzini
Ḥaḳḳa işmarladı kendi özini
560. Dédi éy rehber olan güm-rāha
Beni luṭfuñ-ile érgür rāha
561. Baña¹²⁵ bir bedreḳa vér iḥvāna
Érgürüp vére şafālar cāna

¹²⁴

B: Hikāyet-i Mürüvvet-efzā ve ‘İbret-nümā H.

¹²⁵

Baña: Bize H.

- A 20^b 562. Böyle déyüp gider-iken nāgāh
Gördi bir yerde turur çetr-i siyāh
- H 53^b 563. Sūr édüp yanına vardı anuñ
Görse bir zen şeh-i mülki anuñ
564. Oturup bunda yaluñuz tenhā
Kendü hālinde müzeyyen zībā
565. Ƙarnı aç u şuşuz-idi miskīn
Ni‘ met istedi hemān gördügi hīn
566. Luţf-ile turdı yerinden ol hūb
Bez̄l édüp ni‘ meti vérdi maḥbūb
567. Ʀoydı çün ni‘ mete bu nefsi şūm
Busesin almağ-içün étdi hücūm
568. Dāne-i hāli görüp murğ-ı dili
Dām-ı zūlfine düşüp oldı deli
- A- 569. Şoñunu şanmadı düşdi dāma
Žann éderdi ki éreyidi kāma
570. Diledi buse kenār éde anı
Unudup çekdügi bunca miḥeni
571. ‘ Arz édüp hālını cānāneye ol
Diledi bāğ-ı vişāle bula yol
572. Luţf-ile ḥande édüp kān-ı kerem
N’ola vaşluma seni érgürem
573. Līk bir şāhibi vardır hūnī
İñledüpdür néçe dem gerdūnı
574. ‘ Arz édüp hālūñüzi bildürelüm
Rāzī olursa n’ola güldürelüm¹²⁶
575. Böyle déyüp o nigār-ı nīk-hū
Vérđi ƣalbine ḥerīfūñ ƣorḥu
- H 54^a A 21^a 576. Nār-ı ḥavf-ile ḥerīfūñ cānı
Şöyle yandı ki ƣurıdı ƣanı

¹²⁶ Aña aḥvālūñi ‘ arz eyleyelüm
Rāzī olursa n’ola söyleyelüm H.

577. Şararup beñzi hazāna döndi
Havf-ile şöyle kepengi yumdı¹²⁷
- A- 578. Taķāti kalmadı lāl oldu dili
Bükilüp şanki hilāl oldu béli
579. Göricek merhamet étدی dil-dār
Dédi havf eyleme andan zinhār
580. Şāhibüm gerçi dil-āver erdür
Līk¹²⁸ gāyetde mürüvvet-vārdur
581. Añlama ki saña ta^c rīz éde ol
Gösterür varuban elbette yol
582. Böyle dérken o dem içinde civān
Çıķageldi tutaraķ elde sinān
583. Gülerék ^c izzet-ile vérđi selām
İndi atından édüp hürmet-i tām
584. Luţf-ile zevcesine déđi ^c aceb
Bu kişi gelmege ne oldu¹²⁹ sebep
585. Déđi ki zevcesi güm-rāh olmış
Reh ü hem-rāhını yavı kılmış
586. Burada néçe ni^c am oldu naşīb
Yéđi anı oturur şöyle ğarīb
587. Bu kiřinüñ size bir maķşüđün
^c Arz édüp sākin édevüz ordın
588. Dili göñli had ü hāle düşmiş
^c Aşķı deryāsı başından aşmış
- H 54^b 589. Déđi bir buseñe biñ dāne tamām
Vérelüm sīm ü zeri ger ola rām¹³⁰
- A 21^b 590. Ben déđüm şāhibi gelsün şabr ét
N'ola ger rāzī olursa cebr ét¹³¹

¹²⁷ Havf-ile derümü tıldı
Şararup beñzi hazān-veş şoldı H.

¹²⁸ Līk: Ammā H.

¹²⁹ ne oldu: bunda ne H.

¹³⁰ Déđi bir buseñe biñ dīnārı
Vérürem ger édesin bāzārı H.

¹³¹ Ben déđüm şāhibi vardur gelsün
N'ola ger rāzī olursa alsun H.

591. Éşidüp bu sözüm oldı maḥzün
Ben dödüm ğam yéme olmaz maġbün¹³²
- H- 592. Şāhibüm ehl-i mürüvvet erdür
Yanına mührece gelmez her dür
- H- 593. Şanma ki saña éde cevr ü cefā
Umaram belki éde mihr ü vefā
594. Éşidüp zevcesinüñ bu sözini
Döndürüp luṭf-ile baġdı yüzini
595. ‘ Aceb olmaz ki gönül sulṭānı
Eyle étmişdür aña fermānı
596. Ne gelürse n’ola hep ma‘ zürdur
Zayıfümüzle dilimiz mesrürdur
597. Eger olaydı murādı şer‘ ĩ
Redd olunmayup olurdu mer‘ ĩ
598. N’edelüm Bārī Hudā böyle ħomiş
Kimseye kimse ħaġġın vére démiş
599. Luṭf édüp zayıf-ı ‘ azizüm maġdür
Buyurup ħalbini étün mesrür
600. Böyle déyü kerem ü ‘ izzet-ile
Zayıfını aldı érişdürdi yola
601. Gösterüp ħāfileyi oldı delīl
Dédi tevfiġ vére Rabb-i Celīl
602. H^vācenüñ ħalbi feraĥ-nāk oldı
Şükr-i ħaġġ-ıla derüni ṭoldı
- A 22^a 603. Gelüp ihvānla hacc étđi tamām
Yine döndi evine geldi o ‘ ām
- H 55^a 604. Oturup h^vāce néçe māh-ile sāl
Menzilinde¹³³ geġirür-idi hoşġāl
605. Görđi bir gün ki meger bir dellāl
Gösterür ħalġa néçe mekr-ile āl

¹³² Éşidicek bu sözüm oldı ḥazīn
Oturur şöylece şimdi ġamġin H.

¹³³ Menzilinde: Hānesinde H.

606. Eline yapışup ol dildârı
Gezdirir cāriye-veş bāzârı
607. Yanına varup aña étđi nażar
Ol beriyyedeki cāna beñzer
608. Söyleşüp bildi muķarrer o nigār
Göricek¹³⁴ ħ^vāceyi yaş dökdi hezār
609. Zār zār aġladı efgān étđi
Éşiden dilleri ħayrān étđi
- A- 610. Sözinüñ sūzı yaķup yandurdı
Eşk-i ħünñin-ile boyandurdı
611. Dédi bil ħālümüzi éy ħ^vāce
Bizi yaġmaladılar bir géce
612. Cāriye déyü şatarlar işde
N'édelüm böyle yazılmış başda
- A- 613. Sen bilürsin bizüm aħvālümüzi
Dest-gīr ol ķoma ayaķda bizi
- A- 614. Merħamet eyle bizim ħālümüze
Şefķat eyle ķamu aħvālümüze
- A- 615. Ķanı ol dem ki ben āzāde idüm
Nāz-perverde ķişi-zāde idüm
- A- 616. Şimdi bu ħāle giriftār oldum
Yārdan ayrı düşüp zār oldum
- H- 617. Beni al déyü néce gūne niyāz
Eyledi ħ^vāceye çok şīve vü nāz
- H 55^b A- 618. Beni al déyü néce āl étđi
Dür gibi yaşları pā-māl étđi
- A- 619. Ĥ^vācenüñ ķalbini nerm étđi tamām
Bıraġup göñline pür-süz kelām
620. Bey^c édüp ħ^vāce anı aldı hemān
Getürüp ħānesine étđi nihān

¹³⁴

Göricek: Bilicek H.

621. Aña bir hāneyi halvet étđi
Néçe izzet néçe hürmet étđi
622. Érişüp h^vāceye tevfiķ-i İlāh
Étmez-idi aña şehvetle nigāh
- A 22^b 623. Qanı bir busesine biñ dīnār
Véreyin déyü dönerdi şadbār¹³⁵
624. Şimdi ol cānibe baķmaz oldı
Havf-ı Hāķķ-ıla derūnı tıldı
625. Néçe yıl bunda oturdı o nigār
Kimse érgürmedi aşlā bedkār
626. Günler içinde meger bir gün
Bir kişı vālih ü hayrān mecnūn
627. Āh vāh-ile gezer bāzārı
Érgürüp gönüllere āh u zārı
628. Dili hayrān gözi giryān nālān
Vāy selmā déyü eyler efgān
629. Bildi h^vāce odur o kār-ı kerem
Ma^c den-i luţf u mürüvvet ekrem
630. Firķat-i zevcesi mecnūn étmiş
Hıbb-ı selmā dilini hūn étmiş
- H 56^a 631. Getürüp gösterivérđi anı
Déđi bulduñ bu gün işde cānı¹³⁶
632. Nażar édüp göricek selmāyı
Déđi bir kerre meded selmāyı¹³⁷
633. Yüzi üstine düşüp mecnūn-vār
Topraĝa bulaşup oldı evkār
634. Néçe dem yatdı o hāl üzre tamām
Giderek tırdı yerinden ser-sām

¹³⁵ Qanı bir busesine biñ dīnārı
Véreyin déyü éderken zārı H.

¹³⁶ Déđi işde diledüĝüñ cānı H.

¹³⁷ Nażar édüp göricek zevcesini
Déđi éy vay yine gördü mi seni H.

635. Ba' de z'ān başına geldi ' aklı
Söyledi dilde ne varsa şaklı
- A 23^a 636. Öpüşüp kucuşu feryād étđi
Dem-i evvellerini yād étđi
637. Āh u efgān u gırīv-ile cihān
Pür olup dilleri étđi hayrān
638. Zehresi çāk olur idi Zühre
Éşideydi düşer-idi bahre
639. O kadar eylediler sūziş ü zār¹³⁸
Güş éden kendüden oldu bīzār
640. Néçe dem yandı yakıldı bunlar
Firķat ü ḥasret-ile pür-ḥūnlar¹³⁹
641. Söyünüp dillerinüñ āḥir odı
Her birisi bilür oldılar odı
- A- 642. Başlayup fetḥ-i kelām eylediler
Şevķ-ile keşf-i merām eylediler
643. Ser-güzeştini biri birisine
Dédiler hem ne geçüp māh u sene
- H 56^b 644. Çekilen ḳahr u belā¹⁴⁰ vü eleme
İçilen zehr-i cefā¹⁴¹ hemm ü ğamı
- H- 645. Söyleşüp açdılar esrārı tamām
Étdiler ḥāllerini hep i' lām
- A- 646. Keşf édüp birbirine esrārı
Söylediler ne ki yazmış Bārī
647. Ḥ^vāceyile néçe gün tırdı bular
Dilediler vatana éde sefer
648. Vérdi ḥ^vāce bulara néçe direm
Gönderü çıķdı buları yola hem¹⁴²

¹³⁸ sūziş ü zār: nāliş ü zār H.

¹³⁹ Nār-ı ḥasret-ile iki mecnūnlar H.

¹⁴⁰ ḳahr u belā: bār-i belā H.

¹⁴¹ zehr-i cefā: cām-ı cefā H.

¹⁴² buları yola hem: yola néçe ḳadem H.

649. Ayrılıp vérdi bulara destür
Hikmeti gör ki neler étdi zühür
- A 23^b 650. Giderek h^vâce görür ki o cüvân
Peyine düşmiş imiş geldi hemân
651. Eline hançerin alup urdı
H^vâceyi hançer-ile öldürdi¹⁴³
652. Yolına oldı revâne yine ol
Zann édüp h^vâceyi étdi maqtül¹⁴⁴
653. Yatarak h^vâce dirildi miskîn
Zâr u miñnetle eve oldı yakın
654. Haber alup néçe kimse gördi
H^vâceyi hânesine érgürdi
655. Getürüp néçe ‘ilâc u tîmâr
Étdiler şihhat érince her bâr¹⁴⁵
656. Kâr u kesbinde néçe mâh-ile sâl
Geçürüp h^vâce yürürken¹⁴⁶ hoş-hâl
657. Kâ‘be sevdâsı düşer hâtırına
Diledi ki vara hacc éde yine
- H 57^a 658. Érişüp emr-i kazâ vü taqdîr
Hacc-içün eyledi re’y-i tedbîr
659. Giderek râha revâne oldı
Ba‘ de z’ân¹⁴⁷ Ka‘ beye érüp geldi
660. Harem-i Ka‘ bede gördi¹⁴⁸ o kişi
Oturup Haqqa niyâz olmuş işi
661. Yine varup anı bildi tamâm
Oturup eylediler fetḥ-i kelâm
662. Néçe esrâr u néçe râz açdı
Söylediler¹⁴⁹ ne ki başdan geçdi

¹⁴³ H^vâceyi âhirete érgürdi H.

¹⁴⁴ Zann éder eyledi ol dem maqtül H.

¹⁴⁵ şihhat érince her bâr: şihhate érince bîmâr H.

¹⁴⁶ Geçürüp h^vâce yürür-iken: Geçinüp h^vâce yürürdi H.

¹⁴⁷ Ba‘ de z’ân: Néçe gün H.

¹⁴⁸ gördi: görse H.

¹⁴⁹ Söylediler: Söyleşildi H.

- A- 663. Giderek atline n'un s'
Olmış-ıdı ne olupdur d'
- H- A 24^a 664. Giderek adı anı atle heves
N'un tmış-ıdı b-crm o kes
- H- 665. Ddi h^vce edelm size su'l
Ne sebeb oldu bize ola ıtl
666. Sb b-edebne kelimt
Olmış-ıken veresin 'afv u nect¹⁵⁰
667. Neden ola ki bu atle d'
B-gnh iken olasız s'¹⁵¹
- H- 668. Luf dp bize anı i' lm t
Bilevz sırrını keşf-i tm t
- A- 669. Bize bu sırrı tamm ışar t
H^vb-ı cehl ire oma bdr t
- H- 670. Keşf dp cmle-i m-f'l-bli
Bize bildr ncedr avli
- A- 671. Keşf dp perde-i rz aasın
Gnle bezr-i maabbet şaasın
672. şidp ol kişi fet tdi dehn
Ddi kalbmde budur sırr-ı nin
673. Bize siz luf u kerem ki b-ad
Eylednz anı tmezdi ad
674. Biz ana nce mkft edelm
Ne şar-ile mczt edelm
- H 57^b 675. Htra byle hur tdi hemn
Sizi atlı eyleyevz o dem n¹⁵²
- A- 676. atlı dp sizi şehd eyleyevz
Dni adr  gni 'd eyleyevz
- A- 677. şhed menziline rgrevz

¹⁵⁰ veresin 'afv u nect: n'un olmaya memt H.

¹⁵¹ Ne ola şonra ki atle b' iş
Ne şuhr tdi ne oldu hdş H.

¹⁵² Ger fed ola yoluna dil  cn H.

- Néce eyler bizi de Hax görevüz
678. Siz şehadetle cinān içre huzūr
Bulasız zevk u şafā nūr-ı sürūr
679. Ben cahīm içre¹⁵³ bulam nār u ‘ azāb
Eger olmaz-ise luṭf-ı Tevvāb
680. Bu taşavvurla sizi¹⁵⁴ katle hücūm
Eylemişem ki Hūdāya ma‘ lūm
- A 24^b 681. Gitdi selmā da beḳā milketine
Garḳ éde Bārī Hūdā raḫmetine
682. Terk édüp cümleyi fāriḡ oldum
Dergeh-i Haxḳa niyāza geldüm
683. Geçürem ‘ ömri ‘ ibādetle hemīn
‘ Avn-i Haxḳ erişüp olursa mu‘ īn
684. H^vācenüñ ḳalbini hem şād¹⁵⁵ étđi
Dil-i vīrānını ābād étđi¹⁵⁶
- A- 685. Feraḫ u hurrem ü şādān oldı
Açılup gül gibi ḫandān oldı
686. Birbirisine luṭf u ḫürmet
Étdiler ḫamd ü sipās ü minnet¹⁵⁷
- A- 687. Şöyle ‘ ahd étđi¹⁵⁸ anı yār vefā
Birbirine éde ölince du‘ ā
- H- 688. Rıḫlet édincedu‘ āya meşḡul
‘ Ahd édişdiler olalar maḳbūl
- H- 689. *Raḫimallāhu li-‘ abd yerḫamenā*¹⁵⁹
Ba‘ dehū ḫaşmını éde irzā
- H 58^a 690. Bu ḫikāyet ki yazup derc étđüm
Naḳd-i ‘ ömrümi birez¹⁶⁰ ḫarc étđüm

¹⁵³ cahīm içre: cehennemde H.

¹⁵⁴ sizi: seni H.

¹⁵⁵ hem şād: ma‘ mūr H.

¹⁵⁶ Dil-i vīrānını ābād étđi: Giderüp zulmeti pūr-nūr étđi H.

¹⁵⁷ Birbirisine muvālāt étđi

Néce luṭf néce ḫālāt étđi H.

¹⁵⁸ Metinde "eyledi" şeklinde geçmektedir.

¹⁵⁹ Ar. "Allah merhamet etsin o kula ki bize merhamet etti."

¹⁶⁰ ‘ ömrümi birez: ‘ ömrüñ birezin H.

691. Hişşe-bağş ola déyü yārāna
‘İbret ü pend-nümā ihvāna¹⁶¹
692. Biline luṭf u mürüvvet nécedür
Şadef-i dilde buluna néçe dūr
- H- 693. ‘Amel édeler anuñla her bār
Démeyeler ki bu yār u ağıyār
694. Déyeler luṭf édüben şerrafnā¹⁶²
Raḥmetullāhi li-men ‘arrafnā¹⁶³

—H **MECLİS-İ HĀMİS: KARİN-İ BED VE CELİS-İ
SŪ’İ BEYĀN ÉDER**

- A 25^a 695. Yaramazlarla şağın olma qarīn
Hükmin aḥz eyleye şāyed ki o ḥīn
696. Hem-dem ol zū-şeref vü zū-ḳadre
‘İzzet ü ḥürmet-ile geḫ şadre
697. Her kimüñ hem-dem[i] kim bülbül ola
‘Āḳıbet menzili anuñ gül ola
698. Zāğ olursa kişiyē ger hem-dem
Menzili ḥār u ḥas olur her dem
699. Būy-ı ‘ıtr ile dimāği ‘attār
Néce eyler ki mu‘ attār her bār
700. Bu muḳarrer ki kişi cīrānuñ
Lā-cerem ṭab‘ ina girür anuñ
701. Şöyle olur ki sirişte debbāğ
Güiyā reng-ile olur şabbāğ
702. Hem-nişīnün eger olursa sefīh
Kendüñi ayıragör lā ḥayr fīh¹⁶⁴
703. Hem-nişīnün ola ger ehl-i hevā
Yég olur şöyle oturmaḫ tenhā

¹⁶¹ pend-nümā ihvāna: pend ü naşīhat cāna H.

¹⁶² Ar. “Şerefleñdirdi.”

¹⁶³ Ar. “Allah merhamet etsin o kula ki bize bildirdi, öğretti.”

¹⁶⁴ Ar. “Onda hayır yoktur.”

704. Hem-nişin olmadın ise eřrār
Yég olur hem-dem ola mūr-ile mār
705. Hem-deminden érer ekşer ‘ işyān
Vesvese vérmek-ile her dem ü ān
706. Hem-nişin cürme delil ola eger
Hem-dem olmağ yég olur kelb ya ĥar
707. Bir ĥikāyet édelüm ola delil
Ger mu‘in olur ise Rabb-i Celil

A 25^b

Ĥikāyet-i Mālik-i Dīnār bā-Kelb

708. Ĥāzret-i Mālik-i Dīnāra meger
Vardı bir kimse řora néçe ĥaber
709. Görđi bir kelb oturur yanında
Nik ĥaşlet ĥonulup řānında
710. Ĥāzret-i řeyĥe su’āl étđi o merđ
Déđi bir nesne gelüpdür bize serđ
711. Ne revādur ki ĥarib ola bu kelb
Gören elbettete eyler anı selb
712. N’ola var ise eger sırr-ı ĥafī
Lik fehm eyleyemez degme ĥabī
713. Éřidüp bu sözi řeyĥ-i vāfī
Vérđi luřf-ile cevāb-ı řāfī
714. Hem-demün ki ola bir cürme delil
İki ‘ālemde éde ĥôr u zelil
715. Bir dem anuñ-ile olmağdan yég
Hem-nişin ola kişiye bir seg
716. Böyle déyü bunı ol řeyĥ-i řehāb
Vérđi ol sāl olan řaĥşa cevāb
717. Bir ĥikāyet daĥi yād eyleyelüm
Éřiden dilleri řād eyleyelüm

Ĥikāyet-i Fuğayl-i ‘Iyāz bā-Sā’il

718. Ululardan birisi bir demde
Oturur görđi Fuğaylı ĥamda

- A 26^a 719. Yine varup aña étđi su'āl
Déđi hoş mı nécedür hātır u bāl
720. Ne 'aceb oturasız tenhāda
Kimse olmaya yaluñuz sāde
721. Kimse bulunmadı mı ola celīs
Dilemez misiz ola kimse enīs
722. Déđi ol 'ārif ü dānā vü 'alīm
Şāhib-i tabi' -i laṭif 'aql-ı selīm
723. Lezzeti vü hiddeti bilse her kes
Dilemezdi ki enīs ola meges
724. İki kimse ki ola bir yérde
Söyleşürek düşülür bir derde
725. 'Ālem-i vaḥdeti fehm étse 'uḳül
Keşrete varmağa olmazdı 'acül
726. Lezzet-i 'uzleti tuysa dil ü cān
Cān gibi kendüyi eylerdi nihān
727. N'ola idi bu kadar fetḥ-i kelām
Kāş olmaya idi illā selām
728. Ḳalbümi ğayrıya meşğül étdüñ
Dīde-i ḳalbümi ma' lül étdüñ
729. Zikr-i Ḥaḳḳdan beni mehcūr étdüñ
Üns-i billāhda iken dūr étdüñ
730. Senüñ-ile buluşan böyle ola
Vāy aña ğayrı ile üns bula
731. Böyle déyübeni ayrıldı hemān
Eyledi kendüyi bir yérde nihān
- A 26^b 732. Vaḥdetüñ lezzetini bilse kişi
'Uzlet olurdı hemān dā'im işi
733. Sa'y édüp kendüñi tenhā eyle
Kimseden ne söz eşit ne söyle
734. Bir déyen iki eşidür elbet
Ḥayr olur eyle olıcaḳ ḥalvet

735. Sözi az olsa günāhı olur az
 ışsayı kütēh ēdüp ētme dırāz
736. Yēter ehl olana bu pend ü ħaber
 Éřidüp tutma imiş illā hüner
737. Meclis-i sādise ‘azm eyledi dil
 Eyleye anda da ħall-i müşkil

H 58^a **MECLİS-İ SĀDİS: HER KİMESNEYE ÉYLÜK
 EYLEMEK BEYĀNINDADUR**¹⁶⁵

738. Éylügi eyleyüp atsañ nehre
 Ériřür ‘aıbet andan behre
739. Bilmese n’ola ki anı balı
 Biliser ‘Ālim ü Ħayy ü ĦĀlı¹⁶⁶
740. şanma zāyi‘ola yo yérde emek
 Yég olur çekmemeden ħod çekmek¹⁶⁷
741. Déme řāyed emegüm olmaya tuş
 Déyelermiř hem nihāyet bī-ħuř¹⁶⁸
- A- 742. Emegüñ yo yére gitmez bil anı
 Déme ki ola mı ya olmaya mı
- A- 743. Çekmezem déme uru yére emek
 Bile ĦĀlı n’ola bilmezse semek
744. Bir ħikāyet yazayum¹⁶⁹ eyle naşar
 Cümlesi ola tamām pend ü ‘iber

H 58^b **Ħikāyet-i Mütevekkil Ħalife bā-Feth**¹⁷⁰

- A 27^a 745. Bir zamānda Mütevekkil Sultān
 şehr-i Badāda olup ħākim ħān

¹⁶⁵ **B: YİGİRİMİ ÜÇÜNCİ MECLİS: BİR KİMSEYE İYİLİK EYLEMEK
 NEREYE [...] BALI BİLMEZ İSE ĦĀLI BİLE DÉP ANI BEYĀN ÉDER
 H.**

¹⁶⁶ Bilmez ise n’ola anı balı
 Bilür elbette Ħayy ü ĦĀlı H.

¹⁶⁷ Yég olur çekmemeden ħod çekmek: Ħoř olur çekmemedense çekmek H.

¹⁶⁸ Déyelermiř hem nihāyet bī-ħuř: Olmaz ise dērsin bu daı ħuř H.

¹⁶⁹ yazayım: yazalum H

¹⁷⁰ **B: Ħikāyet-i Mütevekkil Sultān H.**

746. Yürür-idi néçe ‘adl ü dādı
Tutdı āfāk-ı cihānı adı
747. Bir kulu var idi maḥbūb-ı enām
Nāmı Fetḥ idi hünermend tamām
748. Cāmi‘-i ‘ilm ü kemālāt idi ol
Ḥazret-i şehde be-gāyet maḥbūl
749. Oḡ atup yazı yazar idi¹⁷¹ tamām
Diledi şuda da yüze ol ḡulām
750. Cehd édüp¹⁷² baḥrīlere oldı qarīn
Olalar kendüye her demde mu‘īn¹⁷³
751. Kāmil oldum déyü bir gün o cüvān
Dicle ırmaḡına girdi pinhān
752. Giderek şu bunı¹⁷⁴ alup gitdi
‘Āḳıbet gör ki ne ḥāle yétđi
753. Érişüp ‘avn-i İlāhī bir çüb
Eline girdi hemīn oldı rükūb
754. Éledüp bir ulu girdāba bunı¹⁷⁵
Āsiyā gibi döner dün ü günü
755. Düşürüp eyledi anda devvār
Nétekim devr éder idi pergār
756. Yéđi gün anda tolandı çün¹⁷⁶ māh
Şaḳladı luḡfiyile anı İlāh
- A- 757. Vérđi rızḳın ḳomadı bir dem aç
Étmedi ḡayrıya aşlā muhtāc
- H 59^a 758. Néçe nān-pāre aḳardı şuda
Tolanup tutar idi her sūda
- A 27^b 759. Yér-idi ḳarnı acıḳsa anı
Şükr edüp Bārī Ḥudāya cānı¹⁷⁷

¹⁷¹ yazı yazar idi: yazmada kāmildi H.

¹⁷² Cehd édüp: Néçe gün H.

¹⁷³ Olalar kendüye her demde mu‘īn: Ki olalar kendüye her yerde mu‘īn H.

¹⁷⁴ bunı: anı H.

¹⁷⁵ bunı: anı H.

¹⁷⁶ çün: ol H.

¹⁷⁷ Şükr edüp Bārī Ḥudāya cānı: Şākir ü zākir olup Raḥmānı H.

760. Tolanur bunda Fetḥ leyl ü nehār
Şiddet ü miḥnetle girye vü zār
761. Éşidüp çünki bu ḥāli sultān
Şuya ğarḳ oldu şanup Fetḥ hemān¹⁷⁸
- A- 762. Şuya boğuldu déyü pür ğam olup
Yemek içmek yemedi aḥşam olup
763. Yürüdüp şehre münādīleri hep
Fetḥi eylerler idi cümle taleb
764. Ğulgule düşdi temāmet şehre
Gıtdiler baḥrī olanlar nehre
765. Cüst ü cū eylediler her taraḫı
Bir taraf ḳalmadı ki ola ḫafī
766. Dédi şeh kim ki bulursa Fetḥi
Maḫzen-i ḳalbüme eyler fetḥi
767. Véreyüm aña néçe biñ dīnār
Söyüne ḳalbimüz içindeki nār¹⁷⁹
- A- 768. Éşidicek bu sözi her baḥrī
Gıtdiler ki gezeler bu nehri
- A- 769. Ya hayātda ya memātda bileler
Ḳanda ise anı elbet bulalar
- H 59^b 770. Gezerek buldı anı bir baḥrī
Sa^c y ü seyrān éderek bu nehri¹⁸⁰
- H- 771. Yanına vardı anuñ gördi tamām
Şādmān eyledi şāha i^c lām
- A- 772. Müjdegānī ḫaberin şāha dédi
Nerede gördi anı ḳanda ḳodı
773. Néçe zevraḳlar ile Fetḥe revān
Eyledi néçe ğulām şāh-ı cihān¹⁸¹

¹⁷⁸ Şuya ğarḳ oldu şanup Fetḥ hemān: Ya^c nī ki ğā'ib ola Fetḥ cüvān H.

¹⁷⁹ Véreyim aña néçe biñ zer ü sīm
Dil ü cāndan gide tek ḫüzn ü elīm H.

¹⁸⁰ Bir dilāver gezerek buldı anı
Yanına vardı tamām bildi anı H.

¹⁸¹ Néçe zevraḳlar ile şāh-ı cihān

774. Getürüp şāha anı ‘ izzet-ile
Yétürüp dergehine hürmet-ile¹⁸²
- H- 775. Dédiler ‘ asker ü huddām u gulām
Bā-edeb ü hürmet ü envā‘ -i kirām
- H- A 28^a 776. *Nevverallāhu ‘uyūnü’l-‘ilelī*
*Devverallāhu ‘uyūnü’s-süfelī*¹⁸³
- A- 777. Göricek şāh anı şādān oldı
Açılup gül gibi handān oldı
- A- 778. Néçe gūne ni‘ am ihzār étđi
Hil‘ ati géymege tekrār étđi
779. Fetḥ édüp Fetḥe hıvān¹⁸⁴ u ni‘ met
Eylediler néçe gūne¹⁸⁵ minnet
- A- 780. Yémedi aç degülem déyü cüvān
Eksük étmez baña luḫf-ile nān
- H- 781. Hācetüm yoḫ yémege şeb‘ ānem
Eksük étmezdi Hudā pür-nānem
- H- 782. Böyle déyü yémedi Fetḥ ṭa‘ ām
Hayrete düşđi ṭuran hāş-ıla ‘ ām
783. Dédi şeh āb-ile ṭoyduñ zāhir
Aca şu öyün olupdur bāhir¹⁸⁶
784. Dédi Fetḥ éy şeh-i ‘ ālem nānı
Eksük étmezdi Hudā her ānī¹⁸⁷
785. Rūy-ı āb üzre gelürđi dā’im
Olmadı gün ki olaydum şā’im
786. Yazılup üstine her pāre-i nān
Dénilüp ya‘ nī fülān ibnü fülān

182 Eyledi kullarımı Fetḥe revān H.
‘ İzzet ü hürmet-ile cümle sipāh

183 Ar. “Hastalıklı gözleri Allah nurlandırısın; süflī, dönmüş, gözleri de Allah (doğru yola) çevirsin.”

184 hıvān: hıvān H.

185 gūne: nev’a H.

186 Dédi şeh şuyile ṭoyduñ ola

Bu meşeldür açā şu evin ola H.

187 Hudā her ānī: gör ol Raḫmānı H.

- A- 787. Şuyile böyle gelürdi her dem
Çekmedüm ni' met için ğuşşa vü ğam
- H 60^a A- 788. Rızkumı kesmedi Rezzâk u Kerîm
Olmadı gün ki éreydi baña bîm
- A- 789. Éşidicek bu sözi şâh-ı güzîn
Étdürüp şehre nidâyı ol hîn
- H- 790. Gönderüpdür bize her rüz Hudâ
Étmedi luţfiyile hiç cüdâ
- H- 791. Éşidüp bu sözi tekrâr nidâ
Étdiler şehri içine hûb-edâ
792. Dicleye nâni kim atdı gelsün
İvâzın şâh çatında bulsun
793. Éşidüp bir kişi geldi anı
Dédi ben atmış-idüm ol nâni
794. Şorup ismini o şahşuñ bildi
Yazılan nâma muvâfik oldı
- A 28^b 795. Dédi şeh ol kişiyeye¹⁸⁸ nétesin
Nâmuñı etmege yazup atasın
- A- 796. Ne olupdur ola bu kâra sebep
Bize taqrîr ét anı bir bir hep
797. Ne olupdur ki bu hâle bâ' is¹⁸⁹
Bu maķûle ola fi' l-i hâdiş
- A- 798. Ne eşidüp ne görüldi bu kâr
Devr édelden beri çarĥ-ı devvâr
- H- 799. Ne murâd olmuş-idi bize ' ayân
Luţf édüp şaklama hiç eyle beyân
- H- 800. Kâdir oldukça kerem eyleyelüm
Néçe meclisde anı söyleyelüm
801. Dédi ol kimse murâdum éy şâh
Bu idi fi' lüme Hâķķ ola güvâh

¹⁸⁸ kişiyeye: kişiyeye ki H.

¹⁸⁹ Ne olupdur ki bu hâle bâ' is: Ne idi ola murâd u bâ' is H.

802. Éylügi eyleyüp atsañ bahre
Zāyi‘ olmaz érişür bir behre
803. Fi'l-meşel söylenür elsinede bu kāl
Tecribe étmek için oldu bu hāl¹⁹⁰
804. Bir yıl idi ki atardum nānı
Göre idüm néce olur anı
- H 60^b 805. N'ola bilmez ise anı balık¹⁹¹
Bilür elbettete Rabb-i Hālık
806. Hāğ bilür ki bu idi maqşūdum
Zāyi‘ étmegi¹⁹² şükür Ma‘ būdum
807. Böyle déyü o kişi vérdi cevāb
Éşidicek bunı şeh¹⁹³ oldu mücāb
808. Néçe dīnār u direm vérdi hezār¹⁹⁴
Néye érgürdi gör éylük éy yār
809. Kimsenüñ éylügi zāyi‘ olmaz
Kimsenüñ kimsede haqqı qalmaz
- A 29^a 810. Édegör éylügi her ferde¹⁹⁵ hemān
Şemerātı érişür bī-noqşān
811. Hayr-h^vāh olsa kişi her ferde
Hayr-ile yād olunur her yérde
812. Bu hikāyet ki dédüm kadrini bil
Ele girmez arar iseñ¹⁹⁶ néçe yıl
- H- 813. ‘Uqālāya iki gūne hişşe
Érişür fehm édene el-kışşa
- A- 814. Néçe vech-ile naşīhat oldu
‘Uqālā néçe me‘ ānī buldı
- H- 815. Birisi bildürür éylük nécedür
Şadef-i dilde durur hem néçe dür

¹⁹⁰ Söyleşür bu meşeli cümle lisān
Tecrübe için olupdur éy hān H.

¹⁹¹ N'ola bilmez ise anı balık: Bilmez ise n'ola anı balık H.

¹⁹² Zāyi‘ étmegi: Yérine qodı H.

¹⁹³ bunı şeh: şeh anı H.

¹⁹⁴ Néçe dīnār u direm vérdi hezār: Vérdi dīnār u direm aña hezār H.

¹⁹⁵ ferde: yerde H.

¹⁹⁶ arar iseñ: arasalar H.

- A- 816. Éylük étmek nereye éltür imiş
Nānı āba atana n'oldı gör iş
817. Biri Mevlā kulin aç étmez imiş¹⁹⁷
Érgürür rızķını unutmaz imiş
- H- 818. Kişiyi ehl-i tevekkül eyler
Fethi āb üzre éşitdün n'eyler
819. Yédi gün rızķını vérdi Vehhāb
Māni^c olmaz-idi āb u girdāb¹⁹⁸
820. Rızķ için ğam yéme éylügi koma
Pend olupdur saña¹⁹⁹ bu kışsa heme
- H 61^a A- 821. Hişşe-dār olmağa ehl-i idrāk
Yazdum anı ki olalar derrāk
- H- 822. Meclis-i aħere ^cazm étđi gönül
Diledi anda da açā néçe gül
- A- 823. Burada meclisi itmām édelüm
Bir daħi ğayrısın i^clām édelüm
- H- 824. Pür éde búi meşāmm-ı cānı
Behremend eyleye hāş u ^cāmı
- A- 825. Anda da zıkr oluna néçe kelām
Behremend ola kāmı hāş-ıla ^cām

MECLİS-İ SĀBİ^c: FAZĪLET-İ ^cADL U İNŞĀF BEYĀNINDADUR²⁰⁰

826. *Fa^cdilū*²⁰¹ déyü buyurđı çün Hāk
^cAdl-ile olmağa ceħd ét muṭlaķ²⁰²

¹⁹⁷ Biri Mevlā kulin aç étmez imiş: Bir kulin rāzıķı aç étmez imiş H.

¹⁹⁸ Bu kadar gün vére rızķın Vehhāb
Māni^c olmaya hiç āña girdāb H.

¹⁹⁹ saña: bize H.

²⁰⁰ **B: YİGİRMİ DÖRDÜNCİ MECLİS: ^cADL U İNŞĀF ÜZERİNE OLUP
DEF^c-İ-ZULM Ü HAYF ÉDENLERÜŃ MERĀTİBİN BEYĀN U ^cAYĀN
ÉDER H.**

²⁰¹ “**Ādil olun!**” Ma^cide, 5/ 8.

²⁰² *Fa^cdilū* déyü olundı fermān
^cAdl-ile olmağa ceħd ét her ān H.

- A 29^b 827. Her kişi taht-ı yedinde olana
‘Adl éde vâcib olupdur biline
- A- 828. Kiřinüñ taht-ı yedinde ne ki var
Démeyeler ya şıgâr u ya kibâr
- A- 829. şorulur her birinüñ aĥvâli
Her deminde nécedür a‘ mâli
830. Eliñ altında²⁰³ olana rā‘ î
Olıcaĥ ĥaĥķı olagör rā‘ î
- A- 831. *Küllüküm rā‘ î[n]*²⁰⁴ kelâmın yâd ét
Reh-i ‘adle anı her dem zâd ét
832. Seni rā‘ î vü ri‘ âyâñı gele
Éde Ĥaĥķ vey geleden gele gide
833. Ķoma inşâfi elüñden éy yâr²⁰⁵
Uĝrı ĥırsuz da olursañ her bâr
- H- 834. ‘Ādil olmaĝa kişi her işde
Ķaşd éder devlet olursa başda
- A- 835. Yég olur-imiş néçe tã‘ atden ol
Anuñ-ile bulunur Ĥaĥķa vuşul
- H 61^b 836. Bir ĥikâyet yazalum pür ‘ibret
Ĥaĥķ mu‘ in olup éderse nuşret
- H **Ĥikâyet-i ‘Adl-nümâ ve Nařîĥat-baĥř**
837. şöyle olundı ĥikâyet ki ‘Ömer
Gönderüp Başraya bir ehl-i hüner
838. Ĥâkim olmaĝa ĥalîfe étدی
Néçe kes yanına düşüp gitdi
839. Bir kişi var idi ehl-i ‘inâd
Ĥâkime oldı ‘inâdda mu‘ tād
840. Ķaĥıyu bir gün o řaĥřa néçe ĥarb
Urdı ĥamçı ile öĝretti edeb

²⁰³ Eliñ altında: Taht-ı ĥükmünde H.

²⁰⁴ Ar. “**Hepiniz çobansınız.**”

²⁰⁵ Ķoma inşâfi elüñden éy yâr: ‘Adl ü inşâfi elüñden ĥoma vâr H.

841. Gücenüp ol kişi tırdı fi'l-hāl
‘ Ömere ‘ arz éde varup aḥvāl
842. Dédi bī-vech ḥalīfe dögdı
‘ Irzımı yaqdı benüm hem sögdı
- A 30^a 843. Néce tavr-ile şikāyet étdi
Néce oldıysa ḥikāyet étdi
844. Oturup Ḥazret-i Fārūḳ-ı ‘ Ömer
Yanına cem‘ olup aṣḥāb meger
845. Söyleşürlerdi néçe ḥaḳ kelimāt
Feth olurdı néçe ‘ irfān u nikāt
846. Dédiler ol kişiye mīrūñdür
N’ola ‘ afv eyler-iseñ pīrūñdür
847. Lāyık olmaz édesiz aña ‘ itāb
Dilini ḳahr odı ile pūr-tāb
848. ‘ Aceb olmaz bu ḳadar cevr ü cefā
Kāzm-ı ḡayz eyle yūri mihr-i vefā
849. Ne ḳadar étdiler ise pendı
O ḳadar tıldı derūnı tündī
850. Mümkin olmadı géçe ḥaḳḳından
Diledi ki alına ḥaḳ andan
851. Yazdılar nāmeyi mīre muḥkem
Dédiler ki deme ne bīş ü ne kem
852. Varıcaḳ nāme temāmet oḳu baḳ
Rāzī ét ḥaṣmuñı rāzī ola Ḥaḳ
853. Her işüñde ola ‘ adl ü inşāf
Reh-i Ḥaḳda édesin ḳalbüñi şāf
854. Ne ki étdüñse bu şaḥşa cümle
Saña étmek diler ol fi’l-cümle
855. Ḥaḳḳın almaḡa icāzet véresin
Ġāfil olma ki zarar érgüresin
- A 30^b 856. Oḳuyup nāmeyi mīr-i münḳād
Dédi ben emre mutī‘ im dil-şād

857. Néce maqşūduñ ise eyle anı
Komuşam Haq yolına cān u teni
858. Getürüp qamçıyı vérdi eline
Dédi ur déme ki sağ u solna
859. Éşidüp her kişi bu hāli hemān
Yélerek geldi qamu pīr ü cūvān
860. Cem^ç olup başına şehrüñ qavmi
Eyledi her biri muhkem levmi
861. Dédiler ki ne revādur mīre
Nā-sezā iş édesin bir pīre
862. Her biri eyledi bir gūne hūṭāb
Néce dil-sūz kelām néce ^ç itāb
863. Def^ç olunmadı herīfūñ tābı
Açılup gitmedi ğaflet hū^vābı
864. Kimsenüñ pendı eşer étmedi hīç
Alıcaq oldı haqqın ér ü géç
865. Oturup pīşine mīr-i münkād
Dédi ur néce olunursa murād
866. Qoma bende haqquñı her ne ki var
Qalmasun yarına lillāh éy yār
867. Bu tarīq-ile tevāzu^ç étدی
Gör aña ki bu tevāzu^ç n'étدی
868. Eline aldı herīf qamçıyı çün
Qaldurup mīre hemān urmaq içün
- A 31^a 869. Her kişinüñ dili pūr-tāb oldı
Gözleri yaş-ile pūr-āb oldı
870. Şu kadar düşdi harāret nāsa
Ağlayup başladı her kes yasa
871. Qalbi yumşadı herīfūñ çün mūm
Hiddeti terk édüben nefsi-i şūm
872. Qalbine taldı maḥabbet nūrı
Çıkarup dildeki şerr ü şūrı

873. Bırağup ƙamçıyı elden fi'l-hāl
Luƣf-ile dökdi néçe dürr-i maƙāl
874. Dédi hāşā ki revā olmaz işi
Getüre ƙalbine ğafletle ƙişi
875. Ɔ Adlüñüz bilmek idi maƙşūdum
Ĥamd-i bī-ħad ki bu ğün MaƆ būdum
876. Bildürüp néçe kese vérdi yaƙīn
Ĥāşe ƙalbümde ola hıƙd ya ƙīn
877. Böyle déyüp aña Ɔ izzet étđi
Néçe minnet néçe ĥürmet étđi
878. Ƙişide Ɔ adl olıcaƙ şöyle gerek
Feħm édersin nécedür fikr édereƙ
879. Gele inşāf édelüm bu Ɔ adle
Gele mi fikre veyāħud Ɔ aƙla
880. Kesr-i nefş eyleye rām ola tamām
Gelmeye ğöñlüne ĥiç ğayret-i nām
881. *FaƆ dilü*²⁰⁶ emrine münƙād ola dil
Bize ğāyetde ğelüpdür müşƙil
- A 31^b 882. Ɔ Avn ü tevfiƙ-i Ĥudādur ƙulına
İnƙıyādı vére dā'im diline
883. Ɔ Adl ü inşāf éde her işde tamām
Ƙoya Ɔ ālemde anuñla éyü nām
884. Déyeler rāzī ola andan Ĥaƙ
*Raħmetullāhi Ɔ aleyhi*²⁰⁷ muƣlaƙ
885. Bir ĥikāyet daħi ĩrād édelüm
Néçe pür-ğam ğöñüli şād édelüm
886. Alalar pend ü naşīħat her bār
ŞāyiƆ olup ƣola her dār u diyār

²⁰⁶ “Adaletli olun.” MaƆ ide, 5/ 8.

²⁰⁷ Ar. “Allah ona rahmet etsin.”

H 61^b

Ḥikāyet-i Dād-efzā ve ‘Adl-nümā²⁰⁸

887. Bir zamān içre meger ki bir şāh
Zulm-ile ‘ömrüni étmişdi tebāh
888. ‘Ömrüñi cevr-ile āḥir étđi
‘Aķıbet dār-ı fenādan gitđi
889. Ululardan birisi ru’yāda
Görđi ki baĝ-ı cinān me’vāda
890. Feraḥ u ḥurrem u şādān olmuş
Hem-demi ḥūr-ile Rıd̄vān olmuş²⁰⁹
891. Déđi ol kimse neden oldı bu ḥāl
Éşiden dér idi bu ḥāle muḥāl
892. Bu merātib bu maķāmāta vuşul
Ne sebep oldı ola ḥaķķ-ı kaḅul²¹⁰
893. Déđi şeh fażl-ı İlahīdür bu
Kılıc-ile olımazmış éyü ḥū²¹¹
- H- A 32^a 894. Ger mu‘īn olsa Ḥudā bir ķulına
Dégmez ḥalk-ı cihān bir ķılına
895. Déđi ol kimse belī fażl-ı İlah
Eger olmazsa muḥāl oldı nigāh²¹²
- H- 896. Ķanda ķaldı ki girüp zevķ u şafā
Bula cennetde néçe mihr-i vefā
897. Līk her kimseye anda²¹³ derecāt
Vérilür ḥāline göre ĝurefāt
898. Bu maķāmāta neden oldı vuşul
Ne tarīķ-ile bulundı aña yol
899. Anı bilmek dilerüz senden éy şāh
Umaruz bize de şāyed ola rāh

208

B: Ḥikāyet-i Dād-efzā H.

209

Feraḥ u ḥurrem u şād u mesrūr

210

‘Ayş u işretde şafā zevķ u ḥuzūr A.

211

ola Ḥaķķ kaḅul: neyle oldı ḥuşul H.

212

Déđi şeh fażl-ı Ḥudā oldı sebep

Bulunur mı ne ķadar olsa taleb H.

213

Eger olmazsa muḥāl oldı nigāh: Getirir herkesi bunda éy şāh H.

anda: bunda H.

- H 62^a 900. Dédi şeh bir géce olmuş idi dün
Nāgehān girdi kulağuma bir ün
901. Turageldüm anı bulmağa hemān
Bile aldum yanıma néçe cūvān
902. Giderek buldum anı bir hāne
Çıkmış eyvānı anuñ keyvāna
903. Añladum ki²¹⁴ anuñ içindedür ol
Kaşd édüp girdim aña buldum yol
904. Şem^c alar yaqdılar oldı rüşen
Bir kişinüñ yeri olmuş külhan
905. Nār-ı miḥnetde yanup āh eyler
Diline her ne gelürse söyler
906. Kayd-ı bend étmiş anı bir zālīm
Göricek bizi dédi gör ḥālīm
- A 32^b 907. Şāh-ı İslām iseñ éy şāh-ı cihān
Derdime çāre^c ilāc eyle hemān
908. Beni kırtar bu belādan²¹⁵ néçe bir
Çekerem eyle baña bir tedbīr
909. Bir fülān bende bizi bu bende
Düşürüp étدی tamām efgende
910. Malımız aldı vü gāret étدی
Néçe tavr-ile ḥakāret étدی
- A- 911. Getürüp burada maḥbūs étدی
Cümlesinden bizi me'yūs étدی
912. O kişi böyle tazallüm étدی
Néçe dil-süz tekellüm étدی
- H 62^b 913. Éşidicek yüregüm töldi hemān
Diledüm def^c ola bu ḥayf-ı nihān
914. Meger ol zālīm ü bed-kār gulām
Baña étmezdi bu ḥālī i^c lām

²¹⁴ Añladum ki: Feḥm olundı H.

²¹⁵ Beni kırtar bu belādan: Çāre-sāz beni kırtar H.

915. Şu kadar mā'il idi albüm aa
Zehresi yoğ idi ki kimse aa
916. Mutali' tdi udā sırra beni
Sebeb-i def' dūben Őerre beni
917. Getürüp ol ulı mukem te'dīb
Eyledüm Őirretini hem terib²¹⁶
918. Şöyle olundu siyāset ki aa
Her kişi görse alurdı taa²¹⁷
919. Yine mazlūma vērildi mālı
Mütesellī ılınuban bālī²¹⁸
920. a Te' ālāya du' ā eyledi ol²¹⁹
Dēdi yā Rabbi du' ām eyle abūl
- A 33^a 921. ' Afv dūp cūmle zūnūbın Őāhu
Bendesi eyle yarın dergāhu
922. a abūl tdi du' āsını²²⁰ anu
Diledūgini vērüp cān u tenū²²¹
- H- 923. Őeh dūp milket-i cennāta tamām
Eyledi menzilümüz dār-ı selām
- A- 924. ' Afv dūp cūmle cināyātumızı
Bāđ-ı cennāta sezā tdi bizi
- A- 925. Kişver oldu bize bu dār-ı selām
Yürürüz Őöyle selāmetle mūdām
926. oŐ gelüp Bārī udāya ' adli
' Afv dūp zūlm ü cefā vü ' atlı²²²
- H 63^a 927. Yērini ravza-i cennāt tdi
Evini cennet-i ravzāt tdi

²¹⁶ Getürüp ol avli te'dīb tdüm

Nēce cevri ü nēce ta' zīb tdüm H.

²¹⁷ Şöyle olundu siyāset mukem

Görüp eşiden olupdur epsem H.

²¹⁸ Mütesellī ılınuban bālī: Őād-mān oldu anu-ile bālī H.

²¹⁹ du' ā eyledi: tazarru' dūp H.

²²⁰ du' āsını: münācātın H.

²²¹ Diledūgini vērüp cān u tenū: Hem revā eyledi acātın anu H.

²²² oŐ gelüp Bārī udāya dādı

Menzili tdi behişt-ābādı H.

928. Néçe biñ zulmi giderdi bir dād
Dīn-i vīrānını étdi ābād
929. Җoma ‘adli қamu işünde²²³ tamām
Bulasın tā ki cinān içre maқām
930. Dādger olmağa cehd eyle hemān
Ola ki tuş ola ‘afv u gufrān²²⁴
- A- 931. Muğterit eyle āhir Ğaffār
Setr éde cümle ‘uyūbı Settār
932. Yine bir dürc-i le’āli açalum
Dürer-i pend ü naşāyıḡ saçalum
- A- 933. Hışşe-dār éde néçe ehl-i dili
Néçe olur göre dād ü ‘adli
- H- 934. Bir hikāyet daḡi irād édelüm
Néçe maḡzūn göñülü şād édelüm
- Hikāyet-i ‘Adl-i Şāh²²⁵**
935. Bir zamān içre meger bir şāha
Geldi bir kimse şikāyetgāha
936. Dédi ma‘lūm ola éy şāh-ı cihān
Җullaruñdan baña bir şūm cüvān
- A 33^b 937. O қadar cevr ü cefā fi‘l-i қabīḡ
Eylediler ki déyemez kimse şarīḡ
- H- 938. Dédi şeh ki ne olupdur dé baña
Démez iseñ günehüm cümle saña
- A- 939. Dédi şeh cümlesin eyle taқrīr
‘Avn-i Haққ-ile olunsun teḡbīr
940. Haққuñı ‘adl-ile almazsam eger
Éde Haқ béni belāsına siper
- H 63^b 941. Dédi ol kimse eyā şāh-ı güzīn
Saña tenhā déyeyim anı hemīn

²²³ işünde: ḡālünde H.

²²⁴ Dādger olmaḡı der-pīşe éden
‘Ālemüñ ḡālını endīşe éden H.

²²⁵ **B: Hikāyet-i Hışşe-baḡş ve ‘Adl-nümā H.**

942. Halk içinde bu maķüle kelimāt
Dēmege olmaya kişide ĥayāt
943. Emr édüp şeh anı tenhā étđi
Ĥāne-i vaĥdete alup gitđi
944. Déđi ser-cümle baña eyle beyān
Ne ki var-ise derūnuñda nihān²²⁶
945. Déđi ol kimse ki bir şeb éy şāh
Ĥullaruñdan biri geldi nā-gāh
946. Ellerüm baĥladı ĥayd étđi beni
Murġ-veş dām-ile şayd étđi beni
947. Gözüme ĥarşu nigāruma ‘ ayān
Eyledi fi’l-i şeni‘ o zamān
948. Bir néçe gün geçerek geldi yine
Bildügin işledi ol dōne dōne
949. Bunca demdür ki dilüm ĥün étđi
Ĥāyet-ile beni maĥzūn étđi
950. Cānıma geçđi de āĥir geldüm
Söyledüm yüzüm elüme aldum
- A 34^a 951. Ne sezā-vār ise şāha étsün
Diler ise beni nāra atsun
952. Böyle déyü yaşını étđi revān
Éşidüp şeh bunı oldı ĥayrān
953. Déđi şeh²²⁷ yine gelürse eger ol
Ĥaber eyle baña bulup bir yol
- H- 954. Göresin sen de néce olur aĥvāl
Ger ‘ ināyet éder ise Müte‘ āl
- H 64^a A- 955. Emr édüp ĥullarına déđi eger
Bu kişi her ne zamān éde ĥaber
- A- 956. Baña i‘ lām édesiz bī-te’ĥīr
Görevüz ki ne buyurur taĥdīr

²²⁶ Déđi ser-cümle bu sırrı dé ‘ ayān
Ne ki var ise ĥoma ĥiĥ nihān H.

²²⁷ Déđi şeh: Déđi ki H.

957. Yine bir şeb gelicek şüm gulām
Eyledi ol kişi şāha²²⁸ i' lām
958. Bir tarīk-ile haber-dār étđi
Uyhusından şehi²²⁹ bīdār étđi
959. Éşidüp şeh anı tırdı fi'l-hāl
Geldi gördi ki muqarrer aḥvāl
960. Yatup uyumuş zen-ile ol bed-nām
Ḳapudan gördi anı şāh-ı hümām²³⁰
961. Dédi ev şāhibine üf dé mūma
Göresin ki ne édem ol şūma
962. Üf dedi şāhib-i ḥāne mūma
Nazar eyle néce olur mefhūma
963. Girdi şeh başını kesdi éy yār
Ba' de z'ān dédi ki gel mūmı uyar
964. Yakıcaḳ mūmı şeh aldı eline
Göre maḳtūli kim idi biline
965. Nazar étđi göricek bildi anı
Şükr édüp Ḥaḳḳa feraḳ buldı cānı
- A 34^b 966. Dédi ev şāhibine şāh-ı cihān
Ni' metüñ yok mı meded eyle²³¹ éy cān
967. Bī-mecāl eyledi açlık dün ü gün
Şimdi bildüm ki tamām etđi zebün²³²
- H 64^b 968. Éşidüp şāhib-i ḥāne tırdı
Şevḳ-ile şāha ni' am érgürđi
969. Yédi şeh ni' meti²³³ ḳuvvet buldı
Ṭurarak başına ' aḳlı geldi
970. Dédi ev şāhibine ki zinhār
Ṭuymasun açma bu rāzı aḡyār

228 ol kişi şāha: şāha anı şīb H.

229 Uyhusından şehi: Ḳoma ḥ'ābını H.

230 hümām: enām H.

231 meded eyle: getür bize H.

232 Bī-mecāl eyledi açlık şeb u rüz
Şimdi bildüm ki zebün étđi henüz H.

233 ni' meti: ni' met A.

971. Sırrımız kimseye étme ifşā
Görelüm Bār-i Hudā *keyfe yeşā*²³⁴
972. Dédi ev şāhibi éy şāh-ı cihān
Bize luţf eyleyüben eyle beyān
973. Şu zamānda ki sa‘ ādetle kadem
Başıcağ bize buyurduñuz o dem
974. Mūmı söyündürüñüz déyü hitāb
Eyledüñüz néçe hiddetle ‘ itāb
975. Mūmı söyündüricek katli²³⁵ hevā
Kendüñüz eyledüñüz bī-pervā
976. Kātıl édicek herīfi şem‘ i hemān
Yaq déyü emr olunupdur o zamān²³⁶
977. Şem‘ i alup varup²³⁷ ol şaḥşa nazār
Eylemekden ne ola nef‘ ü zarar
978. Nazār édüp yüzine maqtülün
Dédüñüz ki bize epsem oluñ²³⁸
- A 35^a 979. Şükr édüp Haḫka tamām şād olduñ
Ġam u endühdan āzād olduñ²³⁹
980. Ba‘ de z‘ān ni‘ met ü nāna ṭālib
Olduñuz şevk-ile şöyle rāġib²⁴⁰
- H 65^a 981. Bize luţfuñ-ile²⁴¹ éy şāh-ı cihān
Keşf olunsa n’ola bu rāz-ı nihān
982. Göñlümüz hurrem ü şād eyler idüñ
Kişver-i rāhata zād eyler idüñ²⁴²

²³⁴ “O, sizi rahimlerde **dilediği gibi (nasıl dilerse)** şekillendirendir.” Āli İmrān, 3/ 6.

²³⁵ katli: katle H.

²³⁶ Kātıl édicek yine şem‘ ī fermān
Yaqmağa eyledüñüz bize o ān H.

²³⁷ varup: yine H.

²³⁸ Nazār édüp yüzine bize o dem

Dédüñüz ki yūri oluñ epsem H.

²³⁹ Ġam u endühdan āzād oldun: Hüzñ ü ġamdan ġamu āzād olduñ H.

²⁴⁰ Ba‘ dehū ni‘ met ü nān oldı ṭaleb

Ne sebep oldı bu aḫvāle ‘ aceb H.

²⁴¹ luţfuñ-ile : luţf eyleyüp H.

²⁴² Göñlümüz eyler idüñ hurrem ü şād

Ġurtarup ġuşşa vü ġamdan āzād H.

983. Dédi ol şāh-ı kerīm ü ‘ādil
 albüm oldu anı atle mā’il
984. Mūma ūf démege bā‘ iş ol dem
 Bilmeydüm kim idi ol ādem
985. Göricek yüzini şükrüñ sebebi
 Ođlum ola mı ki dérdüm o ğabī
986. Ni‘ met istedüğüm Allāhu ‘ Alīm
 Baña avālūñ olup şöyle elīm
987. O zamāndan ki ile’l-ān henüz
 Ekl ü şürb olmadı aqlā şeb u rüz
988. Ža‘ f-ile takatüm olmuş-idi tak
 amdü lillāh yerine vardı vişāk
989. Böyle déyü şeh aña vérdi cevāb
 O daği oldu cevāb-ile mücāb
990. Olıca²⁴³ şöyle olur ‘adl ü dād
 Néçe meclisde yaraşur ola yād
- A- 991. Olıca şöyle olurmuş inşāf
 Édelüm gel beri biz de inşāf
- H- 992. Elüñ altında olana cümle
 ‘Adl ile eyle olursa amle
- A 35^b 993. Yéter imiş kişiyे bir yerde
 ‘Adl ü inşāf éde imiş ferde
- H- 994. Néçe biñ zılm ü cefā vü cevri
 Biri ‘adlüñ giderürmiş fevrī
- H- 995. Dile her demde udādan inşāf
 Ola inşāf-ile tā albüñ şāf
- A- 996. Kārı her demde eger ‘adl olıca
 Olmaz imiş dü cihānda ola ca
- H 65^b A- 997. Kimse bilmez ne maāma ére ol
 Dereātına anuñ érmez ‘uul

²⁴³

Olıca: Kişide H.

- H- 998. Buyurur Һazret-i fahr-i  alem
Revnaq-ı zinet-i  al-i  adem
- A- 999. Buyurur Һazret-i fahr-i d  cih n
Ya n  ma b b-ı Ra im   Ra m n
1000. S at-i v hide de   adl  tmek
Y g olur ki  eke altmış y l emek
1001. D n   g n²⁴⁴ B r  H d ya s 'il
Olag r eyleye   adle m 'il
1002. Her iş nde ola   adl   inş f
Bulasın Һa dan anu la el f
- A- 1003.  ok idi ger i hik y  bunda
 kisin eyled m amm    umde
- A- 1004.  ki ş hid her ki olunsa mer i
Olur elbettete ol iş şer  i
- A- 1005. Burada meclisi Һatm eyleyel m
Gayrısın z nete Һatm eyleyel m
- A- 1006. Y  İlah  bize  tme   adli
Ne  derse   deg r hep fazli
- A- 1007. Kerem   lu fu na d ş eyle bizi
 rg r işs nu na Һoř eyle bizi

—H
H V HI BEY N  DER **MECLİS-İ ş MİN: TERA H M VE şEFKAT-**

1008. *Ra imall hi li-men k ne ra im*²⁴⁵
Koma ra mı olasın sen de ra im
1009. D de-i şefkat-ile eyle naz r
Diler-ise  ki olasın manzar
1010. Dem-be-dem Һalk  tera  um eyle
S z ni mer amet-ile s yle
1011. Һarem-i ra ma girend r mer  m
Gireg r olmayasın t  ma r m

²⁴⁴ D n   g n: R z u şeb H.

²⁴⁵ Ar. "Allah, o merhametli kimseye rahmet etsin."

1012. Déme hayvān ya insāndur bu
Şefkati eyleyügör kendüñe hū
- A 36^a 1013. Reh-i şefkatden érer kişi Hakkā
Ne revādur kişi rehden ki çıka
1014. Dédi fahr-i dü cihān rehber-i rāh
Merhamet étmeyene étmez İlāh
1015. Néçe kes buldı anuñ-ile ğufrān
Yérini eyledi ravzāt-ı cinān
1016. Reh-i şefkatle varup dergāha
Néçeler érdi rızā'ullāha
1017. Bir hikāyet édelüm naql-i şahīh
Yazalum néçe kitāb içre şarih
1018. Komasun var-ise ger dilde gümān
Yog-ise artura gāyet ikān

Hikāyet-i Yakīn-efzā ve Şefkat-fezā

1019. Ululardan birisi ru'yāda
Gördi Fārūkı meger 'uqbāda
1020. Şu kadar 'izzete érmiş ki 'uqūl
Éremez zerresine olsa 'acūl
1021. Göricek eyledi ol kimse su'āl
Neyile oldı müyesser bu hāl
1022. Ne 'ibādet Hakkā hoş geldi 'aceb
Ne sebep eyledi bu hāle Çalab
1023. Anı bilmek dilerüz biz de yakīn
Édevüz Hakk eger olursa mu'īn
1024. Dédi bir gün görürem bir 'uşfūr
Kayd ü bend-ile meger şöyle turur
- A 36^b 1025. Merhamet eyleyüp āzād étdüm
Kurtarup ğamdan anı şād étdüm
1026. Bu işüm gāyet-ile hoş geldi
Ağlamış bahtum anuñla güldi

1027. Ne kadar tā' at éderse bir kul
Merhamet cümleden olur maqbül
1028. Şefkat ü merhameti koma hemân
Raħmete tuş éde dérsen Raħmân
1029. Olagör halka yüri var eşfağ
Diler-iseñ bulasın kurbet-i Hağ
1030. Kişi olursa néçe mäh-ile sāl
Tā' at-i Hağğda bi-lā ' özr ü melāl
1031. Ķamusından yég olur bir raħmet
Ne çekerseñ aña çek var zaħmet
1032. Böyle déyübeni Fārūğ cevāb
Vérdi ol kimseye keşf étدی hiçāb
1033. Hişşe-bağş olmağ-içün her şāna
Yazmışam ben daħi dervişāne
1034. Bir hikāyet daħi derc eyleyelüm
Biraz ' ömrümüzi ħarc eyleyelüm
1035. Néçe meclisde anı söyleyeler
*Raħmetullāhi te'ālā*²⁴⁶ déyeler

Hikāyet-i Şefkat-i Seyyidü'l-Kevneyn

1036. Bir zamān içre Medīnede Resül
Düşdi bir ħāl-ile bir ħıdmete yol
- A 37^a 1037. Gider-iken o mürüvvet kāmı
Milket-i merhametüñ sultānı
1038. Gördi bir tıfluñ elinde müşg-āb
Götüremez éder ammā ki şitāb
1039. Gözünüñ yaşını ceyhün étmiş
Dilini ħüzn-ile pür-ħün étmiş
1040. Göricek kām-ı kerem raħm étدی
Götürüp müşgini alup gitdi
1041. Öñüne düşdi Resülün küdek
Éledivérđi Resül ħāneye dek

²⁴⁶

Ar. "Allah ona rahmet etsin."

1042. Meger ol tıfl cehūd ođlı imiř
Nāz-perverde başı tuğlı imiş
1043. Eve girüp haber étdüm pedere
Dédi müşgi aluñuz geldi dere
1044. Baña raħm eyledi bir ehl-i kerem
Götürüvérdi şapuya bile hem
1045. Faħr-i ‘ālem ola belki o kişi
Olamaz degme kiřinüñ bu işi
1046. Éřidüp bu sözi çıkdı pederi
Gördi ğarķ eylemiř ol nūra deri
1047. Berķ urur çehresinüñ nūrı tamām
Görenüñ çomaya şalbünde řalām
1048. Göricek ğāyet-ile oldı ğacıl
Heybet-i server ile oldı zelıl
1049. Dédi bu merħamet u řefķat-i tām
Olamaz kimsede ger ğaş u ‘avām
- A 37^b 1050. Bu mukarrer ki nebı ğaşletidür
Degül illā bu kişi ğaķ nebıdür
1051. Diline řoldı ma‘ ārif nūrı
Giderüp źulmet-i řerr-i řūrı
1052. Ağlayup düřdi Resūlüñ dizine
Yüzini sürdi mübārek izine
1053. Dédi ol demde derūn-ı dilden
Çıķarup kendüyi āb u gilden
1054. Ben řehādet éderüm Allāha
Ħaķ nebısin bilürem ol rāha
1055. Ħamdü lillāh ki bu ğün ĩmāna
Gelmişem rāzı olup fermāna
1056. Baña vācib olanı tefhım ét
Dıne lāzım olanı ta‘ lım ét
1057. Ħomiřam bu yola başı cānı
N’ola oldum ise gerçi cānı

1058. Bu ʔarīḳ-ile Resūle tekrīm
Eyledi kendi özini teslīm
1059. Ne ki lāzımdur anı étđi Resūl
Baʕ de zʔān döndi yine gitdi Resūl
1060. Göre Őefḳat nelere oldı sebep
Nʔola ki eylesevüz biz de ʔaleb
1061. Ḳoma Őefḳat yolını düŐ rāha
Diler-iseñ éresin dergāha
1062. Nazār-ı raḫmet-ile eyle nigāh
Nazār-ı raḫmet éde tā ki İlah
- A 38^a 1063. ʕ Unf u ḫiddetle nazār étme ebed
ÉriŐe dérsen eger luḫf-ı Eḫad
1064. Bu ḳadar pend ü naŐīḫat bunda
Fehm olundıysa yéter her tünde
1065. Meclis-i tāsiʕ i ābād édelüm
Néce ʕ irfān u nikāt yād édelüm
1066. Umaram fetḫ éde Fettāḫ u Kerīm
Vére hem luḫfiyile ʕ aḳl-ı selīm

—H **MECLİS-İ TĀSİʕ: FAZĪLET-İ ʕAFV VE KAẒM-I ĞAYẒ BEYĀNINDADUR**

1067. KaẒm-ı ğayẒ eylemegi piŐe edin
Āḫiret ḫālini endīŐe edin
1068. KāẒım-ı ğayẒ olagör hem ʕ āfi
Ola emrāz-ı zünūba Őāfi
1069. Görücek bir kişide cürm ü zeel
ĞaẒab u ḫiddet-ile étme ḫalel
1070. Néçesi ḫiddet-ile dīne zarar
Getürür bilmeyüben nefʕ ü zar
1071. ṬutuŐup nār-ı ğaẒab kʔéde hücum
Āb-ı ʕ afv-ile söyündür ḳoma Şüm

1072. Ére şāyed gönüle dūd-ı siyāh
Koya z̄ulmetde vére fi' l-i sıfāh
1073. Buyurur server ü fahr-i cihān
Tuyurur ümmetine rāz-ı nihān
1074. Kaķısa bir kişiyeye bir kimse
‘ Afv éde kādır olursa kim ise
- A 38^b 1075. Pür éder kalbini nūr-ı ĩmān
Giderür z̄ulmet-i şekki o zamān
1076. Bir hikāyet yazalum pür ‘ ibret
Gele néçesine andan ğayret

Hikāyet-i Muş‘ab Şāh ‘ Afv-ı Mücrim

1077. Bir zamān içre meger Muş‘ ab Mīr
Birine kaħr-ile taķdı zencīr
1078. Getürüp anı siyāsetġāha
Ne buyurur déyü kaŗşu şāha
1079. Dédi ol mücrim ü miskīn ü za‘ ĩf
Naẓar eyle bana éy şāh-ı şerīf
1080. Naẓaruñda bu ġün oldum maķħūr
Olasın belki yarın sen daħi ġor
1081. Varıcaķ derġeh-i a‘ lāya éy şāh
Bir olur bay u gedā mīr ü sipāh
1082. N’ola olunsa ġuzūruñda zelīl
Ola ki seni eşedd éde Celīl
1083. Saña şimdi vérilüpdür fırsat
Néce olursa édersin ġiddet
1084. Görelüm rüz-ı cezāda Bārī
Kime çekdüre figān u zārı
1085. Néce olursa édersin şimdi
Göreyim yarın édesin imdi
1086. Éşidicek bu sözi Muş‘ ab Şāh
Eyledi derd-ile dilden bir āh

- A 39^a 1087. Yanına vardı herîfûñ der-hâl
Hâk-ile kendüyi étدی pā-māl
1088. Gözinüñ yaşları enhâr oldı
Nâr-ı havf-ile derûnı tldı
1089. Yüregın yağdı nedâmet odı
Yüregine ne ‘aceb od qodı
1090. Mücrimi ‘afv édüp âzâd étدی
Qurtarup ğamdan o dem şâd étدی
1091. Kendinüñ seyyi’esin Rabb-i Celîl
Hasenâta o dem étدی tebdîl
1092. Göreler bâĝ-ı cinânda mesrûr
‘Ayş u işretde tamâm hem-dem hûr
1093. ‘Afv éden ‘afv olunurmuş taĥķîķ
İ‘timâd olmaz ise ét tedķîķ
1094. Bulasın néçe delâ’il añâ
Olasın şıdķ-ile mâ’il añâ
1095. Hisse-baĥş olmaĝa bu kışşa yéter
Ĥamdü lillâh ki qomaduk ebter
1096. Meclis-i ‘âşiri tezyîñ édelüm
Néçe ma‘nâyile taĥşîn édelüm
1097. Görene şükr-fezâ ola tamâm
Şükür Allâh déye ĥâş-ıla ‘âm

H 6^b **MECLİS-İ ‘AŞİR: FAZİLET-İ ŞÜKR VE
LÜZÜM-İ FİKR BEYÂNINDADUR²⁴⁷**

1098. Ĥaķķa şükr eyle gel éy dil her ân
Tırma fikr eyle ne oldı iĥşân
- A 39^b 1099. Bu cihân baĝı senüñçün zînet
Olunupdur olasın bî-minnet
1100. Döşenüp yér yüzine sebz bisât
Oturasın bulup üstinde neşât

²⁴⁷

**B: MECLİS-İ EVVEL: ŞÜKR MAĤÂMÂT-İ ‘ALİYEDEN OLUP LÜZÜM-İ
ŞÜKRİ BEYÂN ÉDER H.**

- H- 1101. Feyz-i akdesden érer neşv ü nemā
Zāhira gerçi vérür māi semā
1102. Sāyeler bī-bedel ezhār bahār
Her tarafda akar āb u enhār
1103. Her şükūfeyle müzeyyen oldı
Vaḳti vaḳt-ile mu‘ ayyen oldı
1104. Evvelā geldi benefşe pür-şevḳ
Būyı vü rengi urur ‘āleme berḳ
- H 7^a 1105. Ṭolular²⁴⁸ içmege zerrīn ḳadeḥ
Kāsesin almış ele şād u feraḥ
1106. Lāle vü sūnbül ü şeb-būy u semen
Bunlaruñ olmuş idi bezm-i çemen
1107. Getüricek gül-i aḥmer būyı
Götürüp ḳaçdı bular ḳorḥuyı
1108. Būy-ı ‘ışḳ-ile gelicek güller
Düşdiler şevḳe tamām bülbüller
1109. Na‘ me-i bülbül elḥān-ı tıyūr
Éşiden cāna vérür şevḳ u sürür
1110. Bezmgāh ola saña çünki bu bāḡ
Ne sezādur ki ola sende ferāḡ
1111. Oturup bāde-i ‘ışḳ içmeyesin
Māsivādan ne ‘aceb geçmeyesin
- A 40^a 1112. Néçe bir ḡafletle géçe günüñ
Gündüz ‘ışret ü ḥ^vāb-ile dünüñ
1113. Cem‘ édegör yüri var ārāyı
Bilesin luḫ-ı cihān-ārāyı
1114. Neler étdi senüñ-içün izḥār
Şükrini ḳoma dilüñden her bār
1115. Senüñ-içün düzülüpdür bu cihān
Senüñ-içün ḳurulupdur eyvān

1116. Bu kadar ‘ arz u semāvāt u nücūm
Bu kadar bezr ü nebātāt²⁴⁹ u tuḥūm
- A- 1117. Senüñ-içün olunupdur zî-rūḥ
Ġayrıya oldu mı hiç fetḥ-i fütūḥ
- H 7^b 1118. Saña ḥıdmetde olurlar her ān
Ḥıdmet etmege vérür her biri cān
1119. Néce döner göre üstüñe felek
Ḥıfz için néce yéler néce melek
1120. Géce gündüz démeyüp mihr-ile māh
Ṭolaşur ḳulluḳ için eyle nigāh
1121. Felek ü fülk ü biḥār u enhār
Melek ü mülk buḥār u eşcār²⁵⁰
1122. Néçe yıllar esüben yéller ile
Yel yepek ḥıdmet éder éller-ile
1123. Kimedür bunca ḥadem bildüñ mi
Yoḥsa kendüñ buları bulduñ mı
1124. Néçe na‘ mā vü néçe ālāyı
Saña ceyš eyledi bu alayı
- H- 1125. Bā-ḥuşuş ‘ aḳl u fikr ü ‘ irfānı
Bilesin her dem anuñla anı
- A- 1126. Néce vérdi göre ‘ aḳl-ı kāmıl
Olasın tā ki anuñla ‘ āmil
- A 40^b 1127. Naḳar ét şun‘ una dā’im anuñ
Neyile ḳāyim olur bu cānuñ
1128. Édegör şükrini bu iḥsānuñ
Bula ḳuvvet anuñla ĩmānuñ²⁵¹
1129. Bilegör ḳadr-i hedāyāyı tamām
Oluna daḫi ziyāde en‘ ām²⁵²

²⁴⁹ nebātāt: nebāt H.

²⁵⁰ Felek ü fülk ü biḥār-ile buḥār
Melek ü mülk nehār u enhār H.

²⁵¹ Bula ḳuvvet anuñla ĩmānuñ: Şükrinden yazıla tā namuñ H.

²⁵² Bilene ḳadr-i hedāyāyı tamām
Vérilür daḫi ziyāde en‘ ām H.

1130. Kişi añlamazsa²⁵³ adr ü Şeref
Vere mi kimse hedāyā vü tuhaf
1131. Dām-ı Şükr-ile ni‘ am murġını Şayd
Édegör ayd édünüben anı ayd
- H 8^a 1132. Ne adar Şükr olunursa ni‘ met
Sebeb-i vüs‘ at²⁵⁴ olur bī-minnet
1133. Diler-iseñ ki ziyāde ola nān
oma var Şükri dilüñden²⁵⁵ her ān
1134. Bu muarrer ki cemī‘ -i eŐyā
Şükr-ile artuġ olur añla *biyā*²⁵⁶
1135. Bir hikāyet yazayım ola delīl
Ger mu‘ ĩn olur ise Rabb-i Celīl
- Hikāyet-i ZiŐt-rū be-Zevce-i Hūb**²⁵⁷
1136. Bir kişi var-idi sābıda meger
ZiŐt-rū idi kerīhū’l-manzar
1137. Baamazdı yüzine kimse anuñ
Göñli dönerdi²⁵⁸ yüzine baanuñ
1138. açar idi görevüz déyü anı
Buluşan gitmege iverdi cānı
- A- 1139. Görse almazdı buzaġusın inek
Mümkün olmazdı néçe çekseñ emek
- A 41^a 1140. Göre ki hikmetini²⁵⁹ Yezdānuñ
Zevcesi bī-bedel idi anuñ
1141. Yoġ-idi hūsn-i cemāline nazīr
Bulamazdı anı ne Őāh u vezīr
1142. Yüzini gören olur-idi hayrān
ÉŐiden vaŐfını tırmazdı bir ān

²⁵³ Kişi añlamazsa: Feħm édemezse H.

²⁵⁴ Sebeb-i vüs‘ at: O adar rāzı H.

²⁵⁵ oma var Şükri dilüñden: Őākir ol Bārī Hudāya H.

²⁵⁶ Bu muarrer ki cemī‘ -i iħsān
Şükr-ile artuġ olur añla éy cān H.

biyā: Far. “gel!”

²⁵⁷ **B: Hikāyet-i Şükr-efza H.**

²⁵⁸ dönerdi: döner H.

²⁵⁹ Göre ki hikmetini: Hikmetini göre H.

1143. Şöhreti tutmuş-idi āfākı
Her kişi olmuş idi müştākı
- H 8^b 1144. O zamānuñ eşidüp sultānı
Diledi ki göre biricik anı
1145. Da‘ vet étđi getirüp hānesine
Gönderüp bir kişi kāşānesine
1146. Gelicek gördi bu bī-hemtāyı
Mağv éder hūsn-ile gökde ayı
- H- 1147. Felek-i hūсне olup şems ü kamer
İrem-i hūсне letāfetde şemer
- A- 1148. Olmuş ol mülk-i melāhat şāhı
Şermsār eyleye gökde māhı
1149. Yüzinüñ hūr-i cinān müştākı
Sözinüñ kalb ü cenān müştākı
1150. Şeh olup mülk-i melāhatde tamām
Hükme éder néce olursa néce ‘ām²⁶⁰
1151. Édemezlermiş anuñ medhını tam²⁶¹
Degül imiş bu hemān bir qurı nām
1152. Dédi luğf-ile nigāra sultān
Ne ‘acebdür ki bunuñla bu zamān
1153. Geçirüp ‘ömr-i ‘azīzi dil-teng
Neden olmaya demādem hiç ceng
- A 41^b 1154. Dilemez misiz²⁶² anuñla firqat
Ola şer‘ ile buluna fırsat
1155. Ğayrı bir hūb-cemāle varasız
Belki bir ehl-i kemāle varasız²⁶³

²⁶⁰ Hükme éder kişver-i hūsn içre tamām
Kimse karşı turamaz hās u ‘ām H.

²⁶¹ tam: tamām A.

²⁶² misiz: misin H.

²⁶³ Ğayrı bir ehl-i kemāle varasın
Belki bir ehl-i cemāle varasın H.

1156. ‘Ayš u ‘iřretde olası²⁶⁴ her dem
Kadr-i rif^c atde olası²⁶⁵ her dem
1157. Éřidüp bu sözi ol bī-hemtā
Dédi řāhum bize bu kısmeti tā
- H 9^a 1158. Eylemiş imiş ezel kıssāmı
Édevüz böylece řubḥ u řāmı
1159. ‘Ömrümüz āḥir olunca gidevüz
Ya ben ü ya o ölünce gidevüz
1160. Dédi şeh ki ne ‘acebdür²⁶⁶ bu ḥāl
Bu maḳūle kiřiye meyl éde bāl
1161. Bir gören bir daḫi görmek dilemez
Belki ‘ömrinde meserret bulamaz
1162. Déyesiz siz anuñ-ile ‘ömri
Geçirürüz déme Zeyd ü ‘Amrı²⁶⁷
1163. Dédi zen pādiřehüm étme ‘aceb
Aña bir řaşlet ü ḫū vérdi ki Rab
1164. Beni ayırmağa andan çāre
Olamaz olsa da yüzi kıara
1165. Eyü yatlu geçünürüz elbet²⁶⁸
Acı şatlu buluruz bir lezzet
1166. Dédi şeh bize anı eyle beyān
Nécedür anda me‘ānī-yi nihān
- A 42^a 1167. Éřidüp bulavuz anuñla sürür
Gidere zūlmeti dilden gele nūr
1168. Dédi zen bu kişi Ḥaḳḳa her bār
şükr édüp dér ki benüm éy Settār
1169. Uyumış baḫtumı bīdār étdüñ
Ṭāli‘ -i dūnumı serdār étdüñ

²⁶⁴ olası: olası H.

²⁶⁵ olası: olası H.

²⁶⁶ ‘acebdür: ‘aceb ola H.

²⁶⁷ Déyesin ki geçürürem ‘ömri
Dilemezem daḫi Zeyd ü ‘Amrı H.

²⁶⁸ geçünürüz elbet: çekürüz her zaḫmet H.

- H 9^b 1170. Tāli^c i dūnuma rif^c at²⁶⁹ vérdūñ
Ser-nigūn bahtuma ħürmet²⁷⁰ vérdūñ
- A- 1171. Necm-i üftāдеми tābān étdūñ
Burc-ı rif^c atde dıraḥşān étdūñ
1172. Kerem ü luḥfuñ-ile bu yāri
Vérüp étdūñ baña fazluñ yārī
1173. Eger olmasa ^c ināyet senden
Göremezdüm anı vaşlı kıandan
1174. Baña lāyık mıdı bāğı İremūñ
Kıomadı étdi taḳāzā keremūñ
1175. Nec'édüp n'eyleyem éy zū-iḥsān
Kerem-i maḥzūñ olupdur her ān
1176. Arturur şükrini günden güne ol
Şükri artduḳça bulur ḳalbüme yol
1177. Éşidüp şeh bu sözi feḥm étdi
Ne ki var-ise dilinden gitdi
1178. Geldi ḳalbine tesellā muḥkem
Zene destūr vérüp oldı epsem
1179. Bu ḫikāyet aña dāl oldı yaḳīn
Vére ehl-i dil olana temkīn
- A 42^b 1180. Şükr-ile buldı ni^c am çünki karār
Şükr olunmazsa éder yine²⁷¹ firār
1181. Édegör²⁷² şükri Ḥudāya dā'im
Néçe ğafletde olasın²⁷³ nā'im
- H 10^a 1182. Kışı iḥsān-ı Ḥudāyı bilse
Fıkr-ile kendi arayup bulsa
1183. Nécedür yérlü yéründe a^c zā
Bilemez ḳadrini kimse aşlā

269 rif^c at: ħürmet H.
270 ħürmet: rif^c at H.
271 éder yine: ni^c am éde H.
272 Édegör: Édelüm H.
273 olasın: olavuz H.

1184. İki gevher ki iki ‘aynuñda
 Ƙodı ƘaƘƘ olmasa ger ‘aynuñda²⁷⁴
1185. Bir nazar kişi cihāna baƘmaƘ
 Neçe dūnyā deger imiş muƘlaƘ
1186. Gözüñ yumsañ eger bir sā‘at
 Gele biñ²⁷⁵ sā‘at o dem bir²⁷⁶ sā‘at
1187. Ne bile²⁷⁷ Ƙadrini anuñ bīnā
 Meger éde anı ƘaƘ nā-bīnā
1188. Éşidür misin iki gūşunda
 Ne kerāmetler olupdur ‘umde
1189. İstimā‘ eylemese üzneynüñ
 Biline miydi Ƙavā‘id dīnüñ
1190. Ya lisānuñda olan nuƘ u kelām
 Ya dehānuñda olan zevƘ-i ta‘ām
1191. O belāƒat o feşāħat ki Ƙudā
 Ƙodı ādemde ne mümkindür edā
1192. Eger olunmasa ādemde lisān
 Bir olurdı anuñ-ile ħayvān
- A 43^a 1193. Dilüñ olmasa elüñden ne gelür
 Elüñ olmasa dilüñden ne gelür
1194. Eger olmasa kişide iki pā
 Pāyidār ola mıdı aña ‘aşā
- H- 1195. Cümleden aħsen édüp ādemi ƘaƘ
 Şeref ü ‘izzete eyledi eħaƘ
- H- 1196. Naƒar ét ki göresin āyinede
 Nede ħaƘ eyledi ƘaƘ ayı ne de
- H 10^b A- 1197. Ādemi aħsen-i taƘvīmde édüp
 Cümle ħaƘ içre anı ‘umde édüp
- H- 1198. Vérilen ādeme idrāk ü ‘uƘūl
 Kime vérildi kime buldı vuşūl

²⁷⁴ ger ‘aynuñda: n’ol‘aynuñda H.

²⁷⁵ biñ: bir H.

²⁷⁶ bir: biñ H.

²⁷⁷ bile: bilür H.

- A- 1199. Vêrilen ādeme ‘ irfān u kemāl
Fikr olunsaydı bilünürdi me’āl
1200. Anı ĩmāna vü İslāma medār
Eyledi cümleye belki pergār²⁷⁸
1201. Çıkamaz dā’ireden ehl-i ‘ uķūl
Bulamazdur gidecek zīrā ki yol²⁷⁹
1202. Mā‘ adāsın buña eyle kıyās
Édesin Hġālķına tā ki sipās
1203. Getirüp bunca delā’il ĩrād
Eyledüm ġafleti tā ki ola rād
1204. Kimi ‘ aķlġ vü kimisi naķlġ
Her biri meclisüñ oldı nuķli
1205. Cem‘ olup bir yere yārān-ı şafā
Bulalar anuñ-ile zevķ u şafā
- H- 1206. Sebeb-i şškr ola anuñla şekšr
Olalar iki cihānda meşķšr
- A- 1207. Sebeb-i şškr ola şākir olalar
Ršz u şeb Hġālķı zākir olalar
- A- 1208. Bulalar anuñ-ile ‘ ālġ maķām
Menzil ola olara dār-ı selām
- A- 1209. Yā ĩlāhġ bizi şākir eyle
Ni‘ am u luķfuñı zākir eyle
- A- 1210. Hš‘āb-ı ġafletden uyar aç gözümüz
Ola varmaġa ķapuña yüzümüz
- A- 1211. Dileršz ki olavuz ‘ abd-i şekšr
Eyleme fażluñ-ile bizi kefšr
- H- 1212. Bir daġı meclise ābād édelšm
Néçe ‘ irfān u nikāt yād édelšm
- H- A 43^b 1213. Hġişşe-baġş ola tamām iġvāna
Vere hem nšr-ı şafālar cāna

²⁷⁸ Étdi ĩmāna vü İslāma medār
Cümleye belki ol oldı pergār H.

²⁷⁹ gidecek zīrā ki yol: gide zīrā ki yol A.

—H **MECLİS-İ HĀDĪ ‘AŞR: FAZĪLET-İ HAVF U HAŞYETİ BEYĀN ÉDER**

1214. Kişi gāfil yürümeċ dünyāda
Düşürür ċorċulara ‘uċbāda
1215. Şu kişi ki yola bī-bāk girür
Başını ċaflet-ile yolda vérür
1216. Ne ċadar ċavf-ile olsa dil ü bāl
ċomaz imiş éde ‘işıyāna mecāl
1217. Vera‘ olsa kişinüñ rev‘ inda
Ĥıfz éder anı ċamu vaż‘ inda
1218. Ĥavf u ċaşıyetle yürümeċ bir ān
Yég imiş tã‘ at éde néċe zamān
1219. Bir Ĥikāyet yazalum ola güvāh
Dīde-i cān-ile olursa nigāh

Ĥikāyet-i ‘Ömer bin ‘Abdül‘azīz r. ‘a.

1220. Sened-i ehl-i Ĥüşü‘ ehl-i vera‘
‘Ömer İbn-i ‘Azīz-i evra‘
1221. Gördiler ‘ālem-i ru’yāda anı
Ĥurefāt üzre cinān içre ċanī
1222. Dédiler bunca ‘ibādātuñda
Ĥeċe gündüz Ĥaċċa tã‘ ātuñda
1223. Bu ċadar zühd ü taċvā vü yaċīn
Bu ċadar ‘ilm ü ‘amel ċuvvet-i dīn
- A 44^a 1224. Ĥaşıyet ü ċavf u ‘ibādet tã‘ at
Ĥeċmeye ċaflet-ile bir sã‘ at
1225. Ne ‘ibādetle taċarrüb bulduñ
Ve ne Ĥāletle muċarrebb olduñ
1226. Ne işüñ Ĥālīċa Ĥoş geldi ‘aceb
Ne sebeb oldu bu Ĥālī vére Rab

1227. Dédi ki *mā nefē‘a’ş-şey’i sivā*
*Huftü yevmen ve teraktü ‘l-ehvā*²⁸⁰

1228. Cümleden hoş gelür imiş qorhu
Ne kadar eyler iseñ de éyü hū

1229. Qoma qorhuyı yüri var cānā
Her dem olmazsa Bārī ahyānā

1230. Bir hikāyet dañi naql eyleyelüm
Meclise anı da nuql eyleyelüm

1231. Biraz andan da alalar lezzet
Déyeler cāmi‘ olana raħmet

Hikāyet-i Süfyān-ı Sevri Kıddise Sirruhu

1232. Hāzret-i Şeyh İmām-ı Süfyān
Hasta oldu evvel-i kuṭb-ı zamān

1233. O zamānuñ kim ise sultānı
Diledi bula şifā ol hānı

1234. Aña gönderdi ṭabīb-i hāzık
Dédi var gör nécedür ol ‘ aşık

1235. Ne ṭarīk-ile ‘ ilāca kābil
Olur ise ola olma ğāfil

A 44^b 1236. Varıcağ hāzret-i şeyhe bu ṭabīb
Dédi tersāyimişe bu ne ‘ acīb

1237. Ne bilür derd-i dilüñ bu hālin
Bir kişi olsa bilür aḥvālin

1238. Göricek anı ṭabīb döndi hemān
Dédi ki hasta degüldür bu cān

1239. Havfla yanmış anuñ cān u dili
Bu degül vallāhi illā ki velī

1240. Bu maḳūle kişinüñ dīnini ḥağ
Bilmeyen oldu muḳarrer aḥmağ

1241. Ṭolageldi aña nūr-ı imān
Giderüp zulmet-i küfri o zamān

²⁸⁰

Ar. “Ondan gayrısı fayda vermez. O gün gizlenir ve her şey kaybolur, gider. Sen uymuş olduğun heva ve hevesleri terk edesin.”

1242. Dédi vāhiddür ol Allāh-Şamed
Bilürem mürsel olupdur Aḥmed
1243. Dīnine girdi anuñ geldi yaḳīn
Ḳomadı dilde ḳamu ḥıḳd u kīn
1244. Ḥamdü lillāh ki müyesser oldı
Şıdḳ u taşdıḳ-ile ḳalbüm ḫoldı
1245. Böyle déyübeni şeyḫe teslīm
Eyledi şevḳ-ile aña tekrīm
1246. Ḥikmeti gör ki şifāya geldi
Kendi ol demde şifālar buldı
1247. Kim imiş bildi ḫabīb-i ḥāzıḳ
Olıcaḳ şöyle olurmuş fāyıḳ
1248. Kişiyeye ḡālib olıcaḳ ḫaşyet
Şöyle olur ḳomaz aşlā ḡaflet
- A 45^a 1249. Göre ḫavfı néce nāfi^c oldı
Zulmet-i küfri de dāfi^c oldı
1250. Ḳoma ḫavf-ile recāyı dilden
Giderüp ḡayrı hevāyı dilden
1251. Éresin tā ki rızā'ullāha
Ola ki ḫoş gele ol Allāha
1252. Tev'emān gibi durur ḫavf u recā
İkisi de ḡoñülde ola cā
1253. Burada ḫatm olunup bu meclis
Bir daḫi zıkr oluna ḡayrı cins
1254. Yazalum şimdi recā meclisini
Bezeyüp néçe ma^c ārifle anı
1255. Éde ārāste nikāt u 'irfān
Ehl-i diller bulalar ḫazz-ı cinān

—H MECLİS-İ ŞĀNİ ‘AŞR: FAZĪLET-İ RECĀ VÜ
ÜMĪD BEYĀNINDADUR

1256. Raḥmet-i Ḥaḳdan ümĭzũñ kesme
Gerçi düřdüñ-ise baḥr-i iřme
1257. Ḥüsn-i zann-ile recāyı zād ét
Remz-i lā-taḳneṭũyı²⁸¹ var yād ét
1258. Dinle çünki saña kesme ümĭd
Ne revādur ki olasın nevmĭd
1259. Ériřür kişi ümĭdine göre
Néye érgürdi ümĭdi de göre
1260. Bir ḥikāyet yazalum vére řafā
Ola hem dā’-i zünũba da řifā

A 45^b

Ḥikāyet-i Fuḍayl-i ‘İyāz Ḳuddise Sirruhu

1261. Bir zamān içre re’is-i ‘ubbād
Pīřvā-yı reh-i zühd ü zühhād
1262. Ḥāzret-i Şeyḥ Fuḍayl-i fāzıl
‘Āḳıl ü kāmıl ü ‘ālim ü ‘āmil
1263. ‘Arafātda ṭurur idi ḥüccāc
El açup nāz u niyāz[a] muḥtāc
1264. Kimi zārĭ kimi nālān eyler
Kimi feryād kimi efgān eyler
1265. Kimi nāliř kimisi āh u enĭn
Kimisi na’ra kimi vāh-ı ṭanĭn
1266. Göricek bunları ḥayret aldı
Kendüye şevk-ile ğayret geldi
1267. Yüzini ṭıtdı Cenāb-ı Ḥaḳḳa
Özini atdı me’āb-ı Ḥaḳḳa
1268. Dédi éy zũ-kerem ü zũ-iḥsān
Saña raḥmet uma geldük bu zamān
1269. Bu ḳadar kimse ki bir ‘abde varup
Ṭuralar ḳarřusına yalvarup

²⁸¹

“Allah’ın rahmetinden **ümit kesmeyin.**” Zümer, 39/ 53.

1270. Buları maṭlabına vāşıl éder
Ne murād oldı ise ḥāşıl éder
1271. Saña bunca kişiler éy Raḥmān
Uma geldi ki bulalar ğufrān
1272. Ḥāşe ki bunları maḥrūm édesin
Āteş-i ḳahra yaḳup mūm édesin
- A 46^a 1273. Raḥmet étseñ bulara ḳatrece nem
Baḥr-ı raḥmetden ola mı hıç kem
1274. Cümle ‘ālem eger olursa ‘uşāt
Raḥmetüñ baḥrine nisbet ḳaṭarāt
1275. Keremüñ gencini étseñ îşār
Pulca eksilmeye ḳanda dīnār
1276. Bu münācātı édicek der-ḥāl
Hātif-i ğaybdan olundı maḳāl
1277. Maġfıret oldı zūnūbı ḳavmüñ
Ḥüsn-i zannüñ berekātında senüñ
1278. Ḥüsn-i zann-ile recādan geçme
Ehl-i ḥāl olmayana rāz açma
1279. Açıcaḳ her kişıye bu rāzı
Ṭā‘ ate olmaya şāyed rāzı
1280. Ğālib ét ḥavfuñı şıḫḫatde iken
Ḥāl-i rıḫletde gerek ḥüsn-i zan
1281. ‘Amel ü ‘ilm [...] ṭā‘ir
Bu recā vü ḥavf [...] ḥāfir
1282. Daḫi ḥavf-ile recāyı hem-rāh
Édinegör ḳoma anı her gāh
1283. Bu cevāmi‘ kelimüñ ḳadrini bil
Édesin emr-i mühimmi taḫşıl
1284. Burada meclisi itmām édelüm
Bir daḫi ğayrısın i‘lām édelüm
1285. Biraz andan da alına ḫişşe
Ne ki var-ise münāfi‘ ḥāşşa

H 37^a A 46^b **MECLİS-İ SĀLİS ʿAŞR: İʿTİMĀD U ʿALĀ
KEFĀLETİLLĀH BEYĀNINDADUR**²⁸²

1286. Her umūruñda Hudāya tefvīz
Édegör şıdk-ile étme tağmīz
1287. Aña ısmarla kamu aḥvālūñ
Anuñ-içün édegör aʿ mālūñ
1288. İʿ timād eyle her işde muḥkem
Éresin rāḥat-i rūḥa bī-ğam
- H- 1289. Kuvvet-i ḳalb ü yakīni taḥşīl
Édegör kendūñi étme taʿ līl
- A- 1290. Çün Hudā ola keflūñ her bār
İḥtiyāc ola mı ğayra éy yār
- A- 1291. Cümleye zāmin olupdur o Celīl
Érgürür kime keşir kime ḳalīl
- A- 1292. Vérür elbettete her kişiyeye ḳūt
Meskeni olsa da ger baṭn-ı ḥūt
- A- 1293. Bula rızḳını tamām ére sūkūn
Menzili olmuş iken cevḫ-i nūn
- A- 1294. Bulamaz mı ya selāmetde olan
Bu ḳadar ʿ izzet ü ḥürmetde olan
- A- 1295. Édelüm kuvvet-i ḳalbi taḥşīl
Géce gündüzde néce bir taʿ ṭīl
1296. Bir ḥikāyet yazayım pür-ʿ ibret
Vére ṭāliblere ḥayli ğayret
- H 37^b A- 1297. Hişşe-baḥş ola tamām ehl olana
Ḳuvvet-i ḳalb vére hem alana

Ḥikāyet-i Şaḳīḳ-i Belḫī Ḳuddise Sirruhu

1298. Ḥazret-i Şeyḫ Şaḳīḳ-i Belḫī
Bir éden nefsine ḥulv ü telḫi

²⁸²

**B: ON DÖRDÜNCÜ MECLİS: HAḲ TEʿĀLĀ ʿİBĀDINA KEFİL OLDUĞIN
BEYĀN ÉDER H.**

1299. Diledi ki vara hacc éyleye ol
Aḥsen-i vech-ile olursa vuşul
1300. Bile gitmek diledi ḥātūnı
Rāzī oldu ki alup gide anı
1301. Yol için zād u zevāda merkeb
Ḳamu lāzım olanı gördi hep
1302. Dédi ḥātūnı ne ḥācetdür bu
Yoḥsa lāzım mı ki ‘ādetdür bu
1303. Dédi şeyḥ sizüñ içündür tebdīr
Bize ḥācet ḳomamışdı taḳdīr
- A 47^a 1304. Gülerek ‘işve ile ḥātūnı
Dédi ki za‘ f-1 yaḳīn meftūnı
1305. Beni ḳo kendüñ için eyle taleb
Saña işmarlamamışdur beni Rab
1306. O zamān ki baña cān vērđi Ḥudā
Néçe ni‘ met néçe nān étđi ğidā
1307. Saña éynermedi rızḳumı benüm
Kerem ét çekme benüm hemm ü ğamum
1308. Yaradan rūḥları ḳable’l-ecsād
Rızḳını étmeye mi şanduñ yād
- H 38^a 1309. Cümleden rızḳını evvel étđi
Nerede olsa érüben yétđi
1310. Olıcaḳ cümlesine çünki zamīn
Yaraşur mı ki ola²⁸³ za‘ f-1 yaḳīn
1311. Ne tereddüd ki zamān-ı Mevlā
Ĝayrı zāminden olupdur evlā
1312. Gidelüm şöyle hemān²⁸⁴ ‘avn-i İlāh
Bize her demde olısar hem-rāh
1313. Zādumuz ḳuvvet-i ḳalb ola hemīn
Merḥale ‘ışḳ-ı İlāh şevk ḳarīn

²⁸³ ki ola: bize bu H.

²⁸⁴ hemān: hemīn H.

1314. Bu tarīk-ile tesellā vērđi
 albine řād u sūrūr rgürđi
1315. Gıtdiler ikisi hem-āl ü tarīk
 Fera u urrem ü hem-rāh u refīk
1316. İ‘ timādı kiřinüñ şöyle gerek
 Ére anuñla kemāle giderek
- A 47^b 1317. o bizüm gibilerüñ albünü o
 Bir adım gitmege eyler oru
1318. Bize éy lufi ‘ amīm Ferd ü İlāh
 Nazar-ı ramet-ile eyle nigāh
1319. Giderüp za‘ f-ı yaını uvvet
 üt ola alximüze vér lezzet
- A- 1320. Zādımız uvvet-i alb eyle tamām
 ‘ Ayřumuz anuñ-ile ola müdām

**MECLİS-İ RĀBİ‘ ‘AŞR: NAŞİBE ZEVĀL
 MUĀL OLDUĞIN BEYĀN ÉDER²⁸⁵**

- H 38^b 1321. Ére řanma²⁸⁶ ki nařībüñe zevāl
 Alabilmek anı bir ğayrı muāl
1322. Ne ki tadīr olunupdur evvel
 Ériřür āır o bī-nař u alel
1323. Nāmını kātib-i udret yazalı
 Her ubübāta kiřinüñ ezelī
1324. Birinüñ birine tebdīl étmez
 Ne ki yazdı ise talīl étmez
1325. Kimsenüñ kimse nařībini yemez
 Kimsede kimse nařībini omaz
1326. Gāhī ısmet olunur bir dāne
 Her biri vāřıl olur bir cāna
1327. Bize bir demde bu āl oldu yaın
 Déyelüm tā ki size vére yaın

²⁸⁵

**B: ON BEŞİNCİ MECLİS: NAŞİBE ZEVĀL MUĀL OLDUĞIN BEYĀN
 ÉDER H.**

²⁸⁶

şanma: řann étme H.

1328. Nécedür *nahnü kasemnāda*²⁸⁷ me'āl
Biline dāfi^c ola néçe melāl

Ĥikāyet-i Yakīn-efzā ve Nīm Amrūd²⁸⁸

A 48^a 1329. Bir zamān içre meger ki bir yār
Getürürdi néçe tuħfe her bār

1330. Yine bir gün néçe ra^c nā amrūd
Rengi zer gibi vü bŷyı çün ' ŷd

1331. Ŗehlere lāyık u Ŗeh-dāne laťif
Déyemez çŷn ŷ çirā pāk²⁸⁹ nazīf

H 39^a 1332. Bī-miŖil her biri Ŗāha lāyık
Mīveler içre olupdur fāyık

1333. Birisin aldum iŖirdum anuñ
Def^c édem tā ki Ŗitābın cānuñ

1334. IŖırup niŖfini kōdum ki alam
MaŖlaħat dŷđdi varup yine gelem

1335. Ŗu kadar dŷđdi baña²⁹⁰ isti^c cāl
Kōmadı niŖfi daħi añla mecāl

1336. Birisi gelmiŖ aparmıŖ anı
Ekl édŷp bula Ŗafālar cānı

1337. Gelicek bulmadum anuñ eŖerin
Birine sordum éŖitdŷm ĥaberin

1338. Dédiler anı fŷlān ekl étdi
Ba^c de z'ān maŖlaħatına gitdi

H- 1339. NiŖfini bize vŷ niŖfin aña Ĥaħ
Kısmet étmiŖ imiŖ evvel muťlak

A- 1340. Kısmet-i rŷz-ı ezelde kassām
İki Ŗaħs içŷn édŷp yazmıŖ nām

²⁸⁷ “Biz onların dünya hayatında maiŖetlerini (geçimlerini) aralarında **taksim ettik** (kısmılara ayırdık; paylaŖtırdık).” Zuhrŷf, 43/32.

²⁸⁸ **B: Ĥikāyet-i Yakīn-efzā H.**

²⁸⁹ pāk: kimse H.

²⁹⁰ baña: o dem H.

- H- 1341. Néce érgürdi göre kudret-ile
Kudret-i Haqqı bilen ‘ibret ala
1342. Herkesün hişsesi dūr olmaz imiş
Hişsesi olmayanı bulmaz imiş²⁹¹
- A 48^b 1343. Ser-güzeşt oldı bize bu aḥvāl
Şanma bunı ki ola kıl ü kâl²⁹²
1344. Hişse-baḥş olmak için derc étdüm
Dürri-i pendüme²⁹³ anı dürc étdüm
1345. Bir hikāyet daḥi āgāz édelüm
Meclis-i āḥire andan gidelüm
1346. Vāki‘ oldı bu da bir ehl-i dile
Bize naql eyledi ki ‘ibret ola
- H- 1347. Biz daḥi pend için étdük irād
Néce diller anuñ-ile ola yād
- H 39^b A- 1348. Pend ola biz daḥi irād édelüm
Néce vīrān dili ābād édelüm
- Hikāyet-i Tevekkül-baḥş ve Dānā-yı Engür²⁹⁴**
1349. Bir dem içinde meger bir dānā
Bir seher şöyle tururmuş cāna
- H- 1350. Hikmet-i kudret-i Haqqı seyrān
Éyleyüp fikr éder imiş ḥayrān
- A- 1351. Hikmetullāha nazar eyler imiş
Kudretullāha niḡār eyler imiş
- A- 1352. ‘Ayn-ı ‘ibretle baḡup eşyāya
Ḥamd ü şükr éder imiş Mevlāya
1353. Görse bir dāne üzüm ḥāk olmuş
Buluşup topraḡa nā-pāk olmuş
- H- 1354. Yilerek geldi hemān bir köpecik
Yemege olmuş anı yel yepecik

²⁹¹ Hişsesi olmayanı bulmaz imiş: Kendinün olmayanı almaz imiş H.

²⁹² Ser güzeşt oldı bu aḥvāl bize
Şanma bir kimse anı şöyle düze H.

²⁹³ pendüme: pend için H.

²⁹⁴ **B: Kışsa-i ‘İbret-nümā H.**

- A- 1355. Geldi bir kelb [...] ekl éde anı
Şevk-ile aldı ki tā bu da anı
- H- 1356. Ağzına aldı o bir dāne cīfi
Kıomadı yuda anı cān-ı icfi
1357. Boğazın aldı zebūn étdi anı
İzīrādı bırağup gitdi anı
1358. Göricek ol kişiye geldi ‘ acīb
Dédi olmamış imiş aña²⁹⁵ naşīb
- A 49^a 1359. Ne ‘ aceb hikmet olur bu hikmet
Kim bilür kim kime oldı²⁹⁶ kısmet
1360. Bu tefekkürde²⁹⁷ turur-iken nāgāh
Geldi bir kimse aña étdi nigāh
1361. Gördi bir dāne üzümcek ra‘ nā
Kehrübā gibi yétermiş cāna²⁹⁸
- H- 1362. Aldı ol dānecigi ekl étdi
Yolına yine hemān-dem gitdi
- A- 1363. Şevk-ile ağzına atdı anı
Zevk édüp buldı şafālar cānı
- H 40^a 1364. Bildi ol kimse ezel kıassāmı
Kime yazmış imiş anda nāmı
1365. ‘ İbret alup bize takrīr étdi
Hikmet-i kısmeti ta‘ bīr étdi
1366. Meclis-ārā déyü naql étdük anı
Bezeyüp meclisi²⁹⁹ nuql étdük anı
- A- 1367. Muğtenem olalar ehl-i meclis
Söyleyeler anı meclis meclis
- H- 1368. Meclis-i āheri tezyīn édelüm
Biraz anı daḥi taḥsīn édelüm

295

aña: buña H.

296

kime oldı: olundı H.

297

Bu tefekkürde: Böyle déyüp H.

298

Gördi bir dānā özümcek aldı

Ne ki var-ise ğubārın sildi H.

299

Bezeyüp meclisi: Zeyn için meclise H.

H 34^a MECLİS-İ HÂMİS ‘AŞR: CEMİ‘-İ EŞYĀDA
HIFZ U HİMĀYET VE ZĀRAR U NEF‘ ALLĀHÜ TE‘ĀLĀ
OLDUĞIN BEYĀN ÉDER³⁰⁰

- A- 1369. Şıgınuḡ Haḡḡa girelüm rāha
Rāhımuḡ ére ulu dergāha
1370. Eger olursa ‘ adū ḡaḡ-ı cihān
Ḳādir olmaz zārara ceḡr ü nihān
1371. Kişinüñ ḡafızı ki ola Ḳudā
Ére şanma ki aña bir vechle dā
1372. Nāfi‘ ü Dār Ḳudādur bī-şek
Ġayrıdan étme recā çekme emek³⁰¹
- A 49^b 1373. Zārar u nef‘ i Ḳudādan bilelüm
Ref‘ i vü def‘ i Ḳudādan bilelüm
1374. Zārar étmek dilese kimse saña
Édemez Haḡ seni mādām ki aña
- H 34^b 1375. ‘Avn-i Haḡ ki ola her dem saña yār
Ne ġam olursa da ‘ālem aġyār
1376. Yaġsa bārān-ı belā ‘āleme hep
Seni şaḡlar éricek³⁰² ḡıfz-ı Çalab
1377. Atsalar tir-i belāyı cümle
Her birisi eylese yér yér ḡamle³⁰³
1378. Siper-i ḡıfz-ı Ḳudā dāfi‘ olur
Nāzil olursa da ger rāfi‘ olur
- A- 1379. Saña bir söz déyeyim ki toġrı
Yüzüñe kimse baḡamaz egri
1380. Kendüñi eyle Ḳudāya teslīm
Var ise sende eger ‘aḡl-ı selīm

³⁰⁰ B: ON ÜÇÜNCÜ MECLİS: CEMİ‘ EŞYĀDA ‘AMEL Ü DAFİ‘ VE ZĀRAR-I
NEFİ‘HAḲDANDUR BEYĀN ÉDER H.

³⁰¹ étme recā çekme emek: ḡüfı yüri dilden çek H.

³⁰² éricek: olıcaḡ H.

³⁰³ Her birisi eylese yér yér ḡamle: Ḳaḡ-ı ‘ālem saña étme H.

1381. Emr-i Haḫ étmeye mādām şayrı
Bir kılına zarar étmez ğayrı
- A- 1382. Bir kılın şaḫlamaz ise Bārī
Bir kılın şaḫlayamaz hīç yārī
- A- 1383. Atsalar çāha seni Yūsuf-vār
Ḳomaz anda çıkarur āḫir-i kār
1384. Bir hikāyet yazalum ola güvāh
Dīde-i cān-ile olursa nigāh

Ḥikāyet-i Şayyād ma‘a Ḥares ve Yaḫīn-efzā³⁰⁴

1385. Dédi bir pīr meger bir dem-ile
Şayda gitdük néçe ehl-i ādemle
1386. Kūh-ı Sīsāma yatuya gitdük
Gör ki anda ne görüp ne tütduk
- H 35^a 1387. Néçe āhūları şayd eylediler
Düşürüp āl ile kayd eylediler
- A 50^a 1388. Birini eylediler pāre-i kebāb
Yéyeler cem‘ ola cümle aḫbāb
1389. Ben dédüm ğüre bulayım varup
Dédiler her birisi yalvarup
1390. N’ola bul mümkin olursa anı
Ḥurrem ü şād édesin yārānı
1391. Sābıḳā görmüş-idim bir yérde
Démedüm lākin³⁰⁵ anı hīç ferde
1392. Diledüm ki varup andan getürem
Hüner ehli oluban iş bitürem
1393. Ḥikmeti gör ki ba‘īd imiş o cā
Gİtdüm aña érişince dek tā
1394. Vardum anuñ dibine ki ḳoparam
Bir néçe şalkımın alup aparam
1395. Bir zamān-ile meger ki bir çāh
Var-imiş anda olunmadı nigāh

³⁰⁴

B: Ḥikāyet-i Ḥırs Ğam-ğüşā H.

³⁰⁵

lākin: līk A.

1396. Cānver tutmaq için étmişler
Üstine gāh ü giyāh étmişler
1397. Ğāfil olup añā düşdüm nāgāh
Néçe ādem boyı imiş ol çāh
1398. O kadar sa^c y u tedārük étdüm
Kendümi her tarafına atdüm
1399. Mümkün olmadı halāşa bundan
Fāriğ oldum geçüben kendümden
- H 35^b 1400. Baħr-i ğam şöyle ihāta étdi
Ğarķ édüp her tarafumdan tutdı
- A 50^b 1401. Fikr ü endīşe ile tıldı göñül
Şu kadar kâbil-i ta^c bīr degül
1402. Néçe feryād u fiġān na^c ra vü āh
Göklere çıķdı ola dūd-ı siyāh
1403. Kimsenüñ olmadı ašlā haberi
Dest-gīr ola ne ins ü ne perī³⁰⁶
- H- 1404. Şu kadar oldı ki nevmīd oldum
Teşne vü aç ölürem pes bildüm
- A- 1405. Bunda ölmege ki cāzim oldum
Āhiret mülkine ^c āzim oldum
- A- 1406. Başladum tevbe vü istiġfāra
Tırmayup yalvaruram Ğaffāra
1407. Otururken bu ğam içinde nihān
Anı gördüm bir ayu düşdi hemān
1408. ^c Aqlımı başıma cem^c étdi benüm
Yeñi ğam geldi gidüp eski ğamum
1409. Dédüm éy Kādir Dānā³⁰⁷ Ferdüm
Yéter idi benim eski derdüm
1410. Eski derdüm baña unutturduñ
Zahmum üstine yine zahm urduñ

³⁰⁶ ne ins ü ne perī: ya ins ya perī H.

³⁰⁷ dānā: Rab H.

1411. Baña gelmiş idi aç olmak éyü
Hem-demüm olmadın ise bir ayu
1412. Düşürüp ʿālī^c -i dūn tahtımızu
Ser-nigūn eyledi hem³⁰⁸ bahtımızu
1413. Ne ʿ aceb būḳalemūn rūz oldu
Sa^c dimuz naḥs-ile nev rūz oldu
- H 36^a 1414. Bu ḳadar sūrdūgūmūz³⁰⁹ zevḳ u ṣafā
Cūmlesi oldu tamām cev^r ü cefā
1415. Böyle déyüp otururdum maḡmūm
Ayu da ḳıḳmaḳ iḳūn étdi hūcūm
- A 51^a 1416. Ṭolaşur öte beri gūm gūm éder
Ġazabından yūregi tūm tūm éder
1417. Getirüp ḳuvvetini bāzūya
Diledi ḳıḳa gide yazuya
1418. O ḳadar ḳalkdı vū büküldi ol
ḳıḳa bir ḥāl-ile şāyed bula yol
1419. Mūmkin olmadı zebūn oldu tamām
Kendūyi eyledi āḥir baña rām
1420. Gösterüp boynın işāret étdi
Başmaḡa aña beşāret étdi
1421. Başdum arḳasına ḳıḳmaḡa mecāl
Olmadı n'eyleyeyūm oldu muḥāl
1422. İndüm aşaḡa benūm arḳama ol
ḳıḳdı bir vech-ile tā ki³¹⁰ bula yol
1423. Ḳalkıdı ḳıḳdı ʿ ināyet érişüp
Gūmleyüp gitdi hemān yola düşüp
1424. Bir zamāndan éşidürem nāḡāh
Yine bir nesne gelür hışm-ı İllāh
1425. Yére göge şıḡamaz şöyle gelür
Dédüm éy Ḥaḳ ne ola kim ne bilür

³⁰⁸ eyledi hem: étdi ʿ aceb H.

³⁰⁹ Bu ḳadar sūrdūgūmūz: Ne ḳadar sūrdūñ ise H.

³¹⁰ tā ki: ki A.

1426. Anı gördüm bir uzun şāhı alup
Kuyuya taşradan atdı birağup
- H 36^b 1427. Yapışup çıkmağı eyler i^c lām
Kālbine şanki olundı ilhām
1428. Dest-gīr oldı ^c ināyet-i Raḥmān
Yapışup çıkdum o demde hemān³¹¹
- A 51^b 1429. Yélerek geldüm érişdüm yārān
Her biri ḥüzn-ile olmuş ḥayrān
1430. Cüst ü cū eyleyüben her tarafı
Kōmamışlar k̄ala bir kōşe ḥafī
1431. Göricek her birisi şād³¹² oldı
Ġuşsa vü ġam gidüp āzād oldı³¹³
1432. Ser-güzeştümi bulara taqrīr
Eyledüm her ne ki yazmış taqdīr
1433. Kimi taşdıķ ü kimisi tekzīb
Eyledi her birisi kışsa-i zīb
1434. Néçe ĩmānla bunlara yaķın
Geldi her birisi buldı³¹⁴ temkīn
1435. Kışşadan ḥişşe bu oldı éy yār
Kimseden kimseye érmez bed kār
- A- 1436. Ḥaķdan olmayıcaķ étmez zararı
Ne benī ādem ü cin dīv ü perī
1437. Şanma bu kışsa ola lāf u güzāf
Eylemez kimse vuķū^c unda ḥilāf
- H- 1438. Bu bizim aşrımız içinde vuķū^c
Oldı hem ḥalkā tamām buldı şüyū^c
- H- 1439. Bize naķl eyledi bir şāliḥ pīr
Vāki^c olan néce ise bir bir
- H- 1440. Żarar érmezse Ḥudādan kılına
Degemez kimse anuñ bir kılına

³¹¹ çıkdum o demde hemān: taşraya çıkdum ol ān H.

³¹² her birisi şād: her biri şādān H.

³¹³ Ġuşsa vü ġam gidüp āzād oldı: Açılıp gül gibi ḥandān oldı H.

³¹⁴ Geldi her birisi buldı: Getirüp dillerin étdüm H.

- A- 1441. Kudret-i Haḫdan olunmaya ba‘id
İşlemedi anı zīrā ki ‘abid
- A- 1442. Anuñ için yazılıpdur bunda
Dil ü cānda ola tā ki ‘umde
- A- 1443. Vere gönüllere her demde yakīn
Bulalar anuñ-ile kuvvet-i dīn³¹⁵
- A- 1444. *Raḫmetullāhi ‘aleyh*³¹⁶ déyeler
Néçe meclis anı söyleyeler

H 11^a MECLİS-İ SĀDİS ‘AŞR: FEZĀ’İL-İ
ZİKRULLĀHİ TE‘ĀLĀ BEYĀNINDADUR³¹⁷

- A 52^a 1445. Olagör zākir-i Haḫ cehr ü nihān
Olasın sen daḫi mezkūr éy cān³¹⁸
1446. Kendini zikr édeni zikr éde Haḫ
*Fezkürünī*³¹⁹ nétekim³²⁰ oldu sebaḫ
1447. Ḳodı Haḫ cümle ‘ibādāta ḫudūd
Zikrini étmedi ammā maḫdūd
1448. *Üzkürüllāhe*³²¹ déyü emr étte
Zikr emrini tamām ğamr étte³²²
- H- 1449. Zikr-i Haḫ olsa dil ü cāna ğidā
Ḳuvvet-i ḫalbe érişdüre ḫudā
1450. Nefy ü işbātı dilüñden³²³ koma var
Pür éde ḫalbüñi her dem³²⁴ envār

³¹⁵ Bunu ḫalbünde tamām eyle yakīn

Bulasın anuñ-ile kuvvet-i dīn A.

³¹⁶ Ar. “Allah ona rahmet etsin.”

³¹⁷ **B: İKİNCİ MECLİS: FEZĀ’İL-İ ZİKRULLĀHUÑ VE ENVĀ’-İ ZİKRŪÑ
BEYĀNINDADUR H.**

³¹⁸ Zākir-i Haḫḫ olalum cehr ü nihān

Bizi zikr eyleye ‘avn-ile her ān H.

³¹⁹ “Öyle ise (o halde) beni zikredin ki ben de sizi zikredeyim.” Bakara, 2/ 152.

³²⁰ nétekim: bize çün H.

³²¹ “Ey îmân edenler! Allah’ı çokça zikredin.” Ahzāb, 33/ 41.

³²² Zikr emrini tamām ğamr étte: Emr-i zikri ne ‘aceb ğamr étte H.

³²³ dilüñden: dilüñde H.

³²⁴ her dem: tā ki H.

1451. Rüşen eyler dili āyīne mişāl
Görünür néçe me‘ ānī timsāl
- H- 1452. Göñülñ jengin açar zıkr-i celī
Mazhar-ı müzhir éder zıkr-i hafī
- A- 1453. Aça mir’at-ı göñülde pāsı
Görüne cümlesinñ fehvāsı
1454. Deyr-i dilden giderür evşanı
Komaz aşlā ana hıç bir şānī
- A- 1455. Düşürür vaḥdet-i maḥza bī-şek
Ne çekerseñ aña çek turma emek
1456. Lāyile nefy-i şerīk ma‘ būd
Eyle illāyile işbāt-ı vücūd
1457. Bulasız dergeh-i ‘ izzetde vücūd
*Fezkürullāhe kıyāmen ve ku‘ūd*³²⁵
1458. Zıkr éder Hālīkı zerrāt-ı cihān
Kimi hāl ü kimi qāl-ile ‘ ayān
- H 11^b 1459. Zıkr için oldı³²⁶ kamu cān-ile ins
Zıkr için buldı beden cān-ile üns
- A 52^b 1460. Şıdķ-ile ańsa kişi Hālīkı
Zār u miḥnetde komaz Hālīkı anı
- A- 1461. Dest-gīr olur aña her demde
Kurtarur komayup anı ğamda
1462. Bir hikāyet yazalum ola delīl³²⁷
Ger mu‘ īn olur ise Rabb-i Celīl³²⁸

Hikāyet-i Kenīzek bā-Münāfık ve Ğaflet-ğüşā³²⁹

1463. Yazılır néçe kitāb içre şahīḥ
Bir hikāyet olunur naql-i şarīḥ

³²⁵ “Böylece namazı bitirdiğiniz zaman, **artık ayaktayken, otururken** ve yan üstü iken (yatarken), **(devamlı) Allah’ı zikredin!**” Nisā, 4/ 103.

³²⁶ oldı: geldi H.

³²⁷ delīl: güvāh H.

³²⁸ Celīl: İlāh H.

³²⁹ **B: Hikāyet-i Zıkr-efzā vü Ğaflet-ğüşā H.**

1464. Bir kenîzek var idi Bağdâdda
Pârisâ idi be-gâyet yâdda³³⁰
1465. Her ne işlerse Hudâ nâmını yâd
Étmese olmaz idi albi gûşâd³³¹
- A- 1466. Şehr içre tıtdı anuñ nâmı tamâm
Zâkire dârdı aña hâş-ıla ‘âm
1467. Bir münâfık eşidüp aldı anı
Zîre sevmezdi Hudâdan olanı
- A- 1468. aşdı bu idi aña cevri ü cefâ
Eyleye udreti yetdükce ezâ
1469. Getirüp hânesine arb-ı şedîd
Éde bir vech-ile hiç kimse *ne-dîd*³³²
- A- 1470. Fikr éderdi ki néçe gûne günâh
Bula anuñ işine étdi nigâh
- H 12^a 1471. Ne ki işlerse kenîzek Allâh
Dér idi cümlede hep bismillâh
1472. Éşidüp buña münâfık dil-teng³³³
Şöyle oldı éde arba âheng
1473. Bulamazdı aña bir vech-ile yol
arbına mukem olayidi meşgûl
1474. Néçe vech-ile bahâne étdi
Göre zikri aña şâhâne étdi
1475. urtulurdu yine Ha ‘avni ile
Bulma mı kimse zafer ‘avni ola³³⁴
- A 53^a 1476. Diledi arbına bir ‘illet éde
O bahâneyle hemîn bir let éde³³⁵

³³⁰ Pârisâ idi be-gâyet yâdda: Pârisâlardan idi gâyetde H.
³³¹ olmaz idi albi gûşâd: olamaz albi dilşâd H.
³³² Éde bir vech-ile hiç kimse *ne-dîd*: Ura aña néçe let néçe hadîd H.
ne-dîd: Far. “görmedi.”
³³³ Éşidüp buña münâfık dil-teng: Éşidicek bunu gâyet dil-teng H.
³³⁴ urtulurdu yine Ha ‘avni ile
Zikr-i Ha ile olan böyle ola H.
³³⁵ Diledi bir gün aña bir ‘illet
Éde mukem ura âhir bir let H.

1477. Cevherî idi meger ol nādān
Néçe cevherleri vardı pinhān
1478. Getirüp bir éyü şehdānesini
Dédi ki cariyeye şakla şunı
- A- 1479. Ne zamānda ki murād édem anı
Ne getirüp véresin o dem anı
1480. Aluban cāriye anı³³⁶ Allāh
Dédi şevk-ile hemān bismillāh
1481. Ҙodı bir hoşқа içine o zamān
Hoşқayı bir yére étđi pinhān
1482. Arayup buldı herîf bir gün anı
Hufyeten aldı hemān cevherini
1483. Götürüp Dicleye atdı bi'l-қаşđ
Қаşđı bu đarbla éde aña қаşđ
- H 12^b 1484. Hikmeti gör ki meger bir şayyād
Şayd-ı mähîye olupdur mu^c tād
1485. Şatmak için néçe mähî getirüp
Reh-i bāzāra gidermiş götürüp
1486. Cevherî aldı bunuñ³³⁷ bir kaçını
Götürüp evde dédi yar içini³³⁸
1487. Bişirüp eyle müheyyā anı
Dilerüz belki édesin biryāni³³⁹
- H- 1488. Böyle emr eyledi ol cāriyeye
Ne zamān diler-ise anı yéye
1489. Cāriye mähîyi aldı eline
İsm-i Haqqı yine³⁴⁰ aldı diline
- A 53^b 1490. Yarıcağ içini görse o güher
Çıkageldi yine bî-nağş u zarar

336

anı: ol dem H.

337

bunuñ: anuñ H.

338

Götürüp evde dédi yar içini: Dédi ki cāriyeye yar içini H.

339

Bişirüp anı müheyyā eyle

Belki ğāyetle hüreyyā eyle H.

340

İsm-i Haqqı yine: Nām-ı Mevlāsımı H.

1491. Éledüp hoşkaya koydı fi'l-hāl
Dédi érgürmedi Hağ bize melāl³⁴¹
- H- 1492. Şükr édüp cānib-i Hağğa şad bār
Yüzini sürdi yére eyledi zār
1493. Bir néçe gün geçerek cevherini
Diledi görmege dédi *erini*³⁴²
- A- 1494. Şöyle fehm étđi ki zāyi' ola ol
Đarbına muhkem anuñ buluna yol
1495. Getire gitdi kenīzek güheri
Bıyık altında gülüp dérdi beri³⁴³
1496. Getirüp cāriye vérdi güherin
Göricek 'ağlı gidüp düşdi hemīn
1497. Götürüp kendi özin urdı yére
Bere urmağ diledi yéđi bere
- H 13^a 1498. Néçe sā'at yatup anda bī-hüş
Yüzine şu dökerek étđi ħurüş
- H- 1499. Ba' de z'ān 'ağlını cem' étđi tamām
Girye vü zār-ile oldı bed-nām
- A- 1500. Ba' de z'ān başına geldi 'ağlı
Dédi ħalbinde ne varsa şağlı
1501. Dédi keşf eyle baña sırr-ı ħafī
Bileyim olmaya tā ki mağfī
1502. Dicleye atmış-idim ben güheri
Diledüm ki saña édem zarar³⁴⁴
- A- 1503. Diledüm ki saña édem zarar³⁴⁴
Baña luğf-ile tamām vér ħaberi
1504. Ne ħarīğ-ile yine geldi güher
Baña bildür anı éy ehl-i hüner

³⁴¹ Dédi érgürmedi Hağ bize melāl: Şākir ü ħāmid ü mesrūr u elbāl H.

³⁴² Bir néçe gün geçerek ol zālīm
Cevherini istedi andan sālīm H.
erini: Ar. "bana göster."

³⁴³ Bıyık altında gülüp dérdi berī: Dér-idi ħalbiyile n'ola beri H.

³⁴⁴ Güheri Dicleye ben atmış-idim
Bu imiş ħaşd ile ben atmış-idim H.

1505. Dédi luṭf-ile³⁴⁵ ken̄izek éy yār
İ̄ timād eyle sözüme her bār
- A 54^a 1506. ʿ Ālemi ḥalk̄ éden o Ferd ü İlāh
Oldı her yérde baña püşt ü penāh
1507. Nāmını yād éderem³⁴⁶ her yérde
Buldum anuñla şifā her derde
1508. Ne ḳadar olsa ḥavāle ğam u bīm
Ḳurtarur luṭfını édüp taʿ mīm³⁴⁷
- A- 1509. Ḥalk̄-ı ʿ ālem baña ger tır-i belā
Atsalar her ṭarafumdan ser ü pā
- A- 1510. Siper olur o zamān zıkr-i Ḥudā
Ḥıfz éder cümleden érmez baña dā
- A- 1511. Dest-i aʿ dā ne ḳadar ki ata seng
Olmazam hıç birisinden dil-teng
- H 13^b 1512. Bilürem ki baña çok dürlü ʿ iḳāb
Étmege eyler idüñ saʿ y ü şitāb
1513. Ḳomadı Bārī Ḥudā³⁴⁸ ḥıfz étدی
Her yére ʿ avni érişüp yétدی
1514. Éşidüp bu sözi nūr-ı ĩmān
Ṭoldı ḳalbine gidüp şekk ü gümān
1515. Yapışup dāmenini ṭtdı pek
Dédi ki el benüm ü senüñ etek
1516. Ne bilürseñ baña taʿ līm eyle
Lāzım olanları tefhīm eyle
1517. ʿ Ömrümüz āḥir olunca geçelüm
Ĝam ü şādī meyini hoş içelüm
1518. Ĝam ü şādī ya cefā vü ya şafā³⁴⁹
Ĝörelüm bile olup yār-ı vefā

³⁴⁵ luṭf-ile: nāz-ile H.

³⁴⁶ yād ederem: zıkr éderem H.

³⁴⁷ Ne ḳadar olsa ḥavāle baña ğam
Ḳurtarur luṭf-ile éremez o dem H.

³⁴⁸ bār-ı Ḥudā: luṭf-ı Ḥudā H.

³⁴⁹ Ĝam ü şādī ya cefā vü ya şafā: Feraḥ u ḥüzñ ü şafā vü ya cefā H.

- H- 1519. Böylece étdi muḳarrer iki yār
Ṭā' at-i Ḥaḳda olup leyl ü nehār
- A- 1520. İttifāḳ éyledi böyle iki yār
Olalar birbiri-ile ḡam-h^vār
1521. Göre zıkrı neye érgürdi işi
İkisinden giderüp teşvīşi
- H- 1522. Ğam-ı dünyā gidüp oldı āzād
*Yesserallāhü lehā fi 'l-mī'ād*³⁵⁰
- A- 1523. Rāḫat-i rūḫa érişdüirdi tamām
Belki buldular ola dār-ı selām
- A 54^b 1524. Bize de pend ü naşīḫat bu yéter
Fehmimüz olmadı ise ebter
1525. Ḳomayalum dilimüzden zıkrı
Giderüp ḡayrı hevā vü fikri
1526. Déyelüm gel berü dā'im Allāh
İstikāmetle vére tā aña rāh
- H 14^a 1527. Şevḳ-ile dése kişi cehr ü nihān
Dökülür cümle zünübı o zamān³⁵¹
1528. Buyurupdur³⁵² aña bürhān u delīl
Ḥazret-i server ü maḫbüb-ı Celīl
- H- 1529. Hışn-ı tevḫīd göre ki dünyāda
Şaḳladı şaḳlaya hem ' uḳbāda
- A- 1530. Hışn olur kişiye tevḫīd-i Ḥudā
Sa' y édegör ki şaḳın olma cüdā
- H- 1531. Hışn-ı bārūya giren ola emīn
Hışn-Bārīye giren olmaya mı āmīn
- H- 1532. Şaḳın olmaya ki olasın taşra
Lübbī olmazsa da cehd ét kışra
1533. Ḳamu a' zāyile zıkre cehd ét
Māsivā zıkrını dilden caḫd ét

³⁵⁰ Ar. "Allah kolaylaştırır, ona söz verdiği zaman."

³⁵¹ zünübı o zamān: zünüb mişl ü ḫazān H.

³⁵² Buyurupdur: Buyurır H.

- H- 1534. Koma kalbũnde çıkar ađyārı
Z̄ikr-i Bārī eyle ol her bārı
- H- 1535. Z̄ikr-i kalb ile olurmuş taḥkīk
Diler-iseñ olasin z̄ikre ḥaḳīk
- A- 1536. Z̄ikr-i Ḥaḳḳuñ néçe envā´ ı olur
Fehm éden kişi aña sã´ ĩ olur
1537. Nāmını z̄ikrle olur z̄ikr-i lisān
Z̄ikr-i ´ ayn ismini étmek seyrān
- H- 1538. Bir laṭīfe yazalum yārāna
Vére her demde şafālar cāna
- H- **Lāṭīfe-i Dil-nüvāz**
- H- 1539. Bir zamān içre Cüneyde Şiblī
Vardı aḥz éde ma´ ārif nüzli
- H- 1540. Baḳuban görđi dīvārında
Lafzatullāh yazılur dārında
- H- 1541. Hoşuna gelmedi dédi ne ´ aceb
Gitmemiş daḫi bu kişiden ṭaleb
- H- 1542. Ben şanurdım ki aña z̄ikr-i Ḥudā
Şöyle te’şir éde olmaya cüdā
- H- 1543. Z̄ikri bu ğayrıdan aḥz eyler imiş
Fehm olundı ki dili söyler imiş
- H- 1544. Söyledi böyle ta´ accüb éderek
Güşuna érđi Cüneydüñ giderek
- H- 1545. Éşidicek gülerék dédi Cüneyd
Étmemiş Şiblī bu remzi daḫi şayd
- H- 1546. Ben şanurdım anı bīdār oldı
Néçe sırdan da ḥaberdār oldı
- H- 1547. Daḫi ğafletde gezermiş miskīn
Édelüm ğafletin anuñ teskīn
- H- 1548. Lezzet-i z̄ikrũñ olur envā´ ı
Lā-cerem fehm éden olur sã´ ĩ

- H- 1549. Hattı ʿaynuñ nazār éde her bār
Karşusunda tura nām-ı dildār
- H- 1550. Rüşen ola nazār étdükçe aña
Gülşen ola gül-i vaşlını aña
- H- A 55^b 1551. Bunı fehm eylememiş Şiblī tamām
Anuñ-içün dénildür bu kelām
1552. Māʿ adāsın buradan eyle kıyās
Yüri var Hālîkına eyle sipās³⁵³
- H- 1553. Hışşe bu oldı édicek fikri
Her bir aʿ zānuñ olurmış zıkrı
- H- 1554. Eger olursa kamu zākır-i Hāk
Olur elbettete ol şākır-i Hāk
- H- 1555. Olagör zākır ü şākır her bār
Bulasın dergeh-i ʿizzetde qarār
1556. H^vāb-ı gāfletde néçe bir huftē
Yatasın demeyüp ay u hefte
1557. Uyanup şevk-ile her dem Allāh
Déyelüm tā érişince aña rāh
1558. Dil ü cāna ola küt u kuvvet
Vére her demde şafā vü lezzet
1559. Çıkara cümle hevā vü hevesi
Ola maḥrüse-i qalbūñ ʿasesi
1560. Hıfz éde düzd-i vesāvisden anı
Kırtara maḥzen-i dilde olanı
1561. Dilerem senden eyā Bārī Hudā
Édesin zıkrūñı bu cāna gıdā
- H- 1562. Ola her dem anuñ-ile me'nūs
Étme fazluñ-ile āḥır me'yūs
- H 14^b A- 1563. Qalbimüze vére kuvvet dāyim
Olavuz hıdmetine tā qāyim

³⁵³ Yüri var Hālîkına eyle sipās: Zıkr édüp Hākıyı yüri eyle sipās H.
143

1564. Bir nefes étme gel³⁵⁴ andan hālī
Nétekim étmedüñ ehl-i hālī

—H A 56^a **MECLİS-İ SĀBİ' VE 'AŞR: HİMMET-İ 'ĀLİYE
İMĀNDAN OLDUĞIN BEYĀN ÉDER**

1565. Himem-i 'āliyeyi koma müdām
Himmet-i dün olur kişiye dām

1566. Himmetüñ eyle demādem 'ālī
Mülk-i 'izzetde olasın vālī

1567. Himmet imiş kişiyi vāşıl éden
Her murādātını hem hāşıl éden

1568. Érgürür qadrini a' lāya tamām
Burc-ı rif' atde éder bedr-i tām

1569. Qadrini bilse eger her insān
Qıymeti olurdu verā'-i dü cihān

1570. Kendüden olsa eger kişi hābīr
Ola mıydı aña hiç nesne nazīr

1571. Hür éder kendüyi bilmezlik-ile
Şöyle şanur ki bu fırsat gire ele

1572. Kesilen baş yine bitmez meşhūr
Atılan oq yine dönmeç hod dūr

1573. Himmetüñ tīrini ırma zinhār
Hedef-i vuşlata érinçe éy yār

1574. Quvvet-i himmeti bāzūya getir
Şevq-ile şābit olup şöyle otur

1575. Qonma bu cīfe-i dünyāya Hümā-
himmet ol pāye ola seb' semā

1576. Cilvegāhuñ ola bāğ-ı aqdes
Gelmeye yanuña ağıyār u ehas

A 56^b 1577. Ne revādur olasın şöyle cehül
Lāyık olmaz işe olup meşğül

³⁵⁴ étme gel: eyleme H.

1578. Himmet-i ‘āliyeyi her yérde
 oma omaya seni ol yérde
1579. Himmeti kendüñe ednā étme
 Süfehā gitdügi rāha gitme
1580. Dün-himmet olan olur ednā
 Zevk édemez nécedür *ev ednā*³⁵⁵
1581. Himmeti tutma küçük her işde
 Gerçi yétmezse gücüñ cünbişde
1582. Himmetüñ cümleye şāmil eyle
 Dünyevī uḡrevī kāmīl eyle
1583. Yalıñuz kendüñe étme himmet
 Behremend olsa n’ola her ümmet
1584. Bir ḡikāyet yazayım himmeti gör
 Néce olur kişide ol mesrūr

uddise Sirruhu **ḡikāyet-i Sulṡānū’i-‘Ārifīn Bāyezīd-i Bistāmī**

1585. Bir dem içre şeh-i ehl-i ‘irfān
 Étdi Mevlāya niyāz-ı pinhān
1586. Dédi éy Ferd ü Kerīm ü ‘Allām
 Baña luṡfuñ-ile eyle i’ lām
1587. Cennet içre vérür iseñ bir cā
 Hem-civārumı bilem oldı recā
1588. Varup anuñ-ile bunda bilişem
 Āşinālık édüben hem buluşam
- A 57^a 1589. Néçe esrār ü néçe rāz açavuz
 Mey-i ‘iřk-ile néçe cām içevüz
1590. Hātif-i ḡaybī dédi aña nihān
 Bir fülān beldededür ibn-i fülān
1591. Hem-civāruñ ol ola cennetde
 Müşterek ola néçe lezzetde

³⁵⁵ Ar. “daha yakın.”

1592. Gūş édüp bu sözi tırdı fi'l-hāl
Göre yüzini varup éde maķāl
1593. Bir néçe gün giderek ol şehre
Tuş olup néçe cibāl ü nehre
1594. Varup érişdi karar étđi tamām
Şormağa başladı kimdür o hümām
1595. Dédiler saña ne lāyıkđur ol
Şurb-ı hamra gece gündüz meşğül
1596. Ne revādur şorasın nāmın anuñ
Hāşe ki nūş édesin cāmın anuñ
1597. Nāmını añmak anuñ oldı haṭā
Kanda kaldı ki murād ola liķā
1598. Görünür sende şalāḥ u taķvā
Anda olan kamu fişķ-ile hevā
1599. *Beynehu beyneke bu'de'l-maşrıķ*³⁵⁶
Mümkün olduķça gerekdür tefriķ
1600. İstimā' eyleme nāmın ne nazār
Érmesün dérseñ eger şüm u zarar
1601. Éşidüp bu sözi şāh-ı ' urefā
Dédi hasretle dirīgā hayfā
- A 57^b 1602. Ben şanurdum anı Raḥmānī nidā
Līk olmuş imiş ol [...]
1603. Diledi ki bu te'essüfle gide
Kendüye néçe cefā cevri éde
1604. Hırkaya çeke varup başını ol
Dili maḥzūn ve gamgīn ü melūl
1605. Şöyle düşdi ki yine ḥātırına
Varup ol kişiyi görüp de döne
1606. Nazār éde hele bir kerre aña
Ya unudup gide ya yine aña

³⁵⁶

Ar. "Onunla senin aranda, [...]"

1607. Şorarak buldı varup ol şahşı
‘Ayš u nüş içre serülür saşısı
1608. Göricek çünki bu hāli bildi
Dénilen cümle muqarrer oldı
1609. Diledi ‘avdet éde menziline
Da‘vet-i halk éde Haq yolına
1610. Dönicek rāhına ol kimse dédi
Bizi éy şeyh murād görmek idi
1611. Görmeden gitmek olur mı lāyık
Böyle mi olur olıcaq ‘āşık
1612. Hem-civāruñı neden görmeyesin
Aşlı var mı işinüñ şormayasın
1613. Zāhir yine bakup étme inkār
Ola bir sırr-ı hafī şāyed i yār
1614. Bāyezīd eşidüp oldı hayrān
Dédi ben étmemişem sırrı ‘ayān
- A 58^a 1615. Neden oldı ki buña vāqıf olmağ
Ne ‘acebdür ki bu hāli bulmağ
1616. Dédi yanına varup aña éy cān
Neden oldı ki biline bu nihān
1617. Kimseye açmamışam ben rāzı
Neden oldı bilesin sen rāzī
1618. Dédi ol kimse ki kim dedi saña
Hem-civār olmağı cennetde baña
1619. *Velekad ‘allemenī Hayy u ‘Alīm*
[...] *Hakq u Halīm*³⁵⁷
1620. Saña ta‘līm éden éttdi baña
Baña tefhīm éden éttdi saña
1621. Berü gel hem-de[mü]ñ-ile bir dem
‘Ayš édüp meclise baş ki qadem

³⁵⁷

Ar. “Hayy ve Alīm olan Allah bana bildirdi. [...] Hak olan ve hilm sahibi olan Allah.”

1622. Olasın hem-demi yarın anuñ
Bulasın belki civārın anuñ
1623. Oturup Bāyezīd ile ol merd
Açdılar bir birisine néçe derd
1624. Bāyezīd aña dedi ki éy yār
Neden oldu bize eyle izhār
1625. Hem-nişīn olmağa hikmet ne ola
Ki gören kişi déye bu işe lā
1626. Fuşakayla neden olmağ hem-dem
Yaş yére oturan olmaya mı nem
1627. Dédi ol kimse eyā kân-ı kerem
Mü'minüñ lâzımıdur 'ālī himem
- A 58^b 1628. Himmeti kendüñe maḥşuş étme
Ehl-i 'işyānı yabana atma
1629. Ne hüner ola yaluñuz gidesin
Cennete kendüñ için ceng édesin
1630. Dest-gīr ol néçe üftādelere
Reh-nümā ol néçe dermān-delere
1631. Sekisen kimse idi bu eşhāş
Fıska meşguller idi her dem ḥās
1632. Bunlaruñla bile hem-dem oldum
Kişver-i ḳalblerine yol buldum
1633. Āl ile aldum ele dillerini
Ḥāke dökdüm néçe ḥum müllerini
1634. Ḳırkına luṭfı ile ol Tevvāb
Tevbe tevfiḳ vérüp étدی evvāb
1635. Ehl-i ṭā'āt u 'ibādet oldu
Dergeh-i Ḥaḳda taḳarrüb buldı
1636. Éşide kırkı sizüñ için ḥāzır
Siz de himmet-ile oluñuz nāzır
1637. Ola ki bunlara tevfiḳ érişe
Her biri rāh-ı 'ibādāta düşe

1638. al' ola himmet-ile unki cibl
Bunlaruñun neden olmaya o l
1639. Himmet eyle ki bu biçarelere
aresz olasınvrelere
1640. Hvb-ı afletden olalar bidr
Hvf-ı Rabbn rie her br
- A 59^a 1641. tdgi ilere ndim olalar
uleh yanına dim olalar
1642. Byezde ol kii byle ib
yleyp vrdi nee dillere tb
1643. Ehl-i meclis bularuñ avlin
G derdi amu l  lin
1644. Ne ki sylendi ise cnlarına
Eer tdi dil-ihenlerine
1645. Nerm dp dillerini mm tdi
iddet  serd  e'met gitdi
1646. Ddiler luf-ile hem-demlerine
albimz yle diler cmle dne
1647. Bizi yadı sznz sz sizn
Bilevz neydgnz iki gzn
1648. Bize lillhi te'l rz
Aasız sizden ola Ha rz
1649. Bizi bigne yrine omanuz
in yrine oma umaruz
1650. idicek bu szi n o 'zz
Ddi ki dyelm olmazsa grz
1651. idr misiz ola Byezdi
Ki fln yrde yh eh idi
1652. Budur o zret-i sultn-ı gzn
Sylenr elsn-i ns içre yan
1653. Size irada gelpdr bunda
Dn ayaına olup bende

- A 59^b 1654. Ele girmez bu ğanīmet her bār
Néçe nādīm olasız āḫir-i kār
1655. Furşatı elde iken fevt étmeñ
Gevher-i ‘ömri yabana atmañ
1656. Cem‘ édüñ ‘aḫluñuzı başuñuza
Ĝarḫ édüñ kendüñüzi yaşuñuza
1657. Bulunur mı bu maḫūle bir er
Keşf olunsaydı cihān ser-tā-ser
1658. Gökde arayıcaḫ iken yérde
Bulasız ola şifālar derde
1659. Ṭāli‘-i naḫsuñuz oldı mes‘ üd
Biliñüz ḫadriñ olasız mevdūd
1660. Ehl-i meclis eşidicek düpdüz
Sürdiler Bāyezīdüñ pāyine yüz
1661. Ağlaşup eylediler āḫ u fiġān
Ṭoldı āvāze ile kevn ü mekān
1662. Yüzini yére urup ḫāk étđi
Kimisi yaḫasını çāk étđi
1663. Her biri tübtü reca‘tü³⁵⁸ déđiler
Bāyezīdüñ öñine baş ḫodılar
1664. Girdiler rāḫ-ı Ḥudāya cümle
Her biri nefsiñe étđi ḫamle
1665. Cümlesi eyledi ṫā‘ āte hücüm
Şöyle oldı zebün nefsi-şüm
1666. Géce gündüz dürüşüp ṫā‘ āte
Érdiler āḫiri hep ğāyāte
- A 60^a 1667. Himmet-i ‘āliyeden gör ki neler
Zāḫir oldı biline éy server
1668. Ḫışide şöyle gerekdür himmet
Érişe néçesin’andan devlet

³⁵⁸

Ar. “Ben tevbe ettim ve döndüm.”

1669. Himmeti kendüñe étme ancak
Olmaya tâ ki anuñla alçağ
1670. Herkese himmetüñ eyle şâmil
Olasın tâ ki anuñla kâmil
1671. Dün-himmet kişiyi dün eyler
‘ Ālemi olmaz işi mağbün eyler
1672. Yā İlāhī saña her dem minnet
Éderüz étme bizi dün-himmet
1673. Himmet-i ‘ āliyeye himmetimüz
Rāsiğ eyle ki ola devletimüz

H 82^b **MECLİS-İ ŞĀMİN VE ‘AŞR: FEZĀ’İL-İ
ŞĀLAVĀTİ BEYĀN ÉDER³⁵⁹**

1674. Vérelüm rūğ-ı Resüle şalavât
Ola her demde refi‘ ü ‘d-derecât
- H- 1675. Şalavât-ile der-i ‘ irfâni
Açalum olmaya hergiz fânî
1676. Vére dünyâda vü ‘ uqbâda şeref
Tola envârı ile cümle taraf
1677. İçürür mürde dile âb-ı hayât
‘ Āriz olmaz ebedî aña memât³⁶⁰
1678. Kîmyâ-yı şalavât³⁶¹ qalbüni hâş
Zer-i hâliş éde³⁶² ger olsa raşâş
- A 60^b 1679. Qalb éder qalbüni qalbuñ bî-şek
Zâyî‘ olmaz ne qadar çekseñ emek³⁶³
- H- 1680. Hâmel³⁶⁴ ü ‘ aqreb ü şems ü ya qamer
Eyleye zerresi érerse eger

³⁵⁹ **B: OTUZUNCU MECLİS: SULTĀN-I ENBİYĀ VE BURHĀN-I EVLİYĀ
FAHR-İ KĀİNĀT SERVER-İ MEVCŪDĀT HĀZRET-İ MUĤAMMED
MUŞTAFĀ ŞALLĀLUHU ‘ALEYHĪ VE SELLEME ŞĀLAVĀT
VĒRMĒGŪÑ FEZĀ’İLİN BEYĀN U ‘AYĀN ÉDER H.**

³⁶⁰ Hasta dillere şunar âb-ı hayât
‘ Āriz olmaz ebedî hiç memât H.

³⁶¹ Kîmyâ-i şalavât: Kîmyâdur ki éder H.

³⁶² éde: gibi H.

³⁶³ Zâyî‘ olmaz ne qadar çekseñ emek: Qomayup ĝill ü ĝiş şirk ü şek H.

³⁶⁴ Metinde “‘ Amel” olarak geçmektedir.

- H- 1681. ‘İlm-i ikşîre dilerseñ vâşıl
Olasın eyle bu remzi hâşıl
1682. Sebeb-i vuşlat olur ehl-i dile
Çurtarur düşmüşî bu âb u gile
- H- 1683. Olıcak çünki vesîle şalavât
Édegör déme ya kesret-i hâlvet
1684. Çıkarur tâc gibi başa işüñ
Çomaya dilde çamu teşvîşüñ³⁶⁵
- H- 1685. Néçe nâkısları itmâm eyler
Néçe mechülleri i‘ lâm eyler
1686. Seyyi’âtı hasenâta tebdîl
Eyleye anuñ-ile Rabb-i Celîl
1687. Néce kim oldu ise âb ‘asel
Seyyi’ātuñ döne bî-ceng ü cedel³⁶⁶
1688. Bir rivâyet ola tâ ki güvâh
Ola bu da‘ vîye olursa nigâh³⁶⁷
- H 83^a **Rivâyet-i Enes Rağıyallâhü Te‘âlâ ‘Anh³⁶⁸**
1689. Bülbül-i bâğ-ı rivâyât Enes
Huş nevâyile vérür câna heves
- A- 1690. Keşf éder ehl-i dile bu râzı
Luţf-ile eyledi hûb âvâzı
1691. Bir seher server-i ‘âlemle namâz
Çılınup oldu Hâkka nâz u niyâz
- A 61^a 1692. Döndi mihrâba mübârek zahrın
Vérdi vü açdı dehânuñ mührün
1693. Hâlıkâ eyler idi medh³⁶⁹ ü şenâ
Çalbimüz eyler idi nür-ı senâ

³⁶⁵ Çıkarur tâc gibi başa işi
Giderür dilin çomaz teşvîşi H.

³⁶⁶ Néce étdi ise anı ‘asele
Seyyi’ātuñ hasenât ola gele H.

³⁶⁷ Bir rivâyet yazalum ola güvâh
Ger mu‘în olur ise Rabb-i İlâh H.

³⁶⁸ **B: Rivâyet-i Enes Rağıyallâhü ‘Anh H.**

³⁶⁹ medh: çamd H.

1694. Nāgehān gördük anı bir zünbūr
Düşdi ortaya éder şevk u sürūr
1695. O kadar eyledi şevk-ile enīn
Gūş éden kimselere³⁷⁰ düşdi tanīn
1696. Yüzini Hākka tutup fahr-i cihān
Dédi bu sırrı bize eyle ‘ayān³⁷¹
1697. Néce tesbīh éder anı bildür
N’ola hāl olsa ki bir müşkildür
1698. Ne tarīk-ile olursa tefhīm
Eyleseñ kudretüñe yokdur bīm
- H- 1699. Ķalbmüz olur idi hurrem ü şād
Néce meclisde olunur-idi yād
1700. Édicek böyle du‘ ā şāh-ı cihān³⁷²
Ķudret-i Hāk-ile nahı açdı dehān
1701. Dédi éy server-i sulţān-ı güzīn
Şalavāt okuruz odur bu enīn
- H 83^b 1702. Dédi server arıya müşkil hāl
Eyle ki néce olur şem‘-i ‘asel
1703. Dédi zünbūr eyā şāh-ı rusūl
Déyelüm hāl ola tā ki müşkil
1704. Şu ki ezhār-ı besātīnden ola
Şem‘ éderler anı her kim ki ala
- A 61^b 1705. Anuñ-içün yanar āteşde müdām
Zīre ki olmuş idi bize harām
1706. Şāhibi izni ile olmaya çün
Lāyıķ oldu ki oda yanmak için
1707. Şu ki ezhār-ı beyābāndan alur
Kāseler anuñ-ile tıldurulur
1708. Bize olmuş-idi zīrā o helāl
Anuñ-içün éderüz biz anı bāl

³⁷⁰ Gūş éden kimselere: İstimā‘ eyleyene H.

³⁷¹ ‘ayān: beyān H.

³⁷² Édicek böyle du‘ ā şāh-ı cihān: Böyle déyicek o dem fahr-i cihān H.

1709. Şu zamān ki pür olur kāseleri
Şalavāt oğur aña her bir arı
1710. ‘ Asele tebdīl éder anı Hudā
Şanma ki kizb ola bu cümle edā
- A- 1711. Böyle taqrīr édüp ol dem zünbūr
Sāmi‘ in albini étdi mesrūr
1712. udretullāhı gōre ki³⁷³ fi’l-āl
Kāselerde uran ābı eyledi bāl
1713. ‘ Aceb olmaz ki senüñ seyyi’eñi
Hasene eyleye lu-ile yeñi
1714. Şalavātı oma dilden her bār
Dest-gīr ola abīb-i muhtār
- H 84^a 1715. İki ‘ ālemde kişiyē şalavāt
Her işine vérür imiş berekāt³⁷⁴
1716. Āhret milketine şāh eyler
Ravza-i cennet için rāh eyler
- ikāyet-i işse-baş-ı Şalavāt³⁷⁵**
1717. Şehr-i Bağdādda meger bir kātib
Tā‘ ati fışka fücura şatıp
- A 62^a 1718. Rāygān ‘ ömrini étmiş-idi hebā
‘ İşrete étmiş-idi meyl her giz³⁷⁶
1719. a rızāsın dilemezdi her kez
Mutezāsında yürürdi her rüz³⁷⁷
1720. odı bu dār-ı fenāyı āhır
Gıtdi bāīye tehī-dest fācir
1721. Şulehādan biri ru’yāda anı
Gōrdi ravzāt-ı cinān içre gānī

³⁷³

udretullāhı gōre ki: Gōre ki udreti şāha H.

³⁷⁴

Her işine vérür imiş berekāt: Vérür imiş her işine berekāt H.

³⁷⁵

B: ikāyet-i işse-baş H.

³⁷⁶

‘ İşrete étmiş-idi meyl her giz: ‘ İşrete düşmüş-idi şubh u mesā H.

³⁷⁷

a rızāsın dilemezdi aqlā
Şōyle yürürdi hemān bī-pervā H.

1722. Evliyā zümresi ile hem-dem
Güiyā görmemiş ol ğuşşa vü ğam
1723. Dédi ol kimse neden oldu bu hāl
Éşiden dér idi bu hāle³⁷⁸ muhāl
1724. Ne sebep oldu bu zevke érmek
Ne tarīķ oldu bu cāya girmek
1725. Dédi ol kimse günāhuma hesāb
Olamaz halk-ı cihān étse³⁷⁹ kitāb
- H- 1726. Līk her yazdığumuñ āhirine
Yazar idim şalavāt her birine
- A- 1727. Līk her yerde yazam nām-ı Resūl
Şalavātı bile yazdum bol bol
- H 84^b 1728. Ne kadar yazdum ise ki şalavāt
Luţf-ı Hakk-ile bulupdur berekāt
1729. Her birisine Hudā bir melegi
Gönderüp kabrūmi étđi felegi
1730. O zamān ki kodılar bīnīsine
Gıtdiler her birisi hānesine
1731. Anı gördüm ki melā'ik fevc fevc
Geldiler şöyle urur nūrları mevc³⁸⁰
- A 62^b 1732. Her biri dürlü beşāretler ile
Néçe ' izzet néçe hāletler ile³⁸¹
1733. Şaçdılar üstüme cennet dürüni
Açdılar bŷy-ı cinānuñ derini
1734. Şöyle geldi ki reyāhīn-i cinān
Ğarķ olur rāyīhasına dil ü cān
1735. Dédiler yazduğuñ-içün şalavāt
Vérđi Hakk luţf-ile fevz ü necāt

³⁷⁸ Éşiden dér idi bu hāle: Żāhirā görünür idi bu H.

³⁷⁹ Olamaz halk-ı cihān étse: Olamazdı ne kadar olsa H.

³⁸⁰ Anı gördüm ki melā'ik geldi
Ğabrimūñ içi münevver oldu H.

³⁸¹ Néçe ' izzet néçe hāletler ile: Oturup dürlü ' āyetler ile H.

- H- 1736. Ğam u endüh u melāmetden emīn
Eyledi fażl-ı Ğudā añla yaķın
1737. Bu sebeb oldı necātuma³⁸² benüm
YoĞsa yanardı daĞı cān u tenüm
1738. Böyle déyü o kişi vérdi cevāb
‘Uķalāda ķomadı Ğaflet-i Ğvāb
- H- 1739. Şalavātı ķoma elden dilden
Vird édin şevk-ile cān u dilden
- H- 1740. Ğişe-baĞş oldı ķamuya şalavāt
Ne revā mü’mine ķoya şalavāt
- H- 1741. Déyelüm şalli ‘alā ‘eşrafīnā
Ve ‘alā ekremin ā‘rafīnā³⁸³
- H- 1742. *Ve Ğabībi ve raşūli’s-seķaleyn*
*Ve lebībi ve nebiyyi’l-Ğarameyn*³⁸⁴
- H- 1743. *Hāşimiyyün Ğuraşıyyün AĞmed*
*Küllü ‘aybin ve ķuşūrin eb‘ad*³⁸⁵
- A- 1744. Bir daĞı naķl-i kelām eyleyelüm
Ne ki buyruldı ise söyleyelüm
- A- 1745. Ğişe-baĞş ola aça ehl-i dile
Aça dil ayinesin jengi sile
- H 84^b **Ğikāyet-i İmām-ı Şāfi‘ī RaĞmetullāh**³⁸⁶
1746. Ğāzret-i Şāfi‘ī deryā-yı ‘ulüm
ĞĞiret milketine étđi ķudüm
- A 63^a 1747. ŞuleĞādan birisi vāķı‘ada
Ğördi hem anı déđi vāķı‘ada
1748. DerĞeh-i Ğaķda ne Ğālet bulduñ
Ne iş-ile Ğaķa ķurbet bulduñ

³⁸² necātuma: Ğalāşuma H.

³⁸³ Ar. “En şereflimize, en cömertimize, en bilinenimize salāvāt okuyalım.”

³⁸⁴ Ar. “Sevgiliye, insanların ve cinnilerin Rasūlüne, Ğarameyn (Mekke ve Medine)’nin kapısı, Nebīsine.”

³⁸⁵ Ar. “Tüm kusur ve ayıplardan uzak olan Ğaşimî ve Kureyşî olan Ahmed’e.”

³⁸⁶ H. nüshasında hikayenin sadece başlığına yer verilmiştir. Bu başlık ile nüsha son bulmaktadır.

1749. Dédi beş nesne ile kırbet-i Hâk
Bulmuşam bilişüm oluñ siz muḫlaḫ

1750. Budur ol naḫl olunan beş kelimât
Oldı her biri bir nev‘ a şalavât

*Allāhümme şalli ‘alā Muḫammedin bi-‘adedi men
şalli ‘aleyh³⁸⁷*

*Ve şalli ‘alā Muḫammedin bi-‘adedi men lem yüşallü
‘aleyh³⁸⁸*

*Ve şalli ‘alā Muḫammedin kemā tüḫibbü en yüşallü
‘aleyh³⁸⁹*

*Ve şalli ‘alā Muḫammedin kemā ümirtü en yüşallü
‘aleyh³⁹⁰*

*Ve şalli ‘alā Muḫammedin kemā yenbaġi’ş-şalāti
‘aleyh³⁹¹*

1751. Bu tarîḫ-ile Resüle şalavât
Vérene vérele bî-ḫad ḫasenât

1752. Oḫusa bir kişi bir kerre buni
Vére maḫlûḫ ḫadar ecr Ğanî

1753. ‘ Afv éde cürm ü günāhını anuñ
Cennete élede rāhını anuñ

1754. Şād éden rūḫ-ı Resüli ola şād
Yād éden şevk-ile anı ola yād

1755. Ḥişşe-baḫş oldı ise bu kelimât
Vérelüm rūḫ-ı Resüle şalavât

1756. Déyelüm şalli ‘alā nūri ḫüdā
Ve ‘alā bedri dücā şemsi duḫā³⁹²

A 63^b 1757. *Ve ‘alā āli ve aşḫābi kirām
Ve ‘alā külli taḫiyyin ve ḫümām³⁹³*

387 Ar. “Ey Allah’ım! Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâma kim salâvât getirirse onların sayısı adedince onun üzerine salât (Allah’ın rahmeti) olsun.”

388 Ar. “Ve Muhammed Aleyhisselâma kim salâvât getirmese onların adedince ona salât (Allah’ın rahmeti ve bereketi) olsun.”

389 Ar. “Ve Muhammed Aleyhisselâma salâvât getirmeyi sevenlerin adedince salât olsun.”

390 Ar. “Ve Allah’ım, o Peygamber üzerine salât ve selâm olsun ki Sen onun üzerine salâvât getirmeyi emrettin.”

391 Ar. “Ve Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselâm üzerine, ona yaraşır ve lâyük olduġu gibi salât eyle, rahmet eyle.”

392 Ar. “Allah’ın nuru ile ona salât eyle, onun üzerine salât eyle ki o, karanlık üzerine ayın on dördünde nurunu saçtı.”

H 14^b

**MECLİS-İ TİS'Â 'AŞR: FEZÂ'İL-İ ŞALÂT-I
HAMSE BEYÂNINDADUR³⁹⁴**

1758. Āb-ı nāb-ile miyāhdan el yu
Mā' -i tevbeyle günāhdan el yu
1759. Néce pāk eyler-ise aqar şu
Pāk éde evsāh-ı zünūbuñı³⁹⁵ vuzū'
1760. Ba' de z'ān 'arş dil ü cāna 'urūc
Édesin mülk-i melekden de hurūc
1761. *Ķābe kavseyni ev ednā³⁹⁶* sırrı
Keşf olup ref' ola cümle sırrı
1762. Şeb-i mi' rācda olan rāz açıla
Bezm-i vuşlatda tolan cām içile
1763. Érgürür vuşlata her demde şalāt
Ķalb olur vuşlata bir demde şalāt
1764. Çār harf olduğı nāmı ola dāl
Her biri remz i me' āniye me'al
1765. Şıladan şād u liqādan daħi lām
Getirür her biri bir nev' a selām
1766. Vāv-ı vuşlat büyün işmām eyler
Tā teraqqīsini i' lām eyler
1767. Ref' -i yed eyledi remz ü imā
Māsivā ref' ola cümle gūya

H 15^a

1768. Hāzrete karşı kıyām oldı kıyām
'Aqd-i yed hıdmete bēl bağlaya tām

A 64^a

1769. Baş egüp eyledüğü Hāqqa rükū'
Emre münkād u muṭī' éde huzū'

393

Ar. "Ve onun aile efrādına, arkadaşlarına ve Allah'a ibadet eden ve yasaklananlardan sakınanlar üzerine salāt eyle, rahmet eyle."

394

**B: ÜÇÜNCÜ MECLİS: BEŞ VAĶİT NAMAZUŃ FAZİLETİN BEYÂN
ÉDER H.**

395

zünūbuñı: zünūbı da H.

396

"Böylece iki yay mesāfesi kadar, (hatta) daha yakın oldu." Necm, 53/ 9.

1770. Secdeden böyle olunur ki murād
Hāzrete gelmişem olma beni rād
1771. ‘ Afv umup yüz yére urdum éy şāh
Getürüp dergehüñe rüy-ı siyāh
1772. Ne kadar nefsimiz olursa da şüm
Kerem ü luṭf-ile étme maḥrūm
1773. Secdede bulduğı ‘ abdūñ ḳurbet
Ğayrı yérde bulamaz eyleme fevt
1774. Dile ḥācātuñı cümle anda
Ola maḳbūl hemān ol ānda
1775. Pāk éder cürm ü zeleden ‘ abdi
Eger olursa da sehv ü ‘ amdi
1776. Buña şāhid yéter³⁹⁷ aḳvāl-i Resūl
Yazalum ger ola işgā vü ḳabūl

Temsīl-i Ma‘ḳūl bi’l-Maḥsūs

1777. Bir rivāyet olunur faḥr-i cihān
Néce ḥüb eyledi bu sırrı ‘ ayān
1778. Bize tefhīm için étدی temsīl
Şu ki ‘ aḳlı ola ḥisse tebdīl
1779. Bū Hüreyre dédi bir gün ki Resūl
Otururdu bile aşḥāb-ı fuḥūl
- H 15^b 1780. Ma‘ rifet ābı ile teşne dili
Şıvarurdu oturup luṭf eli
- A 64^b 1781. Dedi aşḥāba ḳapuñuzda müdām
Aḳsa bir nehr-i ḳāvī şubḥ şām
1782. Günde beş kerre yunup aña giren
Bedeninde ḳala mı hiç deren
- A- 1783. Aña beñzer bu şalātuñ meşeli
Pāk éder cümle ḥaṭā vü zeledi
1784. Ḳomaz aşla ki şağāyir kişide
Eger olmazsa kebāyir kişide

³⁹⁷ yéter: ola H.

1785. Yaraşur seyyid-i a' māl olsa
Seyyid olur anı her kim kılsa
1786. Kimi meşnā vü şülāş kimi rübā'
N'ola hikmet ki ola bu evzā'
1787. Ecnihā ola muşallīya şalāt
Bula anuñla şırāt üzre necāt
1788. Nétekim oldı meleklerde bu hāl
Uçmağa buldılar anuñla mecāl
1789. Per ü bāl ola muşallīlar uça
Berk-i hātıf gibi bir demde géçe
- H- 1790. Şanma ki ben uçuram anı hemān
Uçurur belki habīb-i Raḥmān
- A- 1791. Böyle buyurdı habīb-i Raḥmān
Nākiliz biz kelimātını hemān
- H- 1792. Nākil olup yaz anuñ aqvālin
Yazaruz keşf édevüz tā hālin
- H- 1793. Hāşe ger ola ziyāde nokşān
Eger olursa olur dīne ziyān
- A- 1794. Zihī devlet ki kişi kıla namāz
Rabbine éde néçe nāz u niyāz
- A- 1795. Günde beş kerre münācāta vara
Dergeh-i ' izzete hācāta vara
- H 16^a A- 1796. Baḥr-i raḥmetden ala behre-i tām
Menzili ola anuñ dār-ı selām
1797. Ne kadar ki yazıla fazl-ı şalāt
Yazamaz olsa eger tūl-i ḥayāt³⁹⁸
1798. Bu kadar remz ü işārāt u nikāt
' Uḳalā ḳalbine vérür ḥarekāt³⁹⁹
- H- A 65^a 1799. Zevḳ édüp cāmı şafāya érişür
Cehd édüp daḥi ziyāde dürüşür

³⁹⁸ Ne kadar ki yazıla añā şevāb
Néçe defterler ola néçe kitāb H.

³⁹⁹ ' Uḳalā ḳalbine vérür ḥarekāt: Yazılır ki vére ḳalbe ḥarekāt H.

- H- 1800. Bulur anuñ-ile her dem lezzet
Géce gündüz démez eyler ğayret
- A- 1801. Şevkle kıllalar anı her dem
Bileler ki ele girmez bu dem
- A- 1802. Yā İlāhī bizi pür-şevk eyle
Hıdmetüñ hūnına pür-zevk eyle
- H- 1803. Bize luţfuñ-ile eyle i' lām
Armağan-ı şeb-i mi' rācı tamām
- A- 1804. Armağan-ı şeb-i mi' rācı bile
Şöyle ki lezzet-i rūhānī bula
1805. Burada meclisi itmām édelüm
Bir daħi ğayrısın i' lām édelüm
1806. Zevk éde qalbimüz andan her bār
Lezzet ala démeye leyl ü nehār⁴⁰⁰

ÉDER⁴⁰¹

MECLİS-İ 'İŞRŪN: ZEKĀT AĦVĀLİN BEYĀN

1807. Cem' -i māl étmege⁴⁰² olma t̄alib
Ola şāyed ki maħabbet ğālib
1808. Qomaya vācib edāsına seni
Néce miħnetle qoya sinne seni
1809. Édemezseñ eger itā-yı zekāt
Menzilün⁴⁰³ eyleye āħir derekāt
1810. Buħalā defterine yazılasın
Buħalā zümresiyile olasın
- H 16^b 1811. Bulasın kendi maluñla zillet
Bulasın kendi elüñle miħnet⁴⁰⁴

⁴⁰⁰

Lezzet ala démeye leyl ü nehār: Démeye şayf u şitā leyl ü nehār H.

⁴⁰¹

B: DÖRDÜNCİ MECLİS: FEZĀ'İL-İ ZEKĀT BEYĀNINDADUR H.

⁴⁰²

étmege: şaқın H.

⁴⁰³

menzilün: meskenün H.

⁴⁰⁴

Kendi maluñla bulasın zillet

Kendi elüñle bulasın miħnet H.

H- **Hikāyet-i Qārūn ve Menba^c-ı Zekāt**

1812. Göre Qārūna néce eyledi māl
Qışşasından oluna fehm-i me'āl
- A 65^b 1813. Hadem ü hayl ü haşem her ne ki var
Érdi bu cümleye hışm-ı Qahhār⁴⁰⁵
1814. Şöyle oldı ki zemīn içre nihān
Zerrece qalmadı hīç nām u nişān
1815. Meskenin eyledi Haq ka^c r-ı zemīn
Sebebi men^c -i zekāt oldı yaqīn
1816. Ne revādur ^c uqalā māni^c ola
Bā-ḥuşuş qışşasını⁴⁰⁶ sāmi^c ola
1817. Māl ile def^c olunurken néçe ğam
Çekesin māluñ için ğuşşa vü hem
- A- 1818. Éder iken zer ü sīm def^c -i belā
Ne ^c acebdür ki ola ^c ayn-ı belā
1819. Kişi mālı anuñ-içün ki diler
Qara gün için aq aqçe dēdiler
- H- 1820. Dér-iseñ néçe belāyı dāfi^c
Buñ deminde ola şāyed nāfi^c
- H- 1821. N'ola cem^c eyle velī haqḳın edā
Édegör olmaya tā ki saña dā
- H- 1822. Düşesin kesrete Qārūn olasın
Qahr-ıla ka^c r-ı zemīne talasın
- A- 1823. Buñ deminde bulına déyü anı
Şaqlayasın buña uğrada seni
- A- 1824. Buña hīç rāzī olur mı ^c uqalā
Belki mecnūn daḥi olmaz déme lā
- A- 1825. Bir kişi şaqlaya mıydı nārı
Bilse düşüp édecegin zārı

⁴⁰⁵ Hadem ü hayl ü haşem sīm ü zeri
Hayl-i hışm-ı Haqqa uğratdı ğarı H.

⁴⁰⁶ Bā-ḥuşuş qışşasını: Qışşası çünkü anuñ H.

- A- 1826. Gāh olur ki néçesinüñ mālī
Uğradup derde dédirür *mālī*⁴⁰⁷
- H 17^a A- 1827. ‘ Aqıl oldur bile mālī düşmen
Démeye bi‘ r-i belāya düşmen
1828. Cān vérüp yolına yār añladuğun
Hıdmete şevk-ile bél bağladuğun⁴⁰⁸
- H- 1829. Bir zamān şöyle olur ki düşmān
Étdüğün işlere eyler pişmān
- H- 1830. Bırağup cümlesini terk édesin
Ne ki var-ise koyuban gidesin
1831. Véremezken sen anuñ ħabbesini
Gide ğayrıya kıoya ħabbe seni
- H- A 66^a 1832. Senüñ añladuğünü éller ala
Saña ancak ki ma‘ āşī kıala
- A- 1833. Kıyamazken kışı bir ħabbesini
Sevmedüğü géye bir cübbesini⁴⁰⁹
1834. Ne ‘ acebdür⁴¹⁰ bu maķūle aĥvāl
Olacaķdur n’ola ki gelse⁴¹¹ muĥāl
1835. Toķunıcaķ kışinüñ başına seng
N’olduğın fehm éder eyler āheng⁴¹²
1836. Fāyide eylemez ammā o zamān
Başına üsse eger ĥalk-ı cihān
1837. Mümkin iken yürü⁴¹³ eyle tedbīr
Anuñ-içün saña étdüm⁴¹⁴ taķrīr
- A- 1838. ‘ Arif olanlara lübdür bu hemān
Olalum bir daĥi meclise revān

407

Ar. “mālīm!”

408

Cān vérüp yolına yār inler-iken
Kışinüñ yolına olur çü diken H.

409

Véremezken bir kışı ħabbesini
İstemedüğü géyer cübbesibi H.

410

Ne ‘ acebdür: Bu mukarrer H.

411

n’ola ki gelse: n’ola görünse H.

412

N’olduğın fehm éder eyler āheng: Olur ol demde cihān gülşene teng H.

413

iken yürü: olmuşken H.

414

saña étdüm: olunupdur H.

- H- 1839. Burada meclisi āhir édelüm
Meclis-i āhere toğrı gidelüm
- H- 1840. Édelüm anda da ‘ ays u ‘ işret
Cān u dil bula anuñla lezzet
- A- 1841. Anda luřf édelüm néçe kelām
Behremend ola h^vāş-ıla ‘ avām
- A- 1842. *Raħimallāhu te‘ālā*⁴¹⁵ déyeler
Néçe meclisde du‘ ā eyleyeler

MECLİS-İ HĀDĪ VE ‘İŞRŪN: FEZĀ’İL-İ ŞAVMI
BEYĀN ÉDER⁴¹⁶

1843. Sālikūñ tūşesidür ni‘ met-i cū‘
Sālik ol rāha şaķın étme rücū‘
1844. Ni‘ met-i cū‘ -ı demādem zād ét
Rāh-ı Hāķ zuħrı déyüben yād ét
- H 17^b 1845. Érgüre tā ki haķīķat éline
Nécedür haķķ-ı haķīķat biline
1846. Māyil olma şiba‘ a künd eyler
Süst édüp gāyetle tünd eyler
- A 66^b 1847. Yağdurur şalbine ebr-i şiba‘
Maşar-ı gāflet-ile renc ü veca‘
1848. Kişide zevķ-i münācāt ķomaz
Şevķ-ile ķadı-yı hācāt démez⁴¹⁷
1849. Yār tā‘ āti éder bār-ı girān
Çekmege şevķ ķomaz dilde her ān⁴¹⁸
1850. Bilür anı kişi vicdānı ile
Fehm éder ‘ aql u dil ü cānı ile
1851. Ķarnı aç olana iblīs ķarīb
Olamaz dédi ħaber içre⁴¹⁹ ħabīb

⁴¹⁵ Ar. “Allah ona rahmet etsin.”

⁴¹⁶ **B: BEŞİNCİ MECLİS: ŞAVM U CŪ‘ FEZĀ’İLİN BEYĀN ÉDER H.**

⁴¹⁷ Kişi zevķ-ile münācāt édemez
Şevķ-ile ķadı-yı hācāt déyemez H.

⁴¹⁸ Bār-ı tā‘ āti éder yār girān
Giremezler yüke her dem dil ü cān H.

1852. Toğ olan vesveseye kâbil olur
Ne ki ' arz eyler ise mâyl olur

1853. Bir hikâyet yazalum ola güvâh
Ger mu'în olur ise 'avn-i İlâh

Hikâyet-i Yaḥyâ ma'a İblîs⁴²⁰

1854. Görđi bir demde ki Yaḥyâ-yı nebî
Néçe yular tatar iblîs-i ğabî

1855. Dédi ki kime urursun buları
Dédi toğlara ururam yuları

1856. Qarnı toğ olsa kişinüñ ğâyet
Şikletinden édemez hiç ta' at

H 18^a 1857. Bî-tekellüf taqaram⁴²¹ aña yular
Yéderem her tarafa néce ki ḥar

A- 1858. Éşidüp Hazret-i Yaḥyâ bu sözi
Qalmadı ekle heves döndi yüzi

1859. Étdi Yaḥyâ-yı nebî⁴²² ' ahd tamâm
Toğ olunca yémeye hiç ta' am

A- 1860. Göricek çünki bu ḥâli o la'în
Mużtar oldu vü ğâyetde ḥazîn

A 67^a 1861. Dédi iblîs-i ğabî⁴²³ ' ahđum ola
Açmayam kimseye rāzum aşlā

1862. Z̄arar-ı keşret-i ekli fehm ét
Kendi kendiñe yüri var raḥm ét⁴²⁴

A- 1863. Qoyalum keşret-i ekli éy yār
Fehm olunduysa kışaşdan ne ki vār

1864. Qillet-i ekl-ile her ehl-i kemâl
Hāşıl étdi ne ki étdiyse kemâl

⁴¹⁹ ḥaber içre: ḥadişinde H.

⁴²⁰ **B: Hikâyet-i Yaḥyâ-yı Benî 'Aleyhisselâm H.**

⁴²¹ taqaram: ururam H.

⁴²² Étdi Yaḥyâ-yı nebî: Orada étdi hemân H.

⁴²³ İblis-i ğabî: şimden gérü o H.

⁴²⁴ Z̄arar-ı ekli şu kim fehm étdi

Kendi kendi öziñe raḥm étdi H.

1865. ‘ Amel ü ‘ ilm ü ma‘ ārif kāmīl
Kılllet-i ekl-ile olur hāşıl
1866. İttifāk eyledi cümle ebrār
Lezzet-i cū‘ -ı koma leyl ü nehār
1867. Mūriş-i ğaflet olur ekl keşir
Olasın emr-i tecevvue‘ ’le hābīr⁴²⁵
1868. Ğāfil olma gözüñ aç bīdār ol
Rāh-ı Hāķ iĉre sebük-bār ol
- H 18^b 1869. Diler-iseñ éresin maķşūda
Vāşıl olup⁴²⁶ dil ü cān ma‘ būda
- H 18^a 1870. Sālik étmez kişiyi haml-ı şaķīl
Mümkin olduĝı kadar ét⁴²⁷ taķlīl
- A- 1871. Bilesin rāz-ı tecevvue‘ nécedür
Baħr-i vuşlatda bulasın néce dūr
- H 18^b 1872. Bu kadar keşf-i rumüz u esrār
Yéter ehl-i dil olana éy yār
1873. Şimdiden soñra reh-i ĥacca revān
Olalum şevķ-ile mesrūr-ı cinān⁴²⁸
- A- 1874. Bulavuz néce ecr néce şevāb
Ger ‘ ināyet éder ise Vehhāb

**MECLİS-İ ŞANĪ VE ‘İŞRÜN: ĤAC FEZĀ’İLİN
BEYĀN ÉDER⁴²⁹**

1875. Hey⁴³⁰ gönül ‘ aşık-iseñ dildāra
Sālik ol şevk-ile rāh-ı dāra
- A 67^b 1876. Beyt-i yāri gece gündüzde tavāf
Édegör hāliş ü muħliş dil-şāf

⁴²⁵ Olasın emr-i tecevvue‘ le hābīr: Baħr-i nevme düşürür bī-tedbīr H.
⁴²⁶ olup: ola H.

⁴²⁷ olduĝı kadar ét: oldukça ét anı H.

⁴²⁸ şevķ-ile mesrūr-ı cinān: gel berü şāhā şādān H.

⁴²⁹ **B: ALTINCI MECLİS: FEZĀ’İL-İ ĤACC-I BEYTULLĀH
BEYĀNINDADUR H.**

⁴³⁰ Hey: Éy H.

1877. Bir kişi řıdķ-ile girse rāha
Yüz sürüp vara o Beytullāha
1878. Dökülür cümle günāhı bī-şek
Żāyi^ç olmaz ne ķadar çekse emek⁴³¹
1879. Sa^ç y éden Merve Şafāya anda
Érişür ķalb-i şafāya anda
1880. Vaķfeye turana vérür ^ç Arafāt
Cennet içre néçe biñ⁴³² ğurefāt
1881. Żayf-ı Raħmān olur anda her kes
Ne ķadar olsa eger dūn u aħes
- H 19^a 1882. Hūn-ı raħmetle ziyāfet olunur
Démeyüp şāh u gedā kim bulunur⁴³³
- A- 1883. Olagör var yūri Haķķa miħmān
Muğtenem eyleye tā ki Raħmān
1884. Seyyi'ātın ğasenāta tebdīl
Éder anda varanuñ Rabb-i Celīl
1885. Néçe toĝdı ise bī-cürm ü günāh
Yine pāk eyler anı⁴³⁴ fażl-ı İlāh
1886. Ma^ç şiyetden komaya anda eşer
Vārid oldu bu tarīk-ile eşer
1887. Rācilūñ ğatvesine seb^ç a mi^ç e
Vērilür rākibe yetmiş ğasene
1888. Dökülür cümle günāh cehr ü nihān
Şu varaķlar gibi ki vaķt-i ğazān
1889. Ba^ç zlar dédi ki haķķ-ı ^ç abdi
Giderür ger ola sehv ü ^ç amdi
- A 68^a 1890. Cümleden pāk ü mu^ç arrā eyler
Ķamudan pāk ü müberrā eyler

⁴³¹ Dökülür cümle günāhı o zamān
Néçe ki döküle evrāķ-ı ğazān H.

⁴³² içre néçe biñ: içinde néçe ğüb H.

⁴³³ Hūn-ı raħmetle ziyāfet eyler
Ger ola bay u gedā hep toylar H.

⁴³⁴ Yine pāk eyler anı: Eyle eyler yine tā H.

- H- 1891. Zihî devlet ki aña vara ‘ ibād
Ġam u ‘ işyāndan oluna āzād
- H- 1892. Ola med‘ ūvv-i Raḥīm ü Raḥmān
Ola maḥbūb-ı Kerīm ü Sübhān
- H- 1893. Bir ḥikāyet yazalum zevk u şafā
Vere her kimseye éderse işgā
- H **Ḥikāyet-i Evliyā ve Sürūr-efzā**
1894. Evliyādan birine ‘avn-i Hudā
Érişüp farzını étmişdi edā
1895. Nāfile elli daḥi ḥacc étدی
Pīr olup ‘ömri de ḥadde yétدی
1896. Oturup şavma‘asında bir gün
Fikr édüp ḥālını şöyle maḥzūn
1897. Dédi éy Bār-i Hudā bunca zamān
Étmişem ḥacc ü ‘ibādāt her ān
1898. Bilmedüm néce olacaḫdur ḥālüm
Neye açıldı ‘aceb ki fālüm
1899. Āḫir oldı ola māh u sālīm
Gidebilem mi ki şöyle sālīm
1900. Bilmezüz raḥmete mi tuş olduḫ
Yoḫsa ḫahruñ-ile medhūş olduḫ
1901. Şöyle ġarḫ eyledi baḫr-i ḫayret
Ḳalmadı zerrece aşlā ġayret
- A 68^b 1902. Bize luḫfuñ-ile bildür éy şāḫ
Ḳalbimüz ola anuñla āġāḫ
1903. Ḥūzn-ile böyle otururken o ḫīn
Sırrına déndi anuñ olma ḫazīn
1904. Seni Ḥaḫ istemese ḫānesine
Da‘vet eyler midi bunca sene
1905. Sevmedüġüñ kişi da‘vet éde mi
Éledüp beyte ziyāfet éde mi

1906. Bu yéter saña beşāret her bār
Nokṭa-i beyte olasın pergār
1907. Fehm édüp bu sözi şād oldı ‘azīz
Döndürüp Ḥaḫḫa tamām tıtdı yüz
1908. Dédi luṭfuñ-ile oldumsa ḫabūl
Rūḫumı ḫabz édüp eyle maḫbūl
1909. Va‘ desi yétmiş imiş ḫikmeti gör
Rūḫı teslīm olup buldı sürūr
1910. *Nevverallāhu te‘ālā ḫabreh*
*Revvehallāhu te‘ālā zahreh*⁴³⁵
1911. Ḳıṣṣadan ḫıṣṣe bu oldı éy yār
Ḥacc-ı beyt étmege sa‘ y ét yūri var
1912. Furşatı fevt édüp olma maḡbūn
Kendüñi eyleme ‘ işyānla dūn
1913. Tālib-i raḫmet-i Raḫmān olagör
Menzilüñ cennet ü hem-dem ola ḫūr
1914. Ḥāneye var olagör miḫmānı
Néçe bir ḫaçup olursun cānı
- A 69^a 1915. Ḥūn-ı raḫmetle ziyāfet édeler
Néçe ḫürmet néçe ḫālet édeler
1916. Ḥacc-ı beytüñ bize de eyle naşīb
Dil ü cān ḫastesine ola ṭabīb
1917. Varuban anda ziyāret édevüz
Dergehüñe sürevüz hem néçe yüz
1918. Maḫşere zümre-i miḫmānlar ile
Gelevüz bile yarın anlar ile
- A **Ḥikāyet-i Ḥıṣṣe-baḫş**
1919. Evliyādan biri bir demde meger
Girdi bir taht-ı revān içre gider
1920. Néçe ‘ izzet néçe ni‘ metler ile
Néçe ḫürmet néçe lezzetler ile

⁴³⁵

Ar. “Allah kabrini nurlandırın; Allah, kalbini genişletsin, rahatlınsın.”

1921. Éderek zevk u şafā şāhāne
Taht içinde oturur mīrāne
- H 19^b 1922. Bir gedā gördi anı āh étđi
Yağdı dilleri tamām vāh étđi
1923. Kendi pā-māl ü haķīr ü dervīş
Toza batmış ser ü pā ebrū vü rīş
1924. Teşne-dil aç u zelīl hōr u haķīr
Néçe kimse éder anı taķķīr
1925. Şordı aḥvālını anuñ o velī
Şād u ḥurrem ola tā cān u dili
1926. Déđi bu āh u enīnūñe sebeb
Déseñ olmaya mı ki bize ‘aceb
1927. Déđi dervīş Kerīm ü Vehhāb
İkimüze bir éder mi ki şevāb
1928. Gidesiz siz bu refāḥiyyetle
Gidevüz biz bu ḳadar miḥnetle
1929. Eger anda bir olursaḳ éy vāy
Çekevüz biz bu ḳadar zaḥmet pāy
1930. Déđi ol fażıl u dānā kāmīl
‘Ābid ü zāhid ü ‘ālim ‘āmil
1931. İkimüzüñ bir olaydı ecri
Aṭımum atmaz idüm ben ğayri
1932. Oturup ḥānede şükr eyler idüm
Dem-be-dem Ḥālīķı zıkr eyler idüm
1933. Éşidüp bu sözi çünki dervīş
Ĝāzab édüp déđi neden ki bu iş
1934. Déđi ol ‘ārif ü kāmīl zü-ḥāl
Déyeyim saña eşid ḥüb mişāl
- H 20^a 1935. Pādişehden birisi ḥürmet édüp
Da‘vet étse bir ḳulın ‘izzet édüp
1936. O ḳuluñ yanına düşse néçe ḳul
‘Acabā ḳangısı olur maķbūl

1937. Ağniyā da‘ vet-ile girdi yola
Fuḡarāya dédi mi kimse gele
1938. Saña buyurmadı Hāḡḡa ḡac édesin
Ḳoyuban ehl ü ‘ıyālũñ gidesin
1939. Da‘ vet étđi biz icābet éderüz
Bu yola anuñ içündür giderüz
1940. Saña kim gel dédi girdüñ rāha
Düşesin tā ki enin ü āha
1941. Fehm olunsun buradan remz ü niḡāt
Dénilüpdür *ve li-küllin derecāt*⁴³⁶
1942. Farz-ile nāfile yeksān olmaz
Zaḡmet-i maḡz-ile Rıdvān bulmaz
1943. Fehm édüp bu sözi dervīş tamām
Yüz yere ḡodi daḡi étđi selām
1944. Vérđi ḡalbine tesellāsını ol
Ne ki eşitđi ise étđi ḡabül
1945. Yā İlāhī bize ḡacc eyle naşīb
Dil ü cān ḡastesine ola ḡabīb
1946. Cürm ü ‘ işyān ḡomaya pāk olavuz
Ḳam u ‘ işyān gide bī-bāk olavuz
1947. Hacc-ı mebrūr éden ebrāruñ-ile
Sa‘ y-i meşḡūr éden aḡyāruñ-ile
- H 20^b 1948. Rüz-ı maḡşerde bile cem‘ olavuz
Sürevüz pāylerine néçe yüz

**MECLİS-İ ŞALİŞ VE ‘İŞRÜN: RAḡMET-İ Bİ-
PĀYĀN U KEREM-İ Bİ-ḲADD Ü KERĀNİ BEYĀN ÉDER**⁴³⁷

1949. Diledüñ éy dil-i dīvāne yine
Düşesin bir ulu ‘ ummāna yine

⁴³⁶

Ar. “Bütün derecelere, makamlara yükselsin.”

⁴³⁷

**B: YEDİNCİ MECLİS: RAḡMET-İ Bİ-PĀYĀN RAḡMĀNİ BEYĀN ÉDER
H.**

1950. Ne kenârı ola ne pâyânı
Melce' édine anı her cânî
1951. Baħr-i raħmetdür o bî-ħadd ü kenâr
Éricek kaçresı cennet ola nâr
1952. Şefkat ü raħmet-i ħalk-ı^c âlem
Raħmet-i Ĥaħka izâfet bir nem
1953. Kerem-i ħalk-ı cihân kaçre-i mâ
Kerem-i Ĥâlîka nisbet güyâ
1954. Raħmet-i ħalk-ı cihân zerre-mişâl
Raħmeti şemsine kaçsu pâ-mâl
- H- 1955. Bize tefhîm içün étdi temşîl
Ĥaşr içün olmaya ammâ delîl
1956. Buyurur ĥazret-i faħr-i ümmet
Ĥaħ Te^c âlâda olur yüz raħmet
- A 69^b 1957. Birisi dünyede⁴³⁸ toksan toközı
Âĥiretde olur eşit bu sözi
1958. İns ü cin cümle vuħuş-ile tuyûr
Buldular anuñla üns ü ĥuzûr⁴³⁹
1959. Feyz olur her kese ol raħmetden
Érişür her kese⁴⁴⁰ ol şefkatden
- H 21^a 1960. Şefkati birbirisine ĥalkuñ
Étdügi luřf-ile ĥüsn-i ĥulkuñ
- H 20^b 1961. Cümle ol⁴⁴¹ raħmetüñ âşârı durur
Cümle ol şefkatüñ⁴⁴² ezhârı durur
- H 21^a A- 1962. Cümle ol raħmet-ile oldı éy yâr
Cümle ol şefkat-ile oldı bu kâr
1963. Birbirisine te^c âşuf andan
Érişür âdem eger ĥayvândan

⁴³⁸ Birisi dünyede: Biri dünyâda vü H.

⁴³⁹ Buldular anuñla üns ü ĥuzûr: Birbirisiyle bulur üns ü sürür H.
⁴⁴⁰ her kese: cümleye H.

⁴⁴¹ ol: bir H.

⁴⁴² Cümle ol şefkatüñ: Ĥamu ol gülşenüñ H.

1964. Feraḥı üstine bu cümle tuyūr
Néce döner olamaz bir dem dūr
- A- 1965. Feraḥı yolına vérür cānı
Düşürür āteşe gāhī anı
1966. Feraḥın bir kişi anuñ ki tuta
Götürüp kendüsini bile ata⁴⁴³
1967. Buña şāhid bulalum anda zuhūr
Kütüb-i sittede olup meştūr
- Ḥadīş-i Resūl ‘aleyhi’s-selām⁴⁴⁴**
1968. Otururdu meger ol şāh-ı enām
Cem‘ olup yanına aşḥāb-ı kirām
1969. İbn-i Mes‘ūd gelüben⁴⁴⁵ şād u feraḥ
Ḳodı ortaya bir néce feraḥ
1970. Dédi éy server olan insāna
Yolum uğradı dirāhtistāna
- A 70^a 1971. Āşiyān étmiş imiş anda tuyūr
Uçmamış yavruları dāhī⁴⁴⁶ tūrur
1972. Néçesini alup anuñ turdum
Bu kisā’ içre koyuban dürdüm⁴⁴⁷
- H 21^b 1973. Göricek anası yavrularını
Döndi üstüme açuban perini
1974. Ne éder déyü kisāmı açdum
Bir yere koyuban kaçdum⁴⁴⁸
1975. Şefḳati gālib olup indi hemān
Düşdi yavruları üstine o ān⁴⁴⁹

⁴⁴³ Feraḥın tutsa eger bir ādem

Kendüsi bile tütulur ol dem H.

⁴⁴⁴ **B: Buḥārī ve Müslimde ve ğayrıda vardır. H.**

⁴⁴⁵ gelüben: gelüp H.

⁴⁴⁶ dāhī: şöyle H.

⁴⁴⁷ Bu kisā’ içine koyuban dürdüm: Ḳaftanum içine koyuban dürdüm H.

⁴⁴⁸ Ḳaftanum şöyle koyuban açdum

Turmadum bir iki adım kaçdum H.

⁴⁴⁹ Şefḳati gālib oluban pere ān

Düşdi yavruları üstine hemān H.

1976. Aparup yavrularıyla anasın
Hāk-i pāyuña götürdüm göresin
- A- 1977. Gördiler anı bile aşhāb-ı güzīn
Étdiler her birisi āh u enīn
1978. Göricek rahmet-i ʿālem server
Dédi ki lānesine ço yūri var
1979. Döndi aşhāba dédi⁴⁵⁰ fahr-i cihān
Kerem ü luṭf-ile feth étdi dehān
1980. Şu Hudā haqqı resūl étdi beni
Gönderüp kullarına haq nebī
1981. Feraha ümmi ki oldı eşfaḳ
Kullara erham u eşfaḳdur⁴⁵¹ Haq
1982. Éşidüp bu haberi ehl-i nikāt
Şundılar hastelere āb-ı hayāt
1983. Néce keşf eyledi Fahr-i Rāzī
Rāst-fehm olana işbu⁴⁵² rāzı
1984. N'ola hikmet ki Hudā-yı Bārī
Halk éde kullar için bu nārī⁴⁵³
- A 70^b 1985. Kişi nāra kıoya mı sevdüğüñi
N' için idhāl éde ya Rabb-i Ğanī
- H 22^a 1986. Buyurur ehl-i rumūz u ʿirfān
Feth édüp kufl-i der-i sırr-ı nihān⁴⁵⁴
- A- 1987. Feth édüp kufl-i der-i sırrı tamām
Tutmayalar anı ammā ki ʿavām
1988. Bize temşil ile tefhīm eyler
Fehmini her kese taʿmīm eyler⁴⁵⁵
1989. Şāfī olmasa zer ü sīm eger
Nāra kıoyar anı lā-büd zerger

450

dédi: o dem H.

451

erham-ı eşfaḳdur: erham olupdur daḫi H.

452

işbu: ammā H.

453

N'ola hikmet ki o Raḫmān u Raḫīm

Halk éde kullar için nār-ı ceḫīm H.

454

Feth édüp kufl-i der-i sırr-ı nihān: Tıyurur ṭālib olanlara hemān H.

455

Bize temşil édüp anı tefhīm

Étdiler olmaya ammā taʿmīm H.

1990. Ériyüp yanmağıla hāliş u şāf
Olur elbettete bī-şekk ü hīlāf
1991. Maḥzen-i şāha sezāvār eyler
Sikkeye lāyık der-kār eyler
1992. Muhteliṭ olsa eger ḥāk-ile zer
Éde mi kimse āña hīç nazār
1993. Buradan fehm olunur ki bu rāz
Sevdüğüñ Bārī Ḥudā⁴⁵⁶ nārda ḳomaz
1994. Nāra idhāline bā‘ iş ‘ işyān
Ola ki yanmağıla gide o ān⁴⁵⁷
- H- 1995. Bunı te’yīd éder imiş aḥbār
Her kişi zünübı ḳadar nāra yanar
1996. Dünyede eyledügi fişḳ u fücūr
Dergeh-i Ḥaḳdan édüpdür anı⁴⁵⁸ dūr
1997. Maḥv éder āteş-i dūzaḳ anı
Vuşlata érgürür āḥir cānı
1998. Şuretā gerçi mu‘ azzeb eyler
Ma‘ nīde līk mühezzeb eyler
- A 71^a 1999. Vuşlat-ı Ḥaḳḳa anı lāyık éder
Cümle ğayrıdan anı fāyık éder⁴⁵⁹
- H 22^b 2000. Raḥmet-i Ḥaḳḳa münāfī olmaz
Fehm éden kimse hīlāfı bulmaz
2001. Baḥrden ḳatre güneşden zerre
Gösterildi ére baḥr ü berre
- H- **Rivāyet-i Dil-güşā**
- H- 2002. Rāvīler şöyle rivāyet étđi
‘ Adedi belki nişāba yétđi

⁴⁵⁶

Bārī Ḥudā: Ḥazret-i Ḥaḳ H.

⁴⁵⁷

Ola ki yanmağıla gide o ān: Oldı ki gidere ‘ işyānı hemān H.

⁴⁵⁸

édüpdür anı: éder zīrā ki H.

⁴⁵⁹

Vuşlat u ḳurbete lāyık eyler

Ğayrılardan anı fāyık eyler H.

- H- 2003. Dése bir ul dil ü cān-ile Kerīm
Dér aña luf-ile Rabb-i Raīm
- H- 2004. Ne kerem gördüñ eyā  abd-i za īf
Keremi anda éder saña Laīf
- H- 2005. Göresin néce olur anda kerem
Bulıca hūr-ı cinān ar-ı İrem
- H- 2006. Vérile néce lezā'ız cāna
Mü'mīn-i ālīh olan insāna
- H- 2007. Ne görüle ne işidile abar
Ne hutūr éder  alā albī beer
- H- A 71^b 2008. Kerem-i tām o zamānda ma lūm
Ola ki luf u kerem éde hücūm
- H- 2009. Gidere omaya  işyān u zūnūb
Setr ola néce günāh néce  uyūb
- H- 2010. Bize lufuñla i Rabb-i Kerīm
Kerem ü rametüñ eyle ta mīm
- H- 2011. Ramet-i vāhideden halk-ı cihān
Birbirine éde efāt her ān
- H- 2012. Ramet-i kāmile ki zāhir ola
Göñül umar mı ki hi āhir ola
- H- 2013. Umaruz rametüñ-ile mafūr
Olavuz cümle eyā Rabb-i Ğafūr
- A- 2014. Bir dai meclisi tezyīn édelüm
Nul-i  irfān-ile tasīn édelüm
- A- 2015.  İşret édüp déyeler ramet-i Ha
Cem éden rūına olsun mula

**MECLİS-İ RĀBİ VE İŞRŪN: AMELE
İTİMĀD ÉTMEK ŻARAR OLUP VE TEHĪ-DEST EYLEMEK NĀFİ
OLMAĞI BEYĀN ÉDER⁴⁶⁰**

2016.  Amelüm var déyü olma marūr
 Ameli nécesin étdi mahūr

⁴⁶⁰ **B: SEKİZİNCİ MECLİS: KİŐİ AMĀLE İTİMĀD ÉTMEK ŻARAR
OLDUĞIN BEYĀN ÉDER H.**

2017. ‘ Amelüñle şaķın olma şādān
Yég olur gāhī ‘ amelden ‘ işyān
2018. Sebeb-i tevbe olur zīre zūnūb
Ṭā‘ atūñ ‘ ucb-ile⁴⁶¹ eyler maḥcūb
2019. Dūr éder néçe kesi a‘ māli
‘ Add édüp déirse eger a‘ mālī
2020. Kişi olmaķdan ise ṭā‘ at-bīn
Ḥoş olur eyleye cürm-ile enīn
- A 72^a 2021. Yoķluđı ķoma dilerseñ varlık
Yoķluk imiş kişiye var varlık
2022. Yoķluđı tūşe-i rāh eyle nihān⁴⁶²
Varagör dest-i tehī Ḥaķķa hemān
2023. İhtiyāc ile⁴⁶³ olanı Bārī
Sever imiş ķoma dilden zārı
- H- 2024. Diler iseñ ki bu da‘ vāya güvāh
Bir hikāyet yazayım eyle nigāh
- H 23^a A- 2025. Ṭā‘ atüm var déyü olma şādī
Néce étđi göre Naşrābādī
- A- 2026. Yazalum kışşasın anuñ ki tamām
Ḥişşedār ola ķamu ḥāş-ıla ‘ ām
- Sirruhu⁴⁶⁴** **Ḥikāyet-i Ebu’l-Ķāsım-ı Naşrābādī Ḥuddise**
2027. Buyurur Ḥazret-i Naşrābādī
Érişüp ‘ avn-i Mu‘ īn ü Hādī
2028. Şaşt ḥacc étmiş-idüm ‘ ömrümde
Şıdķ-ile her biri ḥacc-ı ‘ umde
2029. Ḥātıra şöyle ḥuṭūr étđi meger
Bu ķadar ḥaccum olupdur defter

⁴⁶¹ Ṭā‘ atūñ ‘ ucb-ile: ‘ Ucb-ile ṭā‘ ati H.

⁴⁶² nihān: i cān H.

⁴⁶³ ile: üzre H.

⁴⁶⁴ **B: Kışsa-i Naşrābādī Ḥuddise Sirruhu’l-‘Azīz H.**

2030. Һамд-и бī-һад ки Һудā ётди нашіб
Umaram ola bu derdüme җабіб
2031. Bir münādī dédi ki⁴⁶⁵ ru'yāda
Hişşe-baһş ola bu Naşrābāda
- H- 2032. Tā' at-i һacc u ' ibādāt-ı ' ibād
Her җarafda olunur tā-be-me' ād
2033. İhtiyāc olmaz aña Rabb-i Ğanī
Her birisinden anuñ müstağnī
2034. Müttakī olsa eger һалқ-ı cihān
Zerrece⁴⁶⁶ ' izzetine vérmeye şān
- A 72^b 2035. Fāsıқ olsaydı⁴⁶⁷ қamu ins-ile cān
Gelmeye һiç⁴⁶⁸ kemāline noқşān
- A- 2036. Ёşidüp bu sözi bīdār oldum
Neye uғraduғum ol dem bildüm
2037. Tұrageldüm uyanuban⁴⁶⁹ fi'l-һāl
' Arafāt içre biraқdum dellāl
- A- 2038. ' Arafātda idi bu һāl meger
Muntaзır oldum ola tā ki seher
2039. İki nāna bu қadar һaccı alan
Berü gelsün ёşidüp şevki olan
2040. İki nān pāreye bunca һaccı
Vérürem şanmañuz lücci
2041. Ёşidüp bir kişi ol dem geldi
İki nān-pāre getürüp⁴⁷⁰ aldı
2042. Şaticaq һaccı tamām müflis-vār⁴⁷¹
Dédüm éy Rabb-i Raһīm ü Ğaffār
2043. Bir tehī-dest gedāyum geldüm
Şey'e lillāh mededsiz oldum

⁴⁶⁵ dédi ki: o géce H.

⁴⁶⁶ Zerrece: Dergehi H.

⁴⁶⁷ olsaydı: olaydı H.

⁴⁶⁸ һiç: yine H.

⁴⁶⁹ Tұrageldüm uyanuban: Şubһ olıcaқ tұrageldüm H.

⁴⁷⁰ pāre getürüp: pāreyi vérüp H.

⁴⁷¹ һaccı tamām müflis-vār: һaclarumu muğlis ü zār H.

2044. Kerem ü luṭfuña ḳalmıŝdur işüm
Umaram ḫayra yorıla bu düşüm
2045. Oturup böyle tefekkürde ḫazîn
Ḥâtif-i ğaybî dédi éy miskîn
2046. Çünki sen kendüni müflis bildüñ
Giderüp cümleyi müflis olduñ
2047. Sebeb-i maġfired oldı bu kār
Ḥ^vâb-ı ğafletden olasın bîdār
2048. Cümle ḫüccâcuñ olup ḫaccı ḳabûl
Ḥaccuñı ŝatun alan da maḳbûl⁴⁷²
2049. Bile her kimse ki zû-fehm ola
Ḥoŝ gelür kim ki tehî-dest gele⁴⁷³
- H 24^a A 73^a 2050. Ŗanma ki şöyle ‘ amelsüz olalar
Kendüzün belki ‘ amelsüz bileler⁴⁷⁴
2051. İ‘ timād étmeye kimse ‘ amele
Ne bilür āḫir-i demde ne ola⁴⁷⁵
- H- 2052. Eger olaydı ‘ amel sermāye
Ola-dı ‘ ābid ü ber-ŝiŝāye
- H- 2053. ‘ Ameli emre muṭî‘ u münḳād
Olmaĝ-ıçün éder ehl-i irŝād
- A- 2054. Ne bilür ki kişi n’olur āḫir
Ya olur ‘ ābid ü yāḫud fācir
- A- 2055. İmtiŝāl étmek içü[n] emre hemān
Ṭā‘ atüñ eyle yürri cehr ü nihān
2056. Ḳoma ṭā‘ āti velî ‘ add étme
Yoluñı anuñ-ile⁴⁷⁶ sedd étme

⁴⁷² Ḥaccuñı ŝatun alan da maḳbûl: Ḥürmetüñe senüñ olmaĝa melûl H.

⁴⁷³ Ṭuydı bu rāzı şu kim fehm ola

⁴⁷⁴ Ḥoŝ gelür Ḥaḳḳa tehî-dest gele H.

⁴⁷⁵ Ŗanma ki şöyle ola bî-a‘ māl

⁴⁷⁶ Kendüzün belki bile bî-a‘ māl H.

⁴⁷⁷ Ne bilür āḫir demde ne ola: ‘ Amelin almaya aŝlā ‘ amele H.

⁴⁷⁸ anuñ-ile: varlıĝıla H.

2057. Fazl-ı Hakkıya tayanup gir rāha
Diler iseñ éresin dergāha
2058. Fazl-ı Hakkı olsa kişiyeye hem-rāh
Olmaz ol kande giderse güm-rāh
2059. Dilerem senden eyā Hakkı u Velī
‘ Amele almayam ašlā ‘ ameli⁴⁷⁷
- H- 2060. İ‘ timādum ola fazluña hemīn
Bula anuñ-ile kalbüm temkīn
- A- 2061. İttikā eylemeyem gayra ebed
Senedüm fazluñ ola sermed

**MECLİS-İ HĀMİS VE ‘İŞRŪN: BİR ‘AMEL Kİ
Lİ-VECHİLLĀH] OLMAYA Bİ-NEF‘ OLDUĞIN BEYĀN ÉDER
NE‘UZŪ BİLLĀHİ MİN ‘AMELİ LĀ YENFA‘U⁴⁷⁸**

2062. Tā‘ atūñ cümle li-vechillāh ét
Dergeh-i Hakkıya anuñla rāh ét
2063. ‘ Amelūñde ger olur-ise ihlāş
Bulasın néçe mehālikde halāş
- A 73^b 2064. ‘ Abd-i muhlışlere dér muhlış-i tām
Her işüñde koma ihlāşı müdām
- H 24^b 2065. Kalbūñüñ kalbini şāf ét şūfī
Olamaz şofi géyicek şūfī⁴⁷⁹
2066. ‘ Amelūñ keşretine olma mücid
Niyyetūñ şihhatine ét yūri cid
2067. Niyyete göre ola çünki⁴⁸⁰ ‘ amel
Niyyet ét niyyete érmeye⁴⁸¹ halel
2068. Mā nevāya érişür kişi hemān
Ne kadar étse ‘ amel⁴⁸² cehr ü nihān

⁴⁷⁷ Dilerem senden eyā Ferd ü İlāh

İ‘ timādum saña eyle her gāh H.

⁴⁷⁸ **B: TOKUZUNCI MECLİS: BİR ‘AMEL Kİ Lİ-VECHİLLĀH OLMAYA
NĀFİ‘ OLMAZ ANI BEYĀN ÉDER H.**

Ar. “Fayda vermeyen ilmden Allah’a sığmırız.”

⁴⁷⁹ Olamaz şofi géyicek şūfī: Géymek-ile hemīn olmaz şūfī H.

⁴⁸⁰ ola çünki: olur cümle H.

⁴⁸¹ niyyete érmeye: niyyete olmaya H.

⁴⁸² étse ‘ amel: tā‘ at éde H.

2069. Kışt-zār-ı dile tohm-ı ihlāş
Zer' éden hāşıl éder hırmen-i hāş
2070. Bir 'amel kişiye besdür lillāh
Ger müzīl olur ise seng-i rāh
2071. Şāhid-i 'adl ola da' vāya tamām
Bir hikāyet yazalum nāfi' -i 'ām⁴⁸³
- A- 2072. Bir hikāyet yazalum eyle nigāh
Ger mu'īn ola bize 'avn-i İlāh

Hikāyet-i Zühhād ve İhlāş-mezīd⁴⁸⁴

2073. Şulehādan birini ru'yāda
Gördi bir 'ārif-i 'ārif-zāde
2074. Hālünüz n'oldı déyü étdi su'āl
Dédi ol kimse 'aceb oldı bu hāl
2075. Kānı ol şavm u şalāt u ezkār
Kānı ol hacc u cihād u efkār
2076. Biz şanurduq ki 'ibādāt étdük
Rāh-ı Hāqda néçe tã'āt étdük
- H 25^a A 74^a 2077. Birisi olmadı maqbül-i Hudā
Zann éderdük biz anı oldı edā⁴⁸⁵
2078. Dergeh-i Hāqqa varıcaq dindi
Bu kadar 'ömri ne étdüñ déndi
2079. Ne işe şarf olunup ser-māye
Ne getürdüñ görelüm Mevlāya
2080. Ben dédüm ki néçe hacc u 'umre
Eyledüm bezl ile Zeyd u 'Amre
2081. Dédiler ki⁴⁸⁶ anı hācc olmağ-ıçün
Halk arasında şeref bulmağ için

⁴⁸³ Şāhid-i 'adl ola bu da' vāya
Hem mü'eyyed düşe bu fehvāya H.

⁴⁸⁴ **B: Hikāyet-i Hulūş-efzā H.**

⁴⁸⁵ Birisi olmadı maqbül-i İlāh
Zaħmet ü miħnetümüz oldı tebāh H.

⁴⁸⁶ Dédiler ki: Dédi Hāq A.

2082. Eyledüñ bulduñ anuñ ecrin bu⁴⁸⁷ dem
Buraya neyle geldüğüñ dé⁴⁸⁸ bu dem
2083. Ben dödüm şavm u şalāt u evrād
Eyledüm bunca ‘ ibādāt u cihād
2084. Dédi Hāḡ⁴⁸⁹ bunları étdüñ bir ad
Ḳoyasın anuñ-ile oluna yād
2085. Yād édüp ehl-i ‘ ibādet déyeler
Nāmuñı ḡayr-ıla hep söyleyeler⁴⁹⁰
2086. Dédiler cümle⁴⁹¹ cezāsın bulduñ
Anı dé bize ne ile geldüñ
2087. Ben dödüm éy Hākem ü Ferd ü İlāh
Bu ‘ ibādāt olıcaḡ cümle tebāh
2088. Ne ḡılam ḡayrıya ḡādir degülem
Kime varup éşigine yüz uram⁴⁹²
2089. Kerem ü rahmetüñ olmazsa mu‘ ĩn
Menzilüm vādī-i nār oldı hemĭn
- H 25^b A 74^b 2090. Dédi o⁴⁹³ zū-kerem ü zū-iḡsān
Ḥāḡıruñda mı fülān rüz fülān
2091. Yolda ḡururđı meger ki bir taş
Mü’minin ḡalbini eylerđı ḡırāş⁴⁹⁴
2092. Giderüp yoldan anı pāk étdüñ
Ḥüb memerr ola déyü ḡāk étdüñ
2093. Eyledüñ anı ḡulūş ile tamām
Ne riyā süm‘ a murād oldı ne nām⁴⁹⁵

487 bu: o H.
488 Buraya neyle geldüğüñ dé: Ne getürdüñ buraya söyle H.
489 Dédi Hāḡ: Dédiler H.
490 Ḥayr-ıla nāmuñı yād eyleyeler
Ḥalḡ arasında tamām söyleyeler H.
491 Dédiler cümle: Cümleñüñ anda H.
492 Bilmezem bir daḡı çāre ne ḡılam
Néce dem ḡayrıya ḡādir degilem H.
493 o: ol H.
494 Yolda ḡururđı meger ki bir seng
Mü’minĭni éder idi dil-teng H.
495 Anı iḡlāş-ile étdüñ ol ān
Ne riyā süm‘ a murād oldı ne şān H.

2094. Hoş gelüp gâyet-ile ol ‘amelüñ
‘Afv olundı ne ki oldu hâlelüñ
2095. Sebeb-i ‘afv-ı günâh⁴⁹⁶ oldı bu kâr
Mağfîret étđi anuñ-ile Ğaffâr
2096. Bizim añladığımız olmadı kâr
Koma her nev‘a ‘amelden yürî var
2097. Ne kadar az ola olsun lillâh
Şu ki lillâh ola kıomaz o günâh⁴⁹⁷
- A- 2098. Az u öz ola hemân lillâh ét
Ne olunursa hemân fillâh ét
- A- 2099. Eyleye tâ ki murâda vâşıl
Ne ki maqşûd olunursa hâşıl
2100. Yâ İlâhî kamu a‘ mâlümüzi
Eyle ihlâş-ile ahvâlümüzi
2101. Kalmaya dilde riyyâ vü süm‘a
Nür-ı ihlâşdan erişdür lem‘a
2102. Def‘ éde şirk-i hafî zûlmetini
Ref‘ éde şavletini şavvetini

H 26^a **MECLİS-İ SÂDİS VE ‘İŞRÛN: ‘UBÛDİYYET
NÉCE OLUR ANI BEYÂN ÉDER⁴⁹⁸**

2103. Dergeh-i Hakkâ kul ol éy dil gel
Deşt-i ğafletde néce pâ-der-gil
- A 75^a 2104. Gezesin bî-ser ü sāmān ğāfil
Zann édüp kendüñi dānā ‘āmil
- A- 2105. Bilmese kişi ‘ubūdiyyetini
Ne bilür néce olur hıdmetini
2106. Ne için halk olunupdur insān
Ne içündür aña bu hürmet şān⁴⁹⁹

⁴⁹⁶ günâh: zelev H.

⁴⁹⁷ Ne kadar az ola lillâh eyle

Muhtlşın rāhını turma şoyla H.

⁴⁹⁸ **B: ONUNCI MECLİS: ‘İBÂDET NÉCE OLUR VE ‘UBÛDİYYET NÉCE
OLUR ANI BEYÂN [ÉDER] H.**

⁴⁹⁹ Ne içündür aña bu hürmet şān: Ne için oldı bu hürmet bu şān H.

2107. Démedi mi ki Hūdā⁵⁰⁰ kerramnā⁵⁰¹
Fehm édüp olmayasın sen dānā
2108. Cümle eşyā saña hıdmetde ola
Sen ‘ubūdiyyete dédüñ mi n’ola
- H- 2109. Ne ‘ibādet ne ‘ubūdiyyetde
Birisi olmaya hıç niyyetde
2110. Néçe bir olına ‘abd-i ābık
Bī-ğam-ı ātīye hūzn-i sābık
2111. Neden ola ki bu bī-pervālık
Gelmeye qalbūñe havf-ı Hālık
2112. Hıdmet için seni halk eyledi Hāk
Bilegör hıdmetini olma aħmak⁵⁰²
2113. Hıdmeti⁵⁰³ étme şakın ücretle
Cehd édegör ki ola⁵⁰⁴ hürmetle
2114. Ücret için olunursa tã‘ at
Lāyık olmaz ger ola bir⁵⁰⁵ sã‘ at
2115. Server-i ehl-i rumūz ehl-i edā
Hāzret-i şeyh-i kebīr nūr-ı Hūdā
- H 26^b 2116. Mürde dillere şunar āb-ı hayāt
Nüş eden görmege her demde⁵⁰⁶ memāt
2117. İki kısım étđi ‘ibādet ehlin
Fehm olunsun déyü fer‘ ü aşlın
- A 75^b 2118. Biri tã‘ ati éder ücret için
Biri izhār-ı ‘ubūdiyyet için
2119. Ücret için édene déndi ecīr
Zirā maqşudı degül emr-i Qadīr

⁵⁰⁰ Démedi mi ki Hūdā: Déndi mi kimseye hıç H.
⁵⁰¹ Ar. “Biz mükerrem (şan ve şeref sahibi) kıldık.”
⁵⁰² Hıdmet için seni çün eyledi halk
N’içün olunmaya ya hıdmet-i Hāk H.
⁵⁰³ Hıdmeti: Hıdmetüñ H.
⁵⁰⁴ ki ola: édesin H.
⁵⁰⁵ bir: biñ H.
⁵⁰⁶ her demde: ‘ömrinde H.

2120. Eylemez hıdmeti⁵⁰⁷ olmazsa ‘ivāz
Ne ‘ibādet ola ol ki ola ğaraż
2121. Şu ki izhār-ı ‘ubūdiyyet éder
‘Abd-i Mevlā oluban hıdmet éder
2122. Ne ricā édinür ol heşt behişt
Ne serīr ü ne serāy zerrīn-ıhışt
2123. Ne cinān oldı ricāsı ne şevāb
Ne tamu qorhusı oldı ne ‘azāb
2124. Fikr-i ücretden olupdur ‘ārī
Dembedem fikri rızā-yı Bārī
2125. Dil ü cān-ile olur hıdmetde
Kul ola tā ki der-i ‘izzetde
2126. Şu ki hıdmetde ricā éde cezā
Olamaz vuşlat-ı Hakkā o sezā
2127. Vuşlat-ı cennet olur aña ‘ivāz
Cennet-i vuşlata kande éde havz
2128. Birisi vuşlat-ı cennetde olur
Birisi cennet-i vuşlatda olur
- H 27^a 2129. Cehd édegör ki ‘ubūdiyyetle
Hıdmet-i tã‘ati ét⁵⁰⁸ hürmetle
2130. Ma‘rifetde kişi ki kāmīl ola
‘Abd-i Mevlā oluban ‘āmīl ola
- A 76^a 2131. Bir hikāyet yazalum ki kāfī
Ola dil-ħastelere hem şāfī

Hikāyet-i Zü’n-Nün-ı Mışrī Kıddise Sirruhu⁵⁰⁹

2132. Buyurdı Ğazret-i Zü’n-Nün meger
Seyr-i deşt eyler idüm bir server
2133. Egnine cāme-i peşmīne géyüp
Şöyle yürür kamudan el yuyup

⁵⁰⁷

hıdmeti: hıdmetin H.

⁵⁰⁸

Hıdmet-i tã‘ati ét: Édesin tã‘atüñi H.

⁵⁰⁹

B: Hikāyet-i Zünnün-ı Mışrī Kıddise Sirruhu’l-‘Azīz H.

2134. Āşinālık bŭyı ėrŭp andan
Cān meşāmını pŭr ėtdi cāndan
2135. Sŭr ėdŭp yanına vardum anuñ
Ĥālını bilmek içun ol şānuñ⁵¹⁰
2136. Luřf-ile dėdi baña ėy Zŭ'n-nŭn
Merĥabālar ola ĥadden efzŭn
2137. Ben dėdŭm ki ne bilŭrsin Zŭ'n-nŭn
Benŭm ismŭm ola ėy ehl-i sŭkŭn
2138. Dėdi şol řevķ u maĥabbet cānda
Mŭřterek ėtdi bizi ' irfānda
2139. Seni baña beni saña i' lām
Eyleyen nāmuñı bildŭrdi tamām⁵¹¹
2140. Dilerem ki saña bir nesne su'al
Eyleyem bildŭresin n'oldı me'al
- H 27^b 2141. Bize ta' rīf-i saĥāvet eyle
Bilevŭz tā ki gŭřāde sŭyle
- A- 2142. Gŭñlŭmŭz ola anuñla pŭr-nŭr
Vėre řalbŭmŭze her demde sŭrŭr
2143. Ben dėdŭm bezl-i ' ařāya dėrler
Mālī ĩřār u fidāya dėrler
- A 76^b 2144. Dėdi ma' lŭmıdur ol her ferdŭñ
Dė saĥāsın bize ehl-i derdŭñ
2145. Ben dėdŭm rāh-ı Ĥudāda cānı
Bezl ėde ōlmeye hergiz řānī
2146. řā' ati Ĥaķda ėde řevķ u řitāb
Ola şalbinde ' ibādet meh-tāb⁵¹²
2147. Dėdi řā' ātŭñ içun ecr-i cezīl
Diliñ eyler mi ricā vėre Celīl
2148. Ben dėdŭm birine ' aşr-ı emřāl
Vėrŭr elbettete Rabb-i Mŭte' āl⁵¹³

⁵¹⁰ şānuñ: cānuñ H.

⁵¹¹ Seni baña beni saña tefhim
Eyleyen nāmuñı ėtdi ta' līm H.

⁵¹² meh-tāb: ne řevāb H.

2149. Dédi olmuş işüñ éy bî-‘ ibret
Eylemezsin ‘ameli bî-ücret
2150. Şöyle ét gelmeye ƙalbüñe cezā
Ne cinān u ne şevāb ola ricā
2151. Ƙalbüñe zerrece éy bî-‘ ibret
Gelmeye ƣürmet-i ma‘ bûdiyyet⁵¹⁴
2152. Sen ‘ubûdiyyeti fehm eylemedüñ
Ehl-i ‘irfān sözini söylemedüñ
2153. Yok mı ƙalbüñde⁵¹⁵ maħabbetden eşer
O eşerden véresin bize ģaber
- H 28^a 2154. Sālik-i rāh-ı ‘ubûdiyyet olup
Heybet-i Ĥağ dil ü cānuña toplu⁵¹⁶
2155. Eyle tã‘ āti demādem éy yār
Tā ki édincede tecellī dīzār⁵¹⁷
2156. Böyle pend eyledi ol ‘ārif zāt
Biline néce olurmuş tã‘ āt
- A- 2157. Bu tarīğ-ile bize étđi edā
‘Āmil olsun déyü her şāh u gedā
- A 77^a 2158. Yā İlāhī kerem ü luğfuñ-ile
Heybetüñi düşürüp cān u dile⁵¹⁸
- H- 2159. Şābit ét Ĥağğ[a] ‘ubûdiyyetde
Ƙalmaya ģayrı ricā niyyetde
- A- 2160. Sālik-i rāh-ı ‘ubûdiyyet ola
Düşürüp yolda ƣoma āb u gile
- A- 2161. Mağlaba vāşıl ola āğır dem
‘Ömr ser-ğaddine érincede ƣadem

⁵¹³ Müte‘āl: Fa‘‘āl H.

⁵¹⁴ Ƙalbüñe zerrece şems-i ‘irfān
Toğma mı rüşen éde néce nihān H.

⁵¹⁵ ƙalbüñde: cānuñda H.

⁵¹⁶ Sālik ol rāh-ı ‘ubûdiyyete tā
Heybet-i Ĥağ éde ƣaddüñi dü-tā H.

⁵¹⁷ Eyle tã‘ āt-i ‘ibādāt hemān
Ĥazret-i Ĥağğā revāne ola cān H.

⁵¹⁸ Heybetüñi düşürüp cān u dile: Vér ‘ubûdiyyete şevği bu dile H.

H 40^a **MECLİS-İ SĀBİ' VE 'İŞRŪN: ĞUBB-İ FİLLĀH
VE BUĞŶ-İ FİLLĀH EFDĀL-İ 'İBĀDET OLMASIN BEYĀN ĒDER
YESSERALLĀHŪ TE'ĀLĀ⁵¹⁹**

2162. Ğubb-ı fillāh ēdegör aĥyāra
BuğŶ-ı fillāh ēdegör eŝrāra
2163. Pek yapış 'urve-i vüŝkādur bu
Görmeyem dērseñ eger ki ħorĥu
2164. Mümkin olduĥça muvālātı ħoma
Bu da tĥ'āt ü 'ibādet mi dēme⁵²⁰
2165. Néçesi vāŝıl olup Allāha
Ērdi anuñla *rizā'ullāha*
2166. Buyurur ĥazret-i faĥr-i dü cihān
Sened ü seyyid-i ehl-i 'irfān
2167. İki mü'min ki maĥabbet ēdeler
Birbirisine meveddet ēdeler
2168. Vére Ğaĥ cennet içinde ĥurefāt
Ŗöyle bī-mişl maĥām u derecāt
2169. Seyr içün vara anı ehl-i cinān
Göreni eyleye vālih ü ĥayrān
- H 40^b 2170. Ğıbtā ēde nazār ēdenler aña
Medĥ ēdüp néçe mecālisde aña
- A 77^b 2171. Fehm olundı ise ger ĥavl-i Resŭl
Ŗıdĥ-ile eyle tamām ĥaĥķķı ĥabŭl
2172. Ğubb-ı fillāh ile bī-nān u nemek
Yok yére çekme yŭri ĥurı emek
2173. Eger olsañ yémek içmek dostı
Néçe yıllar yélŭp eskit postı
2174. Emegŭñ āĥir olur cümle tebāh
Ola zann étme ki⁵²¹ makbul-i İlāh

⁵¹⁹ **B: ON ALTINCI MECLİS: ĞUBB-İ FİLLĀH BUĞŶ-İ FİLLĀH EFDĀL-İ
'İBĀDĀT OLDUĞIN BEYĀN ĒDER H.**

⁵²⁰ Mümkin olduĥça mŭlāvāt eyle
Dergeh-i 'izzete tĥ'āt eyle H.

⁵²¹ étme ki: eyleme H.

- H- 2175. Bār éder bār-ı maḥabbet her bār
Bār-keş olmağa cehd ét yūri vār
2176. Ne kadar ehl-i hevā olsa qarīn
Ḥubb-ı fillāh éder elbette yaqīn⁵²²
2177. Qalb éder qalbini şıdqa āḥir
Celb-i qalb étmege olur nāḥir⁵²³
2178. Bu ḥikāyet ola da' vāya güvāh
Dīde-i cān-ile olursa nigāh

Ḥikāyet-i Cāriye-i Ḥazret-i 'Alī Raḍıyallāhü 'Anh⁵²⁴

2179. Ḥazret-i şīr-i Ḥudāya bir gün
Geldi bir cāriyesi dédi bu gün
2180. Bir cüvān baña dédi ki éy māh
Eylerem ben saña ḥubb-ı fillāh⁵²⁵
2181. Ḥubb-ı fillāhumuzı eyle qabūl
Redd édüp göñlümüzi étme melūl
2182. Éşidüp çünki ben andan bu sözi
Vérmedüm sākıt olup aña yüzi
- H 41^a A 78^a 2183. Ḥāk-i pāyuña gelüp işde beyān
Eyledüm her ne ki dédiyse cüvān⁵²⁶
2184. Dédi ol şāh-ı kerem⁵²⁷ dé sen aña
Ḥubb-ı fillāh éderem ben de saña
2185. Buluşıcaq yine dédi o cüvān
Ḥubb-ı fillāh éderem saña éy cān
2186. Cāriye luṭf-ile dédi fi'l-ḥāl
Saña izḥār éderem⁵²⁸ mā fi'l-bāl

⁵²² Ḥubb-ı fillāh éder elbette yaqīn: Ḥubb-ı fillāhı ét aña telqīn H.

⁵²³ Cezb éder qalbini anuñ şıdqa

Çeker āḥir anı élter Ḥaqqā H.

⁵²⁴ **B: Ḥikāyet-i Cāriye-i 'Alī Raḍıyallāhü 'Anh H.**

⁵²⁵ fillāh: lillāh H.

⁵²⁶ Ḥāk-i pāyuñda beyān eylemişem

Ne ki oldıysa 'ayān eylemişem H.

⁵²⁷ şāh-ı kerem: kān-ı kerem H.

⁵²⁸ éderem: édeyim H.

2187. Hıbb-ı fillāh éderem ben de saña
Néce ki étdüñ ise sen de baña
2188. Éşidicek bu cevābı o cüvān
Dédi ki oldı muvāfık dil ü cān
2189. Her tarafından ola hıbb-ı fillāh
Ne revā olmaya havf-ı Allāh⁵²⁹
2190. Şabr édüp görelüm āhır Mevlā
Neye érgüre şabırdur evlā
2191. Hıbb-ı fillāhı dürüg étmeyelüm
Rāh-ı şıdkı bırağup gétmeyelüm
2192. Böyle déyübeni hāmüş oldı
Havf-ı Hakk-ile⁵³⁰ derünü tıldı
2193. Éşidüp cāriye mesrūru'l-bāl
Eyledi geldi o dem ' arz-ı hāl⁵³¹
2194. Bī-kuşūr seyyidine naql-i kelām
Eyleyüp qalbine vérdi ārām
2195. Hoş gelüp çün Esedullāha tamām
O cüvānuñ dédügi cümle kelām⁵³²
- H 41^b A 78^b 2196. Şevk-ile dédi yüri var āzād
Eyledüm ol ferağ u hurrem ü şād⁵³³
2197. O cüvāna véreyim yār olasın
Dün ü gün mūnis ü gam-h'ār olasın
2198. İkinin birbirine vāsıl édüp
Ne ki maqşūd ise⁵³⁴ hep hāşıl édüp
2199. Ber-murād eyledi bīçāreleri
Getirüp bir yére āvāreleri

⁵²⁹ havf-ı Allāh: ya havfullāh H.

⁵³⁰ Havf-ı Hakk-ile: Havf u haşyet-ile H.

⁵³¹ Göricek cāriye çün bu hāli

Söyledi eşidilen aqvāli H.

⁵³² Hoş gelüp çün Esedullāha

Sālik oldukları işbu rāha H.

⁵³³ Şevk-ile dédi ki āzād ol vār

Qalbüme böyle bırağdı Cebbār H.

⁵³⁴ Ne ki maqşūd ise: Her murādātımı H.

2200. Hıbb-ı fillāh neye  rg rdi işi
Her  arafdan gider p⁵³⁵ teŐvıŐi
2201.  rmiŐ anlar da murādına⁵³⁶ tamām
 resin sen de murada i⁵³⁷ h mām
- H- 2202. Yā İlāh  bize hıbb-ı fillāh
Eyle lu fuŐ-ile her dem hem-rāh
- H- 2203. DostlaruŐ-ile olavuz dā'im dost
Eskid p her birisiyle n ce post
2204. Burada meclisi itmām  del m
Bir daŐi ġayrısın i' lām  del m
2205. Ger 'ināyet  der ise Mevlā
Ola bundan daŐi belki evlā

**MECLİS-İ SĀMİN VE 'İŐR N: FEZĀ'İL-İ
FAŐRI BEYĀN U 'AYĀN  DER⁵³⁸**

2206. FaÇr-ile faÇr  dine faÇr-i cihān
N'i un  tmeye aÇa  mmet olan
2207. Őāh iken iki cihāna server
Bir haŐir  zre yaturdı ekşer
- A 79^a 2208. Hānesinde n ce ay⁵³⁹ yanmadı nār
Olmadı  alb-i Őer fi ġam-h^vār
2209. T k olunca y medi nān-ı cevi
Nefsi Őāyed ki ola d v   kav ⁵⁴⁰
- H 42^a 2210. Y medi h bz-ı murāŐŐaŐ ebed 
ġayr-ı menŐ l idi her nān ki y di
2211. Aġarup faÇr-ile ŐaŐ u ŐaŐalı
Y medi  arnı toyınca deŐalı

⁵³⁵ gider p: g t r p H.

⁵³⁶ murādına: murādāta H.

⁵³⁷ sen de murāda i: sen daŐi  y Őāh-ı H.

⁵³⁸ **B: ON YEDİNCİ MECLİS: FEZĀ'İL-İ FAŐRI VE H BB-I FUŐARĀYI
BEYĀN  DER H.**

⁵³⁹ ay: māh H.

⁵⁴⁰ Nefsi Őāyed ki ola d v   kav : Nefsini ola d y  anga kav  A.

2212. Yér idi her ne ki olursa müdām
Sirkeye démiş idi ni'me'l-idām
2213. İhtiyār eyledi faqr u fāqa
Böyle olmak yaraşur 'uşşāka
2214. İhtiyār étđi anuñ-çün faqrı
Déđi şığk-ile muqarrer *fahri*⁵⁴¹
2215. omaz idi zer ü sım yanında
Elem olurđı osa cānında
2216. Bu adar feth-i hazā'in bī-^c ad
Ola hıfz étmeye yanında ebed
2217. Éde ayrıları iğnā andan
Dileye kendüsi faqrı cāndan
2218. Bu rivāyātı Buħārī Müslim
Eyledi her birisi yazup teslīm
2219. Hār-ı faqr içre düşüp bülbul-i dil
Démesün oldı be-āyet müşkil
2220. Vuşlat-ı gül hıç olur mı bī-hār
Ne adar eylese efgān-ile zār
- A 79^b 2221. Nār-ı faqr içre düşen oldı halīl
Nārı gülşen édüben aña Celīl
2222. Nār-ı Nemrüdı Halīle gūlzār
Eyleyen étmeye mi saña hezār⁵⁴²
- H- 2223. Āteş-i faqrı gūlistān-ı cinān
Tā şafālar bulasın anda her ān
- A- 2224. Nār-ı faqra yanana bağ-ı cinān
Menzil olur imiş āhir éy cān
- H- 2225. Mümkin olduqça sebük-bār ol gel
almaya dérsen eger pāder-gil
- H- 2226. Menzil almaqa omaz bār-ı girān
Ne adar sa^c y-ile olursa revān

⁵⁴¹ Ar. "övüncümdür."

⁵⁴² hezār: i yār H.

2227. Maluñ az olduğına olma melül
Ĥasenāti fuĤarānuñ ola bol
- H- 2228. Ola bu da‘ vāya bürhān-ı şarīh
Bir rivāyet édelüm ki taşhīh
- A- 2229. Néce buyurdı göre faĤr-i cihān
Yazalum da‘ vāya ola bürhān
- Rivāyet-i Enes Rađıyallāhü ‘Anh⁵⁴³**
2230. Buyurupdur Enes ibni⁵⁴⁴ Mālik
ŞıdĤ-ile rāh-ı Ĥudāya sālİK
2231. FuĤarā zümresi cem‘ oldı meger
Dilediler vara ol şāha bir er⁵⁴⁵
2232. Birisi varup aña dédi eyā
Zulmet-i Ĥalbe olan nūr u ziyā
2233. FuĤarā zümresi gönderdi beni
Ĥall éde müşkilümüzi dé⁵⁴⁶ nebī
2234. Ağniyā néce taşadduĤ néce Ĥac
Néce ‘ itĤ-ı raĤabe hem néce⁵⁴⁷ fec
- A 80^a 2235. Édeler zühř ola anlara tamām⁵⁴⁸
Bizüm olmayana müşkil bu ĤuĤām
2236. Dédi ol kān-ı kerem⁵⁴⁹ nūr-ı Ĥudā
Varup anlara dé⁵⁵⁰ ber-Ĥüb edā
- A- 2237. Dé varup eyle her birine selām
Éşideler nécedür ĤaĤĤ-ı kelām
- H 43^a 2238. Şu ki şabr eyleye faĤra lillāh
Vére üç Ĥaşlet aña ol Allāh⁵⁵¹

⁵⁴³ **B: Revā Enesü’bni Mālik Rađıyallāhü ‘Anhümā H.**
⁵⁴⁴ ibn-i: bin H.
⁵⁴⁵ FuĤarā zümresi bir demde meger
 Cem‘ olup bir yere geldi néçeler H.
⁵⁴⁶ müşkilümüzi dé: müşkilümüz tā ki H.
⁵⁴⁷ hem néce: éde vü H.
⁵⁴⁸ Édeler zühř ola anlara tamām: ĀĤiret zühşi ola anlara tām H.
⁵⁴⁹ kān-ı kerem: şāh-ı kerem H.
⁵⁵⁰ Varup anlara dé: Eyledi luĤf-ile H.
⁵⁵¹ Şu ki şabr eyleye nār-ı faĤra
 N’ola düşdi ise Ĥār-ı faĤra H.

- A- 2239. Vére üç haşlet aña Rabb-i Ğanī
Érgüre her biri cennāta anı
2240. Ağniyā bulmaya hergiz anı
Dé sürür étsün olaruñ cāni⁵⁵²
2241. Biri bu kırmuzı yāķūt ğuref
Ola cennetde mu‘allā vü şüref
2242. Nażar eyleye aña ehl-i cinān
Ehl-i dünyā ki éder necme çünān
- H- 2243. Dāhil olmaya aña kimse velī
Ya şehīd ola ya mü‘min ya nebī
- A- 2244. Enbiyā vü şühedā mü‘minler
Fuķarāsına vérilür anlar
- H- 2245. Fuķarāsı ola varanlar aña
Ağniyāsı baķuban ķala taña
- A- 2246. Ağniyāsı o makāma éremez
Ne ķadar muķterem olsa varamaz
2247. Biri bu ki gire⁵⁵³ evvel dédi bil
Ağniyādan fuķarā beş yüz yıl
2248. Biri bu ki ħasenāt étse faķīr
Şu ķadar ecr vére aña Ķadīr
2249. Bulamaz anı ğanī eylese hem
Vérse yanınca bile on biñ dirhem
2250. Sā‘ir aĥvāli kıyās ét yūri vār
Ehl-i idrāke yéter bu mi‘yār
2251. Bu rivāyātı Ebu‘l-Leys-i faķīh
Yazdı ğāfillere édüp tenbīh
- A 80^b 2252. Biz de anuñ-içün étdük ĩrād
Fuķarā ķalbini tā eyleye şād
- H 43^b 2253. Fuķarādan olamazsañ bārī
Sevegör yār éde yarın Bārī

⁵⁵² Ağniyā érmeyeler her kez aña
Dé olara bulalar tā ki şifā H.

⁵⁵³ bu ki gire: bu gireler H.

2254. Dér-iseñ bunda bu gün⁵⁵⁴ yarın
Déyesin anda da yarın yarın
2255. oma her demde maabbet rāhın
Bulasın tā ki nebīler Őāhın
2256. Peyine dūŐ ki éresin pāya
Élede bile seni me'vāya
- H- 2257. Hem-niŐini ola anda āhır
Bulasın néçe maām-ı fāhır
- A- 2258. Kişi her kimi severse bunda
Bile haŐr ola dénildi anda
- A- 2259. Sevemezsen de seversin dédiler
Ögemezseñ de ögersin dédiler
2260. Dilerüz senden eyā Bārī Hudā
Bizi luf-ile yarın étme cüdā⁵⁵⁵
- A- 2261. Véresin albimüze sevgülerin
Bulavuz añlar ile uld-i berīn
- H- 2262. albimizdeki maabbet mukem
Ola Őābit ne fütur ola ne kem
- H- 2263. Fuarā zümresine érgüre ol
O arī-ile olara ére yol

**MECLİS-İ TĀSİ' VE 'İŐRŪN: KEŐRET-İ MĀL Ū
MENĀL MUŐTARİBŪ'L-ĀL ÉTMESİN BEYĀN ÉDER⁵⁵⁶**

2264. Keşret-i mĀla Őam étme aleb
Ref' éder⁵⁵⁷ rāatı albünde hep
2265. Hānumānı çoğ olanda rāat
Olamaz belki ola bir sĀ' at

⁵⁵⁴ gün: gün ki H.

⁵⁵⁵ Dilerüz senden eyā Rabb-i Ĝafūr
Fuarādan bizi sen eyleme dūr H.

⁵⁵⁶ **B: ON SEKİZİNCİ MECLİS: KEŐRET-İ MĀL Ū MENĀL Ū HĀNUMĀN
İZŐİRĀB-I DİL Ū CĀN OLUP KİŐİYİ ĀLĀM U ŐEDĀYİDE DŐŐRŪP
PŪR-ĜAM OLMASIN BEYĀN ÉDER H.**

⁵⁵⁷ Ref' éder: Giderir H.

- H- 2266. Hānumānuñ n'ola ki olsa qalīl
Mihneti rāhata eyler tebdīl
- A- 2267. Hānumān kişiyē ğam-efzādur
Cümle ma' cūn-ı ğama eczādur
- H 44^a A 81^a 2268. Ne qadar māl ü menāl olsa keşir
O qadar hüzni dile eyler te'sir⁵⁵⁸
2269. Her birinden erişür bir teşvīş
Néçe gūne ğam u endüh néçe riş
- H 44^a A- 2270. Güyiyā her biri bir mār olur
H^vāb-gāhı kişinüñ hār olur
- A- 2271. Dembedem qalbini mesmūm eyler
Gider[ür] şādī[yi] maġmūm eyler
- A- 2272. Ferahuñ adın eşidür ancak
Çekicek hüzni çerisi şancaq
- A- 2273. Kişver-i dilde qomaz hürrem u şād
Şöyle vīrān éder olmaz ābād
- A- 2274. Yaġdurur qalbine bārān-ı ğamı
Bitirür néçe belā vü elemler
- A- 2275. Yédügün ğuşşā vü ğam eyler anuñ
Giderür rāhatını cān u tenüñ
- A- 2276. Géce gündüz işi efkār olur
Her birin yād'aña ezkār olur
- A- 2277. Ya şalāta tırur olsa bir ān
Bir oyıq gibi tırur şöyle hemān
- A- 2278. Qālebi tırursa perīşān qalbi
Fikr éder qandan ola ki celbi
- A- 2279. Şüretā gerçi görünür ayıq
Ma' nīde olmuş o mest-i fāyıq
- A- 2280. Cām-ı hıbbın bularuñ nüş étmiş
'Aql u qalbini ser-hôş étmiş

⁵⁵⁸ hüzni dile eyler te'sir: çok ola fikr ü tedbīr H.

- H 44^b A- 2281. Oğuyup yazduğını bilmez olur
Nerede grdüğünü bilmez olur
- A- 2282. Ne oğudi dyü Őorsañ ki imām
Oğuduğın koyabilmez kim imām
- A- 2283. Hıağ degl mi bu szm inŐāf t
Fıkr dp řalbñi ver řāf t
- A- 2284. Az olursa kiŐinñ eŐğāli
Rāhata riŐr anuñ bāli
- A- 2285. Őekdrr çoğ olana ālāmı
Geçirr hzn-ile Şubh u řāmı

- A 81^a 2286. Ehl-i idrāk olana zāhirdr
Bī-baŐar olmayana bāhirdr⁵⁵⁹
2287. Bir hikāyet yazalum řāhid ola
İhtiyāc olmaz ise zāyid ola⁵⁶⁰

Hikāyet-i Gile-i Bāğ ve HişŞe-bağŐ⁵⁶¹

2288. Ululardan birine bir nā-dān
İkide bir gelr idi nā-dān
2289. Dr idi bāğcacuđum yıkmışlar
Çıkarup omcasını yakmışlar
229. Dr idi gāhī koyun yaymıŐlar
Ki nihālñ şabını ŐoymıŐlar
2291. Ester  Őtr gāv u ĥardan
Eksk olmaz-idi Őikāyet serden
2292. ‘Aciz tmiŐdi ‘azīzi her bār
Ddi luşf-ile ‘azīz bir gn i yār
- H 45^a 2293. Saña bir pend delm eyle şabl
Olma luşf eyleyp⁵⁶² ammā ki mell

⁵⁵⁹ Ehl-i idrāk olana zāhir olur
Bī-baŐar olmayana bāhir olur H.

⁵⁶⁰ İhtiyāc olmaz ise n’ola gvāh
Ba’z ihvān de Őāyed ki nigāh A.

⁵⁶¹ **B: Hikāyet-i HişŞe-bağş H.**

⁵⁶² Ola luřf eyleyp: Hāturuñ olmaya H.

2294. Dédi ol kimse ale'r-re's buyur
Bize keşf édüp esrârı tıyur
2295. Dédi ol 'ārif ü dānā gelseñ
Şatmak için bāğı bir kes bulsañ
- A 81^b 2296. Bey' édüp bāğı o şahşa véirseñ
Bir zamān néce olur ki görseñ
2297. Éşidicek bu sözi tırdı hemān
Müşteri buldı getürdi o zamān
2298. Bey' édüp bāğını teslīm étđi
Rāhat-i rūha érişüp yétđi⁵⁶³
2299. Néçe gün geçdi 'azīze şekvā
Étmedi kimseden aşlā gavgā
2300. Dédi luţf-ile 'azīz şekvādan
Ne 'acebdür ki halāş olduñ sen
- A- 2301. Gidericek göre ki ol bāğı
Olmaz oldı saña kimse yağı
- A- 2302. Démez olduñ haremin yıkmışlar
Hār u haslar var idi yakmışlar
2303. Dédi ol kimse eyā kân-ı kerem
Bāğ imiş baña⁵⁶⁴ véren guşşa vü ğam
2304. Kimsenüñ şuçı yoğ-imiş aşlā
Bāğ imiş bize ğam-efzā vü belā
2305. Gidicek bār-ı belā kırtulduķ
Mınnet Allāha ki rāhat bulduķ
- H 45^b A- 2306. Yémez isem yémeyeyin tek üzüm
Halk içinde yere düşmeye yüzüm
2307. Böyle déyüp néçe şükr étđi o dem
Evvel étđüklerine étđi nedem
2308. Cümleye pend ü naşihat bu yéter
Fehmimüz olmadı ise ebter

⁵⁶³ Rāhat-i rūha érişüp yétđi: Aķçesin alup o yana gitđi H.

⁵⁶⁴ baña: bize H.

2309. Néce yandurdı yakup gör anı bāğ
Nār-ı ğam urdı diline⁵⁶⁵ néce dāğ
- A- 2310. Şuretā gerçi yénür mīvesi anuñ
Ma‘ nīde mīve-i ğam yéye cānuñ
2311. Birinüñ böyle olıcağ elemi
Biñinüñ néce olur hemm ü ğamı
2312. Bākī aḥvāli kıyaş ét yüri vār⁵⁶⁶
Éresin rāhat-i rūḥa her bār
- A 82^a 2313. Mümkün olduqça sebük-bār olagör
Bulasın iki cihān içre ḥuzūr⁵⁶⁷
- A- 2314. Menzil almağa komaz bār-ı girān
Ne kadar sa‘ yile olsañ da revān
2315. Keşretüñ ḥüzn ü ğamı ola keşīr
Tecrībe kıl olasın tā ki ḥabīr
2316. Yā İlāhī bizi baḥr-i keşret
Ĝarķ édüp érgüre şāyed ḥayret
2317. Dest-ġīr olup⁵⁶⁸ çıkarup sāḥiline
Ķoma⁵⁶⁹ düşmeyevüz tā giline
- A- 2318. Olamaz şöyle selāmetde emīn
Bize ‘avnüñ ola her demde mu‘ ĩn

H 46^a **MECLİS-İ SELĀŞÜN: GÖNÜLLERE SÜRÜR
VÉRÜP GÖNÜL YAPMAK FEZĀ’İLİ NÉCE OLUR ANI BEYĀN U
‘AYĀN ÉDER YESSERALLĀHÜ TE‘ĀLĀ⁵⁷⁰**

- A- 2319. Gel nazar eyle nazargāh-ı Ḥaķa
Nazar-ı luṭf-ile Ḥaķ saña baķa
2320. Dil nazargāh-ı Ḥudādur bī-şek
Dembedem yapmağa anı çek emek

⁵⁶⁵ Nār-ı ğam urdı diline: Urdı ğam nārıyile hem H.

⁵⁶⁶ yüri vār: éy yār H.

⁵⁶⁷ Mümkün olduqça sebük-bār olalum

İki ālemde şafālar bulalum H.

⁵⁶⁸ olup: ol H.

⁵⁶⁹ Ķoma: Ķoma ki H.

⁵⁷⁰ **B: ON TOĶUZUNCU MECLİS: GÖNÜLLERE SÜRÜR VÉRMEK EFDAL-İ
‘İBĀDĀT VE EŞREF-İ TĀ‘ĀT OLDUĞIN BEYĀN U ‘AYĀN ÉDER H.**

Ar. “Allah ona kolaylaştırsın.”

- H- 2321. Ka'be yapmağdan ol efzūn oldu
Zīra 'irfān-ile meşhūn oldu
- H- 2322. Ka'beyi yaptı ise n'ola Ḥalīl
Dilleri yaptı yed-i Rabb-i Celīl
2323. Ele al āl ile mesrūr eyle
Yağmasun ğam kıoma ma' mūr eyle⁵⁷¹
2324. Mümkin olduğa ħimāyet eyle
Elem érgürme ri' āyet eyle
- A- 2325. Gir göñül şehrine mesrūr eyle
Ceyş-i ğam yıkmaya ma' mūr eyle
- A- 2326. Zülmet-i ğam kıoma pür-nūr eyle
Érgürüp maṭlaba mesrūr eyle
- A- 2327. Dil-nüvāz olmağa cehd ét her dem
Ele al dilleri cidd ét her dem
2328. Mü'minüñ kıalbine idḥāl-i sürūr
Nūr olur kışıye fī vaḳti nüşür⁵⁷²
- A 82^b 2329. Ḥayr-ı a' māl-i 'ibād olduğına
Ḥazret-i Ḥaḳda⁵⁷³ şeref bulduğına
- A- 2330. Vārid oldu néçe aḥbār-i Resūl
Kütüb-i sittede yazıldı uşul
- A- 2331. Naḳl olunursa kitāb ola keşīr
Naḳar éden kışıye ola 'asīr
2332. Bir ḫikāyet yazalum ola delīl
Ger mu' īn olursa Rabb-i Celīl⁵⁷⁴
- H A 82^b **Ḥikāyet-i A' meş bā-Ḥayşüme ve Sürür-efzā**
2333. Ḥazret-i A' meş-ile Ḥayşümenüñ
Bir 'aceb kışşası olmışdı anuñ

⁵⁷¹ Ele al āl-ile n'eylerseñ ét

Ya işin bitir anuñ vér ya öğüt H.

⁵⁷² Nūr olur kışıye fī vaḳti nüşür: Rüz-ı maḥşerde olur kışıye nūr H.

⁵⁷³ Ḥazret-i Ḥaḳda: Kim 'amel étse H.

⁵⁷⁴ Bir ḫikāyet yazalum 'ibret için

Naḳar éden kışıye ğayret için H.

2334. Tābi‘īn ulular[ın]dandı bular
Cāmi‘-i ‘ilm ü kemālāt u hüner
2335. Buyurur A‘ meş-i Kūfī bir dem
Bir koyuncuķ sağınurduķ her dem
2336. Hıketi gör ki marīz étđi Hūdā
Südi olmuş-idi evlāda ğıda
2337. Éşidüp Haysüme anı geldi
Hālimüz néce olupdur bildi
2338. Dédi bī-şīr néce oldı evlād
Neyile oldılar anlar dil-şād
2339. Ben dédüм şükr-i hezārān ol Hāķ
Eksük étmez kılına sedd-i ramaķ
2340. Çıkarup vérdi bize şad dīnār
Dédi luţf eyle bunı *ma‘zūr dār*⁵⁷⁵
2341. Süde vér yésün anı şıbyānuñ
Tā şafā bula anuñla cānuñ
2342. Görelüm ki daħi āħir taķdīr
Ne zuhūr étdüre n’oldı tedbīr
- A 83^a 2343. Böyle déyü bizi mesrūr étđi
Göñlümüz beytini ma‘mūr étđi
2344. Yine geldi bir iki günden o yār
Kerem ü luţfuna yoķ hadd ü şümār
2345. Güsfeñde érişince şıħhat
Néce kerre gelüp étđi hıdmet
2346. Ben dédüм bunca tekellüf her bār
Güsfeñd için ola luţfi mı vār
2347. Ne revādur ikide bir zahmet
Çekesiz hem néce güne miħnet
2348. Dédi ki hıdmeti éy yār-ı güzīn
Güsfeñd için olur şanma hemīn

⁵⁷⁵

Far. “mazur gör!”

2349. Size idhāl-i sürür étmek için
Kālbüñüzden ğamı dūr étmek için
2350. Olunur hıdmet ü hürmet bî-şek
Yoḥsa ḥayvāna neden bunca emek
2351. Böylece eyledi A' meş takrîr
Néce dīvānda olundu taḥrîr
2352. Hişse-baḥş ola kamu ihvāna
Pend için derc oluna dīvāna
2353. Bileler ki nécedür hıfz-ı kulüb
Aḥz éde her kişi andan üslüb
2254. Tālib-i Ḥaḫḫ olana nāfi' ola
Ḥ'āb-ı ğaflet ḳomaya dāfi' ola
2355. Néçe üftāde dili ala ele
İnkisārın giderüp çāre kıla
- A 83^b 2356. Bir ḥikāyet daḥi taḥrîr édelüm
Ba' de z'ān rāh-ı beyāna gidelüm
2357. Anda da néçe me' ānī yazıla
Pend ü ' ibret ola hem cān u dile
- Ḥikāyet-i Ḳāḏī Dāll-i Ḥayr⁵⁷⁶**
2358. Şehr-i Bağdādda meger bir ḳāḏī
Emr-i Ḥaḫḫa dil ü cāndan rāzī
2359. Görđi bir merd-i faḳîri ğam-ġîn
İztırāb üzre gider rāha ḥazîn
2360. Getürüp yanına sordı ḥālin
Diledi ki bile mā-fi'l-bālin
2361. Dédi ol kimse yıkıldı ḥānem
Vüs' atüm yoḫ ki yapam ḥayrānem
2362. Kaldı bārānda kamu ehl ü 'ıyāl
Bilmezem ki néce eyler Müte' āl
2363. Éşidüp bu sözi baḥr-i şefḳat
Cūşa geldi ḳomadı hiç ğaflet

2364. Fikr éder kendüde⁵⁷⁷ dīnār u direm
Bulamaz dér ki nec'édüp ne vérem
2365. Bārī şāha varup i' lām édeyim
Çāre olmaz ise ğayrı n'édeyim
2366. Böyle déyübeni düşdi rāha
Diledi élte bile ol şāha⁵⁷⁸
- A- 2367. Dergeh-i şāha bile alup gitdi
Şoñunu gör ki ne hāle yétđi
- H 47^a 2368. Vardı⁵⁷⁹ aḥvālını şāha taqrīr
Eyledi luṭf-ile ḥüsn-i ta' bīr
- A 84^a 2369. Éşidicek bu sözi şāh-ı ğanī
Dédi ki yaqđı sözüñ süzi bizi
- A- 2370. Eridi yüregümüñ yağı tamām
Yéñilendi yine dil dāğı tamām
- A- 2371. Eger utanmaya idim élden
Éder idim ne gelürse elden
2372. Buyurup bir néçe dīnār u direm
Vérdiler dāfi' ola ğuşşa vü ğam
2373. Zer ü sīmi göricek ol miskīn
Düşdi lā-ya' kı l ü bī-hüş o ḥīn
2374. Getirüp şāh-ı kerem saçdı gül-āb
Dédi miskīn néçe bir tura bu ḥ^vāb⁵⁸⁰
- A- 2375. ' Aklı başına gelicek miskīn
Görđi yanında tırur şāh-ı ğüzīn
- A- 2376. Fikr édüp dér ne ' aceb ḥ^vāb u ḥayāl
Vākı' a oldı gibi bize bu ḥāl
- A- 2377. Gey ' acebdür düşüm olmazsa benüm
Ḥamdü lillāh hele yoğ şimdi ğamum

⁵⁷⁷ kendüde: kendide H.

⁵⁷⁸ Böyle déyü göre anı ne étđi
Dergeh-i şāha bile alup gitdi A.

⁵⁷⁹ vardı: varup H.

⁵⁸⁰ Dédi miskīn néçe bir tura bu ḥ^vāb: Dizi üstine alup étđi ḥiṭāb H.

- A- 2378. Ağladı şevk u sürürından o dem
Éşidüp şeh dédi hiç çekme elem
2379. ‘Ömrüm oldukça kifayetce kifâf
Vérelüm şanma ola bizde hilâf
2380. Böyle déyü şâh aña vérdi sürür⁵⁸¹
Aldı miskîn zer ü sîmi mesrür
- H 47^b A- 2381. Hikmeti gör ki o dem ol kâdî
Rabbisin eylemiş imiş râzî
2382. Hikmeti gör o géce ru’yâda
Gördi fahr-i dü cihân me’vâda⁵⁸²
- A- 2383. Dédi kâdîye gel éy ehl-i kerem
Gösterem néçe olur bâğ-ı İrem
2384. Eline yapışup anuñ yétدی
Bir ‘aceb menzile varup yétدی
2385. Dédi gördüñ mi bu kaçır-ı ‘âlî
Senüñ-içün düzilüpdür ânî
2386. Hem-civâr ola senüñle ol şâh
Böyle oldı bilesin emr-i İlâh
2387. Kâlbini yapıñuz ol miskînüñ
Giderüp guşşasını gam-gînüñ
2388. Yapdı bu kaçır-ı senüñçün Bârî
Bulasın néçe müzeyyen dârı
2389. Hem-demüñ ola bile şâh-ı güzîn
Olduğı içün o dervîşe mu‘în
- A 84^b 2390. Böyle déyü bulara fahr-i cihân
Müjdegânî haberin vérdi o ân
2391. Bize de pend ü naşîhat bu yéter
Fehmimüz olmadı ise ebter
2392. Bir hikâyet dañi irâd édelüm
Néçe mañzûn gönüli şâd édelüm⁵⁸³

⁵⁸¹ şâh aña vérdi sürür: dilin étdi pür-nür H.

⁵⁸² Gördi ru’yâda o şeb fahr-i cihân
Cennet içinde tururmuş şâdân H.

⁵⁸³ H. ’de bu beyitten sonra:

Hikāyet-i Ca'fer-i Şādık Kıddise Sirruhu⁵⁸⁴

2393. Hāzret-i Ca'fer-i Şādık ol şāh
Şehr içinde gider idi nā-gāh
2394. Bir kişi geldi yétişdi muhkem
Yapışup dāmenine vérdi elem⁵⁸⁵
2395. Bilmedi Ca'fer-i Şādıkdur o hān
O şehirden degül idi nā-dān
2396. Dédi ki şurre ile dīnārum
İçine koymuş idim hep varum
2397. Düşürüp yolda yitirdüm anı
İzleyüp saña yétirdüm anı
2398. Umaram ki anı sen⁵⁸⁶ bulduñ ola
Beni ihmāl éde şanma déme lā
2399. O kerem kânını gör hurrem ü şād
Diledi ki éde gamdan āzād
2400. Eline aldı elin dedi *biyā*⁵⁸⁷
Gidelüm hāneye bulduksa n'ola⁵⁸⁸
2401. Ne kadardur bize dé dīnārı
Bulnandan vérevüz hep varı
- A 85^a 2402. Dédi ol kimse hezār idi tamām
Şanma ki bizde ola meyl-i hārām
2403. Getürüp hāneye biñ dīnārı
Şayıvérdi o mürüvvet kānı

Böyledür şeri' -i şerīfde lā-büd
Ya bir anda ola ya iki şāhid

Anuñ-içün iki étdüm şāhid
Démeye kimse birine zāyid
beyitleri yer almaktadır. Ancak çalışmamızda hikaye sayısı üçe çıkmıştır. Bu
sebeple beyitler dipnota alınmıştır.

584

B: Hikāyet-i Ca'fer-i Şādık Rađıyallāhu 'Anh H.

585

Bir kişi geldi yapışdı muhkem
Dāmenin tıtdı anuñ vérdi elem H.

586

anı sen: sen anı H.

587

Far. "Gel."

588

Eline aldı elin gel gidelüm
Bizde ise diliñi hoş édelüm H.

- H 48^b 2404. Feraḥ u ḥurrem olup ol nā-dān
Götürüp kīseyi gitdi ḥandān
2405. Varıcaḥ meskenine görse ki ḥar
Şurresi anda ṭurur imiş pūr-zer
2406. Şermsār oldı be-gāyet fi'l-ḥāl
Yelerek geldi déye n'oldı me'al
2407. Néçe ḥacletler ile dīnārı
Getürüp vérdi gör ol bī-^c arı
2408. ^cÖzr-ḥ^vāh oldı yüz urup⁵⁸⁹ pāya
Dédi ki şalma beni Mevlāya
2409. ^cAfv-ı taḫşīr édesin luṭf u kerem⁵⁹⁰
Ḥacletüm baña yéter guşşa vü ğam
2410. Benüm eksiklögüme ḳalmayasın
Ben sezā olduĝımı ḳılmayasın
2411. Böyle déyü ḳodı pīşinde o dem
Étdüĝi işlerine étdi nedem⁵⁹¹
2412. Göre ol luṭf u kerem şāhibini
Dédi lillāhi te^c ālā ḳo beni
2413. ^cÖzrüni eylemişem cümle ḳabül
Kerem ét kendüni étme sen melül
2414. Biz anı saña rızā'en lillāh⁵⁹²
Vérmişizdür ki olasın āĝāh
- A 85^b 2415. Ğamuñı def^c édüp idḥāl-i sürür
Édevüz bulasın anuñla ḥuzūr
2416. Dil-nüvāzlıḳ édüben vérdüñ anı
Kişi olur mı ala vérdüĝini
- H 49^a 2417. Bizüm için yüri sen olma ḥacıl
Rāzīyüz biz saña her vech-ile bil

589 urup: urdı H.

590 ^cAfv-ı taḫşīr édesin luṭf u kerem: ^cAfv ḳıl şuçumu luṭf ile kerem H.

591 Böyle déyü ḳodı pīşinde o zeri

İ^c tizār eyleyüben öpdı deri H.

592 Ar. "Allah rızası için."

2418. Hâtırın böylece tatyîb étđi
Ne ‘aceb rāh-ı şevāba gitđi
2419. Āferīn ancak olur ādemde
Biñ filoriye kıya bir demde
- A- 2420. Ne vezīr ola ne şāh u ne emīr
Ne ki var-ise vére hep bir bir
2421. Bir gönül yapmağa biñ dīnārı
Vére olmağa ḥabīb-i Bārī
2422. Kişide şöyle gerek fehm ü kemāl
Yéye Mevlāsı için ḥâtır u bāl
2423. Bizi gör ki bir iki aqçe ile
Dilemez biñ gönüli ala⁵⁹³ ele
- H- 2424. Kānde kaldı vére biñ altunı
Şād u ḥurrem éde bir maḥzūnı
- A- 2425. Fikr édincek éremez aña ‘uḳül
Ya velī éder anı yāḥu resül
2426. Bize luḫ u keremūnle éy Ḥaḳ
Sen naşīb eyle gönüller yapmaḳ
2427. Néçe vīrān dili ābād édevüz
Giderüp guşşasını şād édevüz
2428. Sebeb-i raḥmet ola āḥir-i kār
Bulavuz anuñ-ile dār-ı qarār

**MECLİS-İ ḤADĪ VE ŞELĀŞŪN: SETR-İ
‘UYŪBUÑ FEZĀ’İLİN BİLDŪRŪR⁵⁹⁴**

- A 86^a 2429. Kimsenüñ ‘aybına nāzır olma
Néçe vech-ile bahāne bulma
- H 49^b 2430. ‘Aybı sātir olanuñ ol Settār
Setr éder ‘aybını bī-şek her bār
2431. Yüzine ḳullarınuñ urmaya Ḥaḳ
Ne revādur yüzine sen urmaḳ

⁵⁹³

Dilemez biñ gönüli ala: Dilemezüz alavuz biñ dil H.

⁵⁹⁴

**B: YİGİRMİNCİ MECLİS: SETR-İ ‘UYŪB NE VECH-İLE ‘İBĀDETDŪR
ANI BEYĀN ÉDER H.**

2432. Dāmen-i luṭf-ile setr eyle ʿ uyūb
Setr éde ʿ aybuñi ʿ Allām-ı guyūb
- A- 2433. Kim ki iğmāz éde gördükçe zūnūb
Bī-gümān olur o maḥbūb-ı kulūb
- A- 2434. Setr éden zeyl-i keremle ola hūb
Her kişi édinür anı maḥbūb
2435. Cidd ü cehd eyle ḥaṭā-pūş olagör
Keşf-i rāz eyleme ḥāmūş olagör
2436. Seri vér sırrı ʿ ayān étme yūri
Ḥaḥ ḫatında bulasın tā ki yéri⁵⁹⁵
2437. Kimsenūñ kimseye rāzın zinhār
Açayın déme mühür ur dile var
2438. Kişinūñ eksigine étme nazār
Artık olsun déreseñ cānda hüner
2439. Kimseyi eyleme taʿ yīb muṭlaḫ⁵⁹⁶
Mübtelā eyler o ʿ ayba seni Ḥaḥ
2440. Ḳaşd-ile étme şemātet izhār
Kendūñe lāḫiḫ ola şāyed o ʿ ār
2441. Kişi ḫazduğı ḫuyuya ekşer
Düşegen olur imiş déndi ḫaber⁵⁹⁷
- A- 2442. Ḳuyuyı kendi boyunca ḫaz var
Düşesin şāyed ola aʿ mā-vār
- H 50^a 2443. Cānuña her ne şanarsañ éle de
Eyle şan ki seni Ḥaḫḫa élede
2444. ʿ Aybuñi bir kişi keşf étse senūñ
Néce rencide olur gör ki cānuñ
- A- 2445. Evvelā kendūñe ur ḫançeri sen
Göresin ḡayrıya urmağı ḫasen

⁵⁹⁵ Seri vér sırrı ʿ ayān eyleme var
Édineler seni her kes dil-dār H.

⁵⁹⁶ Kimseyi eyleme taʿ yīb muṭlaḫ: Étmeye ʿ ayb-ile taʿ yīr muṭlaḫ H.

⁵⁹⁷ Düşegen olur imiş déndi ḫaber: Kendisi düşe démiş ḫayr-ı beşer H.

- A 86^b 2446. Vākıf olmak dileme ‘ ayba ebed
Nehy édüpdür anı zīrā ki Eḫad
- A 87^a 2447. ‘ Aybını setr éder ise bir kes
Eyleme keşfine sen hıç heves
2448. Mu‘ lin olursa ‘ uyübını eger
Keşfi cā’ izdür anuñ def‘ ola şer
- H- A 86^b 2449. Şāhid-i ‘ adl ile işbāt édelüm
Ba‘ de z’ ān ğayrı murāda gidelüm
- A- 2450. Bir hikāyet yazalum İḫyādan
Ol ola mürde dili iḫyā éden
- Hikāyet-i Hişse-baḫş**⁵⁹⁸
2451. Yazdı İḫyā-i ‘ Ulüm içre tamām
Şeyḫ Ebū Hāmid-i Ğazzālī imām⁵⁹⁹
2452. Buyurur ḫazret-i ‘ Abdu’ r-Raḫmān
Ki mübeşşerdür aña bāğ-ı cinān
2453. Bir gece ḫıfz-ı ḫirāsetde meger
Bile bulunmuş-idi mīr-i ‘ Ömer
2454. Pās-bānlık éder édük şehri
Étmeye kimseye kimse ḫahrı
2455. Bir ḫapu yanına vardık muğlak
Cem‘ olup bir yere bir kaç aḫmak
- H 50^b 2456. Meclis-i bāde gibi şavt u lağat
Bir olup cümle feşāhatle ğalaḫ
2457. Ne oḫur bellü ne dinler ne yazar
Çağırılmış ḫurmayuban bir néçe ḫar
2458. Ğāzab édüp dedi Fārūḫ o dem
Başalum gel berü bu beyte ḫadem
2459. Muḫtali‘ olalum aḫvāle tamām
Biline kim ise tā nām-ı be-nām⁶⁰⁰

⁵⁹⁸

B: Hikāyet-i ‘Abdu’r-Raḫmān bin ‘Avf H.

⁵⁹⁹

imām: tamām H.

⁶⁰⁰

Biline kim ise tā nām-ı be-nām: Bilevüz kim ola bu şüm-ı enām H.

2460. Ben d d m gerçi ki nehy-i m nker
 der z biz daği andan enker
- A 87^a 2461. Bizi nehy  de kel mında u H k
Kimseyi  tme teccess s mu lak⁶⁰¹
2462. Ne rev dur ki bu beyte girev z
Anlaruğ kim iduğini g rev z
2463.  sidicek s zini d ndi hem n
D di ki *t bt  reca  t  el- n*⁶⁰²
- H- 2464. Bu bize ş hid-i   adl oldı yağın
H yr odur olmaya kimse   ayb n
- A- 2465. Naşş olur c mlem ze k r-ı    mer
  Amel  t v r-ise eger c nda h ner
- A- 2466.   Aybını setr  deni setr eyle
Mu  lin olursa o   aybı s yle
2467. Setr-i   aybı⁶⁰³ eylemegi p şe  din
Fikr  d p   aybuğı endişe  din
2468. N ce setr  tdi   uy buğ Sett r
Sen de setr eyle   uy bı y ri v r
2469.  alb ne n ce  ab yığ ki gel r
Ne iduğini anuğ kim ne bil r⁶⁰⁴
- H 51^a 2470. Mu tali  olsa eger aça Ehad
H clet nden  uramaz-iduğ ebed
2471. Lu fiyile n ce setr  tdi H d 
Dembedem ş krini  t c na  id 
2472. S tir-i   ayb olag r ş kr ne
 rg re B r  H d  rıdv na⁶⁰⁵
- A- 2473.   Aybımız bunda n ce  y Sett r
 tmed k kimseye aşl  izh r

⁶⁰¹ Bizi nehy  tmedi mi B r  H d 
Kimseyi  tme teccess s aşl  H.

⁶⁰² Ar. “Ben şu an tevbe ettim, pişman oldum.”

⁶⁰³   aybı:   ayb H.

⁶⁰⁴ Ne iduğini anuğ kim ne bil r: Kimsen ğ   ilmi aça yol mı bulur H.

⁶⁰⁵ B r  H d  rıdv na: ş kri Rağ m Rağm na H.

- A- 2474. Eyleme rüz-ı cezā şermende
Muṭṭali‘ olmayam aṣlā ben de
- H- 2475. Burada meclisi āḥir édelüm
Meclis-i āḥere şevke gidelüm
- H- A 87^b 2476. Anda da néçe ma‘ ārif nuḳli
Dökelüm muḡtenem éde ‘ aḳlı
- H- 2477. Cān dimāḡına ére lezzet-i tām
Zevḳ-ile cehd éde fermāna müdām

**MECLİS-İ ŞANĪ VE ŞELĀŞŪN: MŪDĀRĀ İKĪ
CĪHĀNDA ḤUZŪRA SEBEBĪ BEYĀN ÉDER⁶⁰⁶**

2478. Cehd édüp ehl-i müdārā olasın
Kişver-i rāḫata dārā olasın
2479. Ḥulḳ-ile ḫalkā⁶⁰⁷ nerm-gūy olanuñ
Redd olunmaz sözi ḫoş-ḫūy⁶⁰⁸ olanuñ
2480. Düşmenuñ olsa müdārā eyle
Dostlara luṭf u sūḫanla söyle⁶⁰⁹
2481. Dāmı aḫlāḳ-ı ḫamīde çine
Ḥoş-sūḫān murḡ-i dilüñ şaydına
2482. Kimde ki eger olsa ‘ azb-i lisān
Çoḡ olur aña muḳarrer iḫvān
2483. Ḥüsn-i ḫulḳ-ile müdārā n’eyler
Dü cihān içre mu‘ azzez eyler⁶¹⁰
- H 51^b A- 2484. Tatlu dille gide dilden acı
Eyleye her kişinüñ ser-tācı
- A- 2485. Kimde evşāf-ı pesendīde ola
Cümle ḫalḳ içre tamām ‘ umde ola

⁶⁰⁶ **B: YİGİRMİ BİRİNCİ MECLİS: ḤULḲ VE MŪDĀRĀ İKĪ CĪHĀNDA
SEBEB-İ RĀḫAT OLUP ENVĀ‘-İ NĪ‘AM-İ RŪḫĀNĪ VŪ CĪSMĀNĪYE
VĀŞİL OLMAGA BĀ‘İŞDŪR ANI BEYĀN ÉDER H.**

⁶⁰⁷ Ḥulḳ-ile ḫalkā: Ḥalkā ḫulḳ-ile H.

⁶⁰⁸ ḫoş-ḫūy: nĳk-ḫū H.

⁶⁰⁹ Dostlara luṭf u sūḫanla söyle

Düşmanuñ olsa müdārā eyle H.

⁶¹⁰ Ḥüsn-i ḫulḳ ādemi ‘ izzetde éder
Şeref ü ḳadr-ile ḫürmetde éder H.

- A- 2486. Éşiden āşık ola şāh u gedā
Cānını néçe kişi éde fidā
- A- 2487. İki   alemdede vére h rmet   nām
Dergeh-i Hāķķa vére ķurbet-i tām
2488. Bir hikāyet yazalum vere yak n
Bula g n ller anu -ile temk n⁶¹¹
- Hikāyet-i Na ihat-ba ş⁶¹²**
2489. Cem  olup bir yere ehl-i   irfān
Feth  d p her birisi ķufl-i dehān
2490. Aĉdılar genc-i ma  arif derini
 aĉdılar meclise   irfān d r ni
- A 88^a 2491. D kdiler néçe me  an  g herin
Hem i arāt u niķat n d rerin⁶¹³
2492. O ķadar oldu ki bezl   i ar
Bezmi p r eyledi Şevk-i envār
2493. Buraya vardı⁶¹⁴ ki āhir kelimāt
Neyile hā ıl olurmu  derecāt
- H- 2494. İki   alemdede ki iye   izzet
Ne   ibādetle bulunur h rmet
2495. Her ki i bir s ze āgāz  tdi
Ma  rifet de tine pervāz  tdi
2496. Ne Őikār  tdi ise Őāhin-i dil
Getir p eyledi ihvāna n z l
- H 52^a 2497. S yledi her biri vicdānı ķadar
Ke f-i rāz eyledi   irfānı ķadar
2498. D diler ba  z Őalāt-ile Őiyām
D di ba  zısı Şeb   r z⁶¹⁵ ķiyām

⁶¹¹ Hācet olursa bu da  vāya g vāh
Bir hikāyet yazalum eyle nigāh A.

⁶¹² **B: Hikāyet-i Yak n-efzā H.**

⁶¹³ d rerin: g rerin H.

⁶¹⁴ vardı:  rdi H.

⁶¹⁵ Şeb u r z: fi'l-leyli H.

2499. Kimisi dédi ki evrād u ezkār
Kimisi dédi ki bezl-i dīnār
2500. Kimisi dédi ki ḥacc u ʿ umre
Kimi itā-yı zekāti ʿ Amre⁶¹⁶
2501. Her kişinüñ sözi ġāyet buldı
Cümlenüñ ḳavli nihāyet buldı
2502. Dédiler İbnü ʿ Aṭāya nevbet
Size geldi buyuruñ pür-ḥikmet
2503. Söze geldi dédi ki İbnü ʿ Aṭā
Buyurulursa édelüm keşf-i ġitā
- A 88^b 2504. Dédi ki cümle ʿ ibādātı⁶¹⁷ ʿ ibād
Étseler şöyle ki érince me ʿ ad
2505. Hüsni-i ḥulḳ-ile⁶¹⁸ müdürāsız ola
Milket-i ʿ izzete hiç yol mı bula
2506. Şu ki ḥulḳ-ile müdürā eyler
Kendüzin dilber-i arā eyler
2507. İki ʿ ālemde bulur ḳadr ü şeref
Pür olur nāmı ile cümle ṭaraf
2508. Éşidüp cümlesi teslīm étđi
Her biri ḥürmet ü ta ʿ zīm étđi
- H 52^b 2509. Bize de pend ü naşihāt oldı
Ḥaste ḳalbümüze şihhāt oldı⁶¹⁹
- H 52^a A- 2510. Dédiler her biri var-ise ne kim
*Radıyāllāhu te ʿ ālā ʿ anküm*⁶²⁰
- H 52^b 2511. *Raḥimallāhu li-men ʿ arrafnā*
*Şerrafallāhü li-men şerrafnā*⁶²¹
2512. *Ḳaddesallāhu te ʿ ālā rūḥah*
*Zādehallāhu te ʿ ālā revḥah*⁶²²

⁶¹⁶ Kimisi dédi ki ḥacc-ı mebrūr

Kimisi dédi ki sa ʿ y-i meşkūr H.

⁶¹⁷ ʿ ibādātı: ʿ ibādeti H.

⁶¹⁸ Hüsni-i ḥulḳ-ile: Ḥulḳ-ile ḥüsni A.

⁶¹⁹ oldı: geldi H.

⁶²⁰ Ar. “Allah sizden râzı olsun.”

⁶²¹ Ar. “Bizi bilenlere Allah rahmet etsin; bizi şereflendirenleri Allah şerefli kılsın, yüce makâmlara eriştirsın.”

- H- 2513. *Ḳaddesallāhu te‘ālā sirrah*
Zādehallāhu te‘ālā seyrah
- A- 2514. Burada meclisi itmām étdük
Bir daḫi ğayrısın i‘lām étdük

—H **MECLİS-İ ŞALİŞ VE ŞELĀŞŪN: HŪSN-İ**
İ‘TİKĀD U ŞİDĶ U İRĀDETİ BEYĀN ÉDER

2515. İ‘tikāduñ eger olsa muḫkem
Éresin maṭlaba bī-ğuşşa vü ğam
2516. Kişide şıdķ-ı irādet ki ola
Neye meyl eyler ise anı bula
2517. İ‘tikād eyler iseñ ger ḫacre
Lā-cerem saña néçe nef‘ vére
- A 89^a 2518. İ‘tikāduñda olursa noḫşān
Nāfi‘ olmaz ger olursa Ḳurān
2519. Cān u dilden ki irādet édesin
Şıdķ-ile ḫaḫķı ri‘āyet édesin
2520. Érgüre néçe murādāta tamām
Hāşıl ola néçe maḫşūd u merām
2521. Bir ḫikāyet yazalum vére yaḫīn
‘Avn-i Ḥaḫ érişüp olursa mu‘īn

Ḥikāyet-i Düzdān ve İ‘tikād-efzā

2522. Cem‘ olup bir yere ḫuttā‘-ı ṭarīḫ
Her biri ḫulzüm-i ‘işyāna ğarīḫ
2523. Gıtdiler ḫaşd-ı şikāra bir ğün
Şīr-veş eyleyeler dilleri ḫūn
2524. Géc olup géceye ḫaldı bunlar
Mużṭarib oldı tamām maḫzūnlar
2525. Vardılar bir eve miḫmān olalar
Ba‘zısı ba‘zına der-bān olalar

⁶²² *Ravveḫallāhu te‘ālā rūḫah*
Ḳaddesallāhu te‘ālā sirrah H.

2526. Dédiler her biri ev şāhibine
‘ Azmimüz oldu ğazā cānibine
2527. Géce yatup seherīden gidevüz
Dilerüz vara ğazālar édevüz
2528. Dédi ev şāhibi n’ola ki ğuzāt
Geleler hānemize hūb-şifāt
2529. Bize luṭf-ı Hūdā oldu tamām
Zayfimiz ola ğuzāt-ı İslām
- A 89^b 2530. Néçe ‘ izzet néçe hürmetler ile
Aldı her birisinüñ gönlin ele
2531. Géce yatup seherī rāha revān
Oldılar şevk-ile bed-baḥt-ı cihān
2532. Göre ki hikmeti ev şāhibinüñ
Kötürüm olmuş-idi oĝlı anuñ
2533. Luṭf-ile dédi o dem zevcesine
Baña bir nesne huṭūr étđi yine
2534. Şuñlaruñ sü‘ rini alup sürelüm
Oĝlanuñ ayaĝına érgürelüm
2535. Ğāzīler sü‘ ri mübārekdür bil
‘ Umaram şıḥḥate éde tebdīl
2536. Şıdḳ-ile sürdiler o şuyı o dem
Şıḥḥate érđi o dem başđı kadem
2537. ‘ Avn-i Ḥaḳḳ-ile şifā buldı o ān
Ayaĝı üzre ṭurageldi cüvān
2538. Şükr édüp her birisi Mevlāya
Dédiler ki ‘ aceb oldu pāya
2539. Ğāzīler hürmetine Rabb-i Celīl
Şıḥḥate eyledi ol dem tebdīl
2540. Dünleri kadar oluban günleri ‘ id
Şādmān ‘ ayş u ṭarab oldu mezīd
2541. Bir iki gün geçerek yine nihān
Çıkaĝeldiler o ehl-i ‘ işyān

2542. Bî-tekellüf geçinüp hûb-ma‘ kām
İndiler her birisi vérdi selām
- A 90^a 2543. Şāhib-i hāne kemā-kān yine
Hıdmet étدی bulara dōne dōne
2544. Dédi hoş geldiñüz éy yār-ı şafā
Oldıñuz haste gönüllere şifā
2545. Dédiler n’oldı ‘ aceb bu püsere
Bir iki günde şifā şıḥhat ére
2546. Dédi ev şāhibi siz ġāzīlerüñ
Hürmetine giderüp Hāḫ püserüñ
2547. Maraḫım şıḥhate tebdīl étدی
Zilletin ‘ izzete tebdīl étدی
2548. Dédiler ki bize keşf eyle tamām
Néce oldı ise eyle i‘ lām
2549. Néce oldı ise aḫvāli beyān
Eyledi bunlara taḫrīr ‘ ayān
2550. Hıkmeti gör dil-i āhenlerini
Nerm édüp nār-ı ‘ ināyetle anı
2551. Nādim étدی ḫamusın işlerine
‘ Aḫl u fikrin getürüp başlarına
2552. Birbirisine baḫışdı bunlar
Cūş édüp aḫladılar meftūnlar
2553. Dédiler sen bizi ġāzī şanduñ
Rabb-i Mevlāmuḫı rāzī şanduñ
2554. Bizim aḫvālimüzi bilseñ éy yār
Bizi şad-pāre édeydüñ her bār
2555. Şıdḫ-ile eylediler cümle o dem
Étdüğü işlerine tevbe nedem
- A 90^b 2556. Her biri sālİK olup bir rāha
Düşdiler ḫaşyet ü ḫavfullāha
2557. Her biri bir ḫarafa oldı hümām
Ḫodılar ‘ ālem içinde éyü nām

2558. *Raḥmetullāhi ‘aleyhim*⁶²³ dēnilür
Néçe meclisde ḥikāyet olunur
2559. Kışşadan ḥiřşe bu oldı éy yār
İ‘ tiķād eyleyüp étseñ bir kār
2560. Şanma nef‘ érmeye andan āḥir
Seni maḥrūm éde Rabb-i Kādir
2561. Ḥāşe maḥrūm éde fażl-ı Raḥmān
İ‘ tiķād eyle bu sözüme hemān
2562. Buyurur faḥr-i cihān bir ḥacre
İ‘ tiķād étse kişi nef‘ vére
2563. İ‘ tiķād eyle bu aķvāle hemīn
Éresin néçe murādāta yaķīn
2564. Bize luḥfuñ-ile éy Rabb-i Mu‘īn
İ‘ tiķādumuza vér ḥüsn-i yaķīn
2565. Érişe şıdķ u irādet her bār
Ḥāşıl ola néçe maķşūd néçe kār

H 77^b **MECLİS-İ RĀBİ‘ VE ŞELĀŞŪN: NĀ-
MAḤREME NAZAR ÉTMEK ŻARAR-I MAḤŻ OLMAŞIN BEYĀN
ÉDER**⁶²⁴

2566. Nazar éden kişi cānānelere
Nelere érişe cānā nelere
2567. Mülk-i dilde néçe āşüb u fiten
Ķoparur ģamzesiĉün ḥūb-ı Ḥoten
- A 91^a 2568. Sehm-i mesmūm ola her müjġanı
O kemān ebrū atıcaķ anı
2569. Éde cān u dile te’şīr o ḥīn
Néçe ģünler ola mecrūḥ u ḥazīn
2570. Şayd éder murġ-ı dili dāne-i ḥāl
Dām-ı zülfe düşürür bī-per ü bāl

⁶²³ Ar. “Allah ona rahmet etsin.”

⁶²⁴ **B: YİĢİRMİ SEKİZİNCİ MECLİS: NĀ-MAḤREME NAZAR ÉTMEK İKİ
CİHĀNDA ŻARAR-I MAḤŻ OLDUĢIN BEYĀN ÉDER.
ALLĀHŪMME’ḤFİZNĪ VE CEMĪ’İ’L-MŪSLİMĪN H.**

Ar. “Allah beni ve tüm Müslümanları korusun.”

2571. Ruḥı gülzārına dil bülbülını
Zār éder vermez iken bir gülını
2572. Düşicek çāh-ı zenāhdānına dil
Çıkması ğāyetl'olur müşkil
2573. Mū-miyānını gören kılcā kıalur
Vuşlata érmege cānı üzilür
- H 78^a 2574. Serv-i kıddini gören āzāde
Bende olur ger ola şeh-zāde
2575. Yöresine yüri uğrama hemān
Rāḥat olsun dér-iseñ ger dil ü cān⁶²⁵
2576. Bir nazarla iki  ālemde belā
Çekdi néce kışı bulmadı devā
2577. Ne revādur kı belāya kıarşı
Vérile baña⁶²⁶ zarar dénmeye şu
2578. Eke bu gün dile şehvet bezrin
Çeke yarın néce güne vizrin⁶²⁷
- H- 2579. Ne sezādur anı ehl-i idrāk
İhtiyār eyleye bī-ḥavf helāk
- H- A 91^b 2580. Ehl-i idrāke sezāvār ola mı
 Uķalādan olana kār ola mı
- A- 2581 Ehl-i idrāke yaraşur mı bu kār
Bülbül-i kıalbüñ ola menzili ḥar
2582. Hışşe-baḥş olmağ-çün her şāna
Bir ḥikāyet déne dervīşāna
- H- 2583. Oķunup yazıla pend ola tamām
Behremend ola kıamu ḥāş-ıla  ām

⁶²⁵ Yöresine yüri uğrama anuñ
Rāḥat olsun dér-iseñ cān u tenüñ H.

⁶²⁶ Vérile baña: Vére bir kimse H.

⁶²⁷ Zer   éde mezra   -i kıalbe tamām
Bezr-i şehvetden ola şubre-i tām H.

Hikāyet-i Zühhād bā-Maḥbūbe⁶²⁸

2584. Bir hikāyet yazalum⁶²⁹ pür-ḥikmet
‘Uḳalāya ola cümle ‘ibret
2585. Bir kişi var-idi Ḥaḳḳa lāyıḳ
Pārisālar arasında fāyıḳ
2586. Dünyede pāk ü mücerred yürüdi
Kişiye zevce belādur dér idi
2587. İ‘tikāf üzre otuz yıl şeb ü rüz
Çıḳmadı taşra ne ‘id ü nev-rüz
2588. Mescid üstine çıḳup bir gün o cān
Lāzım oldu oḳudı ḥüb ezān
- H 78^b 2589. Nagehān görse ki bir zen-i zibā
Ḳarşusunda ṭurur imiş tenhā
2590. Bir iki kerre nigāh étüdi añā
Düşüdi ḳalbine tamām ḥubb u hevā
2591. Diledi yine seher çıḳa ezān
Oḳıya seyr éde cānānı nihān
2592. Şevḳ-ile çıḳdı ezānı oḳıdı
Gülşen-i ḥüsnine ḳarşu şaḳıdı
- A 92^a 2593. Ḥikmeti gör ki gözine o zamān
Şeb-i tārik gibi oldu cihān
2594. Perde çekildi hemān-dem gözine
Baḳduḡıyçün o nigāruñ yüzine
2595. Tīre oldu gözine rüy-ı zemīn
Bilemez ḳande gide ḳaldı ḥazīn
2596. Ağlayup dédi eyā Ferd ü İlāh
Baña bildür neden oldu ki günāh
2597. Sırrına şöyle olundu ilhām
Bilmedüñ mi daḡi nā-puḥte vü ḥām
2598. Bir nazar şehvet-ile çeşmi ‘alīl
Eyledi zūlmete nūrın tebdīl

⁶²⁸

B: Hikāyet-i Ğaflet-güşā H.

⁶²⁹

yazalum: édelüm H.

2599. Vāy eger bir daḥi olaydı nazar
Nūr-ı ḳalbūñde ḳomaz idi eṣer
2600. Sırra vāḳıf olıcaḳ girye vü zār
Eyleyüp dédi Raḥīm ü Ğaffār
2601. Ğaflet ü sehv-ile oldu bu nigāh
Umaram ‘afv ola luṭfuñla günāh
- H 79^a 2602. ‘Özr-ḥ^vāh oldu günāhına çün ol
Gözi açıldı zuhūr eyledi yol
2603. Yine bīnā vü başīr oldu tamām
Hişşe-dār oldu néçe ḥāş-ıla ‘ām⁶³⁰
2604. Bizi éy Rabb ü Raḥīm raḥmetle
Hişşe-dār eyle ḳoma ğafletle
2605. Maḥrem olmayana nāzır étme
Bez̄m-i nā-maḥreme ḥāzır étme
2606. ‘Aynımızda ḳoma şehvet nazarın
Ḳalbimiz görmeye tā ki zararın

**MECLİS-İ ḤĀMİS VE ŞELĀŞŪN: NİSĀ
ḤABĀ’İL-İ ŞEYTĀN OLUP MEKR Ü ĀLİNDEN ḤAZER LĀZİM
OLDUĞIN BEYĀN ÉDER⁶³¹**

2607. Dāmına düşme la‘īnūñ zinhār
Étme dil bülbülinūñ yérini ḥār
- H 79^b 2608. Ḥiyel ü mekr-ile tutmağa seni
Ne ‘aceb dām-ı belā étdi zeni
- A- 2609. Ḥiyel ü mekrine aldanma şaḳın
Déme ki kendüñe ğāyetde şaḳın
- A- 2610. Cennet içinde bulan ādeme yol
Saña yol bulmaya mı dünyede ol

⁶³⁰ Yine bīnā vü başīr étdi Ḥudā
Ḳalmadı dīdelerinde ḥiç dā H.

⁶³¹ **B: YİGİRMİ TOKUZUNCU MECLİS: ḤABĀ’İL-İ ŞEYTĀN OLUP MEKR
Ü ĀLİNDEN VE FİTNE VÜ ḤAYĀLİNDEN VE ‘İŞVE VÜ DELĀLİNDEN
ḤAZER LĀZİM OLUP KEMĀL MERTEBE İHTİRĀZ VĀCİB OLDUĞIN
BEYĀN ÉDER H.**

- A- 2611. Düşiren dāma cinānda pederi
 oya mı şöyle cihānda piseri
2612. Mekk ü āl-ile Őaın dāma seni
 Düşürüp boynuña taup reseni
2613. Ne adar āpük ü ālāk olasın
 ār-ı pāyuñdan aña utulasın
2614. İc tiād étme cemīc -i sözine
 İc timād étme amunuñ özine
2615. Őaalın vérmek eline diřinüñ
 Uçurur hürmetin āhir kiřinüñ
2616. Ādemi ravzada dāma düşiren
 Başına néçe belālar üşiren
2617. āre-sāz olmaya mı Şayda seni
 Keyd ü āl étmeye mi ayda seni
- H- 2618. Seni Şayd étmege yol bulmaya mı
 ayd ü bend étmege iş almaya mı
- H- 2619. Érmeye déerseñ eger mekr-i nisā
 Yalvar Allāha hemān Şubh u mesā
- A 93^a 2620. Hīçe Őayma kerem ét mekrin anuñ
 Bilinür Şanma amu fikrin anuñ
2621. Bir hikāyet yazalum ki bilesin
 Hişşe-baħř ola nefc ler bulasın
- Hikāyet-i Cüllāh bā-Zevce**⁶³²
2622. Bir zamān içre meger bir cüllāh
 Zevcesi hubbına oldu ammāh
2623. Bī-vefā idi velī zevce aña
 Göñli bamaz idi ařlā o yaña
- H- 2624. Şöyle olmiş idi sevgüsi anuñ
 Néçe yarpuzı ki oldu yılanuñ
2625. Bildi başında ava yēli eser
 almamış meyl ü maħabbetden eşer

⁶³²

B: Hikāyet-i Fitne-efzā H.

- H 80^a 2626. Başı taşralığını bildi tamām
 orar idi ola bir g n bed-nām
2627. Halka bild rdi  de terk-i diy r
 Vara bir ehre nee ehr  de k r
2628.  p   p ucusı c n na ved [ ]
 Eyledi z r u fi n u efz [ ]
2629. a  sen al d y  d  di r ha
 Mukem imarlayuban All ha
2630. Kend zin eyledi bir y rde kem n
 Mutali[ ] olmaa av le ya n
2631. Gitdi andı anı zen  d oldu
 Vardı mab b u nig rın buldı
- A 93^b 2632. H neye gel d y  da[ ] vet  tdi
 Luf u i[ ] z z-ile minnet  tdi
2633. Gece cem[ ] olma i n avl   karar
 İki c nibden olundu ir r
2634. Geldi zen h neye env [ ] -ı ni[ ] am
 Biir p  tdi m heyy  b -gam
2635. Evi tenh ladı b fende⁶³³ fa r
 Ni[ ] meti girdi apardı bir bir
2636. Geldi zen g rdi ki ni[ ] met gitmi
 S zdi c ll hı ne h le  tmi
2637. Vardı av li nig ra tar r
 Eyledi luf-ile h sn-i ta[ ] b r
2638. O degil gibi olup h neye ol
 Geldi oturdu⁶³⁴ iine me l
- H 80^b 2639. Bir iki g n geerek vat-i seher
 Geldi b fende aup evk-ile der
2640. D di  y g nl me  r m u s r r
 Yok y re bir iki g n oldum d r

⁶³³ b fende: c ll h H.

⁶³⁴ oturdu: v  oldu H.

2641. Tıramadum göresim geldi seni
Vérmesün kıllara bu derdi Ğanı
2642. Kişiyeye müşkil imiş firķat-i yār
Hasretüñ hiç kıomadı şabr u kıarār
2643. Terk édüp ğāyret ü ‘ārı geldüm
N’olduğımı daħı şimdi bildüm
2644. Ğül ‘izāruñdan ırāğ⁶³⁵ olal’ey yār
‘Andelīb-i dilüñ yeri oldı ħār
- A 94^a 2645. Ğülşen-i ħüsnüñe kıarşu her ān
Eyleyem bülbül-veş āħ u figān
- A- 2646. Ne sezā bülbüle ğülden ola dūr
Vuşlat-ı ğülde gerek bula sürür
2647. Yine geldüm yüzimi alup ele
N’ola suħriyye olursam da éle
2648. ‘Özr-ħ^vāħ oldı bu vech-ile tamām
Bilmediler ne ħavāş u ne ‘avām
2649. İkişo şöyle tecāhül éderek
Néçe ğün geçdi aradan ğiderek
2650. İķtizā eyledi taķdīr-i İlāħ
Şehriyārı o diyāruñ nā-ĝāħ
2651. Ğördi ħ^vābında ‘acāyib ru’yā
Geldi başına ĝarāyib ĝavĝā
- H 81^a 2652. Bir mu‘abbir diledi ki o zamān
‘İlm-i ru’yāda ola kāmil ü şān
2653. Cā-be-cā şehre münādī yüridi
Vāy bir kāmil ü dānā dér idi
2654. Éşidüp zevce-i bāfende revān
Vardı ‘arz eyledi şāħa pinhān
2655. Dédi bir yerde fülān bāfende
‘Ālim-i kāmil olup bu fende

2656. Gelmedi belki cihāna mişli
Getürüp⁶³⁶ biline cümle aşlı
2657. Lîk bir ‘ aybı var ol dānānuñ
Déyelüm ḥazretine sulṭānuñ
2658. Degme bir ḥāl-ile ru’yā ta‘ bîr
Eylemez kimseye keşf ü tefsîr⁶³⁷
- A 94^b 2659. Néçe cevri ü néçe ḍarb étmekle
Söyledürler néçe incitmekle
2660. Bilmezem dédügine bakmayalar
Démez ol başına od yaḳmayalar
2661. Dér démez étdürüñ aña ta‘ bîr
Édere elbettete ḥüsn-i tedbîr
2662. Éşidüp şeh bunı bir kaç çavuş
Gönderüp aldı getürdi dil-ḥoş
2663. ‘ İzzet ü ḥürmet-ile şāha anı
Getirüp ḥazret-i dergāha anı
2664. Dérler işde o merd-i kāmîl
Buyuruñ tā k’ola⁶³⁸ maḳşüd ḥāşıl
- H 81^b 2665. Luṭf-ile şāh aña ru’yāyı beyān
Eyledi eyleye ol keşf ü ‘ ayān
2666. Éşidüp ḥayrete düşdi cüllāḥ
Oldı deryā-yı ḡam içre mellāḥ
2667. Gāḥ ḡarḳ eyledi baḥr-i ḥayret
Gāḥ taşra çıkup eyler ḡayret
2668. Bilemez n’eyleye aña tedbîr
Ne ṭarîḳ-ile olunur ta‘ bîr
2669. Yér delik olsa⁶³⁹ girerdi yére
Zîrā ḳādir degül ol ta‘ bîre

⁶³⁶ Getürüp: Getürüñ H.

⁶³⁷ Degme bir ḥāl-ile ta‘ bîr étmez
Degme bir kimseye rāzın açmaz H.

⁶³⁸ tā k’ola: tā ola H.

⁶³⁹ Yér delik olsa: Ḳābil olsaydı H.

2670. Dédi şāhum neden oldu bu ḥāl
Kim olupdur ki ‘aceb⁶⁴⁰ bu işe dāl
2671. Cāhil ü ebter ü nā-dānam ben
Şüretüm ādem ü ḥayvānam ben
- A 95^a 2672. Dédügüñ ḥāli düşümde şāhum
Görmemişem ki bilür Allāhum
2673. Bir yere gelse toḡuz bāfende
Ḥarı yükletmeye ta‘bīr ḳande
2674. Buyurursañ éyü bēzler dokıyam⁶⁴¹
Déme baña ki bu ‘ilmi oḳıyam
2675. Néçe minnetler édüp şāh-ı kerīm
Bezl ü ĩşār-ı cevāhir zer ü sīm⁶⁴²
2676. Şu ḳadar oldu ki ta‘bīre mecāl
Olamaz zīre néce ola muḥāl
2677. Dédi şeh vāḳi‘ imiş ol dénilen
Sözüñ aşlı var imiş söylenilen
2678. Ḳomañuz kendüsine kendüsini
Bildirüñ kendüye kendi özini
- H 82^a 2679. Şöyle urdılar aña ḍarb-ı şedīd
Kimse ‘ömrinde ne gūş étدی ne dīd
2680. Ne édüp n’eyleye⁶⁴³ miskin hemān
Dédi şāhum baña luḡf eyle emān
2681. Varayım fikr ü te’emmül édeyim
Néçe bir şabr u taḥammül édeyim
2682. Üç güne mühlet alup zār u ḥazīn
Gitdi umar ola Mevlāsı mu‘īn
2683. Néce almaya o miskīn mühlet
İşi bitdi yémeden muḥkem let

⁶⁴⁰ ki ‘aceb: ‘acebā H.

⁶⁴¹ dokıyam: toḳıyam H.

⁶⁴² Néçe minnetler ile şāh-ı kerīm
Eyledi bezl-i cevāhir zer ü sīm H.

⁶⁴³ neyleye: neyle H.

2684. H̄azret-i H̄aḫḫa varup n̄az u niȳaz
Eyledi keşf ola bu sırr u bu r̄az
- A 95^b 2685. Dédi éy Rāḫim ü Fettāḫ u ʿ Alīm
Fazl u iḫsānuñ ile ét taʿ līm
2686. Néce taʿ bīr olunursa ruʿ yā
Bildür anı baña çekdürme ḫayā
2687. Sensin aḫvālūme ʿ Allām u Ḥabīr
Zāhir ü bātına Dānā vü Baḫīr
2688. Beni ḫurtar bularuñ destinden
Bir sebep vér baña ins ü cinden
2689. Darb u şiddetle işüm bitüreler
Belki bu yolda beni yétüreler⁶⁴⁴
2690. Bu tarīḫ ile niȳaz étđi H̄aḫa
Néce āḫ étđi ki āfāḫı yaḫa
2691. Merḫamet eyledi Raḫmān u Ḳadīr
Keşf olup aña bu ʿ ilm-i taʿ bīr
2692. Vardı ruʿ yāsını taʿ bīr étđi
Ḥall olup⁶⁴⁵ müşkili tefsīr étđi
2693. Şādmān oldı şehūñ cān u dili
ʿ İzzet ü ḫürmete⁶⁴⁶ baḫladı béli
2694. Vérdiler néce zer ü sīm ü libās
Ne ḫesāb oluna⁶⁴⁷ ne fikr ü kıyās
2695. Yédi let yérine vāfir lūtlar
Lezzet oldı çekilen zilletler
2696. Ḳıḫşadan ḫişşe bu oldı ʿ uḫalā
Ḥazer üzre olalar démeye lā
2697. Ḥiyel ü mekr-i nisāyı taḫḫīr
Étmeye oldı anuñcün taḫrīr
- A 96^a 2698. Ehl-i idrāk olana ʿ ibretdür
Fehm éden kişiyeye pür-ḫikmetdür

⁶⁴⁴ yétüreler: yétürüler H.

⁶⁴⁵ olup: édüp H.

⁶⁴⁶ ʿ İzzet ü ḫürmete: Ḥürmet ü ʿ izzete H.

⁶⁴⁷ Ne ḫesāb oluna: Ne ḫesāba gele H.

- A- 2699. Érmeye déreseñ eger mekr-i nisā
Yalvar Allāha hemān şubh u mesā
- H- 2700. Burada meclisi āhir édelüm
Meclis-i āhere seyre gidelüm
- A- 2701. Burada meclisi étdük āhir
Ĥatm olundı kamu bāṭın u zāhir
- H- 2702. Dilerüz senden eyā Rabb-i Raḥīm
Luṭf u iḥsānuñı eyle ta‘ mīm
- H- 2703. Şakla mekkārelerüñ mekrinden
Ĥiyel ü Ĥud‘a vü bed fikrinden
- H- 2704. Dāyima fazluñ-ile eyle emīn
Daḥi kim dér[se] niyāza āmīn

H 28^a —A [MECLİS-İ SĀDİS VE ŞELĀSŪN:]⁶⁴⁸ FEZĀ’İL-İ
DU‘Ā VE ZĀRĪ VŪ TAZARRU‘-İ BĀRĪ BEYĀNINDADUR

2705. Açalum dest-i niyāzı bī-‘ad
Umaram Ĥaḫ ḳomaya şıfru’l-yed
2706. ‘Arz-ı ĥācātı sever Bārī Ĥudā
Ne ḳadar eyler iseñ eyle nidā
2707. ‘Arz-ı ĥācet éder olsañ maḥlŭḳ
Ĝāzab éder ne ḳadar olsa Ĥalŭḳ
2708. ‘Arz-ı ĥācet eger olmasa o Rab
N’içün olmadı déyü éde ĝāzab
2709. Ne ḳadar ki diler iseñ Vehhāb
Ya murāduñ vérür ol dem ya şevāb
- H 28^b 2710. Yüri her demde hemān eyle du‘ā
Déme olmaya ḳabŭl yāḥu ola
2711. Tŭrs olur tŭr-i ḳazāya bī-şek
Zāyi‘ olmaz ne ḳadar çekseñ emek
2712. Eger atılsa idi tŭr-i belā
Nā-gehān ḳavs-ı ḳazādan şāhā

2713. Ola ol demde du‘ā aña siper
Böyle buyurdi ḥabīb ü server
2714. Şu zamān ki ola mu‘ allāk o қаза
Def‘ éder anı olunursa du‘ā
2715. Şu zamān ki қаза-yı mübrem
Şıdқ-ile rāzī olup тұr epsem
2716. Şu ki taқdıre muvāfiқ olamaz
Ger nebī étse icābet bulamaz
2717. Göre faḥr-i dü cihān ‘ ammişine
Ne қadar étди du‘ā māh u sene
2718. Şu қadar étди du‘ā yoқ ḥaddi
Dédi Ḥaқ āḥir aña *lā-tehdi*⁶⁴⁹
2719. Muḥḥ-i a‘ māl ola çünki bu du‘ā
Ne revādur ki kişi anı қoya
2720. Lezzetin zevқи olan bilür anuñ
Dil ü cān tıyar anı şanma tenüñ
2721. Şıdқ-ile étse münācātı kişi
Ḥaқ Te‘ālā giderür teşvīşi
2722. Ğuşşa vü ğamda қomaz anı zelīl
Bir rivāyet yazalum ola delīl

H 29^a

Rivāyet-i Yaқīn-baḥş

2723. Var idi ‘ ahd-i Resūlde bir merd
Şāḥib-i ‘ ilm idi hem ehl-i ḥired
2724. Bir zamān қаşd-ı ticāret étди
Yükledüp maḥmili Şāma gitди
2725. Étmedi kimseyi kendiye қarīn
‘ Avn-i Ḥaқ ola baña déди mu‘īn
2726. Bir ḥarāmī yolına geldi anuñ
Bī-refīқ idüğini bildi anuñ

⁶⁴⁹

“Muhakkak ki sen, sevdiğin kişiyi **hidâyete erdiremezsin.**” Kasas, 28/ 56.

2727. aşd dp atline s   oldu
atlı iun bir yere d   oldu
2728. rdi tacir ki arm alib
Baı urtarmaa oldu alib
2729. Vrdi maln beni atlı tme ddi
Her nesi var ise piinde od
2730. Nee vech-ile niyz tdi aa
Yalvarup ddi an yma baa
2731. Beni tlk dp al malumu hep
Eksk tmez yine vrr baa Rab
2732. Bamad nal  hna anun
Ddi ki omazam elbette canun
2733. henn albine sz- h
Eer tmez diler ol n-gh
2734. Kese ban dke ann ake
Bilmedi h ka eflke
- H 29^b 2735. Bildi tacir ki mual oldu nect
Diledi de vuz' la alt
2736. bdest aldı alt tdi ed
Ba' de z'n dergeh-i aa tdi nid
2737. Bu du' y oud d-ile ol
Nee vrdi bu du'  gr aa yol
2738. Fari olup yzine srdi eli
Grse bir kimse urur h- vel
2739. Bir yeil cme gyp binmi ata
u olup asa da an uta
2740. Bir mehb merd-i dilr-i 'alem
Nrdan utmi elinde bir 'alem
2741. rdi bu al arm n-gh
Cnib-i rha hemn tdi nigh
2742. Ba kays olup rha revn
Diledi ola da urtara cn

2743. H̄arbeyi urdı o bed-bahta dil̄ir
Yıkılıp düşdi vü ditrer dir dir
2744. Emr édüp t̄acire kes dédi başın
K̄anını dök bitirüp anuñ işin
2745. İhtiyār étmedi t̄acir misk̄in
Kesdi başını dil̄ir indi o h̄in
2746. T̄acir éydür bize éy k̄an-ı kerem
H̄azret-i H̄ızr olup érdüñ bu dem
2747. Mevtden sen bizi āzād étdüñ
Giderüp guşşamızı şād étdüñ
- H 30^a 2748. Dédi ol kimse ne H̄ızram ne velī
Gelmişem emr-i H̄udāyile velī
2749. Melekem meskenüm üçünci semā
T̄utmuşam emr-ile anda me'vā
2750. Ol zamān ki étmiş-idüñ H̄akka niyāz
Ol du'āya dil ü cāndan āgāz
2751. H̄azret-i peyk-i em̄in geldi o h̄in
T̄iz yétiş var o za'if ü misk̄in
2752. Oldı dem-beste vü beste ḡāyet
Demidür oldı şikeste ḡāyet
2753. Varup ol merdi h̄alāş ét fi'l-h̄āl
Böyledür emr-i Keb̄ir ü Müte'āl
2754. Bilesin böyle olupdur fermān
Ériş aña yüri turma bir ān
2755. Böyle dedi baña çün peyk-i em̄in
Gelmişem t̄arfet-i 'ayn içre hem̄in
2756. Émr-ile étdüm anuñ katlini ben
Kendi kendümden édem eyleme zan
2757. Kim oğursa bu du'āyı Raḥmān
Çāh-ı gāmda kıomaz anı bir ān
2758. Dest-ḡir olur aña 'avni tamām
Şıdık-ile oğu yüri şubḥ u şām

2759. Geldi t̄acir bunı taḫr̄ir̄ ét̄di
Ḥazret-i servere ta' b̄ir̄ ét̄di
2760. Ser-güzeṣti ne ki oldıysa tamām
Ḥazrete eyledi bir bir i' lām
- H 30^b 2761. Faḫr-i 'ālem aña luṭf-ile ḫiṭāb
Eyleyüp dédi ki isma' éy ṣāb
2762. Bildirilmiş saña ism-i a' zam
Oḫu her demde olasıñ ekrem
2763. Müstecāb ola kim eylerse du' ā
Édegör var yüri bā-ṣıdḫ u ṣafā

Du'ā'-i Şerīf Budur

*Allāhümme yā Vedūdu yā Vedūd yā ze'l-'arṣi'l-mecīdi
yā Mübdī ü yā Mu'īdü yā Fa''ālün li-mā yürīdü
es'elūke bī-nūri vechike'llezī mele'e erkāne 'arṣike ve
es'elūke bi-ḫudratike'lleti ḫaderte bihā 'ālī ḫalkīke ve
bi-raḫmetike'lleti vesi'at külle şey'in lā-ilāhe illā ente
yā Muḡīṣü eḡiṣnī yā Muḡīṣü eḡiṣnī yā Muḡīṣü
eḡiṣnī.*⁶⁵⁰

—A [MECLİS-İ SĀBİ' VE ŞELĀŞÜN:]⁶⁵¹ ḲAZĀYA RİZĀ VÜ TESLĪM ÉTMEK BEYĀN ÉDER

2764. Éy göñül gel bu ḫazā vü ḫadere
Rāzī ol her ne ki yazıldı sere
2765. Gelür imiş yazılan başa ṣaḫīḫ
Olunur buña néçe naḫl-i ṣarīḫ
2766. Nāfi' olmaz ḫadere her ne ḫadar
Cidd édüp eyler iseñ gerçi ḫazer
- H 31^a 2767. Tābi' olmaz saña taḫdīr sen ol
Ṭut ulular sözini sen sen ol

⁶⁵⁰ Ar. “Ey yüce dost, Ey kullarımı en fazla seven, sevmeye lâyık olan. Ey şanı yüce olan, Ey yüce arşın sâhibi, Ey yoktan var eden, var ettiğini yok eden Rabbim, Ey her istediğini yapan Allah'ım, arşın her yanını dolduran zâtının nûru hürmetine, senden istiyorum; bütün mahlukâta hükmettiğin kudretinin azameti dolayısıyla, her şeyi kuşatan rahmetinin bereketine, senden istiyorum; senden başka ilâh yoktur. Ey çâresizlerin yardımına yetişen Allah'ım, bana yardım et. Ey çâresizlerin yardımına yetişen Allah'ım, bana yardım et. Ey çâresizlerin yardımına yetişen Allah'ım, bana yardım et.”

⁶⁵¹ ON İKİNCİ MECLİS H.

2768. Çekicek levh-i kazā üzre kalem
Rāzī ol déme nec'édüp ne kılam
2769. Resm-i naqqāşı koyup taşra hurūc
Édemez olsa da şākird-i lecūc
2770. Çıkamaz dā'ır-i pergārı koyup
Gidemez bir yére bu kārı koyup
2771. Hıķmete kimsenūñ ' aķlı éremez
Degme göz sırr-ı kazāyı göremez
2772. Zāhirinde néçe nesne bize hūb
Bātınında görseñ olurmıř ma' yūb
2773. Şuretā néçesi zūlmet görünür
Nūr olur ma' nide ni' met görünür
2774. Kimse bilmez nécedür sırr-ı hafī
Zīra gāyetde olupdur maħfī
2775. Gāh olur bende édüpdür şāhı
Bendeyi şāh éder olur gāhī
2776. Kimine zer kemer olmuş zer tāc
Kimisi bir pula olmuş muħtāc
2777. Egnine kimi giyer köhne ' abā
Kiminūñ cāmesi zībā dībā
2778. Cāme-h^vūb oldı kimine zer-beft
Yatarak kimisi hāk üzre *bī-refī*
- H 31^b 2779. Kimi destār-ile géymiř cūbbe
Bulamaz kimi girürdi cūbbe
2780. Kimi taht-ile hevāda gezdi
Kimi māhīyile māda gezdi
2781. Kimisi mülk-i sürūra sulţān
Mülk-i ğamda néçe kes olmuş hān
2782. Kimisi kişver-i ' izzet şāhı
Kimisi kişver-i zillet şāhı
2783. Kimisi çekdi néçe tuĝ u ' alem
Néçesi çekdi ' azāb-ile elem

2784. Kiminüñ yédügi hem guşsa vü gam
Kimisi yédi sürür-ile ni' am
2785. Kimi şādī vü ferahdan turamaz
Kimisi hüzn ü terahdan turamaz
2786. ' Ābid ü zāhid ü kāmīl kimisi
Fāsīk u fācir ü cāhil kimisi
2787. Kimi dünyāyı sever kimisi Haḫ
Kimi olmadı muḫayyed muḫlāk
2788. Kimi bilmez nécedür ḫayr u şeri
Kimi mühre şana görse güheri
2789. Ḥikmetin kendi bilür yine Ḥakīm
Ġayrı bilmez ne ḫadar olsa ' alīm
2790. Muḫḫali' olmaya bu sırra meger
Cān göziyle éde tā levḫe nazār
2791. Bize lāzım bu olupdur ki hemān
İḫtiyārı ḫomayavuz her ān
- H 32^a 2792. İḫtiyāra déme şaḫın cüz'ī
Ḷoma elden yūri küllī cüz'ī
2793. Pék yapış ' urve-i vüşḫādur bu
Bilegör ni' met-i ' uzmādur bu
2794. Cebr-i şırfa néçesi düşdi tamām
Başına ceyš-i hevā üşdi tamām
2795. Ḥor édüp anı ḫaḫīr eylediler
Alup a' māli faḫīr eylediler
2796. İḫtiyārı édinenler reh-ber
Çıḫarup bir ḫarafa ḫurtara ser
2797. Cebri kim ki édinürse reh-ber
Vādī-yi ma' şiyet içre élter
2798. ' Abd eger cümlede olsa muḫḫar
Ḥācet olmazdı aña ḫiç reh-ber
2799. İḫtiyārı eline vérmese Haḫ
Éde miydi ḫulına ḫa' n ya daḫ

2800. İşledüp bir kılına kişi işi
Ne revā vére dönüp teşvîşi
2801. Güc-ile işledür olsa Bārī
Kullarından birine bir kārı
2802. Yine dönüp n' için étdüñ déye mi
Hāli üzre anı yoḥsa kıoya mı
2803. Emrine tābi' olup işlese kıl
Lāyık olmaz ki éde anı melül
2804. Buradan fehmi ola cümle bu rāz
Ġayrı ma' nāyı édinme dem-sāz
- H 32^b 2805. Yérlü yérinde olupdur her kār
Fehm olunmadı ise n' ola éy yār
2806. 'Abde lāzım bu ki taqđır ü kıazā
Néce oldıysa éde añna rızā
2807. Démeye hıç birine çün u çirā
Eyleye kendüyi teslīm-i Ĥudā
2808. Bir hikāyet yazar İḥyāda İmām
Yazıcağ buraya revnağ vére tām

Hikāyet-i Rızā-baḥş ve Teslīm-efzā

2809. Enbiyādan biri bir demde meger
Çıkdı bir kūha 'ibādet édiser
2810. Anda aқardı meger āb-ı zülāl
Diledi zevk [éde] anda meh ü sāl
2811. Şavma' a étdi varup kıurbuna anuñ
Gidesi gelmez idi bir görenüñ
2812. Geldi bir gün añna bir şāb içe āb
İstirāhat éde bir dem daḥi ḥ^vāb
2813. Var imiş kıseyile dīnārı
Kıomış orada kıazā-ı Bārī
2814. Ba' de z'ān bir kışi daḥi geldi
Bulup ol kıseyi fi'l-ḥāl aldı

2815. Yine rāhına revāne oldı
Feraḥ u şād-ile ḳalbi ṭoldı
2816. Ba‘ de z’ān bir daḥi merd-i miskīn
Geldi ki eyleye ḳalbin teskīn
- H 33^a 2817. O cüvān ki anda unutdı dīnār
Giderek ṭuydı ki ḳalmıř ne ki var
2818. Geldi gördi ki yatur bir kimse
Dédi bulduñ mı zér-ile kīse
2819. Dédi ol merd ü faḳīr ü miskīn
Bulmamışam ben anı bil ki yaḳīn
2820. Nār-ı faḳrı déyeyim dīnārı
Bilmezem başıma yaḳsañ nārı
2821. Baña dīnārı ḳo sen dé nārı
Yandugum saña déyeyim bārī
2822. Bilmezem néce olur dīnārı
Göstereydi baña bircik Bārī
2823. Görsem eger ben anı bilmez idüm
Belki ney ki şanuban almaz idüm
2824. Í timād étmez iseñ ger sözüme
Vére Ḥaḳ her ne dér isem özüme
2825. Í timād étmedi hergiz o cüvān
Diledi ki kese başın döke ḳan
2826. Néçe cevr-ile cefā étدی añı
Görse her kimse ḳalurlardı ṭañı
2827. Āḥirü’l-emr kesüp başın anuñ
Dökdi yérler yüzine yaşın anuñ
2828. Merḥamet étmedi zārına anuñ
Baḳmadı yoğına varına anuñ
2829. O nebī vāḳıf olıcaḳ ḥāle
Dédi düřdüñ ne ‘aceb bu ḥāle
- H 33^b 2830. Dédi yā Rab o faḳīr ü miskīn
Bulmamıř idi zeri ḥū o yaḳīn

2831. A‘lem idüñ buña éy Ferd ü İlāh
Sebebi ne ola katle nāgāh
2832. Sırr-ı meknūnuña vāqıf eyle
Rāz-ı mektūmuña ‘ārif eyle
2833. Dédi aña o Kerīm ü Cebbār
Hıķmet-ile olunupdur bu kār
2834. Kār-hānesine her kes ‘ālim
Anuñ için olur işi sālīm
2835. Lāyık olmaz ki kula seyyidine
Ne sebebden ötüri oldı déne
2836. ‘Abde lāzım degül esrāra ére
Seyyidüñ her işine ‘aķlı érvüre
2837. O cüvānuñ meger evvel pezeri
Almış idi bu kişiden bu zeri
2838. Zerini bulup o kimse aldı
Fehm olunursa haķ ısın buldı
2839. Bilesin ki o faķır ü maķtül
Ķātilüñ vālidini ķātil idi ol
2840. Yérine vardı kışāşı yérine
Birine olmadı bir iş yerine
2841. Mālikü’l-mülküñ olupdur tedbīr
Yérlü yérinde olupdur taķdīr
2842. Ŧutagör şer‘ -i şerīfi muķkem
Yüri var hıdmetüñ işle epsem
- H 34^a 2843. Ŧutana dāmen-i şer‘ i muķkem
Yazılır defter-i Haķda ekrem
2844. Mümkin olduķça her işüñ taṭbīķ
Édegör şer‘ e bulasın taḥķīķ
2845. Şer‘ -ile ‘āmil olan sālīm olur
Ne ķadar cāhil ola ‘ālim olur
2846. Dü cihān içre mūkerrem ola ol
Dergeh-i Haķda mufahḥam ola ol

2847. Yā İlāhi ne kadar ki oldu kızā
Eyle dilde aña teslīm ü rızā
2848. Kālbimüz étmeye hiç ceng ü cidāl
Olmaya çün u çirā baḡş ü su'āl
- H- A 96^a 2849. Burada ḡatm-i kitāb eyleyelüm
Ehl-i idrāke yéter söyleyelüm
- H- 2850. Raḡimallāhu te'ālā⁶⁵² déyeler
Kātibüñ rüḡını şād eyleyeler
- H- 2851. Raḡmet ol mü'mīne ki éde du'ā
Nāzımuñ rüḡı için hem okuya⁶⁵³

⁶⁵² Ar. "Allah rahmet etsin."

⁶⁵³ H- ile ifade ettiğimiz son üç beyitimiz A. nüshasının son meclisinin sonunda yer almaktadır. Ancak esas aldığımız A. nüshasının nihayetine vardığımızda, bu nüshada yer almayıp H. nüshasında bulunan iki meclisin ilavesiyle çalışmamızda yer alan sonuncu meclise eklenmesi uygun görülmüştür. Çünkü bu üç beyit muhtevası itibarıyla bir *Hatime* özelliği taşımaktadır.

SONUÇ

“Muhyî'nin Sürûr-Efzâ Adlı Mesnevisi” adını taşıyan bu çalışma ile kaynaklarda hayatına dair bilgi bulunmayan Muhyî'nin, mesnevisinde bulunan bazı beyit ve tabirlerden hareketle kimliği hakkında bilgi ve fikir sahibi olunmaya çalışılmıştır.

Günümüze kadar yalnızca ismen bilinmekte olup, müellif nüshasının halen elde bulunmadığı Sürûr-Efzâ mesnevisinin, ulaşabildiğimiz iki nüshasının -Avusturya ve Hacı Selimağa- izinde yapılan tenkitli metin çalışması ile şairin edebî kişiliğinin ortaya konulmasına gayret edilmiştir. Sonuç itibariyle otuz yedi meclis ve elli altı hikayeden meydana gelen çalışmamızda, 2851 beyitten müteşekkil olan manzume, şekil özellikleri açısından incelenerek -Muhyî'nin şair kimliğinin değerlendirilmesine imkan sağlayabilecek- üzerinde yoğunlaştığı gözlenen edebî hususiyetlere yer verilmiştir.

Dinî ve ahlâkî yönü ağır basan eserde, şairin Arapça, Farsça ve Türkçeye olan hakimiyeti yadsınamaz derecede kendini göstermektedir. Âyet ve hadislerden yaptığı iktibas ile telmihler; Farsça kullandığı tabir ve tamlamalar konu ve muhteva ile güzel bir şekilde mecz edilmiş, bunların aruza uygulanması hususundaki kusurların da yok denilebilecek seviyede az olduğu tespit edilmiştir. Muhyî'nin Türkçe fiilleri, atasözü ve deyimleri, özdeyişleri aruza uygulamasındaki kabiliyeti de ayrı bir bahis konusu olabilecek hüviyettir. Asırlar öncesine ait bir sesin, çok yakınlardan geliyormuş intibayı uyandırmasıyla, bu söz ustalığının ve ustasının kimliğine en kısa zamanda ulaşıp Türk edebiyatındaki hak ettiği yeri bulmasına vesile olabilmek amaçlanmıştır.

KAYNAKLAR

- Çelebioğlu, A. (1999). *Türk Edebiyatı'nda Mesnevi*. İstanbul: Kitabevi.
- Çiçekler, M. (2004). *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 29, ss. 320-322. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Eflâki, A. (1973). *Âriflerin Menkıbeleri*, çev. Tahsin Yazıcı. İstanbul: Kabcacı Yayınları.
- Kartal, A. (2014). *Doğu'nun Uzun Hikâyesi*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- Öztoprak, N. (1993). *Klâsik Türk Edebiyatı'nda Manzum Yüz Hadîsler*, Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul. <http://tez2.yok.gov.tr/> (Tez No. 26137).
- Devellioğlu, F. (2008). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Ünver, İ. (2004). *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 29, ss. 322-324. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yılmaz, M. (2008). *Kültürümüzde Arapça ve Farsça Asıllı Vecizeler Sözlüğü 1-2*. İstanbul: Sütun Yayınları.
- İştîp, M. A. (1968). *Tasavvuf ve Halvetîlik*. İstanbul: Yenilik Basımevi.
- Doğan, L. ve öte. (1984). *Kur'ân-ı Kerîm ve Türkçe Anlamı (Meâl)*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Yekta Saraç, M. A. (2010). *Klâsik Edebiyat Bilgisi Belâgat*. İstanbul: Gökkuşbe.
- Kanar, M. (2010). *Farsça Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.
- Mutçalı, S. (2007). *Arapça-Türkçe (Alfabetik) Türkçe-Arapça Sözlük*. İstanbul: Dağarcık.